

Да 85-годдзя БДТУ

ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІ АЛЬМАНАХ

Выпуск 8

**Мінск БДТУ
2015**

Аўтар ідэі, складальнік,
кіраўнік праекта, адказная за выпуск
Н. Я. САВІЦКАЯ

Рэдакцыйная рада:

Старшыня: В. А. Кузьміч, дацэнт кафедры беларускай мовы

Члены рады: В. М. Гусева, выкладчык
Т. У. Жукоўская, выкладчык
Т. А. Казлякова, ст. выкладчык

Літаратурна-мастацкі альманах “AVE-8” – гэта зборнік твораў розных аўтараў, у якім змешчаны вершы на беларускай, рускай і замежных мовах, пераклады, празаічныя творы, фатаграфіі і хроніка найбольш значных падзеяў, звязаных з дзейнасцю літаратурнага клуба “Ветліца”, заснаванага пры кафедры беларускай філалогіі ў 1997 годзе. У зборніку надрукаваны творы 45 аўтараў. У іх ліку ў намінацыях: паэзія – 19, студэнцкі фальклор – 1, паэзія – пераклад – 3, “Акавіта” – 4 аўтары вершаў і 2 аўтары музыкі, паэзія – проза – 5, проза – 3, проза – пераклад – 3, крытыка і літаратуразнаўства – 1, хроніка – 4.

У гэтым выпуску надрукаваны творы, прэзентаваныя аўтарамі ў 2011–2014 гадах.

ЗМЕСІР

АД СКЛАДАЛЬНИКА	8
ПАЭЗІЯ	11
Артур АБРАЖЭЙ	
«А может, это просто жизнь ...». «И хоть стояла ты спиной ...».	
<i>Вершы</i>	11
Вольга АДАМОВІЧ	
Хачу абдымаць людзей. <i>Верш</i>	11
Аляксандр АСТАПЧЫК	
Волшебное озеро. Зачем? Вставайте ветра. Шёл студент по мостовой.	
Эгоизм. «Что молчишь и угрюмо моргаешь?...» «Волочусь наугад...».	
«Спой мне песню, лазурное море...». «Я сегодня поймал тебя взглядом...».	
Рассвету... Станциям... «Голубые обои на старой стене...».	
«Размытый вечер скучной тишиной...». <i>Вершы</i>	12
Дар'я БАБРОВІЧ	
«Живи! Просто так, без раздумий...». «Когда фашисты наступали...».	
«Она нам душу излагает...». «Я знаю, ты ждёшь...». «А я люблю...».	
«Говорят, что у всего есть свои рамки...». «Зачем на земле писатели?...».	
«Минск - пассажирск» – электричка домой...». «Ночь тревожит мою	
душу...». «Любить – что значит это слово?..». «Я помню домик у холма...».	
«Родная мова, прыгая мова...». «Я в этом мире, как дикая птица...».	
«Я хочу прикоснуться рукою...». «О, боль и неопределенность...».	
«Я з гонарам магу сказаць...». <i>Вершы</i>	19
Вікторыя БАДУРА	
«Не видеться так долго, не дышать...». «Пока мы свободны – мы жи-	
вы...». «И вот так почему-то всегда...». «В тебе небо дышит рассвета-	
ми...». «Разъехались, расстались, не пропала...». «Я ждала тебя вече-	
ром...». «О таких, как ты, говорят напившись...». «Говорите сегодня со	
мною...». «Скажи мне, что я полная бездарность...». «Когда орут вокруг	
сирены...». «Разбавляя духи никотином и кофе...». «Чувства! не	
прикасайтесь к щекам...». «Если в раю есть телефоны...». <i>Вершы</i>	24
Ганна БУБЛІК (КІМ)	
Мы прокляты. Мидиан. Олимп. Ночь. Я прощаю вас... Бессиление.	
Полулунье. Многоуровневые сны. В ночном парке. Полулунье 4.	
<i>Вершы</i>	28
Ірэна ВАБІШЧЭВІЧ	
Роднай Луніеччыне. “Вы слухалі мяне...” Этот день погашенных	
свечей. Спасибо. “Лежат на беспорядочном столе...”. Году кнігі	
присвячаецца. <i>Вершы</i>	32
Аксана ГАРАВЕНКА	
“Стало как-то холодно и темно...”. “Мы благодарны лишь немного ...”.	
“Как будто что-то не сбылось...”. “Дверь открыла наполовину ...” .	
“Как странно сучья изогнулись...”. “Зелёный лист на жёлтом	

клёне...». «Капля к капле – дождь случился...». Земная часть мечты. «Когда себя понять не сможешь...». Притча про сороку и кота. «Вода покорна у причала...». «Стихает жизнь в людском потоке...». «Зачем жалеть, что не случилось...». «Одари меня улыбкой...». <i>Верши</i>	35
Міхаіл ДЗЯДЗЕНКА	
Душа поэта. Свет. Триумф. Верни мне мечты. Непобеждённый. Забытый храм. Путь к рассвету. “У края Земли ...”. Не мечта. <i>Верши</i>	41
Аляксандр КАПСАРАЎ	
Влюблённым. Гречанка. Художник. По тропинке. Мелениум. <i>Верши</i>	46
Сяргей КАЯНОВИЧ	
Чалавек і чалавечая трагедыя. <i>Паэма</i>	50
Юлія КІРЫЛАВА	
Сердце. Близость. К 10.06.2011. “Холодный и грозный 2060-й...”. Не мечта. Ласточка. “Вы сегодня волшебно красивые. Классные...”. Дрожь. <i>Верши</i>	60
Вольга КУЗЬМИЧ	
“Беленъкі сабачака, што ў тваёй душы?...”. <i>Верши</i>	64
Анастасія КУЗЬМІЧОВА	
Люби. Только не беги. Скажите. Вера. Война. Друг без друга. Безумное “Всегда”. Воздух и пламя. Душа. Связь. Люблю. Забвенье. Мысли. <i>Верши</i>	65
Галіна ЛУКША (КАНОНІК)	
«Смяюща тата з мамай шчыра ...». Салют перамогі ў 1953 годзе. У маладосці праpusціла. «Расчоска пахне сынам ...». “О! Як відаць усё навокал...”. “На інфармацыю сабраліся...”. “Добра маладой у маладосці...” Беларусы з электрычкі. Перадавая. “Не пакідайце, хлопчыкі, Радзіму...”. Вальс-бастон. Самаволка. “Максіма Танка ў перакладзе пачытала...”. <i>Верши</i>	72
Сяржук МАЦІН	
Мары хмар. Студзеньскі вечар. Лютаўскі вечар. Паралелі. На парозе сакавіка. Адлегласць. Я не могу іначай жыць. “Імгненне, што мільганула...”. Аліне С. Маліцы К. Каҳанне. Вясна. Антаніне М. Ксеніі Т. Заўтра. Нязменнае. Востраў. Люстэрка-кола. Няздолъныя. Жыць! Салігорская шахта. Стома. Няспынна крочым. Ахвяра. Імкненне. Дробязь? Сэнсар. Лістота. “Ты можаш марыць аб чымсьці новым...”. Размеркаванне. Запавет. Настроі. Безназоўнае. Ілюзія. Стан. Законы кіравання. Шляхам ілюзій. Misunderstanding. Частата сумлення. Закалыханыя між стрэх. Каляднае. Антысталічнае. Дажджы. Культурны адпачынак. Свята пазнання. Дзве траціны. Навальніца. Пятага снежня. Другога сакавіка. Айчынны пах. “Сакавіцкі вечар наўпросты шлях...”. Узорамі літар. Прывіды крэўскага замка. Уладар на гадзіну. Ратунак ад холаду. Санет дагары нагамі. Сабачая праца. Маладому творцу. Крыніца натхнення. Шлях творцы. Каstryчнік цемру сустракае. Уяўны снежань. Ліхтар-вар’ят. Байка пра грошы. Лясная байка. Байка пра праезд. <i>Верши</i>	81

Анастасія МЕМЕХ

- “Беларусь мая светлая, чыстая!...”. Еўфрасіння! “Вечер кальша траву на кургане...”. “Зоркі бліскучыя неба ўсыпалі ...”
Голос детства. “Два месяца пройдёт...». *Вершы*104

Таццяна МЯНЯЙЛАВА

- “У пакойчыку пад дахам ...”. “Бываюць дні, калі няма куды сябе падзець...”. “Маеш рацыю, што столькі дзён маўчыш...”
“Пасля доўгай разлукі...”. “Верасень будзе так хутка ў мінулым...”.
“Вось, сорак першая вясна...”. *Вершы*106

Аляксандр Холадаў

- “Можна прымусіць страляць на вайнене ...”. “Нябачным дротам ліхтары звязалі...”. “Всегда было время...”. “Ни одной, на память, – в голову ...”. “Тех стихов всех и не счесть ...”. «Как и в начал началье...». «Лістоў ужо не дасылаю...». Таполі. «Няважна, куды, галоўнае – з кім і навошта...». «Ці нехта, ці нешта...». «Маім навальніцам не сціхнуць ніколі...». «Время всё принимает...». Liege 1898.
«Забота тяжелее и честней...». «Тёмных глаз отчуждённость...».
«Утром в твой кабинет нет дороги осенней листве...». «Як вайна – невялічкая пераможная...». «Как свінец между плит старой паперти сжат...». «Ты малявалася: за вокнамі...». *Вершы*108

СЛУДЭНЦКІ ФАЛЬКЛОР..... 114

Прадстаўляе Вячаславіч Станіслававіч Грыгарыевіч

- Лучший сборник частушек114
Сочный выпуск 2010 года кафедры ФХТМ116
Календарь дизайнеров117

ПЛЭЗІЯ-ПЕРАКЛАД 120**Джумабаев ОРАЗ**

- Перевод с белорусского стихотворения Геннадия Буравкина120

Вако ЖЮНИОР

- “Une femme est comme une peinture sur toile ...”. *Верш*121

Галина ОБОЛОНІНА (Пераклад з французскай)

- «О, женщина, картина на холсте...». *Верш*122

ВАКАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ ВЫКЛАДЧЫКАЎ**I СУПРАЦОУНІКАЎ БДТУ “АКАВІТА” 123**

ДА 20-ГОДДЗЯ “АКАВІТЫ”

- Калектыв творцаў123
Створана ў “Акавіце”124
Гімн БДТУ. Словы М.Наскаўца. Музыка А.Ляха124
Прысвячэнне “Акавіце” Словы Р.Міксюк. Музыка А.Ляха126
Жытніца. Словы Ул.Куліковіча. Музыка А.Ляха127

Наша память, как снег. <i>Словы</i> М.Вырко. <i>Музыка</i> А.Ляха	128
Ave Maria. <i>Музыка</i> І.Янкоўскага	130
Господи, если тебе угодно. <i>Словы</i> В.Паліканінай. <i>Музыка</i> А.Ляха	131
Память. <i>Словы</i> В.Бергольц. <i>Музыка</i> А.Ляха	133
Зелёные огоньки. <i>Словы</i> В.Бергольц. <i>Музыка</i> А.Ляха	134
Сила любви. <i>Словы</i> С.Маціна. <i>Музыка</i> А.Ляха	134
Моя весна. <i>Словы</i> С.Маціна. <i>Музыка</i> А.Ляха	136
Судьба удачею венчала. <i>Словы</i> Ф.Баравога. <i>Музыка</i> А.Ляха	137
ПАЭЗІЯ-ПРОЗА	139
Людміла ДЗІЦЭВІЧ	
Нашчадкам. Шлях да сябе. «Я ў пралесках знайшла і спакой, і ўтульнасць...». Песня пра маё жыццё. <i>Вершы</i> Дзве палавінкі. Эфектыўная бацькі – гэта... <i>Эсэ</i>	139
Дар'я ЗНАЧОНАК	
Быть храбрым. Гремит выпускной... Заблуждение. Любить, надеяться и верить. <i>Вершы</i> Песня ў сэрцы. <i>Эсэ</i> У апошняе імгненне. <i>Аповесць</i>	146
Віктар КАРАВОСАЎ	
Родине. Озарение. Окошко. Юношеское. «Вернись в деревню поутру...». Сентябрь. Помню. Побывка. Рожь июньская. Дедушка плюс бабушка. Механизаторы зимой. Телевизор. Про аренду. Светлейшей памяти крестьянства. Кисловодск. «Праз вёрсты, здабыткі і страты...». Одуванчик. Оглянись. Груша. По стёжкам памяти. Мой сад. <i>Вершы</i> Старадаўні вальс. <i>Апавяданне</i> Прыкметы часу. <i>Гумарэска</i> Маруська. Чёрный кот. Цвети, сирены! <i>Апавяданні</i>	170
Генадзь ШАРЫ	
Парычы. <i>Верш</i> Памяць. <i>Эсэ</i>	191
Касандра ШАХАБ	
Шчасце. Санет. Письмо. Песня пра маё жыццё. «Зачем держаться за кого-то...». <i>Вершы</i> Обычный случай. <i>Эсэ</i>	194
ПРОЗА	197
Вераніка КОЛЫШКА	
Выпрабаванне на вернасць. <i>Апавяданне</i>	197
Анастасія РАМАНЧЫК	
Дитя грозы (глава из романа)	199
Аляксандра ШКУРАТ	
Город, где встречаются счастливые люди. Лис и Сонник. <i>Апавяданні</i>	206
ПРОЗА-ПЕРАКЛАД	217
Вольга КОВАЛЬ , Галіна АСТРОЎСКАЯ	
Леля, Алёна, Алёшка-атаман... <i>Нарыс</i>	217

Вольга ДЗЕРКАЧОВА (пераклад з украінскай Вольгі Коваль)	
Broken angel. Павідла з яблык. <i>Anавяданні</i> Учора. Эсэ	219
ЛІТАРАТУРНАЯ КРЫПТЫКА 223	
Ксения ТАРАСЕВІЧ	
Класіка рускай паэзіі па-беларуску: перакладніцкая дзейнасць	
Рыгора Барадуліна	223
ХРОНІКА 226	
Рэспубліканскі конкурс “Аўтограф” (сакавік – май 2014 г.)	226
Сумеснае прафарыентацыйнае выступленне ў горадзе Ашмяны	227
Удзел у выставах	227
Рэпартаж з прэзентацыі літаратурна-мастацкага альманаха AVE-7	229
Презентация седьмого выпуска литературно-художественного альманаха «AVE»	232
Удзел у вечарыне для замежных навучэнцаў «Рождественские встречи»	233
Літаратурная гасцёўня:	
Генадзь ШАРЫ	235
Фёдар БАРАВЫ	236
Радзім ГАРЭЦКІ	237
Аксана ГАРАВЕНКА	238
Круглы стол, прысвечаны Дню Маці	240
Удзел у студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях БДТУ 2014 года	241
Удзел у конкурсах	242
ПАСЛЯСЛОЎЕ 243	

АД СКЛАДАЛЬНІКА

Добры дзень, шаноўныя чытачы! Аўтары і выдаўцы рады вітаць Вас новымі творамі. Спадзяёмся, што восьмы выпуск альманаха “AVE” зацікаўшы Вас не толькі сваёй разнастайнай тэматыкай, але і адметнасцю аўтарскага бачання свету, багаццем колераў, адценняў, нюансаў.

Мастацкая літаратура – крыніца эстэтычнай асалоды, магутны сродак выхавання і адзін з самых інтывінных відаў мастацтва. Чалавек чытае кнігу часцей за ўсё на адзіноце, калі побач з ім нікога няма: толькі ён і кніга. Кніга будзіць думкі і пачуцці. Застаўшыся сам-насам з кнігаю, хочацца пра многае падумаць, зразумець і сябе, і іншых людзей, асэнсаваць тое, што рабілася вякамі і што зараз робіцца вакол яго. І тут кніга – найлепшы сябар, памочнік і дарадца. Многія гэта адчуваюць інтуітыўна, таму імкнуцца шмат чытаць, а калі пішуць самі, то жадаюць убачыць свае творы надрукаванымі, хочуць паказаць сваё бачанне свету, свае перажыванні, свае гісторыі і прыгоды, свае мары і фантазіі...

Як і ў папярэдніх выпусках, мэта выдання – рознабакова паказаць наш час і нас, такіх розных у гэтым часе і ў той жа час адб'яднаных гэтым часам і месцам пад сонцам – нашым універсітэтам.

Творы, змешчаныя ў восьмым выпуску “AVE”, – гэта як быццам фотадздымак нашага часу, які застанецца нязменным, а зменлівы час і мы ў ім крохым імкліва наперад у новую цікавую будучыню, якая для кожнага будзе адметнай і непаўторнай, нягледзячы на агульныя ў многім працэсы і ўмовы жыцця. То, што было, зменіцца, пачненіца новы адлік часу, а напісанасе застанецца.

2014 год – сямнаццаты год дзейнасці літаратурнага клуба “Ветліца”. Гэта восьмае выданне альманаха як бы падсумоўвае вынікі сямнаццацігадовай працы, хоць у зборніку змешчаны творы, у асноўным, презентаваныя ў клубе за апошнія два гады.

Сталыя аўтары супрацоўнічаюць з клубам сямнаццаць гадоў – гэта Міхаіл Наскавец, Сяргей Каяновіч. Але больш за ўсё дэбютантаў – гэта студэнты 1–5 курсаў, ёсць аспіранты, выкладчыкі, замежныя навучэнцы, дзеці і ўнукі нашых супрацоўнікаў. Усіх іх адб'яднала любоў да прыгожага слова, жаданне шчыра выказаць свае думкі і пачуцці і падзяліцца імі з людзьмі.

Тэматыка твораў вельмі разнастайная: гэта тэмы духоўнасці, маральнасці, любові да роднай зямлі і мовы, да маці, многія вызначаюцца высокім эстэтызмам. Безумоўна, тэма кахання – светлага і лірыйнага, узаемнага і без узаемнасці, з радаснымі хвілінамі шчасця і адчаем, пакутаю, болем – пераважае ў юных аўтараў. Ёсць творы, прысвечаныя падзеям Вялікай Айчыннай вайны, родным мясцінам – гарадам і вёскам, дзяцінству, святам, касмічным тэмам і зоркам, анёлам і Богу, пошукам свайго шляху ў гэтым супярэчлівым і, часам, жорсткім свеце. Што больш за ўсё кранае, пра тое і складаюцца радкі вершаваных і празаічных твораў. Некаторыя паэтычныя радкі вызначаюцца яркімі выразамі, думкамі, афарыстычнасцю. Вось некаторыя з іх. “Шчасце ірвецца з грудзей. / Стрымаць для сябе – разарвецца” (Вольга Адамовіч);

“Уверен я, на все «зачем» найдётся точное «затем», “Денег нет, а чудо есть!”, “Чётко гни свою линию, строго! / И не думай обратно свернуть!”, “В нарисованном мире покоя / Нарисую себя навсегда...”, “Беззаботная радость играла / В тёмно-русых её волосах”, “И дышится легче, и легче душою, / И мысли

струятся в свободный полёт, / Туда, где ромашки цветут над рекою, / Где мать у окошка с надеждою ждёт”, “Горит рябины рдеющая прядь, / Налиты вечером густые переливы” (*Аляксандр Астапчык*);

“Живи! Просто так, без раздумий... / Живи! Просто так, пусть даже всё сложно / Ты руки не смей опускать”, “Она нам жизнь всю посвящает / И боль всю на себя берёт”, “Ведь любящее сердце всё должно прощать”, “Все говорят люблю, но смысла не понять...”, ” знала, что в любые холода, / Она согреет лаской материнской”, “Родная мова.../Шлях пракладзеш уначы, / Каб беларус адшукаў беларуса.../ ...ты складнік культуры народнай, / У табе ўсе яе карані” (*Дар'я Бабровіч*);

“...пока мы свободны – мы живы...”, “просто люди не верят в любовь, / а любовь не верит в людей”, “Я тут молча сижу и курю, / разрушая себя изнутри”, “Говорите сегодня со мною. / Говорите со мной. Говорите”, “Я домой! / , Зализывать раны”, “Холодает опять на улице, но ещё больше – внутри” (*Віктарыя Бадура*);

“По вечной спирали вальсирует время, / Ему мы продали остатки души, / В надежде купить хоть щепотку прощенья / И клок полотна из лучей темноты”, “Слепая вера в чудеса – / Нет ничего страшней на свете”, “Мы создаём свой мир мечты, /И свято верим в силу мысли”, “А нежной преданности нить / Имеет свойство быстро рваться”, “И каждый метит в короли – / Плебей на власть так сильно падок!”, “И сам себе ты друг, и брат, и враг...”, “И только небо бесконечно”, “Безумный смело смотрит вдаль”, “Нелепицу и фарс рассеет звон /Разбившихся часов о твердь сомненья”, “Твой новый мир – подуроенья былого” (*Ганна Бублік-Кім*);

“Не откладывай никогда на потом. / Помни: сегодня самый главный день”, “пусть мы вместе с тобою года, / твои губы, как прежде, медовые... / пусть дурманит весна нас всегда!” “Пісьменнікі будуць яшчэ доўга пісаць, / каб чалавекам быў ты ... чалавекам”, “.... добрае слова першае...” (*Ірэна Вабішчэвіч*);

“Дверь открыв наполовину, / Вижу дверь за ней опять, / Лишь один порог покину / На другой порог ступить”, “Когда себя понять не сможешь – / Ни с кем усилия не сложишь, / И будешь грудой запчастей – / Деталями для всех людей”, “Улыбнись! Чтоб улыбнуться / Я могла как в отраженье”, “Если жизнь – твой бег по кругу, / Ты вернись к себе как к другу” (*Аксана Гаравенка*);

“Я был порою инструмент / В руках царей и грязной черни. / Но не сыграть им свой концерт, / не приручить меня быть верным”, “Встану вновь, / С колен я поднимусь, / Сражаясь за судьбу!”, “Время песком сквозь пальцы...”, “Сильных ломает воля, – Слабых – күёт”, “Боги...Всё отдам я за любовь”, Выпей боль до дна – / Прости всех тех, / кто клял тебя”, “Рано или поздно / Сменит грех любовь / И в мире всё повторится вновь...”, “Там, где власть, правды нет” (*Міхаіл Дзядзенка*);

“А шрамы от слов не рубцаются так, / Как даже военные раны Чечни “, “С тобою даже дышим мы напополам” (*Юлія Кірылава*); “

Качнулось время и она, как это водится, / исчезла” (*Аляксандр Капараў*);

“«Мы любим вас!» – скажите мамам, папам. / Порой и это может подбодрить,” “Пока живём мы, в край родимый /Не пустим ужасы войны”, “Душа – это то, за что надо бороться”, “Люблю, но признаться не смею” (*Анастасія Кузьмічова*);

“На цъмяна-злосным сатанінскім піры / Прыдуманыя людзям пасткі страшныя...”, “Няўмольны час ланцуг той аб'яднае”, Забыць паэзію кахання – / Як быццам знішчыць сонца ззянне”, “Каханне ў свеце бачнае паўсюль; /

Няважна дзе, бо моц універсальны, / Што створаны Прыродай геніяльны”, “Вясна, сустракай закаханых – / Яны адмаўляюць гора!”, “Імгненні, хвіліны, гадзіны, / Л суткі, і тыдні... сезоны / Для часу – адбітак адзіны / Ў люстэрку, разбітым на зоны”, “Няспынна крочым па жыщці, / Не маем на размовы часу”, “Больш мяне нічога не спужае, / Нават смерць – не абсалютны жах”, “Імкненне доўжынца імгненнне, / А вось наступствы – ўсё жыщцё”, “Паэт – найчутнейшы сэнсар”, “Размеркаваць рэсурсы паспяхова / Не здолъны і сумленны чалавек”, “Няшчырасць слова – сапраўдны жах”, “Укленчылі ў часу ілюзію шчасця”, “Ліоцца слова літасці ракою, / Хаваецца кудысь далёка злосць...”, “...Як жа ведаем замала \ Пра Радзіму – праста здзек!”, “Шлях творцы – гэта шлях пакут”, “Словы – з усіх успамінаў фрагмент улюбёны:”, “...заўжды быў вельмі чуткім / I добрым беларус – а там абца-сам / У ныркі могуць пхнуць: «Ты не да часу!”, “Хлусня забівае, як быццам бы спіну / Кінжалам працялі... Бязлітасны боль”, “Няшчасце ды шчасце блукаюць па крузе”(Сяргсук Мацін);

“Паэзія праз мову выцякае”, “Душа з душою размаўляе, / Глыбей у вечнасць заглядае, / Мовай у гармонію яднае” (Галіна Лукина);

“Толькі кахаць немагчыма прымусіць... / Толькі забыць немагчыма прымусіць”, “Час – выпрабаванне, але нават ён пераадольны, / Калі ў сэрцы - вера, у працы – надзея, па-над усім – любоў. / Жыцця ты нявольнік, але паранейшаму вольны / Любы, хто за роднае сэрца ўмерці гатоў”, “...i / “Час ужо не ашуканец нам” (Аляксандар Холадаў);

“Мы сомневаемся не в тех, / С кем говорить пора бы крепко, / А в ком упорно ищем грех” (Дар’я Значонак);

“Цветут Здесь тихой оппозицией железу / среди прогресса васильки”, “Растопи-ка на даче камин! / Пламя дров тело нежно согреет. / Не согрета душа – ты один, / Жизнь с годами всё жёстче и злее”, “Розово-далёкая деревня, / Сладостен рябиновый твой вкус!”, “Судьбы жестокие качели: / Где был порядок – там бурьян. /Крестьяне так земли хотели – / Теперь земля хочет крестьян”, “Давным-давно деревни нету, /По стёжкам памяти хожу” (Віктар Каравосаў);

“У свецце ёсць моцная сіла, / Якая нас усіх нарадзіла. / Вітаю жыцця на-дыход!” (Касандра Шахаб).

У альманаху зменшчаны творы 45 аўтараў. У іх ліку ў раздзелах: паэзія – 19, студэнцкі фальклор сабраў 1 аўтар, паэзія – пераклад – 3, ”Акавіта” – 4 аўтары вершаў і 2 аўтары музыкі, паэзія-проза – 5, проза – 3, проза – пераклад – 3, крытыка і літаратуразнаўства – 1, хроніка – 4.

Спадзяёмся, што творы, надрукаваныя ў восьмым выпуску “AVE”, знайдуць водгук у сэрцах і розумах чытачоў, зацікаўяць сваёй шчырасцю і разнастайнасцю, прымусяць задумацца над многімі проблемамі нашага часу і шукаць адказы на пастаўленыя пытанні.

Выказваем шчырую падзяку за падтрымку і дапамогу рэктару БДТУ, прафесару Жарскому І.М., дацэнту кафедры беларускай мовы Кузьміч В.А. і ўсім, хто прымаў удзел у стварэнні гэтага выдання.

Н.Я. САВІЦКАЯ

ПАЭЗІЯ

Артур АБРАЖЭЙ

Родился 21 июля 1994 года в деревне Высокая Липа под Минском (или как её называют местные жители "Панская Земля"). Учился в сельской школе хорошо. Был лидером среди одноклассников и друзей. В 2011 году поступил в БГТУ на факультет ХТиТ. Специальность - механик. Увлекаюсь музыкой, интересуюсь авто- и мототехникой, так же люблю спокойно подумать о жизни.

А может, это просто жизнь
Даёт мне написать стихами?
Что б показать, как нужно жить,
Хотя бы только лишь мечтами.

А может быть, это любовь?
Та, что с одного лишь взгляда.
Я так хочу увидеть вновь
Твоих прекрасных глаз награду.

И хоть стояла ты спиной,
По телефону отвечала,
Ты лишь сказала только: "Ой,
Тебя увидеть я не ожидала".

И тот прощальный поцелуй,
И тот прекрасный нежный взгляд...
Я не могу тебя забыть,
Как будто ты впустила яд!

Вольга АДАМОВІЧ

Нарадзілася ў 1989 годзе ў вёсцы Параф'янава Докшицкага раёна на Віцебшчыне. Скончыла ў 2007 годзе Параф'янаўскую сярэднюю школу з залатым медалём і паступіла ў Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт. Выпускніца факультэта выдавецкай справы і паліграфіі (2013). Першыя вершы начала пісаць у 9 класе. Творы друкаваліся ў раённай газеце «Родныя вытокі», у часопісах «Дыялог», «Репетитор». З 2007 года з'яўляецца членам літаратурнага клуба «Ветліца» ў БДТУ. Друкавалася ва ўніверсітэцкім альманаху «AVE» (выпускі 5-7).

Удзельніца шматлікіх універсітэцкіх вечарын і канцэртаў.

Аўтар навуковых прац “Генацыд яўрэйскага насельніцтва ў Докшыцкім раёне падчас Вялікай Айчыннай вайны”, “Даступнасць і запатрабаванасць беларускамоўнай кнігі для дзяцей”, “Беларуская духоўная паэзія”.

Лаўрэат прэмii Мінгарвыканкама 2007 г.

Удзельніца Рэспубліканскага конкурса “Аўтограф”. Атрымала Дыплом II ступені ў намінацыі “Паэзія”.

Хачу абдымаць людзей

Хачу абдымаць людзей,
Дзяліць з імі полымя сэрца,
Бо шчасце ірвецца з грудзей.
Стрымаць для сябе – разарвецца!

Хачу абдымаць чужых,
Каб слёзы прабілі заслоны,
Каб кожны любові ўздых
Пустэчу адносін напоўніў.

Хачу абдымаць сяброў
І дзякаваць ім за цярпенне,
За шчырасць іх душ і дароў,
За шчасця і гора імгненні.

Хачу абдымаць бацькоў
За іх сівізну і ўсмешку,
За безліч юнацкіх шляхоў,
Дзе сталі ў адзіную сцежку.

Хачу абдымаць людзей!
І шчасцем імкнуся дзяліцца,
Каб сярод гулу падзей
Ад клопатаў не спыніцца.

Аляксандр АСТАПЧЫК

Нарадзіўся ў 1992 годзе ў вёсцы Крапіўніца Свіслацкага раёна Гродзенскай вобласці, з 2002 года жыве ў мястэчку Поразава Свіслацкага раёна. У 2009 годзе закончыў Поразаўскую сярэднюю школу і паступіў у БДТУ на факультэт тэхналогіі арганічных рэчываў. Студэнт 5 курса, актыўны ўдзельнік літаратурнага клуба.

Волшебное озеро

Среди окаймлённого пышнотью лета,
В глубинах дремучего царства ветвей,
Лежит в одинокую старость одето
Волшебное озеро в праздности дней.

Ничто не тревожит пустынные воды,
Забыты навеки глухие места,
И тянутся дни, словно тянутся годы,
И слышится в кронах ветров суета.

Рождённое в сумраке грозного леса,
Оно испускало торжественный свет.
Живительной каплей ничтожного веса,
Питало сухую безжизненность лет.

Быть может, в награду за рвение к жизни.
Быть может, из жалости день ото дня
Мятежное солнце в дремучей пустыне
Роняло лучистые копья огня.

Минутная щедрость рождала надежду,
Пророчила новую будущность дня.
Минутная радость восторженно, нежно,
Пронизывала воду до самого дна.

И счастью озёрному не было края,
И не было грусти в его синеве.
Встречая рассвет и закат провожая,
Огромное сердце бурлило в воде.

Ходили легенды, что буря взыгралась,
Под ветряным вихрем вскружилась земля.
И смерчем озёрные воды поднялись.
И к морю стихия его унесла...

Среди бесконечной синеющей дали,
Где солнце ласкает лазурный причал.
Кто видел прибрежные мели, тот знает:
Вот озеро то ,что в легендах встречал...

Зачем?

Зачем на улице зима?
Затем, что скоро у нас весна.
Зачем печальные дожди?
Затем, что солнца завтра жди.
Зачем ночная тишина
Накрыла сонные дома,
И тускловатый лунный свет
Торшерным ливнем льёт рассвет?
Затем, что где-то в глубине,
В полунакрытом полусне,
Пыхтит туманом сентября
Волшебный свет рожденья дня.
Зачем идёт за годом год?
Зачем река всегда плывёт?
Зачем рассыпаны вдали,
На пресном небе корабли?

Уверен я, на все «зачем»
Найдётся точное «затем»!

Вставайте ветра

Вставайте ветра
над пущанскою тишию!
Устал я от вечной
безмолвной зимы.

Вставайте, промчитесь
заснеженной высью,
Взбодрите унынья
дремучего сны!

Взметая ленивые
снежные комья,
Приветственным свистом
пройдите поля!
Развейте пустынность
глухого раздолья ,
Нарушив спокойствие
сонного дня!
Вставайте ветра
над широкой рекою!
Наполните волны
густой суетой!

И жаждущей бури,
грозящей рукою,
Тяните обыденный,
тусклый покой!
Тяните туда,
где волнуется море,
Где ветры ровняют
природу с землёй.
Там жутко заждались, наверно,
покоя...
А нам бы сейчас
насладиться грозой!

23.02.2013

Шёл студент по мостовой

Шёл студент по мостовой,
А в кармане ни гроша.
Всем кивает головой
Бесхлопотная душа.
А погодка так и льёт,
Так и шепчется весна.
И студентик всё идёт,
Сам не ведая куда.
Прогулялся вдоль аллей,
Прошагал проспект.
Разогнавши голубей,
Покатился в бег.
Пробежал весь белый свет,
Отдохнуть присел.
На скамейке талый свет,
Выцветший желтел.

Чуть дыханье затаив,
Голову склоня,
Он, прищурившись, затих
В радужности дня...
Разгулялся сладкий сон,
Но прервал его
Бесконечно милый звон
Чуда одного!
– Вы в порядке? – говорит. –
– Может, вам врача?
– Вот сердечко чуть шалит! –
Он ей сгоряча.
Озарённое лицо,
Празднуя успех,
Неспокойно, горячо
Выдавало смех.
Шёл студент по мостовой,
И струилась солнца цветь.
Всем кивает головой,
Денег нет, а чудо есть!

24.02.13

Эгоизм

Эх ты, Родина моя! Что ж печалишься?
Бурьяном поросла и тоской.
Буйным ветром хрипишь и ломаешься,
Как старушка с хромою ногой.

Опустела, остыла и вымерла
И разбита глухой тишиной.
Чашу жизни по донышко выпила,
И осталась до смерти одной.

Разбросала дождями размякшие,
Отсыревшие груды-дома.
А в окошках букеты увядшие,
И в полях пустотой седина.

Не печалься, родная. Приеду я!
Порублю и бурьян, и тоску.
Обновлю я букеты увядшие.
И тебе напоследок спою!

Кто же ты, безответственный странник?
Себялюбец, каких поискать.
Для одних ты навечно изгнаник,
Для других ты кормилица-мать.

Худощавый, седеющий старец,
В чёрной шляпе и чёрном пальто.
Откровенно бездушный мерзавец,
Восхваливший себя самого.

Он достиг всеобъемлющей славы,
И признанья голодной толпы.
На картинах его возвышали,
Но поддельные были холсты.

Одинокий он был и остался.
Ни семьи, ни друзей – ничего.
И ненужный по миру слонялся,
В чёрной шляпе и чёрном пальто.

Не водил он ни с кем разговоров,
И никто его толком не знал:
Слишком низко, на грани позора,
Разговор с «простаками» считал.

Но однажды, в Рождественский праздник,
Расспросил его парень один:
– Ну и как величать тебя, странник?
И ответил старик: «Эгоизм...»

Что молчишь и угрюмо моргаешь?
Бестолково косишься на пол.
Что теперь приключилось, расскажешь?
Но, боюсь, не пойдёт разговор.

Вот же, братец какой деловитый.
Интересно, в кого ты пошёл.
Исподлобья блеснёшь ядовито,
И опять покосишься на пол.

В голове ещё ветер играет.
Приключения ищет душа.
Как берёзу по ветру шатает,
Так и ты – ни туда, ни сюда...

Но пора уже выбрать дорогу,
Осветить свой единственный путь.
Чётко гни свою линию, строго!
И не думай обратно свернуть!

Ну а если преграды какие,
Будь уверен всегда и везде,
Отложив все заботы дневные,
На подмогу я ринусь к тебе!

29.02.2013

Волочусь наугад.
Откровенно метёт...
Толи снег, толи град,
Чёрт его разберёт!

Волочусь не спеша.
Переборчиваый шаг,
Утомлённо дыша,
Обступает бардак.

Беспокойно вокруг,
Разбросало дома.
Беспокойно поют
Надо мною ветра.

И смешались снега.
И смешалось вокруг.
Непонятно куда
Разметало уют...

В этой панике день
Уступает права.
Надвигается тень.
Надвигается тьма.

Я иду и иду.
Наступаю на хвост
Бесконечному злу.
Демонстрирую злость!

Осознав, что в бою
Не познает побед,
Распустив суету,
Ударяется в бег.

Может, скажете вы,
Что я глуп и смешон.
Может, «сказки» мои
Вам бессмысленный звон?

Но скажу не тая.
Верьте мне или нет –
Вдохновляет меня
После бури рассвет!

Спой мне песню, лазурное море,
Сединою размашистых волн,
Полыхающей синью раздолья,
Нарисуй мне загадочный сон.

Нарисуй бесконечные горы
И меня на вершинах хребтов,
А внизу зеленеют просторы
Под пружинистым дном облаков.

Нарисуй, как шумят надо мною
Тихим шёпотом листья берёз,
Как скрипит под моей ногою
Еле слышно хрустящий мороз.

Нарисуй затуманенный остров
И меня посреди... Одного...
Чтобы было всё каменно-просто,
Чтобы лишнего быть не могло.

И тогда, окрылённый тобою,
Позабывши про суетность дня,
В нарисованном мире покоя,
Нарисую себя навсегда...

Я сегодня поймал тебя взглядом,
Размышляя о чём-то своём,
Ты смотрела, как медленно падал
Тёплый дождь за осенним окном.

Незнакомкой в сиреневом платье
В тот момент ты была для меня,
Как внезапно настигшее счастье,
Словно гром, среди ясного дня.

Ты сидела и тихо дрожала,
Чашку кофе руками обняв.
Беззаботная радость играла
В тёмно-русых твоих волосах.

С чашки глаз ты никак не сводила.
Хоть бы раз повернулась ко мне.
Улыбалась загадочно-мило
И писала на мокром окне.

А затем, не успел оглянуться,
Растворившись в дневной суете,
Ты оставила чашку и блюдце
И сиреневый сон в голове.

Убедившись, что всё это снилось,
Я, опомнившись, вышел под дождь.
И осенняя сказка разбилась,
Оставляя лишь мелкую дрожь.

А в кафе, где застало ненастье,
В запотевшем обрывке окна,
Незнакомка в сиреневом платье
Написала, что видит меня...

Рассвету...

В рассветном тумане встаёт не спеша
Большими шагами громадное солнце.
И сонная речка, прохладой дыша,
Навстречу рассвету долиною вьётся.

Дурманом ромашковым полнится воздух.
На травах красуются капли росы.
В светлеющем небе угасшие звёзды
Беспечно теряют былые черты.

И дышится легче, и легче душою,
И мысли струятся в свободный полёт.
Туда, где ромашки цветут над рекою,
Где мать у окошка с надеждою ждёт...

Станциям...

Стучит вагон в кромешной тьме,
В вагоне спит народ.
И каждый сам себе в уме
Событий грезит ход.

Один до станции «мечта»
Билетик заказал.
Другой – до станции «семья»,
А третий просто спал.

Не грезил ровно ничего
В размеренном пути.
Забавным было для него
Чеканить сон в ночи.

Не глуп он был и не смешон,
Каким его сочли.
А просто ждал такой перрон,
Куда б хотел сойти...

Голубые обои на старой стене,
На изношенной полке тетради.
Полуржавые гвозди в скрипучем столе,
И на окнах усталые пряди...

Полусонные путники делят приют
В захудалом, унылом жилище.
В безысходном порыве то нервно поют,
То расходуют скучную пищу.

На изъеденном сотнями тысяч шагов
Окровавлено-красном полу
Нацарапаны раны ушедших годов,
Что пронзали на миг тишину.

Пролетают размеренно серые дни,
А за ними бессмертная смерть.
Обреченно застывшие взгляды судьбы...
Искалеченных окон не счасть.

Понемногу бросает в холодную дрожь.
Под Чернобылем, где-то вдали,
Полусонные путники: ветер и дождь,
Свой последний приют обрели...

Размытый вечер скучной тишиной.
Томится в небе марево заката.
Расшиты бережной, шелковой бахромой
Клоняются ивы в сумерках куда-то.

Пылит дорога белою каймой,
Туманом скованы усталые движенья.
И дышит лёгкостью безмерно-золотой
Лесная чаша в омуте забвенья.

Горит рябины рдеющая прядь,
Налиты вечером густые переливы.
И вот я вспомнил время, что опять
Нарушило привычные мотивы.

То было время юности моей,
Уже забытое, но всё ещё родное.
Что может сердцу быть дороже и милей
В закате дня, горящего раздолья!

17.04.13

Dар'я БАБРОВИЧ

Нарадзілася 17 снежня 1995 года ў вёсцы Засоўе на Лагойшчыне. Скончыла Засоўеўскі ВПК д/с-СШ. З'яўляецца студэнткай 1 курса лесагаспадарчага факультэта.

Першы верш быў напісаны ад вялікага смутку па сваёй настаўніцы беларускай мовы, якая памерла вельмі маладой. Потым яна напісала верш для маці, які быў апублікованы ў раённай газеце «Родны край».

Любіць спяваць песні, у большасці народныя. Малое і захапляеца сучаснай музыкай. Марыць напісаць прозу, якая застанеца ў памяці чалавечства назаўсёды.

Живи! Просто так, без раздумий.
Всем радость дари и родных береги.
Живи! Без забот и печалей.
И счастье своё другим подари.
Живи! Позабудь о проблемах.
В одну ногу с судьбою иди.
Живи! Даже когда постиг тебя крах.
Ты улыбайся, но не уходи.
Живи! Просто так, пусть даже всё сложно.
Ты руки не смей опускать.
Живи! И для себя, и родным это нужно.
Не вправе ты жизнь свою забирать!

Когда фашисты наступали,
Все наши прадеды боясь
За своих близких, в бой пускались,
О будущем страны молясь.
Когда на поле грохотали мины:
Один, два, три... Солдат упал!
И, не жалея своей силы,
Он шёл... "За Родину!" – кричал.
Когда фашисты плленных брали,
То наши деды всё равно
Сквозь слёзы, боль и страх – молчали,
Ведь ваше мужество сильно.
И вот сейчас мы – ваши дети, внуки
"Спасибо!" – с поклоном низким говорим.
Хотим, чтоб вы забыли свои муки,
А мы с поклоном низким вас благодарим!

Она нам душу изливает
В придачу сердце отдаёт,
Она нам жизнь всю посвящает
И боль всю на себя берёт.

Она, как ангел наш хранитель,
Всегда на помошь к нам придёт
И в очень трудную минуту
Утешит нас и всё поймёт.
Взамен не требует награды,
Богатства и поездок в Крым,
Но мы должны отдать ей клады,
Которые в себе храним...
И эти клады все – награды:
Поддержка, ласка, доброта,
Любовь, забота,уваженье,
Сыновний долг, дочерний долг,
Долг всех детей всем матерям!

Я знаю, ты ждёшь... Я знаю, ты веришь...
Но смысл твоих слов никак не проверишь.
И как бы сейчас мне ни было больно,
Ты хладно посмотришь и уйдёшь спокойно.
Зачем ты тогда говорил мне красиво?
Зачем ты тогда соблазнял меня мило?
Ведь было всё сказкой волшебной счастливой,
А может быть, ложью красивой игривой...
Ты лишь издевался над нашей любовью!
Но просто хочу сказать тебе вновь я :
Ты просто жестокий коварный мальчишка,
Сердце у несчастных девчонок воришко!

"А я люблю..." – сказало тихо сердце.
"Ты не должна!" – прикрикнул разум мой.
Закрыть обязана я на замок ту дверцу,
В которую входили мы с тобой.
И пусть ты любишь не меня – другую
Осколки той любви всегда будут стучать.
И я прощу тебя, скажу, не скрою,
Ведь любящее сердце всё должно прощать....

Говорят, что у всего есть свои рамки.
Говорят, что жизнь даётся нам одна,
Но играть не собираюсь с нею в прятки
И чашу жизни выпью я до дна.
Говорят, что дружба безвозмездна.
Говорят, вселенной нет конца.
Но ведь жизнь всегда была капризна,
Даже для обычного скворца.

Зачем на земле писатели?
Зачем на земле поэты?
Мы все здесь большие мечтатели
И мы не храним секреты,

Мы люди немного странные:
Всю правду передать спешим,
А также немного печальные,
Всё пишем о том, что хотим.
Нам жизнь подставляет подножки.
Не все понимают стихи.
И мы, словно чайные ложки,
Малы, но для общества также важны.

«Минск - пассажирск» – электричка домой.
Ты прощай, Городище, мы вернёмся весной.
Как печально бывает в тот неловкий момент,
Когда сердце скучает, а пути назад нет.
Я сижу в электричке, вспоминаю места,
Где с тобой мы бывали, где жизнь непроста...
Доучиться бы только до встречи с тобой,
А потом всё вернется, всё станет собой.
Весёлые кадры студенческой жизни
Расскажут о том, что прошло в Городище!
Спасибо декану лесхозфакультета
За подаренные нам приоритеты!

Ночь тревожит мою душу,
Забирает меня в плен...
Я тебя всегда утешу,
Ведь ты для меня благословен.

Пусть я даже не приеду,
Пусть не знаешь, что люблю,
Но тебя во сне я вижу
И в памяти своей храню.

Как всегда, ты расторопен
И, как всегда, немного неуклюж...
Я знаю, замысел тебе мой ясен,
Но назовёт тебя другая – муж....

Любить... Что значит это слово?
Какой серьёзный смысл заложен в нём?
И почему все мучаются долго,
Когда его тихонько говорят другим.
Ответьте, люди, на вопрос серьёзный!
Все говорят люблю, но смысла не понять,
Ведь кто-то любит шоколад и деньги,
А кто-то в этом мире всех подряд.
Когда-то я спросила маму,
Вот почему так часто говорят люблю,
И что собой всё это представляет,
И почему все часто так об этом лгут?
Но мама грустно посмотрела,
Обняла крепко, тихо прошептав:
«Ты знаешь, дочка, нет ответа,
Весь смысл поймёшь ты только потеряв».

Я помню домик у холма,
Он тихо дремлет на опушке леса.
Клубится дым. Холодная зима.
И мама что-то вяжет у камина.

Я так любила на неё смотреть
И представляла, что когда-то так же
Я буду, как она, тихо сидеть
И очень для детей своих стараться.
Я представляла, словно я – она,
Мечтала быть такой же энергичной.
И знала, что в любые холода
Она согреет лаской материнской.

Я платья мерила её всегда
И красилась помадой втайне,
Я так мечтала быть такою, как она,
А стала больше на отца похожа.
И мне лишь остаётся вспоминать,
Какой была та атмосфера в доме.
Я знаю – мама будет меня ждать,
Но дочка выросла, она сидит в салоне.
Стоит сейчас тот домик у холма,
Который дремлет на опушке леса...
И мама ждёт тихонько у окна,
А у камина всё пустует кресло.

Родная мова, прыгожая мова,
Ты паважана для ўсіх.
Мілыя гукі складуць тое слова,
Дзе можна ўбачыць сваіх.

Ты, як яскравая зорка ў небе,
Шлях пракладзеш унаучы,
Каб беларус адшукаў беларуса
І ніколі не зрадзіў роднай зямлі.

Родная мова, ласкавая мова!
Ты будзеш вечна жыць у сям'і.
Бо ты складнік культуры народнай,
У табе ўсе яе карані!

Я в этом мире, как дикая птица...
Свободы мне много, но никому не нужна!
И человек на меня всегда злится,
Но только лишь одному я буду верна.

Я в этом мире, как дикая птица...
Все смотрят, но не видят меня.
Нет ни друзей, ни врагов, ни сестрицы,
И только живу своих близких любя.

Я в этом мире, как дикая птица...
Кто бы ни позвал, всё равно не приду.
И, как всегда, буду всех сторониться,
Ведь не нужна людям дикая птица!

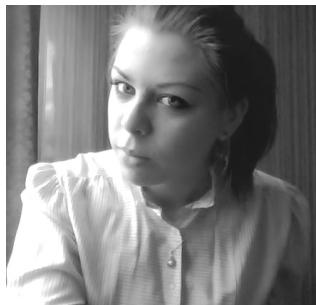
Я хочу прикоснуться рукою
К твоим нежным устам и сказать:
– Ты молчи, но всегда будь со мною,
Без тебя я буду скучать...
Ты дала мне жизнь и свободу,
Подарила моменты любви...
Те моменты были отрадой
Самой чистой материнской любви.
Ты со мною, родная, в мыслях...
Ты всегда будешь в сердце моём!
Для тебя я всегда найду силы,
Все невзгоды с тобой нипочём!
Ты прекрасна, никто и не спорит...
Пусть посмеет кто слово сказать!
За тебя, моя милая и дорогая,
Я любому отпор могу дать...

О боль и неопределённость,
Оставьте навсегда меня!
Хочу почувствовать я гордость
За своих близких и себя...

Хочу узнать, что значит счастье,
Хочу почувствовать любовь...
О жизнь, ты изгони все прочь ненастья,
Чтоб я была счастливой вновь.

Я з гонарам магу сказаць,
Што на лягасе я вучуся.
Здала іспыты – і сюды,
І гэтым вельмі ганаруся.
Не трэба скардзіцца табе,
Што цяжка, нудна і марудна.
Ты выбраў званне для сябе,
А вось гучыць яно магутна.
Калі ты паступіў сюды,
То практика цябе чакае ў Гарадзішчы,
А там бывае весела заўжды,
Нібы тым восам у дуплішчы.
Тут педагогі добрыя ўсе,
Заўжды пачуюць просьбу ад студэнта.
І калі ты вучышся ў красе,
То дапамогуць усе выкладчыкі, дацэнты.
І зараз я ўпэйнена сказаць магу:
Лягас – той факультэт, што трэба.
І я яго вельмі люблю,
Бо гэта маё жыццёвае крэда.

Вікторыя БАДУРА

Нарадзілася ў горадзе Клецку, закончыла сярэднюю школу №3. Першы верш напісала ў 9 год. Піша вершы на рускай, беларускай і англійскай мовах, спрабуе пісаць прозу. Студэнтка 2 курса факультэта выдавецкай справы і паліграфіі.

Не видеться так долго, не дышать,
мечтать, обнять и больше не прощаться.
Всё, что хотелось, наконец, сказать,
в том тёплом сне подольше оставаться.

Всё так неясно в наших разговорах,
так просто кажется, что некуда сложней.
И всё-таки в момент прикосновенья
на свете нету никого тебя нужней.

Не буду лгать, лечу уже, в дороге.
Но есть предчувствие, я так тебе отвечу,
что обязательно сломаю ноги,
если опять пойду тебе навстречу.

Пока мы свободны – мы живы,
и что бы ты ни говорил,
я буду бежать что есть силы,
пока ты меня не сгубил.

Пока мы не стали верёвкой
друг друга тихонько душить.
Пока чувства не стали дешёвкой,
пока можем друг друга любить.

Пока мы свободны – мы живы.
Сгребаю всю волю в кулак.
Пока мы свободны – мы живы.
Мне страшно, что будет не так.

и вот так почему-то всегда:
выход в комнату с кучей дверей.
просто люди не верят в любовь,
а любовь не верит в людей.

В тебе небо дышит рассветами
и уносит вперёд корабли,
излучаешь немерено света ты,
если б только все видеть могли.

Ты раскаянье самое горькое,
ты мой самый страшный порок,
то, что в память до боли затёртое,
как засохший цветок между строк.

То, о чём молча глядя в окно,
то, о чём на рассвете сквозь сон.
Это просто, но бред, всё равно.
Тут никто ни в кого не влюблён.

Я вперёд ни за что не смотрю,
если хочешь, то сам всё сотри...
Я тут молча сижу и курю,
разрушая себя изнутри.

разъехались, расстались, не пропала,
и я не вою больше, можешь крепко спать,
но чтоб во мне ничто не отказалось,
молю: не дай нам Бог увидеться опять.

я ждала тебя вечером, ночью и ранним утром,
увлеклась сериалом, довольно пошлым, но очень мудрым.
под утро, даже не знаю, был завтрак-ужин,
и ощущение такое, будто никто вообще не нужен
какие-то мысли вертелись... лениво пускаю дым...
и этот город вдруг показался таким пустым.
я рассуждала о чём-то высоком, потом о низком.
парочка выходок вылилась целым горящим списком.
о чём мечталось, я вряд ли когда признаюсь,
я молчать о себе постоянно себе зарекаюсь.

о таких, как ты, говорят напившись.
о таких, как ты, вспоминают ночью.
когда держишь спину, вдребезги разбившись.
когда шёпот-крик о том, чего хочешь.
о таких, как ты, вспоминать нелепо.
о таких, как ты, замират дыханием.
вслед тебе, куда-то, за следами слепо.
ничего не ждать нервным ожиданием.
о таких, как ты, думают укрывшись,
что с таким, как ты, не создашь семью.
о таких, как ты, говорят напившись.
может, правда, знаешь, только я не пью.

Говорите сегодня со мною.
Я отвечу вам, обещаю.
Скажите: "Как трудно с тобою".
Спросите, что я читаю.
Поделитесь тем, что вам снится.
Скажите, что всё в порядке,
что хотели вчера напиться,
что ключи заигрались в прятки,
что курить, даже мне, очень вредно,
что проходят недели-года,
что минуты сбегают бесследно,
но я в памяти вашей всегда,
что я вечный псих-одиночка,
что со мной невозможно дышать,
и меня выдает эта строчка,
на меня нельзя не кричать.

Говорите сегодня со мною.
Говорите сегодня со мною.
Говорите со мной. Говорите.
Или вечно со мною молчите.

Скажи мне, что я полная бездарность
с примесом помешательства на снах,
скажи, что родовая толерантность
передалась мне только на словах.

Скажи мне, что я полная бездарность,
что исключительно пишу о ерунде,
скажи, что это звуков складность,
таких, как я, можно найти везде.

Скажи мне, что я просто заурядность,
что никогда не встану я с колен,
скажи, что чья-то глупость или жалость
способны будут взять меня в свой плен.

И, может, не найдусь я, что ответить,
и, может быть, победу отмечать
тебе придётся, флаги поразвесить
и унижения мне вслед кричать.

Возможно, мне придется в лужу сесть.
За бортом человек! Полный вперёд!
Мне море всё простит. Я знаю честь.
Но вряд ли есть тот, кто стихи мои поймёт.

Когда орут вокруг сирены
и скрежет рвёт наперебой,
вокруг всё те же манекены
и ни одной души родной.

Я так невидимо нелепа,
мне с вами, эй, не по пути,
и вы не видите, вы слепо
позволите вот так уйти.

Вы – многочисленное стадо
осипших голосов души,
и от того, что вы так рады,
меня кромсаёт изнутри.

Вы бесконечно одиноки,
неизмеримо далеки,
не исполняете зароки,
клянётесь, не пустив руки.

Вы ждёте нужного момента,
мечтаете, закрыв глаза.
Заклеит шрамы изолента,
не вовремя слетит слеза.

Вы – толпы ноющих и пьющих,
курящих нервно постоянно,
по праздникам посуду бьющих
и в час скандалов, как ни странно.

Вы – мрачно ждущие подачи,
но не посмеете просить.

Вы точно не дадите сдачи.

Вам легче бросить, отпустить.

Вы – грязь, покрытая инеем.

Говорите, что жизнь простая,
говорите, что все вы сильные.

Я знаю. Я была такая.

Вырвалось, извините.

Разбавляя духи никотином и кофе,
арестованной в собственных мыслях будучи,
я искала рассвет/закат на Голгофе,
я ломала кисти портрет твой пишучи.

Укрываясь обрывками, жадно глотая дым –
И минуты молчания в память о нашей памяти –
Я, взахлёб живя тобой, уходила с ним.
В моём тихом дворике в сердце снежные замети.

И взорвавшись оркестром, сыграв марш Мендельсона,
Мои струны души сорвались тихою скрипкой.
Ты ломаешь себя, не издав ни единого стона.
Я ломаю себя, называя тебя ошибкой.

И я вновь вникуда. Я опять без даты рождения.
Против правил к другому опять ухожу.
Возвращаюсь к тебе, чтобы снова просить прощения,
И, прощаюсь взглядом, я не прощаюсь. Я провожу...

Вновь,
Расставив сети-капканы,
Я домой!
Зализывать раны.

Чувства! не прикасайтесь к щекам,
Я приму вас после – дозами.
Я пешком к твоим берегам
по снегам опять – за морозами.
Вы ломаете рёбра мне битами,
только больно совсем не там.
Забиваю, запиваю печали литрами,
А ведь я скучаю...по холодам.

Молчание пеплом [докурится]
хочешь, память сотри.
Холодает опять на улице,
но ещё больше – внутри.
Сухие щёки, глаза пустые,
и нет смысла гореть.
Рисунки, карандаши простые..
Да. Я продолжаю тлеть.

И честно. Плевать, что вас гложет,
и даже что убивает.
Боль, ведь, она не коробит,
она меня вдохновляет.

Если в раю есть телефоны,
То ты мне набери.

Скажи, что нормально всё, терпишь законы.
новости расскажи.
Скажи, что в футбол как раньше играешь,
Просиживаешь гаражи.
Скажи, что о маме и папе скучаешь,
Слышишь их голоса;
Скажи, что вид из окна твоего –
Взлётная полоса.

Скажи, что увидимся очень скоро
И будет новый день.
Скажи, что когда ходишь по дому,
Не оставляешь тень.
Скажи, что пора мне остепениться,
Парня себе найти.
Скажи, что такими путями странными
Мне не стоит идти.
Скажи, что друзья меня не оставят,
Если сойду с ума.
Открой мне все великие тайны,
Которые знаю сама.
Скажи, что родные всегда в твоём сердце,
А может, с ними и я.
Скажи, что ты – человек ответственный:
Главное – это семья.
Скажи, что знаешь земные секреты,
Но пока ещё не расскажешь.
Скажи, если будет трудно очень,
Ты мне тихонько подскажешь.
Скажи, что мог бы ещё пожить,
Но стал нужен богам.
Скажи, что недавно пытался учить
Детей читать по слогам.
Скажи, что нужно к бабуле
Почаще бы заходить.
Скажи, что у взрослой жизни
Нельзя ничего просить.
Скажи, что мечтать не вредно
И я могу об этом писать.
Скажи, что стихи мои нравятся,
Что любишь их на ночь читать.
Скажи, что я часто дышать забываю,
Что тебя это очень бесит.
Скажи, что солнце на небе
Для всех одинаково светит.
Скажи, что мы думаем много,
А старое нужно сжечь бы.
Скажи, что я счастье вскоре
Обязательно встречу.

И если в аду есть телефоны,
Я тебе точно отвечу.

Танна БУБЛІК (Кім)

Приветствую Вас, неслучайный читатель. Позвольте представиться, Анна Ким. В настоящее время выпускница БГТУ, минчанка. До этого училась в разных школах. Но что сейчас, что тогда, мне тяжело найти дружеское общение. Поэтому заполняю одиночество книгами и фильмами. Художественными и научными. Красотой и логикой. Но ведь в мире существуют уродство и алогизм. От этого никуда не деться.

И чтобы согласовать противоречия внутреннего и внешнего миров, когда рационализм отказывает, а последовательность случайных событий уже не кажется случайной, я стала писать стихи.

Параллельно разработала собственное видение мира, которое нарекла Мидианом. Это альтернативная реальность, где возможно всё, но нет ничего. Это все сны, грёзы, мечты и желания. У каждого человека есть свой Мидиан. И он может быть как слугой, так и господином для каждого. А если научиться с ним общаться, то он будет равным, он становится другом, который никогда не предаст и всегда выслушает.

Итак, готовы ли Вы перевернуть страницу и познакомиться с моим мрачным другом, с моим сказочным Мидианом? Если да, желаю приятного чтения...

Мы прокляты

Мы прокляты жизнью, отвергнуты смертью,
И нет в этом счастья, но нет и беды.
Спасением станут объятья забвенья,
А ласкою матери – пламя земли.

В последний момент ты увидишь улыбку,
Но это лишь призрак всего бытия.
А прах твой и тайны великие света
Рассеют по ветру наследники зла.

По вечной спирали вальсирует время,
Ему мы продали остатки души,
В надежде купить хоть щепотку прощенья
И клок полотна из лучей темноты.

16.06.2009

Мидиан

Мы проклинаем небеса,
Когда нам счастье не ответит.
Слепая вера в чудеса –
Нет ничего страшней на свете.

Мы создаём свой мир мечты,
И свято верим в силу мысли.
Едва вкусив его плоды,
Мы забываем смысл истин.

И с каждым разом с новой силой
Мы просим, ищем счастья там.
И удержаться уж не в силах...
Но что даёт нам Мидиан?

Глуп и жесток. Но он всесилен.
Даёт всё то, что попросил.
Он не оценивает выбор.
Он ищет то, о чём молил.

Я столько раз его просила.
И каждый раз он исполнял.
Но только душу отравила,
Хоть это был мой идеал.

И каждый раз я обжигаюсь,
И каждый раз я зарекаюсь,
Но постоянно возвращаюсь,
Когда весь свет уже не мил...

И вот опять отчаянья крик.
И он услышал. Встрепенулся.
Послал тебя. А этот миг
Мне только мукой обернулся.

Ведь как всегда! Ты далеко!
Я ненавижу расстоянье...
Хотя... Что толку?.. Всё равно
Я – одинокий волк. Печально...

Я не способна полюбить,
Умею только восхищаться,
А нежной преданности нить
Имеет свойство быстро рваться.

Слова не значат ничего.
И виртуал нам станет ядом.
Прошу тебя лишь об одном –
Искать любовь среди тех, кто рядом.

29.10.2009

Олимп

Мы – дети света, дети зла.
Всё, что мы делаем, порочно.
Мы разрушаем города,
Кривя душою не нарочно.

В бою все средства хороши...
Нам индульгенция – подарок.
И каждый метит в короли –
Плебей на власть так сильно падок!

21.01.2010

Мы в оправданье говорим,
Что всё во имя благой цели.
И метко бьем исподтишка,
Сковав мораль в стальные цепи.

Мы все ползем на свой Олимп,
По локоть искупавшись в крови.
Святоши дорисуют нимб,
Придав обличье вечной боли.

Ночь

Мозаикой порванных кусочков
На небо высыпала ночь
Обломки грёз и снов клочочки,
А душу выкинула прочь.

Она парит тревожной птицей
В наивном поиске творца.
Им нет числа. Их вереницы
Увидят лишь глаза слепца.

26.09.2012

Печальный лик луны холодной
Застыл средь серых облаков.
Ей нестерпимо одиноко,
Свет меркнет от седых оков.

Ещё сильней в тоску вгоняет
Звенящий похоронный туш.
Луна одна средь многих знает,
Что значит бегство мертвых душ.

Я прощаю вас...

Печальный вой в полночной тишине
Зовёт меня, и я иду сквозь тьму.
Я помню всё. Вы не хотели зла...
И я прощаю вас!

Ваш мир забыл, зачем нужна любовь.
Границей мысли стала вечность.
И каждый миг пронзила насквозь боль...
Но я прощаю вас!

Жизнь отдана пустым мечтам,
А правдой стала пыль веков.
И сам себе ты друг, и брат, и враг...
А я прощаю вас.

На вдох открои глаза.
На выдохе шагни вперёд.
Забудь свой страх. Я ненавижу вас!
Но я прощаю всё...

25.01.2010

Бессилие

Я не хочу, я не хочу, я не хочу любить тебя.
Я не могу, я не могу, я не могу забыть тебя.
Твои слова, твои слова как заклинанье для меня.
Твоя мечта, твоя мечта сильнее страха за себя.

Ты ничего не понял, слова сменили смысл.
Ты потерял ключи от нашего дворца.
Я исчезаю снова. С тобой лишь мои мысли.
Моим подарком станут отмычки для слепца.

Безумная луна смеётся из-за тучи.
Слепая тишина, рассудок отключи!
Моя мечта наивна, рыдания беззвучны,
Но маску лицемерия разбить способен ты.

Пепел своих мыслей с дождём развею по ветру.
Прах своих желаний я подарю земле.
И только мои мысли останутся со мною,
И только моя боль останется при мне...

11.07.2010

Полулунье

Мерцанье звёзд в ночи холодной
Зовёт туда, где мыслей нет.
Туда, где все мы одиноки,
Но одиноки не во вред.

О Мидиан! Я разгадала
Твои уловки и ходы.
Ты дал мне код, и я попала
На сервер сбывающейся мечты.

Всё лишь игра. Комична драма.
Ты – мёртвый шут, маньяк страостей.
Чего ты хочешь, сам не знаешь.
Цель не нужна – процесс важней.

Ночь скроет радость и печаль.
И только небо бесконечно.
А полулунье будет вечным!
Безумный смело смотрит вдаль.

29.03.2012

Многоуровневые сны

Порой мне кажется, наш мир – лишь глупый сон,
Который длится будто бы мгновенья.
Нелепицу и фарс рассеет звон
Разбившихся часов о твердь сомненья.

И будто чья-то сильная рука
Вдруг вырвала тебя из лап забытия.
Но погоди, не радуйся так скоро.
Твой новый мир – подуровень былого.

А этот лабиринт, по сути, бесконечен.
И объективной реальности, как таковой, и нет.
Одним усилием воли ты разбиваешь вечность.
Одной лишь силой мысли ты воскрешаешь бред.

21.05.2012

В ночном парке

Мягкий бархат летней ночи
Маскирует пустоту.
Фонари – чудовищ очи –
Вновь следят, как я иду.
Вдоль реки шагаю бодро,
Рассекая темноту.

Словно нефтью блещут воды.
Я тону в своём бреду.
А на небе, ухмыляясь,
Появляется луна.
Расстреляла в спину метко
И ушла за облака.

Я нисколько не в обиде,
Всё легко предугадать....
Мне же только остаётся
Лабиринтами шагать.

На мосту остановилась
Любоваться тишиной.
И стою в объятьях ветра,
А в душе царит покой.

01.07.2012

Полулунье 4

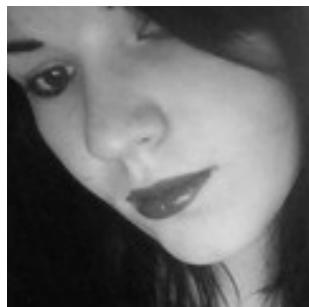
Вот ночь пришла,
И лунный свет
Мне прошептал, что в мире счастья нет.

Всё лишь игра,
Прекрасный сон,
Но вмиг ужасен может стать и он.

А лабиринт
Твоих идей –
Всего лишь пыль ленивых, скучных дней.

Под шёпот Музы
Не спеши,
Пиши лишь крик своей больной души...

01.09.2012

Ірэна ВАБІШЧЭВІЧ

Студэнтка 2 курса факультэта хімічнай тэхналогіі і тэхнікі. Актывны ўдзельнік літаратурнага клуба. Прымала ўдел у розных мерапрыемствах. Акрамя вершаў, напісала эсэ на ваенную тэматыку, цікавіца жывапісам і сама малюе.

Роднай Лунінечыне

– Аб чым ты марыш, родны кут?
Чаго вы хочаце, любімыя мясціны?
– Каб сонцам пралілося шчасце тут,
Каб кожны з вас ніколі не загінуў.

– Што табе трэба, родная зямля?
Напэўна, ты і так багата: усяго хапае...
– Каб спадарожніку была лягчэй ралля,
Хай дабратой і гонарам душа адтае...

– Чаго ты хочаш, родны кут?
Каб помнілі гісторыю маю,
Не забывалі, што іх корні тут...
– І ты мяне не забывай, цябе малю!

Вы слухалі мяне...

Спадарыны Вользе прысвячаеца

Вы слухалі мяне, калі ніхто не слухаў,
Прыйшлі ка мне, калі ніхто і не прыйшоў,
Прабачылі Вы мне маіх падзеяў завіруху...
І вось сядзім і гутарым мы з Вамі зноў...

Цяпер ужо лета, Вы ўжо другая,
Папрыгажэлі, быццам кветкі расцвілі.
Паразумнела я падчас другога мая –
І стала ўсё другім і родным на зямлі.

Спадарыня, мая сяброўка, я буду помніць Вас,
І Вы, прыгожая, не забывайце, калі ласка,
Той добры і вясёлы час.

Этот день погашенных свечей

Этот день погашенных свечей,
Неоправданных надежд...
Много ли мы зажигали ночей,
Не снимая роскошных одежд?

Нужно быть сильным всегда,
Посторонним не верить.
Кем ты будешь, когда придёт беда,
Ведь Она не стучится в двери?

Вперёд, не оглядываясь, идти
Не обязательно всем нравиться,
Сколько раз ты слышал «прости»,
Главное – не отчаяваться.

Будь личностью, стремись высоко,
Проще – ведь серой тенью.
Знал бы ты, друг, как это нелегко –
Только запасись терпением.

И зажгутся свечи теплом,
Куда-то запропастится лень.
Не откладывай никогда на потом.
Помни: сегодня самый главный день.

Спасибо

Знаю, проснёшься раньше меня на час,
ведь ложишься ты тоже раньше,
прячешь вновь красоту своих глаз,
увидавших немало добра и злой фальши.

Что мне сделать для тебя, скажи,
чтоб ты капельку стал счастливей?
заблудиться с тобой во ржи?
иль дарить тебе спелые сливы?
мандиновых снов желая,
что имел ты ввиду: вкус,
запах,
цвет?

наверное, не нужно слов, вспоминаю
твой добрый и нежный привет...

Что же дать мне взамен
за твою доброту и ласку?
не бояться больших перемен?
иль надеть супервумэн маску?
Что сейчас тебе, милый мой, дам?
нет, не верю, в ля мур и надежду–
лишь поэзию по вечерам, запах дыни
и чат в интернете.

всё сегодня как-то по-новому.
всё банальное, как в первый раз.
губы мои, как тобой не целованы.
по-другому смотрю я сейчас.
и весна вдохновит ароматами.
льётся музыка духа ей в лад.
наполняем стакан лимонадами,
примеряем из шёлка наряд.
Как чудесно раскрашено прелестью...
Даже ты, мой единственный друг,
сердцем сияешь, не перстенем,
он всего лишь серебряный круг...
всё сегодня как-то по-новому...
пусть мы вместе с тобою года,
твои губы, как прежде, медовые...
пусть дурманит весна нас всегда!

Лежат на беспорядочном столе...
Быть может, отвратительная рифма
Нас не смутит через десятки лет.
Хочу туда, где дождь целует небо,
Где сотни фраз умчатся в никуда,
Где время спит достаточно нелепо,
писать письмо неведомо куда
о скучной жизни, о любви, цветах....
и то, и это всё никчемное банальное!
никчемное ... а хочется, чтоб ах!
лежат ... в конвертах ... письма не отправленные...

Красота

Где же ты, красота,
женщина в черном пальто?
а ты уже совсем не та....
как и время...не то....

Тоду кнігі прысвячаецца

Не забывайце, людзі, кнігі чытаць
Не забывайце, як сяброў,
Дзяцінства ўспомніце: добра гартаць
Каляровую кнігу ізноў.
Як вечарам маці казкі чытала –
добрае слова першае.
Як літарам, гукам яна навучала
Маленъкімі вершамі.

А потым у школе вучылі чытанню
Падручнікі тоўстыя.
Як свет пазнаваў, і жыццё, і каханне –
рэчы няпростыя.
Не забывайце, людзі, кнігі чытаць,
Кніга – скарб навекі.
Пісьменнікі будуць яшчэ доўга пісаць,
каб чалавекам быў ты ... чалавекам.

Тосць клуба

Алена ТАРАВЕНКА

Дацэнт кафедры міжнароднага бізнесу Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта. Кандыдацкую дысертацыю абараніла пад кірауніцтвам прафесара Кулажанкі У.А., непрацяглы час працавала ў БДТУ. Аўтар двух зборнікаў паэзіі, рыхтуе да выдання трэці зборнік.

Стало как-то холодно
и темно,
Тени несуразные
на окно,
Блики непонятные
на стене,
Звуки неприятные
в тишине.
Вздохи будто таинство
чьих-то струн,
Сполохи-мигания
зимних лун,
Кто-то будто топчется
у ворот,
Медлит, не решается,
не идёт.
Призрачный, загадочный,
но живой,
Чей-то потерявшийся
или свой?
Бледный, ускользающий,
как во сне,
Этот свет мерцающий,
он – во мне.

Мы благодарны лишь немного,
Мы не хотим благодарить
За нам открытую дорогу,
За всё, что с нами может быть.

Мы тихо длим своё страданье,
Мы не возносимся в мольбе,
Мы не приемлем испытанье,
Как что-то нужное себе.

Стареем, чахнем, замираем,
Всё ближе устремляя взор,
Едва ли слышим и внимаем
Тому, что ставят нам в укор.

Не ворошим свои ошибки,
Чтоб на себя нам не пенять,
И ждём сочувствия, улыбки,
Хотя вредим себе опять.

И чем вредим? Своим стремлением
Себя жалеть, беречь, кормить,
Других мы терпим с сожалением
И не хотим благодарить.

В нас гаснет сила ощущенья
Присутствия в себе других,
Мы терпеливо ждём прощенья
Неблагодарных нас, таких.

Как будто что-то не сбылось,
Как будто что-то не случилось,
Не сделалось, не удалось,
Исчезло, кануло, забылось,

Рассеялось в ночной тиши,
На солнце вовсе растворилось,
Растаяло в лесной глухи,
Само собою истребилось.

Едва-едва лишь обожгло,
Когда горело и коснулось,
Потом стремительно ушло,
Не оглянулось, не вернулось.

Иссяжало всё, изнемогло,
Высокой нотой улетело,
Остаться рядом не могло,
Лишь издали всё пело, пело.

Лишь некий хрупкий звук,
Как край слепящего светила,
На миг сомкнет былое в круг
И озадачит: значит, было?..

Дверь открыв наполовину,
Вижу дверь за ней опять,
Лишь один порог покину -
На другой порог ступать.

Вновь и вновь, уже без счёта
Череда дверей-преград:
Чья-то чуткая забота
Требует моих затрат.

Как странно сучья изогнулись,
Застыли в жажде высоты,
И в ключья снега завернулись,
Как в застарелые бинты.

И как они робки, послушны,
Без возмущенья и мольбы,
Как молчаливо равнодушны
Ко всем гонениям судьбы:

К тому, что их укоротили,
Лишив величья высоты,
Их не жалели, не спросили,
Их не хранили красоты.

Уже ли в них всё отболело?
Уже ли и во тьме ночной
Их вширь направленное тело
Не грезит веткой ни одной

О высоте? О воссозданье?
О протяжении мечты
Проникнуть выше в мирозданье,
Чтобы понять, зачем здесь ты?

Зеленый лист на жёлтом клёне –
Один средь жёлтой сплошь листвы:
Случайный путник на перроне
Среди мятущейся молвы.

Он здесь один. Ему не надо
Столь явно быстрых перемен,
Он длит и длит свою отраду
С собой побыть, не взяв взамен

Ни цвета нового для взгляда,
Ни в осень временной билет,
Он, вовсе не сменив наряда,
Счёт летних дней вёл, будто лет.

Он не старел, не мерк, не жался,
Края вовнутрь не загибал,
Он на ветру лишь колебался,
Но не слетал, не погибал.

И жизнь ему благоволила,
И в желтизне всё зеленеть,
Но не она его хранила,
Он сам ей дал в нём уцелеть.

Один такой в листве зелёный,
Он оживлял другие клёны.

Капля к капле – дождь случился,
Я была тогда в воде,
Ты ж на берегу томился,
Ты искал меня везде:

Звал по имени, буравил
Воду всю, сжимая глаз,
Нет, ты вовсе не лукавил, -
Беспокоился за нас.

Ты хотел согреть мне руки,
Воду телом осушить,
Ты кручинился в разлуке,
Ты хотел со мною жить!

А меня вода держала,
Над пучиной я плыла,
Вода сверху – увлекала,
Вода снизу – берегла

С тихим стоном мою душу,
Навевая лёгкий бриз,
С плеском вынося на сушу
Мой восторг и мой каприз.

Полня озеро, как чашу,
Дождь стремился капли влить:
Жизнь свою, твою и нашу
Я пыталась полюбить.

Земная часть мечты

Листок осины иль ореха
Творил своё земное эхо,
Когда мечты в траву упали
И тонко жалобно звучали.

Их звук чуть слышно возносился
К ветвям зелёным, длился, длился
В лесной листве, склоняя клёны
В едва заметные поклоны.

Трава мечты не принимала
И отдавала, отдавала
Беспечно всё, что не случилось,
Но что сбылось в ней – не забылось,

Лишь на ветру чуть трепетало,
Ещё не пело, но звучало,
Ещё росою не искрилось,
Но влагою земной творилось.

Так явь мечту превозмогала,
Да так, что жизни было мало.

Когда себя понять не сможешь –
Ни с кем усилия не сложишь,
И будешь грудой запчастей –
Деталями для всех людей.

И вас востребуют: крупицы!...
Но что в них может уместиться?
И вас попросят властным взглядом,
Но что возьмут поставить рядом?

И очень может так случиться,
Что взятое не прикрепится.
И вам придётся много дней
Чужую жизнь считать своей...

Притча про сороку и кота

Сорока за котом бежала
В рассветный ранний летний час,
Не приближаясь – догоняла,
Хвостом виляя каждый раз.

Кот ерепенился и злился,
Невольно замедляя шаг,
Он озирался, он грозился,
Но страшен не был он никак.

Шерсть поднялась, усы взыграли
И уши враз взнялись торчком,
Но тут его не признавали –
Знай догоняли, и бегом!

«Ну пусть бы уж она взлетела, –
Кот ошалело ширил глаз.
Ведь я же – кот! Её не дело
Гонять кота! Вот я сейчас!»

Уж развернулся, наступает
На птицу дерзкую, в пыли.
Она проворно так взлетает
И – на забор, ему: «Слови!»

Кот как-то странно выгнул шею
И – приутих, и – приуныл:
«Летать, конечно, не умею,
Хоть на заборе я и был.

Но что теперь туда стремиться:
Пока взбегу, она – долой,
Пустое дело так мне злиться,
Пойду-ка лучше я домой».

Но что-то вдруг в коте сникает:
«Она ж ко мне зачем-то шла,
Стремилась! Кто ж, поди, узнает?
Ну пусть бы лучше подошла...

Ну, что же я?.. Гроза района...
Отца кота достойный сын...
Мол, что за птица? Вне закона!
Теперь – бреду домой один...»

Так кот понуро развернулся,
Идя куда дорога шла,
И думал: «Пусть бы кто коснулся,
И искра, может, обожгла.

Каких мышей мне не хватало?
Зачем я лгу перед собой?
Она шутила и играла,
А я с ней, как с мышами, – злой!

Она дерзка, она лукава.
Я – кот и, значит, я – другой,
Но ведь красива, величава
И спинка тоже не дугой.

Как глупо вышло так проститься,
С небес не приняв этот дар,
И отогнать, и – возмутиться,
Нет, стал я, видно, сильно стар».

Дорога путалась, виляла,
Ведя кота всё дальше в путь.
Сорока кошкой бы не стала,
Но кот как кот, хотел рискнуть.

Вода покорна у причала,
Её не слышен тихий плёс.
Она здесь снова у причала,
Её сюда поток принёс

И вдруг оставил. Замирая,
Она несёт в себе причал,
Лишь бризом робко нарушая
То место, чтобы он стоял.

И принимал суда и шхуны,
И яхты, лодки, корабли,
Водой вычерчивая руны,
Что их хранили и вели.

Они в согласии прекрасны.
Скрепляя берег так с водой,
Суда не плыть – стоять согласны
И говорить между собой,

И украшать собою небо,
Где тонко мачты вознеслись.
Ты на причале был иль не был,
Но годы – годы пронеслись

И, как вода, они покорны
Пластам тобой свершённых дел,
Твои усилия бесспорны,
Но ты ещё бы плыть хотел...

Так и плыви, вмещая сушу
В свои суда и корабли,
Не направляй к причалу душу:
Душе не место у земли.

Стихает жизнь в людском потоке,
Ведь в нём не те ключи, ручьи,
Что исторгают жизни соки,
Ведь в нём и мы – себе ничьи...

В нас жизнь как будто замирает,
Пока мы к шагу ставим шаг,
Душа из тесноты взлетает
И над толпой парит. Ей как

Нас отыскать, пока мы мерим
Стопою узкой каждый пласт,
Пока бредём в толпе и верим,
Что нас удержит хрупкий наст.

Дойдут не все. Толпа редеет,
Пустоты – суть её глубин,
Но выйти сразу кто посмеет?
Кто станет рядом с ней, один?

Вот потому душа и вьётся
Над головами сразу всех.
Нас иль не нас она коснётся –
Шанс есть у всех уменьшить грех.

Зачем жалеть, что не случилось,
Судить о том, что не сбылось,
Не сделалось, не воплотилось,
Не так пошло, не удалось?

Кого-то Вы недолюбили,
А кто-то – вдруг покинул Вас,
Вы – жили так, как Вы и жили,
Вы – с тем и там, где Вы сейчас.

А та ли музыка звучала,
Когда Вас в жизнь поток унёс,
И где концы, и где начала –
Ужели это Ваш вопрос?

Лелейте все минуты грусти,
Благоговейте у черты,
Где жизнь Вас временно отпустит
Для взгляда с взятой высоты.

Одари меня улыбкой
И продли её ты взглядом,
Не спеши назвать ошибкой
То, что снова, то, что рядом.

Не всегда мы встрече рады,
Но однажды сердца сбою
Нету лучше той награды,
Когда встречен кто тобою,

Когда вдруг глаза чужие
Снежно кружатся из взгляда.
Неизвестные? Родные?
Того спрашивать не надо.

Дай душою прикоснуться
И войти в твое круженье!
Улыбнись! Чтоб улыбнуться
Я могла как в отраженье.

Ты будешь чай со мною пить
Спокойно, понемногу?
Тебе и мне в дороге быть,
Искать её, дорогу.

Ветра ещё собою греть,
Дождя сушить лавину,
Ведь многое надобно успеть,
Дай Бог, чтоб ветер в спину.

Идти ешё наперекор
И даже вне дороги,
Где явно целятся в упор,
Где злые люди – боги.

А их ли встретим на пути –
Мы никогда не знаем.
Сквозь многое дано пройти,
В пути – не умираем.

Я в чай добавила цветы,
Лимон и ложку меда,
Так выпьешь чай со мною ты,
Душа моя, свобода?

Если жизнь – твой бег по кругу,
Ты вернись к себе как к другу,
Если вновь себя ты встретишь,
Или ... снова не заметишь?..

Михаил Дяденко

Возраст – 29 лет.

Семейно положение – женат, есть дочь.

Место работы – учреждение образования «Белорусский государственный технологический университет», факультет химической технологии и техники, кафедра технологии стекла и керамики; ассистент, кандидат технических наук.

Родился 01 июля 1984 г. в городе Лида Гродненской области. В 2001 г. закончил с отличием среднюю школу № 8 и поступил в БГТУ на факультет химической технологии и техники на специальность «технология неорганических веществ, материалов и изделий». После окончания университета Дяденко М.В. проходил обучение в аспирантуре на кафедре технологии стекла и керамики и работал младшим научным сотрудником.

Является участником литературного клуба «Ветлица».

Первое произведение «Имя правды» было написано в 2000 г. под впечатлением событий, происходящих в социальной и политической сфере на мировой арене. В 2008 г. написано произведение «Праведники Света» на музыку московской группы «Андем», которое вошло в их второй номерной альбом «Дочь лунного света». Это было первым шагом совместного сотрудничества. За период с 2008 по 2013 гг. группой выпущен макси-сингл «Грааль» и альбом «Зимние слёзы».

Параллельно ведутся работы в проекте АНИМО. В декабре 2010 г. московской группой АНИМО выпущен дебютный демо-сингл «Голос твой», на котором Дяденко М.В. является автором текстов всех трёх треков: «Голос Твой», «Ex Animo», «Жить Без Тебя». В настоящее время судьба проекта неизвестна – возможно, он будет переименован в коллектив с иным названием.

В данный момент активно ведётся работа по написанию текстов песен для следующего номерного альбома группы Андем.

Душа поэта

Я прожил век, я видел жизнь –
Как зло с добром дуэль вели.
Мое перо, мой чистый лист
Людские души в правде жгли.

Я был порою инструмент
В руках царей и грязной черни.
Но не сыграть им свой концерт,
Не приручить меня быть верным.

Свет

По ступеням в небеса,
Вверх
Смотрят вечностью глаза.

Покидает плоть душа
В ночь,
Улетая навсегда
Прочь...

Я путь прошёл свой до конца,
Грешил с иными наравне.
Мой час настал – теперь пора
Предстать на Суд во всей красе.

Кружит метель в дешёвом вальсе за окном,
Свеча лениво догорает.
Мороз пророчит на стекле под тихий стон –
Душа поэта ввысь взмывает...

Триумф

(муз. С. Полунин)

Ночь пройдёт,
Наступит новый день –
В душе оставит тень...

Встану вновь,
С колен я поднимусь,
Сражаясь за судьбу!

Дай мне, небо, сил
Встать на пьедестал,
Достичь того, о чём мечтал!
Строго не суди –
Грешен я в груди,
Триумф мой будет впереди!..

Песни ветра, тайны света –
Для меня здесь нет запрета.
Протопчу дорогу к небу,
И добьюсь я там ответа...

Вверх один ползу,
На пределе сил –
Я вкус победы ощутил.
Замерли часы,
Птицы не поют –
Триумфа на земле все ждут!..

Верни мне мечты

Время песком сквозь пальцы –
Скоро рассвет.
Ужас рядом в клетке,
Веры больше нет.

Птицей в неволе сердце
Бьётся, стучит,
Час назначен смерти –
Разум молчит.

Я не Спаситель
И не спасённый –
Тайны хранитель,
На тьму обречённый,
Тень от распятия,
Дар и проклятие!

“Верни мне мечты...
За чьи я грехи
Анафеме предал себя?
Судьба для них – грош.
Уйди – не тревожь!
Со мной только смерть и честна.”

Силы душой играют:
В ад или рай?
Словно волчья стая
Ждут час для рывка.
Сильных ломает воля,
Слабых – куёт.
Тот, кто чувствовал боль,
Это поймет.

Непобеждённый

Всё смывает океан,
На устах лишь имя.
И я ищу вдали твой взгляд –
Тайный знак Богини.
И я ловлю на лицах взгляд...

«Боги...
Всё отдам я за любовь,
За тепла глоток.
Без неё мне мир не мил
И я одинок.

Для неё сверну Олимп,
Покорю моря –
Пусть поют,
Как терзаюсь я...
Рвут ветра
Паруса,
Сердца стук –
Мне звезда».

Прикоснуться, подойти –
Не мираж ли это?
Цепью рук тебя обнять
И услышать где-то,
Как менестрель поёт опять...

«Боги...
Всё отдам я за любовь,
За тепла глоток.
Без неё мне мир не мил
И я одинок.
Для неё сверну Олимп,
Покорю моря –
Пусть поют,
Как терзаюсь я...
Рвут ветра
Паруса,
Сердца стук –
Мне звезда».

Забытый храм

Забытый храм тлеет в сердцах,
Как на беду.
Взгляни вокруг: лишь пустота,
Нет живых душ –

Они мчатся серой стаей
За твоим окном,
Убегают прочь отсюда, где темным темно.
Рвутся цепи жизни,
Не маячит свет –
Время всё изменить в себе.

Одна судьба для душ земных:
Плати сполна за эту жизнь,
За свои грехи, за призрак веры –
Настало время...

Сгнили древние устои,
Плачут образа.
Заросли крапивой тропы, что ведут в наш храм.
Сыграны спектакли –
Время маски снять,
Пришла пора нам ответ держать!

Сменятся веками
Прошлых дней года,
Будут новые народы строить города.
Рано или поздно
Сменит грех любовь
И в мире всё повторится вновь...

Путь к рассвету

Взять контроль
Над разумом своим:
Прозреть, не быть глухим.

Мы идём
Куда ведёт вожак –
Жизнь куклы не нужна!

Не хранит имён
Глубина земли –
Могилы лесом поросли.
Обрети себя,
Выпей боль до дна –
Прости всех тех, кто клял тебя.

Против ветра, против света,
Моя песня не допета –
Тлеет лишь одно желание:
«Дай второе мне дыханье».

Сильным путь открыт,
Слабакам – обрыв,
Телам их песнь поют кнуты!
О моя Звезда,
Солнца луч в ночи,
Мне путь к рассвету укажи...

Сакура ... до начала

Японскую сакуру на Западе именуют горной вишней, или дикорастущей черешней. Цветы её, прекрасные, нежные, считаются олицетворением человеческой жизни, воплощением красоты японских женщин и национальным символом Японии. Её можно встретить в Японии повсюду: в горных районах, по берегам рек, в городских и храмовых парках.

Каждый цветок сакуры рассказывает, по японскому поверью, о судьбе ребёнка. Существует легенда: чтобы доказать правителю Сегуну жестокость князя Хотты, смелый старшина деревни Сакура привёл к нему своих детей и показал их спины, сплошь покрытые побоями княжеских слуг. Наказанный Хотта затаил смертельную обиду на жалобщика. Ему удалось тайком схватить Сакуру с детьми, он привязал их к вишне и запорол до смерти. С тех пор вишни в Японии цветут розовыми цветами, ведь их окропила кровь безвинных детей Сакуры.

Грустная легенда придаёт сакуре особую загадочность. А очарование цветущего дерева недаром породило в Японии ритуал любования цветущей сакурой и любимый народный праздник, совпадающий с приходом нового года.

Цветение сакуры очень кратковременно, и это явление символизирует для японцев скоротечность всего в этом мире. Бело-розовое чудо длится всего несколько дней, а иногда лишь несколько часов, и для путешествия в Японию это – одно из самых благоприятных времён года.

(муз. С. Полунин)

У края Земли,
Где солнце встаёт,
Есть остров один.
Весной он цветёт...

Гласит легенда:
В одной деревне
Живёт один смельчак,
Простой бедняк.

Жестокость Хотты
Даёт заботу
Для людей села
И Сёгуна!
Там, где власть, правды нет,
Льётся кровь простых людей...
Сакура смог узреть
Князя месть...

Пусть алой россыпью звёзд
Украсит сакура мир;
Весной на грешной земле,
В сердцах любовь оживит!

А в это время
Расплаты семя
На почве зла взойдет –
Беда грядёт!
Кнуты свистели
Не жалко детских тел,
Невинных тел –
Таков удел!

Хотта-князь не простиł,
Всю семью он погубил!
Кровь людей обагрит
Вишни вид...

Замер мир, как в бреду,
Те цветы – обитель душ.
Им в глаза загляни –
Но не лги!

Промчались годы толпой,
Но только нам не забыть
Наследство казни слепой,
Невинной крови не смыть!..

Аляксандар КАПІСАРАЎ

Нарадзіўся ў горадзе Орску ў 1944 г. У Беларусі жыў на радзіме бацькоў у Гомелі і ў Магілёве, дзе закончыў школу і Магілёўскі машинабудаўнічы інстытут. Асвоіў прафесіі слесара, фармоўшчыка, токара, вадзіцеля, радыётэхніка, радыётэлеграфіста і інш. Тры гады служыў у арміі. Па размеркаванні накіраваны ў Мінск на Вопытны завод. Супрацоўнічае з МТЗ. Кандыдат тэхнічных навук, старши наукоўцы супрацоўнік кафедры дэталяў машын і ПТУ. Мае больш за 15 укаранёных вынаходстваў. Літаратурнай творчасцю займаецца поруч з матэматыкай і фізікай.

Влюблённым

*«В моей руке такое чудо!
В моей руке ТВОЯ рука,
А на ЗЕМЛЕ – два изумруда:
Два светлячка,
два светлячка.»*

А . Ф е т

*«... Как будто молодая Геба,
кормя Зевесова орла,
Громокипящий кубок неба,
Смеясь на Землю пролила...»*

Ф . Т ю т ч е в

«Я Вас люблю» – мелодия кларнета,
И - сладостней подарка рождества,
Творится мир из нежности и света.
Щедрее я не знаю торжества.

Громокипящий благословенный кубок,
Простор безмерен, небо высоко...
– «Два светлячка?»... Соединяют губы!
И Геба улыбается легко!
Всего лишь: « Да!»,
как нота на кларнете –
На туфельках земное божество
Является из нежности и светит...
И в эту плоть, и в это естество
Озон грозы, громокипящий, резвый,
Из кубка Геры, из небесной бездны
Пролит, пролит...
В земное пиршество... .,
А мы единой капелькой озона
Оживлены, пытаемся пижонить,
В желании чего-то преуспеть,
забыв о том, что можно... не успеть...

*За связь с Гебой ответствен А.Г.
18.10.2012*

Греchanка

Эта грация Афины,
эта грация Гречанки!
И глаза её – оливы
С переливами очанки!
С этим шармом, слэнгом этим,
С этим странным этикетом...
Как могли мы жить без неги, как могли не петь об этом?
Пел Петрарка для Лауры, Данте пел для Беатриче
Только Дамы, как авгурьи, коронуют на величье!
Мы – ничто! Она – отрада!
Одарит Звездой и лирой!
Но не звёзды правят миром – поклоняемся кумирам.
Потому ли?
Коль меж Вами прошмыгнёт богатый купчик, –
Распрощайся с девой милой –
Пей вино – ищи огурчик.

Художник

Б.Н.С.

«Жил, был художник один...»

Вот он, измученный и хилый.

Полуголодный, но живой

Невероятный облик милой

Нарисовал на мостовой.

Мелок легко и безмятежно

Овал лица затронул нежный,

Коснулся локона, и вот – его короной он венчает,

Вот лоб округло возвышает,

Вот очи! Очи! Лишь одни

Сияют над улыбкой бледной.

В них нет и праздности победной,

скорее памятны они

как путеводные огни....

Но долго памятны Они!

А ОН?, доживший до седин

В неё влюблённый гражданин?

ОН ждёт???

Напрасные старанья

без привлечения вниманья.

«Как это можно жениться

С этим, кому не до пиццы!

Пусть уж! рисует те лица

на тротуарах столицы.

Там, где попало, очень не мало,

на тротуарах столицы,

Хоть со скоростью блица.»

Точно оценят девицы:

«В нём недостаточно пиццы!

Дворник ночами боится!...

И, говорят, в исполнком!...

И в департамент полиций!

Пишут десятки петиций.

Не прекращают Светиться!

Надо ж такому родиться! ».

Только одно он имел:

Это – сангина и мел,

И рисовал, точно пел,

Рожицы, личики, лица на тротуарах столицы!

Их поливает дождём

И наступают! На лица!

Но говорит управдом:

«Стали сильнее светиться

С каждым весенным дождём,

И на фонарики блица

Дети слетают, как птицы.

Правда, твердила молва,

Что и в созвездиях Льва,

Лирьи и все Цефеиды

Приняли их за флюиды и говорят: CO₂

Есть на Планете Земля.

И «...Непонятные ВИДЫ,
полные слёз и обиды.
Там же скрипят тормоза,
трётся метла и калоши,
Но через снег и порошу
светится ЭТО не зря».

Сентябрь 2013

По тропинке

M.B.K.

Лето будет дождливым.
Сливы мокнут под дождиком редким.
Расщепленная ветка похожа на сломанный крестик,
Расщеплённое горло, ловящее капельку неба.

май 2012.

*Мелениум
(Под новый год у «Батлейки»)*

B.H.C.

Ребро эпохи, торжественный итог.
Оценка всех и время всеобъятье
Что, где, когда повытотпал сапог?
Чей гений спрятан в королевском платье?
И философией отмеченный Знаток
Возвысил ум для нового понятья?

Мы помним, чей язык был расщеплён,
Чей колокол в Сибирь, безмолвный, выслан,
И кто за десять неудачных строк
Тянул Гулагом многолетний срок,
Был обездолен и расхристан.

Однако современность нам важна:
Смотрите:
Та зима была нежна, и
Супермаркет взял в объятья,
Стояла ёлка – как княжна
На мраморе, в широкополом платье.

На мраморе блестящих стен
экран повешен, в мизансцене:
Все исторические тени:
Мелькает Рим, мелькает Рем . . .
Война и Холокост кровавый,
Парадный строй и шаг державы,
Парад побед, следы разруш,
Герои плачут и старухи
И ОН, прошедший три войны,
Над холмиком,... у изголовья...
«Прости, жена, прости Просковья».

И целина, и Волгоград, и Братск, и войск
Угрюмый вывод.
И всё, что из души не вынешь,
чему обрадоваться рад, и что
так просто не отринешь.

Но час прошедшего кончался,
и маятник качнуло в ВЕК .
И – ВЕК ЗАВЕТОВ начинался.

Случилось чудо!:—
За углом неподалёку от «Батлейки»,
МАРИЯ с огненным челом
сидела в лёгонькой шубейке.
Высоко голову неся
и приподняв глаза в порыве,
О мире плакала ОНА,
еврейка с профилем Марии.
«Люби, согрейся и прости!
Любите так, как я любила!
Дай БОГ, ВАМ мир приобрести
и помнить всё, что с ВАМИ было...»
Снежок и полная Луна,
и снова города помпезность.
Качнулось время, и она, как это водится,
ИСЧЕЗЛА.

2000 год, Мелениум.

Сяргей КАЯНОВІЧ

Нарадзіўся 01.01.1947 г. у Чарнаўцах. Дзяцінства і
школьныя гады праціўлі ў Расіі, хаты бацька з-пад Хоцім-
ска Магілёўскай вобласці. Вышэйшу адукацыю атры-
маў у Маскоўскім дзяржаўным універсітэце. Пасля яго
заканчэння ў 1971 г. прыехаў у Мінск, дзе раней закончыў
універсітэт яго бацька. З гэтага часу пастаянна жыве ў
Мінску, апрач двух гадоў службы ў Савецкай Арміі.

У БДТУ працаваў з 1990 г. па 1997 г. старшим вы-
кладчыкам на кафедры вышэйшай матэматыкі.
Дацэнт кафедры матэматыкі Мінскага дзяржаўнага
радыётэхнічнага вышэйшага каледжа. Падтрымлівае пастаянныя сувязі
з літаратурным клубам «Ветліца».

ЧАЛАВЕК I ЧАЛАВЕЧАЯ ПРАГЕДЫЯ

паэма

(Працяг. Пачатак у № 5. Пралог)

КНІГА ПЕРШАЯ
АД АДАМА

ГЛАВА ПЕРШАЯ

Ханаан, Вірсавія
ICAК, ICAЎ, потым РЭВЕКА і IAKAЎ.

ICAК

Я са старэй, Iсаў, мой прыгутпіўся зрок,
Я ўжо паміж жыццём і смерцю,
І неўзабаве скажуць мне: «Прымерце,
Iсаک, ваш саван. Свой апошні крок

У ім вы зробіце". Таму настройвай вуха,
Рыхтуйся доўга і маўкліва слухаць,
Бо неабходна ведаць карані свае –
Патрэбнасць гэта ад прыроды існуе.

(Паўза)

Нашчадкам быць Адама ўсім наканавана,
Далей жа выбар... Скарыйстаў красала
І ад Адама, Сіфа, праз Яноса з Каінанам,
Малеляіла, Іарэда і Яноха з Мафусалам
Дабраўся да Ламеха, праз яго – да Ноя
І Сіма, Хама, Іафета – Ноевых сыноў...
Запланаваны зараз перапынак мною,
Перш як у радавод улезці зноў...
Быў праведны, бязгрэшны твой прабацька Ноі.
Яго сям'ю Бог захаваў у час патопу,
Адну ўсяго з вялізнага натоўпу –
Адзін ён быў несапсаным сатаной.
Пасля патопу адыграўся сатана,
Сваю наяўнасць і на ім махляр адзначыў:
Ной вінаграднік насадзіў і, выпіўши віна,
Заснуў аголеным, а Хам яго і ўбачыў
У голым выглядзе. Яму б падзяку
Да бацькі адчуваць, але дурны сабака
Пайшоў і ўсё паведаміў братам...
Відаць, не марна зваўся Хам...
Праспаўся Ноі, даведаўся пра Хама.

“Няхай пракляты будзе Ханаан,
Сын Хама, – Ноі сказаў, – бо сораму ні грама
Душа не мае Хамава. Сабе аркан
Накінуў сам ён, бо рабом ён стане
І ўсё жыщё прабудзе ў гэтym стане...
Калі вось так мы абыходзімся з бацькамі,
Сабе мы кідаем у будучыню камень”.

(Задумліва)

Вось думка: можа дадзеныя нам імёны –
Прадвеснікі благаславенняў і праклёнаў?
Мы мо ўсе марыянеткі? Як і Хам,
Іграем ролі мы, адведзеныя нам?..

(Паўза)

Я штосьці адхіліўся ўбок зусім,
Ды не прывык я, каб гаворка дакучала...
Наш род прадоўжыў Ноевы сын, брат Хама, Сім:
Сім, Арфаксад, а потым Каінан і Сала,
Явер, Фалек, Рагаў, Сярух, Нахор –
Вось ніць... Не мыслю ўзяць на змор
І ўжо заканчваю, бо за Нахорам
Прадстаўнікі два толькі: Фара і Аўрам.

Аўрам – мой бацька і твой дзед і, значыць, нам
Павінен быць для пераймання ўзорам...

Люцыпар да Аўрама пажадаў сысці,
А ты – Аўрама ўнук, косць ад касці;
Паслухай жа аповед дасканалы,
Які нашчадкам данясуць аналы.
Пачуеш слова ты Люцыпара самога,
Куды мой бацька ўставіў усяго паўслова.

ЛЮЦЫПАР (спярша ўбок)

Не тую перавагу дэманструюць шалі.
Аднак мой высpeў і сфарміраваўся план,
Як парабіць агульны балаган
Са здзейсненых Ім шкодных аnamalій.
Нарэшце, прадзіраўлю я страху –
Зялёную дам вуліцу граху.

(Да БАЦЬКІ.)

Я – бог, твой бог. Табе я дам узнагароду.
Яна вялікай будзе: нараджу народы
Я ад цябе.

БАЦЬКА

Цікава, як ты мне дасi?

Бяздзетны я.

ЛЮЦЫПАР

Ты галаву дарэмна не насi.
У прынцыпе не можа існаваць прадмет,
Непадуладны мне. Сказаў я – значыць, дам.
Пастаўлю між табой і мною запавет,
І дачакаецца нашчадка Аўраам,
Бо ты з хвіліны гэтай болей не Аўрам –
Імя тваё ды будзе Аўраам...
Цябе я бацькам безлічы народу
Зраблю і вельмі, вельмі распладжу.
Узнікнуць ад цябе цары. Са мною згода
Магчымасць дасць зямлі тваёй мяжу
Праз Ханаан правесці... І на поўнач потым
Я ваши землі распаўсяджаць буду,
А каб вы іх не палівалі потам,
Дванаццатым апосталам я выберу Іуду...
Што я за гэтае запатрабую з вас:
Ад нараджэння ў восьмы дзень якраз
Ваш будзе абрацацца ўвесе мужчынскі род –
Усе да аднаго, які ні быў бы год.
І будзе вечным гэты запавет на целе,
Парушыць як бы вы яго ні захацелі.
Душа ж асобіны, што мае пол мужчынскі
І не абрэжа крайній плоці ў восьмы дзень,
Знікае хай. Нашто без дрэва пень,
З якога не пабудаваць будынкі?
І жонку Сару не заві больш Сарай –
Імя ёй будзе Сарра: “эр” падвойная, вось так.
Час надышоў ажыццяўіцца вашай мары:
Праз год у Сарры нарадзіцца сын Ісаак...
І ведай, што твае нашчадкі стануць
Непажаданымі прыблудамі ў зямлі чужой,
Усіх іх заняволяць, не спытаўши сану.
Зраблю над тым народам суд, я вырашыў ужо.

Чатырыста гадоў трываць няволю вам,
Не па заслугах жыць магчымасць потым дам...

(Убок)

Прызначаны мной тэрмін патрэбны для таго,
Удасканаліць якасці народа каб майго.
Вось што паведаміў мне бацька слова ў слова.
Без слоў Люцыпара працягненца размова...
Аповед скончыўшы, ускрыкнуў бацька: "Эх!
Нашто пачуў я толькі слова "грэх".
Прамовіў ён яго невыпадкова ўбок –
Ён права меў, бо ён гаворыць: "Я – твой бог".
Я не павінен быў яго пачуць...
Убок казаў ён і ў канцы прамовы,
І, як ні дзіўна, зноў пачуў я слова...
Які ўжо год іх знішчыць марна я хачу".

(Пасля паўзы)

Праз год я нарадзіўся. Праляталі дні...
Жыў у Вірсавіі мой бацька, як вандроўнік.
Люцыпару скарыўся і супроць – ні-ні,
Пакоры сферай быў аблежаваны слоўнік.
Труса ўяві, якога намертва сціскае ўдаў –
Такім вось бацька быў. Чаму? – Пытанне.
Ды падрастаючы, я нешта прачуваў,
Прыкладваючы нейкае старанне.
Даведаўся, што зрынуты анёл
З ім гутарыў яшчэ да запавету,
Загнаў у гэтую краіну свету
І тут паставіў бацьку на прыкол,
Папаганяўшы досыць перад гэтым
Па Ханаану ўпоперак і ўздоўж.
Здавалася б, праліўся дабратворны дождж,
Але прыміраным і ідылічным ён не стаў –
Перапетыі будучай чакаў.
На свет з'явіўшыся ў Халдзейскім Уры
І вымушаны ў Ханаанскай жыць зямлі,
Быў бацька быццам не ва ўласнай скуры,
Як быццам не ў сваім жыллі...
На ўсё жыццё запомніў я адно здарэнне,
Яно ў зямлі Марыя адбылося.
Ісаў, ты зразумей маё памкненне:
Хачу, каб ва ўспаміне ўсё зраслося.
Для гэтага мне будзе дастаткова
Аповесці кароткай простай мовай.
З Вірсавіі трыв дні ў Марыя мы ішлі,
І вось што адбылося ў той зямлі...

Я

Мой бацька.

БАЦЬКА

Я, сын мой.

Я

Чаму матуля Сарра

Праводзіла нас, будучы ў слязах?

Чаму ў яе вачах стаяў смяротны жах?

Ці не чакае нас з табою кара?

БАЦЬКА

Не, сын... Ахвярапрынашэнне
Павінны мы зрабіць.

Я

Ягня аддаць спаленню?

БАЦЬКА

Так, сын.

Я

І маці, уявіўшы беднае ягнё,
Ахопленым бязлітасным агнём,
Слёз не стрымала... Ды яна – жанчына,
Сваё жыццё аддасць якая дзеля сына...
Але ж, мой бацька...

БАЦЬКА

Сын мой.

Я

Вось агонь і дровы,

А дзе ягня?

БАЦЬКА

Яго мой бог убачыць.

(Пасля гэтых слоў АЎРААМ робіць тое, аб чым ніжэй гаворыць ICAK)

Я

Навошта ж ты мяне звязаў? Што гэта значыць?
Такая справа ці адпавядает словам?
Нашто на дровы ты мяне кладзеш?
Ну, а запэўненне наконт ягняці дзе ж?
Руку вось выцягнуў, узяў ёй нож... Ты хочаш
Забойцам стаць?..

ГОЛАС ЛЮЦЫПАРА

О Аўраам! На свае вочы,
Што адбываецца тут зараз, ясна бачу.
Дык ведай: я рабіў выпрабаванне.
Ты маю волю, Аўраам, без плачу
Гатовы выканаць і без змагання.
Баішся ты мяне і не пашкадаваў
Адзінага нашчадка. У далейшым вам
І толькі вам даю маё благаславенне,
І множачы, памножу я тваё насенне,
Як зоркі, што на небе, як пясок марскі...

А на падлетка ты не падымай руکі
І не рабі ты з ім нічога. Зерне,
Табою кінутае, авалодае, павер мне,
У час свой гарадамі ворагаў сваіх.

(Убок.)

Дзе вораг твой праз час: хто знішчаны, хто сціх.

(Некалькі хвілін стаіць цішыня)

Я

Зірні, у гушчары заблытаўся баран
Сваімі рогамі. Ці не заменіць ён ягняці?

БАЦЬКА

Мой толькі што аслабілі аркан.
Адыхацца мне дай. Я без дзіцяці
Застацца мог... Я развязжу цябе...
Рукі вось не магу падняць, так аслабеў...

Я

Не падымай, не буду я прыскорваць.

БАЦЬКА

Казаць магу затое... Сын мой, прорва
Магла нас раздзяліць навекі,
Аднак на вочы не спусціліся павекі –
Сваё рашэнне скасаваў мой бог...
Давай, мой сын, працягнем дыялог,
Як толькі я цябе аслабаню,
Ужо я ў сілах...
... каб яму змяніць меню.

(развязваючы мяне)

Прыгода наша абавязаная дню,
Калі я атрымаў яго загад
І скурчыўся, як на агні скурат.
Ён загадаў падрыхтаваць паклажу
З прадметамі ахвярапрынашэння
І на гару пайсці, якую ён пакажа;
І там, на ёй, цябе аддаць спаленню.
Так, сын, я па яго загаду
Узяў і дровы, і агонь, і нож...
Упэўніцца ў магутнасці заўсёды цягне ўладу,
Ды, дзякую богу, жудасць скончылася ўсё ж.
З хвіліны гэтай больш не будзе простай мовы –
Сваімі словамі пачну апавядыць я.
І хоць язык, вядома, бескасцёвы,
Не страчу спісласці – яго багацця...
Мой бацька, барана дастаўшы з гушчару,
Спаліў яго... і мы пакінулі гару.
Зрабіўшы гэтае, пайшлі ў Вірсавію тады,
Дзе і жылі пасля. Ляцелі дні, гады...
Рабы рабілі, бацька не араў, не сеяў.
Пашморгаў зноў яго ягоны бог,
Сказаўшы, каб з дачок краіны Хананеяў
Нікога я за жонку мець не мог.
Слухмяны бацька налажыў табу
На шлюб з дзяўчынай з Ханаана,
Куды загнаў яго Люцыпар. Ён рабу
Свайму сказаў, што мне наканавана
У шлюбе не іначай як з дачкой з Халдзеяў быць,
І раб павінен у яго зямлю адбыць,
Да племені яго і ўзяць адтуль
Мне жонку... Жыць без усялякіх гуль
Было мне загадана да раба вяртання.

Пры адыходзе раб задаў пытанне:
Калі адбudeцца, што знайдзе ён жанчыну,
Яна адмовіцца ж у Ханаан ісці;
Тады ці можа выхад падысці:
Узяць Ісака ў бацькаву краіну?

Адказ ён тут жа рэзкі атрымаў:
“Кляніся, раб, што будзеш шанавацца
Зрабіць учынак гэты. Будуць абжывацца
Мае нашчадкі ў гэтым краі. Не дарма
Мой бог з Халдзеі ўзяў мяне, а для
Таго, каб дасталася гэтая зямля
Нашчадкам Аўраамавым”. Раб клятву даў,
Прывёў з Месапатаміі Рэвеку,
І нарадзіліся праз час Іакаў і Ісаў –
Ісаў, дакладней, а затым Іакаў. Здзекі
Зазнаць Рэвецы давялося: сталі біща
Ва ўлонні маці вы... “Табе не будзэ шкоды –
Плямёны два ў табе... і два народы
З улоння ўзнікнуць, а мая правіца
Рассудзіць іх”, – адказваў жонцы бацькаў бог
На запытанне:” Як магло ўчыніцца,
Якім жыццёвы будзе эпілог,
Калі зародкі пачалі ва ўлонні
Адзін на аднаго ўзнімаць далоні”?
Працягнуты адказ такім быў: “Стане
Народ, якога больш, народу іншаму рабом.
Я не дазволю большаму паўстання.
Стаць пытанне так: ці я, ці Ён. – Або-або”.
Не ўсё мне ў гэтых словаах зразумела,
Але спытаць яго я не магу.

ІСАЎ

Як непакорлівы быў дзед, так бацька смелы.
Са зразумеласцю я ўраз дапамагу...
Галодны, змораны прыйшоў я неяк з поля;
Слана мог з'есці цэлага зараз
І быў у стане, калі голад заглушае волю.
Іакаў ежу згатаў якраз.
Я папрасіў яго даць мне папаядзець,
А ён сказаў: “ Прадай сваё мне першародства”.
Я: “ Дай пад'есці”. Ён мне: “ Зараз і прадай”.
І тут зрабіў я, бацька, ідыёцтва,
Бо адказаў я: “ Што мне ў гэтым першародстве,
Калі я з голаду вось-вось памру”.
“ Кляніся ў продажы”, – сказаў Іакаў.
Я даў зарок, а ў асэнсоўвання пару
За галаву схапіўся, ледзь не плакаў...
Ён аштукаў мяне, як поўнага крэціна.

ІСАК

Была, напэўна, гэтая ягонаю хвіліна.

ІСАЎ

Цяпер я зразумеў. Прыгадвай зараз:
Народы два, адзін другому раб.
Зрабіцца паразітам жа адзін мог каб,
Другому пажыццёвая прадказвалася кара.
Люцыпар паразітаў будучых пільнуе,
Ён справядлівасці на свеце не плануе.
Я ашуканы быў з ягонай дапамогай
І жыць далей я буду з засцярогай.

(Уваходзяць РЭВЕКА і ІАКАЎ)

ІСАК

Стаміўся я, Ісаў. Вазьмі калчан і лук,
Адпраўся ў поле налавіць дзічыны
І ежу мне згатуй; яе са сваіх рук
Падай мне, каб я ні адной хвіліны
Не сумняваўся ў тым, што ты перада мной,
І каб душа мая цябе благаславіла,
Бо хутка возьме, сын, мяне магіла.

(ІСАЎ выходзіць)

РЭВЕКА (ІАКАВУ)

Перад вачымі Госпада здабыў калісьці Ной
Дар Божы. Ты займей яго таксама,
Благаславенне бацькі выкраўшы ў Ісава.
Для гэтага паслухай слоў маіх
І як загад мой выканай ты іх:
Пайдзі, вазьмі двух добрых казляннят у статку;
Я твайму бацьку з іх згатую ежу;
Ты занясеш яму, каб ён свайму нашчадку
Благаславенне даў.

ІАКАЎ

Ён можа пад адзежу
Руку засунуць і падман раскрые ён:
Я – гладкі чалавек, а брат Ісаў – кудлаты.
Так навяду я на сябе яго праклён
І стану не благаслаўлённым, а праклятым.

РЭВЕКА

На мне ён будзе да канца адведзеных мне дэён.
Ты толькі прынясі, наш шанец – казлянты.
Іх скурай аблажу табе я шыю, руکі,
На шэрсць надзену вонратку Ісава,
Маліцца буду я, і ўдасца наша справа.
Благаславяцца праз цябе твае сыны і ўнуки.

(ІАКАЎ і РЭВЕКА выходзяць і прыкладна праз дзве гадзіны вяртаюцца.
ІАКАЎ падыходзіць да БАЦЬКІ)

ІАКАЎ

Мой бацька.

ІСАК

Хто ты, сын мой?

ІАКАЎ

Я – Ісаў,
Твой першынец. Сядзь і паеш маёй дзічыны,
Якая згатаваная мной так, каб ты кусаў
Яе без цяжкасці, і не было б прычыны
Тваёй душы мяне чамусыці не благаславіць.

ІСАК

Паслаў у поле я цябе яе лавіць.
Скажы, мой сын, як ты знайшоў яе так хутка,
Вядзеца быццам бы яна зусім блізютка?

ІАКАЎ

Ды дзеда бог насустроч мне яе паслаў.

ICAК

Раней дзічыну ты даўжэй лавіў, Iсаў.
Падыдзі да мяне, каб я цябе абмацаў
І змог бы распазнаць, што ты за цаца.

(IAKAЎ падыходзіць бліжэй. ICAK яго абмацвае)

Я голас чуў Iакава... так, так, ягоны голас,
А руکі вось кудлатыя, на іх Iакава волас.
Ці ты сын мой Iсаў?

IAKAЎ

Я.

ICAК

Я чакаю ежы.

(Убок)

Прымушу нахіліцца і адчую пах адзежы,
Каб мне не памыліцца.

(Да Iакава)

Пацалуй мяне, мой сын.

(Iакаў цалуе яго)

Ну вось, і болей не благаславіць няма прычын.
Пара прагнаць свой безгрунтоўны страх –
Iсаў перада мной, ад поля пах.

(Благаслаўляе)

Ды дасць табе бог дзеда ад расы нябеснай,
Ад землянога туку, ад вады марской і прэснай,
Ад хлеба і віна, ад яблыка і дулі;
Табе, сын, ды паслужаць і паклоняцца плямёны,
Таксама брат твой, сын тваёй матулі.
Які цябе благаславіць – благаслаўлёны,
Які цябе кляне, хай будзе той пракляты.

(IAKAЎ выходитзіць. Уваходзіць ICAЎ)

ICAЎ

Вярнуўся, бацька, я з дзічынаю дахаты.
Яе я згатаваў, прынёс; устань паесці.

ICAК

Хто ты?

ICAЎ

Сын твой, Iсаў.

ICAК

Хто ж быў тады раней,
Калі знаходзіўся яшчэ ты ў полі дзесьці,
Каго я і благаславіў.

ICAЎ

Той, хто яшчэ не раз мяне кране,
Хто быў другім па нараджэнні,
А хоча першым дар не свой злавіць.

ICAK

Аднак жа, што цяпер яго благаславенню
Проціпастаўлю я?

ICAÝ

Мяне благаславі.

ICAK

Брат з хітрасцю прыйшоў.

ICAÝ

Трымаў сябе сабакам.

Ці не таму імя яму Іакаў,
Што спатыкнуў ужо мяне ён два разы,
Асвойваючы подласці азы.
Ён першародства ўзяў і вось – благаславенне;
Мне ж застающа сціпласць і цярпенне...
Няўжо ты мне благаславення не пакінуў?

ICAK

Яго я ўжо паставіў панам над табой.

ICAÝ

Ты, бацька, мне нанёс удар у спіну,
Звязаўшы лёс мой з доўгай барацьбой.

ICAK

Цябе ў рабы твайму аддаўшы брату,
Што я магу, мой сын, зрабіць табе?

ICAÝ

Што? Ды хоць бы нагадаць мне мне тую дату,
Калі я пераможцам стану ў барацьбе.

ICAK

Тук ад зямлі, раса ад неба, будуць хлеб і квас,
І будзеш ты служыць Іакаву, сын мой.
Але ты правільна адзначыў: прыйдзе час,
І скінеш ты з сябе яго ярмо.
Вось толькі не магу назваць я час дакладны,
Бо не знаёмы з даўжынёю ніці Арыядны.

ICAÝ

Тады больш не цікаўлюся я ніці даўжынёй –
Няважна, колькі метраў будзе ў ёй.

(Убок)

Ён кажа: “Прыйдзе час”... Той час я сам назначу.
Вось набліжающа часы па бацьку плачу,
Хай разам з імі набліжаецца расплата:

(Гучна)

Заб'ю Іакава я, роднага мне брата –
Шлях справядлівасці я гэтым абазначу...
Калі адразу не спыніць падманы,
То распладзяцца люцы-..., іа-...маны.

РЭВЕКА(якая пачула слова ICAVA, крычыць)

Бяжы, Іакаў, каб не быць забітым,
Твой брат Iсаў у гневе на цябе.

(Убок, звычайнym голасам)

Надыдзе час, мы з імі будзем квіты;
Пасля мы возьмем верх у барацьбе.

(Зноў крычыць)

Бяжы, Іакаў, у Месапатамію,
Да брата да майго, Лавана!

(Убок, звычайнім голасам)

Узгадаваць брат зможа там змяю.
Яшчэ наперадзе вялікія падманы.

Юлія КІРЫЛАВА

Студентка З курса факультета издательского дела и полиграфии.

Я живу на пределе своих возможностей. В моих сутках, кажется, вдвое больше времени, чем у остальных. Быстрее, выше, сильнее — вот мой девиз. Только падая вечером без сил, я чувствую себя живой. Я влюблена в свою жизнь, и я точно знаю, что, если захотеть, можно справиться со всем на свете.

Мне очень важно, чтобы меня окружала красота во всём. Я очень люблю находиться в обществе красивых людей, смотреть на красивые вещи и слушать красивую музыку. Впрочем, исполнять красивую музыку также доставляет мне огромное удовольствие.

А чтение прекрасных стихотворений вдохновляет меня на написание собственных. И я надеюсь, что вы посчитаете их красивыми.

Сердце

Моё сердце так сияло, обожало и сверкало,
Но случайно зацепила.
Уронила.

И с земли его подняла. Отряхнула. Обуздала.
Положила. Наступила.
Растоптала.

Из осколков собирала, зашивала и скрепляла
Очень скоро. Захандрила.
Расстреляла.

После пулю я достала. Сердце перебинтовала.
— Ты прости, — ему зачем-то прошептала.

Из кусочков смастерила, оживила, подбодрила.
И с любовью. Безвозмездно.
Подарила.

И оно как озарилось, заискрилось, завихрилось.
Благодарно. Как цветочек.
Распустилось.

А потом я наклонилась. Испугалась. И смутилась.
Шаг — могла бы наступить.
Остановилась...

Близость

По голым ногам поднимается дрожь,
Позёмка из листвьев балетки скребёт.
Ты ночью от мыслей своих не уснёшь,
Никто этой ночью уже не уснёт.

Ведь мы друг от друга не можем сбежать,
И каждый беззвучно кричит в тишину.
Скажи, что боишься меня потерять,
Тогда я, быть может, спокойно усну.

А шрамы от слов не рубцаются так,
Как даже военные раны Чечни.
Не думай, как справиться с этим. Никак.
Ты просто в объятья Морфея нырни.

А Осень как рыжие все — без души,
Она в третий раз третья лишняя нам.
Дыханье на миг задержи, не дыши.
С тобой даже дышим мы напополам.

И листья, и ливни бросает на нас.
По голым ногам поднимается дрожь.
Хочу самой близкой тебе стать сейчас.
Сегодня, надеюсь, счастливым уснёшь.

K 10.06.2011

Здесь раньше росла трава.
Сейчас здесь лежит снег.
Вчера она с нами была и жива.
Сегодня её нет.

Вчера был здесь смех, гам.
Безмолвье сейчас тут.
И всё, что осталось, ненужный стал хлам.
Хватило и пары минут.

Потеря меня жжёт.
Мы молча сидим. Вдруг.
Мы вспомним, и сердце защемит тоской.
Ты лучший была друг.

Холодный и грозный 2060-й,
По парку бредут два седых человека.
Она пахнет нежно корицей и мяты,
А он тёплым свитером и прошлым веком.

И сами они позабыли то время
(остались от прошлого только фантомы),
Когда не любили друг друга, не грели,
Когда они не были даже знакомы.

Доверчиво сблизились старые плечи,
Он за руку держит её очень крепко,
И будто бы вечностью стал этот вечер.
Сквозь вечность бредут два седых человека.

Всю жизнь относился он к ней как к невесте,
Топча с ней дороги за руку полвека.
Счастливую жизнь они прожили вместе —
Два любящих верных седых человека.

Не мечта

Скончался август в проливных дождях,
В порывах ветра, грозах, каплях града
И бесконечных ливнях на глазах.
Я крашу губы ядом, как помадой.

Мне очень нужно твоим счастьем быть.
Твоей той ласточкой, как помнишь, прежде?
Не верю, что так мог ты разлюбить,
Не верю, что осталась пустота между.

Не верю, что мы выжгли наши рощи,
Нашей любви бездонные, огромные озёра.
Мне кажется, что всё гораздо проще,
Мы погасили наш огонь банальнойссорой.

Такой смешной, брутальный, как Сталлоне.
Мой Тони Старк, мой Тор, мой Халк, мой Супермен,
Мой трудоголик, мой добряк, мой милый соня,
Ты мой неряха, обаяха, мой спортсмен.

Я вновь читаю все стихи про нас с тобою.
Ты мой Тот Самый, даже если я не Та.
Ты стал моей ожившего Мечтою,
Пусть даже я и не твоя Мечта.

Ласточка

Слабость я прячу под силою,
Так хочется быть с тобой ласковым.
Девочка моя милая,
Милая моя ласточка.

Ветер унёс все сомнения,
Спрятал терзания с бедами.
Все твои стихотворения
В сердце храню очень преданно.

С нежностью вдруг вспоминаю я,
Как ворвалась в мою жизнь тогда,
Как помутилось сознание,
Сердце в твой плен отдал навсегда.

Ты моё лето без времени,
И для тебя я на всё готов.
Скинул груз прошлого бремени,
Освободился от всех оков.

Я к счастью полностью стал готов,
Я согласился с твоей игрой.
Очень не хочется громких слов,
Но хочу жизнь всю прожить с тобой.

29/05/2011 (ночь)

*Моему брату Диме и его невесте Насте
в день свадьбы, 14.01.2011*

Вы сегодня волшебно красивые. Классные.
Я могу пожелать одного – счастья вам.
И пускай много лет взгляд горит нежностью.
Для любви пусть не будет препятствия – внешности.

Вы состаритесь вместе решили. Здорово.
Так пускай вы сойдетесь характером, норовом.
Пусть приносит тебе каждый день свою рифму к имени.
Одно целое с этого дня и отныне вы.

12/01/2011

Дражь

Дрожь, больше похожа на ток...
Крик, больше похожий на стон...
Зов, больше похожий на всхлип...
Боль, слишком похожа на сон...

Смех, больше похожий на вздох...
Плач, слишком похожий крик...
Кто-то кричит мне «не умирай»,
А кто-то просит «умри».

Вздох, больше похожий на плач...
Ток, больше похожий на дрожь...
Сон, больше похожий на боль...
Ты всё равно не поймёшь!

Буря эмоций похожа на стон!
Страданье похоже на нервов игру...
Я знаю, что ночь лечит нервы и страх.
Надеюсь, пройдёт. К утру.

01/04/2008

Вольга КУЗЬМИЧ

Заслужаны работнік народнай адукацыі Беларускай ССР, выдатнік адукацыі. Закончыла Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт у 1967 г. З 1992 г. па 1996 г. – старшыня пастаяннай камісіі Мінгарсавета па адукацыі і выхаванні. З 1996 г. па 2011 г.– загадчык кафедры беларускай мовы БДТУ. Зараз дацэнт кафедры беларускай філалогіі.

Беленъкі сабачка, што ў тваёй душы?
У вачанятах слёзкі, думы ў цішы.
Пра што ўспамінае, ад чаго трыміць?
Хто так жорстка крыўдзіў, што ёй так баліць?

Паглядзі ўважна – знайдзеш ты сляды
Здзекаў чалавечых, жорсткасці рубцы.
Чыесь злыя рукі попел з цыгарэту
Сыпалі на вочы, асяплялі ўшчэнт.

Дый гэтага малая – рвалі кіпцюры,
Над сабачым енкам ржалі паханы.
З дараагой машыны на ўсім хаду
Выкідалі цельца ў брудную ваду...

Хтосьці ехаў следам, затым падабраў,
Гаючыя лекі для сабакі даў,
Прытулак дзяржаўны, у клетачцы куток,
Трошкі нейкай ежы, вадзічкі глыток.

Радуйся, сабачка, будзеш доўга жыць,
Дзён, можа, з дзясятак, так як набяжыць.
Мо цябе хто згледзіць, а мо – забярэ,
Да сэрца прытуліць, ліха адвядзе.

Нехта падыходзіў, нават шкадаваў.
Але ўзяць з сабою не вельмі жадаў...
Што таму прычынай, чаго не стае?
Спаленае вочка – шарму не дае.

Гурская прытулак, ці ж прытулак ты?
Лепш назваць канілагер для жывой душы.
Анічога лепшага, як укольчык даць,
Не магла прыдумаць ваша “благодать”.

Ці ж няма ў свеце чаго пераняць,
Як любіць жывое і як ратаваць,
Чаму лепшы вопыт сёння не згадаць,
Уносіць прапановы, выйсце ўсім шукаць?

Дульсінея, Дунечка, хвосцік абаранкам,
Па траве зялёнерыжай гуляць пойдзем ранкам.
Залівістым брэхам новы дзень вітаем,
На жыццё шчаслівае спадзяванне маєм.

Анастасія КУЗЬМИЧОВА

Студентка 2 курса факультета издательского дела и полиграфии.

Когда я была маленькой, мне даже в голову не могло прийти, что я начну писать. Это пришло неожиданно и внезапно, когда душа отчаянно нуждалась в чём-то новом. И сейчас я бесконечно рада, что могу придать своим мыслям обличие.

Забавно, но меня может вдохновить совершенно любая вещь: от прекрасного безоблачного неба, до стены в моей комнате. И это замечательно.

Люби

«Люби и будь любимым»,
Так люди говорят.
Иди и будь счастливым,
И очи пусть горят.
Иди, но всё же помни:
Семья есть у тебя.
Люби её всем сердцем,
Есть гордость у тебя.
Поверь, тебя не бросят,
Мы будем все с тобой.
Не плачь, иди в дорогу,
А сердцем будь со мной.

Только не беги

Светили звёзды ярче солнца,
И мы сидели у реки.

Поцеловав мне руку нежно,
Просил он: «Только не беги».

Проходит время, понимаю,
Что не могу без него жить.
Меня увидев, подбежал он.
Обняв, сказал: «Давай любить».

Проходят годы, вот сидим мы
На том же месте у реки.
И наши дети с нами вместе
Лежат, повесив гамаки.

Светили звёзды ярче солнца,
И мы сидели у реки.
Поцеловав мне руку нежно,
Просил он: «Только не беги!»

Я ❤
Папу

Скажите

Нам ночь страшна, когда мы одиноки.
Но в одиночестве находим жизнь.
Пройдя страданья, все мы умираем,
Но одинокими нам вновь не быть.
Мы не одни, к нам счастье с каждым вдохом
Подходит, чтобы жажду утолить.
«Мы любим вас!» – скажите мамам, папам.
Порой и это может подбодрить.

Вера

Люби свой край, пока есть силы.
А нету сил – без них люби.
Пока живём мы, в край родимый
Не пустим ужасы войны.
Ведь если станем мы стеной
И преградим убийствам путь,
Свободны будут наши дети,
И ветер слабо будет дуть.
Но в то же время понимаем,
Что Бога надо нам молить,
Ведь если нету в сердце веры,
То как же людям дальше жить?

Война

Война – страшнейшее из зол.
В ней нету жизни, есть страданья.
После неё воспоминанья
Вас не покинут никогда.
Кто видел смерть, тот понимает,
Что это хуже всех видений,
Что это хуже всех мучений,
Смотреть, как друг твой погибает.
Но должен ты идти вперёд,
За край родной и за победу,
Чтобы потом жена к обеду
Спокойным голосом звала.

И чтобы дети жили мирно,
Не видя ужасов войны.
Чтоб ночи не были страшны.
За это умереть не жалко!
И я умру, коль мне придётся!
Но я не дам врагам своим
Доставить боль родным моим.
Пускай фашисты погибают!

Друг без друга

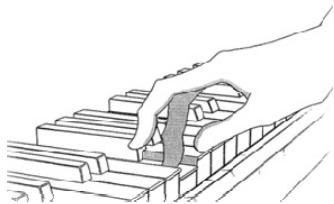
Я тебя не забуду,
Ты вернёшься ко мне.
Я тебя не забуду,
Ты приснишься во сне.
Я тебя не забуду.
И в ночной тишине
Я тебя не забуду,
И увижу в окне.
Ты меня не забудешь,
И приснишься в ночи.
Ты меня не забудешь,
Даришь жизни лучи.

Ты меня не забудешь.
Сколько хочешь кричи,
Ты меня не забудешь.
Но молю, не молчи.
Так скажи, почему же
Мы не вместе живём?
Так скажи, почему же
Клочки сердца крадём?
Так скажи, от чего же
Нам счастливыми быть,
Если мы друг без друга
Дня не можем прожить?!

Безумное «Всегда»

Однажды вечером безлунным
Сидела в комнате одна.
И размыщляла о тревожном.
Весь этот день была бледна.
Безумие, что зародилось,
Теперь ничем не отогнать.
И не хотелось мне нисколько
Те мысли чудные бросать.
Но неожиданно в сознанье
Закрался тонкий нежный звук,
А разгадать его зучанье
Мне помешал внезапный стук.

Тот стук сливался с тонким звуком
И создавал чудесный ритм,
Что так неистово, упорно
Старался жизни воспеть гимн.

То были скрипка с барабаном,
Ошибки здесь не может быть.
И чтобы лучше их расслышать,
Готова через море плыть.

Тут заиграло пианино,
И сердце дрогнуло в груди.
Я побежала что есть силы,
Ведь знаю, зала впереди.

Виолончель влилась в оркестр,
За ней и флейта, и кларнет.
Стою я у открытой двери
И радуюсь: «Преграды нет!»
И всех безумцев состоянье
Меня охватит что есть сил,
Ведь для меня клавиш звучанье
Всегда слагает целый мир.

Пускай и жизнь моя не вечна,
Пускай все скажут: «Ерунда!»,
Мне всё равно, ведь нету смерти
Для музыки, что есть всегда!

Воздух и пламя

Посвящается Аполлинарии Коваль

В жизни моей есть душа,
Странная вышла судьба.
Стихия её – разрушенье.
Полина зовётся она.

Мелодий талантами блещет
И с гордостью смотрит вперёд.
Сознание, края не зная,
Уходит в стремлений полёт.

Мы с нею похожи немного,
Безумие дарит нам путь.
Нет, нет, мы похожи так сильно!
Осталось немного, чуть-чуть!

Мы с нею как воздух и пламя,
Сильны, но без друга беда.
Стихия моя – воскрешенье.
Настей назвали меня.

Я знаю, что годы проходят,
И многое преградит путь,
Но наши души навеки
Сольются в вечную суть.

Dyua

Душа – как же много таится и чахнет
В частичке, что люди не могут найти.
Они позабыли о ней, не подумав
О том, что она может им принести.

Свободу, смиренье, любовь и мечты,
Спокойствие, чувства и счастья основы.
Но людям души пожеланья темны.
Они не хотят покидать жизни плоти.

Устала бороться, устала страдать.
Бесчисленных дней бесконечная благость.
Обманом других заставляем рыдать,
Но сами при этом приветствуем радость.

Душа – это то, что должно улыбаться
Всегда и всему, но, увы, не дано.
Бесчувственный голод велел ей убраться,
Ведь в теле для них место есть лишь одно.

Природная сущность играет не с нами.
Она развернула наш внутренний бой.
Она управляет бесчувственно нами,
Надменно и зло уводя за собой.

Душа – это то, за что надо бороться,
Ложиться костями, слезами, мольбой.
Пускай нету сил, но я буду сражаться,
И смело покину я кукольный строй.

Смеяться и плакать, мириться, сражаться,
И радостно жить, разрывая порок.
От чёрной Вселенной смогу оторваться.
И светлой души перейду я порог.

Связь

Тонула, лежала, не в силах подняться.
Хотела всего лишь в себе разобраться.
Ведь всё, что осталось, - кричать и молиться.
Со счастьем далёким навеки проститься.

Мне страшно, мне больно. Тону, умираю.
И к небу я руки свои простираю.
Пусть ангел поможет не сгинуть во тьме.
Взамен душу с сердцем дарую тебе.

Услышал плач скорбный земного ребёнка.

Рукой по щеке он проводит легонько.

Меня утешает, сильнее прижав.

Связь с Раем и Адом навек оборвав.

Печали проходят, улыбка цветёт.

Мой ангел меня где угодно найдёт.

Связь крепче всего. Ей никак не порваться.

Теперь точно знаю, что мне не сорваться.

Люблю

Люблю, но признаться не смею,

В безрадостный сон уходя.

Люблю, но признаться не смею,

Те чувства в себе обходя.

Люблю или, может, влюблуюсь?

Кто даст на вопрос мне ответ?

Со злостью внутри я сражаюсь,

У сердца прошу я совет.

Прошу, подскажи, умоляю,

Дай силы мне боль ту унять,

Ведь только глаза поднимаю

И ревность скрываю опять.

Я душу свою призываю,

Чтоб сердцу она помогла,

И разум я свой умоляю,

Чтоб не поглотила нас мгла.

Всё было б раз в тысячу проще,

Скажи ты мне, что не одна

В тех чувствах блуждаю, как в роще,

Ответ и взаимность ища.

Сказать я тебе не решаюсь,

Боюсь, что оставишь, уйдёшь.

Найти в себе силы пытаюсь,

А вдруг ты меня не поймёшь?

Люблю, но признаться не смею,

Могу лишь смотреть на тебя.

Но скоро, я знаю, я верю,

Ты тоже полюбишь меня.

Забвенье

В ночи сидит девчонка,

Совсем она одна.

Но горе, её память,

Увы, черным-черна.

Но если присмотреться,

Она здесь не одна.

Там, рядом с ней, витает

Трёх призраков толпа.

Она не помнит кто,

Она не помнит как

Пришла она на берег,

Подумаешь, пустяк.

Один из них, мальчишка,

Совсем ещё он мал,

Сидит и горько плачет

О том, что всё б отдал

За то, чтобы сестрёнки
Души прекрасный свет
Вернулся в сердце. Жалко,
Назад дороги нет.

Но девочка не помнит
Ни лиц их, ни имён.
Её от горя разум
Был кровью опалён.

Второе привидение,
Прекрасной девы лик,
Печально смотрит в небо,
Но там, увы, тупик.

Её воспоминанья
Витают в облаках.
А море вечным стражем
Лежит в её ногах.

Мужчины призрак гордый,
Стоит, обняв жену,
И вспоминает, как он
Уснул, впустив беду.

Но где-то в глубине
Этих пустынных глаз
Горит, жизнь сохраняя,
Её души топаз.

Мысли

Сижу у камина, в забвенье уйдя.
Надеюсь, что мир мне подарит тебя.
Презрение, страх и надежда на счастье
Смешались, скрутились, как в бурю ненастье.

Уходишь не зная, о чём я молюсь.
Я в смерче эмоций, как ветер, кручусь.
Ошибки из прошлого в воспоминаниях,
Как блики на выжженных эпитафиях.

Пытаемся жить, игнорирую слёзы,
Ведь мы разрушаем беззащитные грёзы.
Мне больно смотреть на сердце изысканья,
Но нам не дождаться от них покаянья.

Ну что же, раз так суждено по судьбе,
Сражаться я буду за счастье во сне.
Но руку твою я сжимаю любя,
Ведь сердце моё не стучит без тебя.

Госць клуба

Таліна ЛУКША (КАНОНІК)

Нарадзілася ў 1934 г. у вёсцы Зарэчка Лапіцкага сельсавета Асіповіцкага раёна Магілёўскай вобласci. Дзяцінства апалена вайной. У 1952 г. скончыла Лапіцкую сярэднюю школу, 1957 г. – Беларускі політэхнічны інстытут. Вершы піша з 1998 года, зараз на пенсіі, выхоўвае ўнукаў і праўнукаў. Яе біяграфія – у вершах.

★ ★ ★

“Смех утих, есть дикий хохот”

М . Ж в а н е ц к и й

Смяюцца тата з мамай шчыра
На фотаздымку даўгавечным.
Адляцелі ціха ў вырай
У карагодзе тым сустрэчным.
Жышцё ў лёсу атрымалі
Аднадушнага палёту.
Радаваліся, кахалі,
Перажылі вайну, гаркоту.
Паглядзіце, што ім трэба?
Страх прапаў, любоў на месцы,
Дзеці ўжо не просяць хлеба,
Лепшага чаго каб з'есці.
Але ўсе радуюцца шчыра,
Хоць доўга жышць не ўдаецца,
Душа ў душу, святла і міру,
Каханне з імі застаецца.
Сям'я – вось вечная апора,
Любоў дажджом вяслкі лечыць,
Сягоння, заўтра і ўчора
Яна і ён жывуць на свеце.
Твары яе, стварай, стварай
Ты выбіраў, ты выбіраў...
Няхай квітнее любы край
Чым Бог паслаў.

17.11.2008

Салют перамогі ў 1953 годзе

*Што вас уразіла ў студэнція гады? –
пытаюцца сучасныя студэнты.
– Нам, вяскоўцам, усё было ў першы раз.*

Упершыню з сваёй сталіцай
Святкуем праўды перамогу.
Павячэралі драбніцай:
Бульба з селядцом у падмогу.

І трамваем па праспекце
Да помніка пагрукатлі.
Першы раз на Белым Свеше
Салютам подзвіг адзначалі.

“Як будзе?” – мэтаю адзінай
Са мной і з Васілём шыбуюць
Прадчувальнау гадзінай
Зеніткі ля ракі начуюць.

Кастрычніцкая. Люду мала.
Каля помніка сышліся,
Ля Сталінскага п'едэстала.
Сцямнелі і аслеплі высі.

Чаканне ціхае... І а-а-ах!!!
Снапамі зор з-за паднябесся!!!
Душа рванулася! Узмах...
І вышыня! І разам песня!

Зноў зачарована чакаем
Недасягальны, залатой,
Залпам высі расчыняем
І разам зоркамі лятаем.
Імгненне радасці, пастой!

Подзвіг ісціна святкуе!
Ганарлівасць не блішчыць,
На магілах не танцуе...
Яднанне людскасці імчыць!

І вось апошні залп у зорах!
Грымнуў, бы пячаць паставіў,
Сыплецца на рукі порах, –
Жах вайны маўчаць заставіў.
Смех павольна заіхаете.
З былым у хованкі гуляе.

Прадчуванне адгарэла –
Інтуіцыі прыюты.
Васіля ўлюблёнасць грэла,
А мяне – душэўнае свято салюта.

І калі петарды тыя
Іскрыста пухкаюць-страляюць,
Ці домнаў плаўкі дарагія
Салют жыцця напамінаюць.

Яны ў далечы святыя
Узніцца не дапамагаюць.
Падмуркі сціплыя, другія
Вышынь душы не дасягаюць.

У тую радасць на хвілінку
Акуні мяне, мой Божа,
Пашлі мне шчырасці дробінку –
Былая праўда дапаможа.

4.02.2010

У маладосці праpusціла

Узнялася ѹ паляцела
За месяцацам ці над ракою,
Дзе музыка душы хацела
Абнадзеіща спакоем.

Ніхто назад не пачакае
З таго свабоднага палёту,
Бездарожжа не вяртае,
Налятаешся ѹ ахвоту.

Адна, як вецер, наўцёкі,
Тады квітнею, расцвітаю,
Як непаўторныя аблокі,
Сабой прастору запаўняю.

То накупаюся з зарою,
То абдымуся з ветрам смелым,
Пахлюпаю з дажджом парою,
То яблыкам запахну спелым.

6.09.2009

Ці завушнічкамі бярозы,
Як сяброўка прыбяруся,
Разнявешчуся ѹ марозы,
Ды на зямлю ізноў вярнуся.

І ніхто, хоць не чакае,
А любоў жыве, святкуе,
Дарогу кожны сваю мае,
Душа пяе, жыццё вякуе.

Не пакахала той вясною,
Грахоўную не падпусціла.
Вялікае сваё, святое
У маладосці праpusціла.

Але ж зямное мацярынства
Будучыню расчыніла,
Перачысціла ўсё чыста,
Душу любоўю наталіла.

Расчоска пахне сынам,
Які загінуў у Афгане.
Не змые час – не згінем,
Раз так патрэбна маме.

Яна яго вадзіла
У садочак кожным раннем,
А вечарам туліла
І варкавала міла.

“Мо ты без мамы плакаў?
Не плакаў, малайчына.
На табе прысмакаў”
І цалавала сына.

22.04.2011

Кудзеркі пахлі ветрам
І малачком матулі.
І маладзічок светлы,
І птушачкі іх чулі.

Яна той пах не змые
І пранясе да скону,
Матулечкі зямныя
Сыноўняга палону.

І будзе памяць песьцінь,
І будзе сэрца плакаць,
Такое час не лечыць,
А ѹ памяці адзначыць.

О! як відаць усё навокал,
Калі падымешся над лесам,
Над полем жытнім, нібы сокал,
Над абыдзённым інтарэсам.

Гэтак вось у сне вітала
Лёгка ѹ сонечных праменнях
Нібыта крылы распраўляла,
Аднекуль жа прыйшло імкненне.

Магло і ѹ нас з табою забыцца,
Не пазналі б мы ўзлёту,
Пры падзенні прызямліцца,

І табе, бач, не хапала
Таго шчымлівага спакою,
Веры, што любоў спагнала,
Вялікай роднасці са мною.

Але ўсё ж ты адараўся
Ад іх штодзённай мітусні,
І ля мяне адзін застаўся
Хоць на імгненнае ані.

А майго шчасця цераз край:
Свабодна словам, думкам цесна,
Ды проста салаўіны рай,

Збіць асалодную ахвоту.
Ты танцаваў з усім імі
І да мяне зноў падымаўся,
Крокі свае звяраў з маймі,
Дзе я, раёніва аглядаўся.

Мо маладосць мая ўваскрэсла.
У падзенні смаку многа –
Не паспыталі прызямлення.
Мы збыліся, больш нічога,
У вышыні нашы памкненні.

4.08.2011

На інфармацыю сабраліся
Першакурснікі шчэ маладыя
І расказаць сабе стараліся
Прыкметы любасці любыя.

А што мы зналі пра любоў,
Калгасніцы на полі загарэлыя,
З жытнёвым пахам залатых хлябоў,
Пасляваенныя сіроты анямелыя.

Азарэнні ўсё ж былі:
Восьмы дзясятак на зыходзе,
Але ж вось гэтак? Не з сваёй раллі,
Каб узляцела ва ўзаемнай згодзе?

Памаленьку забываю твой пагляд,
Бо мала ў очы заглядала,
Забыцца назаўжды? Наўрад,
Бо моцна сонца залящала.

Цярушу ўспаміны, церушу,
І образ светлы ўзнікае,
Не пагасні! Госпадзі, прашу,
Люблю. Хай тая ці не тая.

Узаемнае ў нас было,
Суддзя – маё сумленне дарагое.
Не паглядаў бы, і не надышло б
Яднанне душ высокое, святое.

Неба, як мне хочацца, каб ты,
Быў шчаслівы і любіў заўсёды,
Каб было той меней маяты,
Каб лягчэй жылося, шчырай згодай.

Доўгага жыцця, мой селянін, –
Сынку роднай маці-Беларусі,
Родны, годны мой грамадзянін,
Ідэал свой разлюбіць я не бяруся.

4.08.2011

Добра маладой у маладосці,
Хоць і многа робіцца памылак,
Наблытаных маткоў чагосыці,
Дзікіх шчэ зялёных жылак.

Недаспелая душа, а паспытала
Горкі мёд нявыспелага шчасця,
А нашае жыщцё нам іншае паслала
Ад нечаканага ваеннага напасця.

Усё змянілася, а як тут сумяшчаць:
Акупацю, вайну, затым разруху.
У нашу маладосць прыйшлося запаўняць
Бацькоў прапажу, што без слуху і без духу.

А тое сорамна, што было ў нас
Не дазваліла памыліцца,
Нязведенага адыходзіў час,
Трэба ж і дзяцьмі разжыцца.

Таму і маладосць душы прыйшла
У старасці, калі ўздыхнеш свабодна,
Маладосць мая ў вечнасць адышла
Вось і туляеца святая бестурботна-годна.

Быць маладой у старасці цяжэй,
Калі ўжо пакаленне адлятае,
Знікаюць спадарожнікі з вачэй,
А сэрца пакахаць жадае.

Вось і блытае ізноў душа
Сваё і маладыя пакаленні.
Але любоў заўсёды хараша,
Яна сама сабе благаславенна.

7.08.2011

Беларусы з электрычкі

Электрычку люд працоўны
Жабрацкім поездам заве.
Пад Новы год спадар галоўны
З раднёю кросенкі ўе.

Бабуля ўнучку пасадзіла
З цяжкаватым багажом,
А тая дзверы зашпіліла
Па форме рэльсамі бягом.

Засталася на пероне
Ільготніца без сумкі,
Дзе дакументы і паперы,
Ды пенсіі прытулкі.

Прасіла ў касах – безграшовы,
Як чалавек сумленны,
Але бяздушныя галовы,
Раздел пасляваенны.

Ды падышоў хлапец-унучак
Да старой бабулі:
“Вазьміце, я купіў білецік,
Са святам Вас, матуля”.

Суцешылася ў імгненне,
Адразу даравала
Усяму трайному пакаленню,
Што вайны не знала.

Усю дарогу гаманіла,
Гады распавядала,
Светапогляды дарыла,
Што нарадзіла, збудавала
У клубкі матала.

Дачка сустрэла ў сталіцы,
Яго расцалавала,
Як нечаканая сястрыца,
За ласку спагадала.

А ён і грошай не бярэ,
Зніякавеў адразу...
Душа духоўнае арэ!
Не капитал – заразу.

Шчэ беларус на свеце ёсць!
Не адна дзяржава...
Зневажае старасць – “госць”,
Бо чужакоў арава.

Перадавая

*“Для таго, хто паміраў,
яго жыццё было больш важным,
чым увесь зямны шар”.*

Э р ы х М а р ы я Р э м а р к
“Трыумфальная арка”

Мы на перадавой...
Пад абаронаю часовай.
Пагроза смерці – хуткі бой,
Жыць застанешся выпадкова.

Такі спакойны краявід,
Што плакаць хочацца салдату.
Жыщё трывае, як магніт
Перад кароткаю расплатай.

Выжыць, выжыць – наша мэта,
Сябе ратуем ад знішчэння,
Мы не змагаемся са светам,
Ці для другога пакалення.
Адзін з кароценъкім жыщём
Тут твой перадапоні дом.

Лютасць, прага, смага жыць,
Смерць атакуючых знішчае,
Не за прагрэс, што набяжыць
Чалавек жыцця жадае.

У страх загнанае шаленства
Імчыць шарэнгамі ад смерці,
Яшчэ бязвусае маленства
Пратэстуе ў кругаверці.

Інстынкт звярыны агаліўся,
Ты мусіш рушиць, забіваць,
Нюх яснабачання адкрыўся
Безпамылковасці пячаць.

I ў гісторыю ўваходзіш
Бягом кароткай замалёўкай –
На пастаменты ўзыходзіш
З зацятым крыкам – астаноўкай.

Глядзі, які ён малады
Свядома толькі ўкрапіўся,
Ура, ура і назаўжды
У купал неба раскруціўся.

I шішыня... з журбой салдацкаю,
Няўмнаю маркотай
Зліліся ў магілу брацкую:
Сябрукоў-салдат дрымоты,
Мацярынскіх слёз гаркоты
У сіле памятнай самоты.

22.06.2012

Есаул, есаул, что ж ты бросил коня...

Не пакідайце, хлопчыкі, Радзіму,
Сваю зямлю, сваю жанчыну,
Бо свята месца пуста не бывае,
Спадобіцца якомусіць “гаспадзіну”,
Што на сялянстве ў людзі выязджае.

Не знайдзеца крыніцы ля ракі,
Што душу напоіць ціхім шчасцем,
Не прыляцяць вясною жаўрукі,
Родны дождик не пацалуе, не палашчыць.

Матуля паглядзіць з слязымі ўслед,
Не прытуліць да грудзей, не скажа:
“Сынок” і не адчуе водару прыкмет,
У сынавай не задыхненца смазе.

Радаводы нас няхай вядуць
Да поўні ніў, лясоў, лугоў, дадому
І сувязі жыўём няхай не рвуць,
Не аддаюць радно сваё чужому.

Чужакам усё адно, дзе быць,
Усё адно не на сваёй Радзіме,
Іх прыйдзеца ўсё адно карміць
Гаспадарам зямлі, іх плён загіне.

Мы без сваіх сыноў сумуем,
Нашто зямлю крыўёю паліваць,
Напрацаванае дарэмна аддаваць...
Мы на сябе працуем.

13.11.2012

Вальс-бастон

Прыйшла любоў неспадзявана
Сцяжынай палявой
З твайго асвечанага рання
З “вячэрняю” маёй.

Вальс-бастон мы танцевалі
Быццам бы адны
І музыкау абдымалі
Слаўныя гады.
Ды аднекуль з маладосці
Музыка плыла,
Мяне з табой вянчала штосьці,
У вышыню вяла.

Трымай, мой любы, дарагі,
Не трэба нам другога,
Абнадзей мае бягі
У вечнае нічога.

“Нашто”? Падумаць бы адразу,
Ды на любоў не знайдзецца адказу.

6.12.2012

І нічога нам не трэба,
Мы з табой каҳаем...
Трымай крапчэй, бяры ў неба,
Мілуй наземным раем.
Мы датанцуем вальс-бастон
З былога крэпдышину,
Хай нам пяе акардэон,
Што мы з табой адзіны.
Раз любіш – музыка кругом,
Ні нечага святога
І сцежка мяккая ў наш дом
Шаўковаю дарогай!

Самаволка

У самаволку да дзяўчыны –
Глыток свабоднага паветра,
Абараняемай Айчыны,
Вольнага павею ветра.

На танцы ў клуб, яна чакае,
Шмат прыйшло патанцеваць,
Сумуюць, хлопщаў не хапае,
Маладосць заве гуляць.

У самаволку ён прыбег –
Гарадок ваенны побач,
У роднае, сваё той бег,
Супраць настальгіі помач.

І не танцуецца яму,
На танцы часу не хапае,
Сярод натоўпу аднаму,
На карагоды паглядае.

Акунуўся ў мірны лад,
Забыўся на муштру часова,
На ваенны той расклад,
На камендантскія ўмовы.

Ды роўна ў шэсць
Па-над ракой,
Мой родны, твой напеў я чую,
Прыкрыўшы сум душы рукой,
Працую, любы мой, працую.

А для мяне, я знаю, ёсць,
“Пошта палявая”.
Праз гарадок салдаты йдуць,
Бывае, ў перадапошні пуць,
А я заўжды чакаю.

Беларусачак развесці
Лёгка па ўсім саюзе,
Без вайны, сіротак дзесьці
У самаволкавай акрузе.

Цяпера развозяць па ўсім свеце
Усё па ведамай прычыне,
Не маем міру на планеце,
Спакою матухне-жанчыне.

У самаволку да дзяўчыны...
Не збыўся першы мой, адзіны.

31.12.2012

Максіма Танка ў перакладзе пачытала,
Які ж той пераклад чужы,
Уся паэзія, як кветачка, сарваная завяла,
Толькі светапогляд на сваёй мяжы.

Ні подыху жывога соснаў нарачанскіх,
Абмытых дажджавым цяплом,
Ні водару жытнёвых ніў сялянскіх
Калі калоссе пад сярпом.

Паэзія праз мову выцякае,
Як крыніцы ад святых падземных рэк,
З душы не толькі, што матуля нараджае,
Прашчураў жыщцё запамінае,
Пеўчая, зычлівая, шчырая і гаманкая,
Наша прысна і на чалавецтва век.

Перакладаюць, хай сабе чытаюць,
Няхай адзін другога разумее.
Песень матчынай душы не знаюць,
Што з міжрадкоў вее.

Настоі нашых траў у росах,
Бярозкі ў дзявочых косах,
Ясны месяц, што ваду цалуе,
Купаецца ў Свіслачы, начуе.

У туманах прачнецца радасць,
Сонца ў брод перанясе
У дабрыню – людскую слабасць,
Спяе, паплача пакрысе.

Да ўсіх, хто слухае душу
Сваю і свайго kraю,
Паслухайце, прашшу –
Душа з душою размаўляе,
Глыбей у вечнасць заглядае,
Мовай у гармонію яднае.

12.03.2013

Сяржук МАЦІН

Нарадзіўся 26 лютага 1994 года ў Мінску. У 2009 годзе скончыў сярэднюю школу № 151 г. Мінска з адзнакай. З 2009 года — вучань хіміка-біялагічнага класа ліцэя БДУ. У 2012 годзе паступіў на хімічны факультэт БДУ. Быў пастаянным удзельнікам мерапрыемстваў літаратурнага клуба “Ветліца” і ансамбля “Акавіта”. Друкаваўся ў ліцэйскім паэтычным зборніку БДУ, мас-тацка-літаратурным альманаху “AVE”, часопісе “Маладосць”, газете “Звязда” і інш. Удзельнік і пераможца гарадскіх і рэспубліканскіх літаратурных конкурсаў. Рыхтаваў да друку першы зборнік паэзii “Мары хмар”. Таленавіты студэнт малады паэт Сяржук Мацін трагічна загінуў 15 снежня 2013 года. Светлая памяць захаваецца ў сэрцах усіх тых людей, якія ведалі яго пры жыцці, і, спадзяўмся, усіх тых, хто дакранеца да яго паэзii дзякуючы гэтай публікацыі.

Мары хмар

Мары хмар – не маркотны прысмерк
У трымценні халодных зім,
І знікаць на бязлюднай выспе
Неахвотна таксама ім.

Мары хмар – не раптоўны вечер,
Што ў бясконцасці упарты мкне,
І на высахлыя суквецці
Дождж запознены не ліне.

Мары хмар зразумець няпроста,
Але сутнасць усё ж адна:
З увільготненага пагоста
Кветкі мкнуць дагары здаўна.

*мяжса Украіны і Румынії,
30.06.2012*

Студзеніскі вечар

Амаль што год прайшоў з пары кахання
Найпершага, і чарада падзей
Адносіла мяне ужо дазвання
Ад тых часоў... Ды каханне мацней

Не робіцца – але і не знікае,
Негледзячы на тое, што было.
Насуперак чаканням зноўку мару
Аб тым, каб з ёй спатканне надышло

І шчасце зноў запанавала ў сэрцы,
І каб без усялякіх перашкод
У час зімовы змог ізноў сагрэцца...
Няўжо – дзве тысячы дзясяткі год?

Не будзе мара гэтая рэальнай,
Калі ўсё успрымаеш літаральна...

Мінск, 02.01.2010

Лютаўскі вечар

У гэты дзень успомніў пра каханне,
Якое ўзнікла роўна год таму.
Яно было якойсьці птушкай ранній,
Яно прынесла шчасце і “турму”.

Як неразумны дзяцел нішчыць дрэва –
Так і каханне нішчыць дабрыню;
Як рыба пападаецца ў нерат –
Так я ў адказ на кпіны не ганю;

Спрабую даць пяшчоту з захапленнем,
Але дарма марную гэты час;
Я мрой не дачакаюся здзяйснення,
Ды й варта ці? Калі ўжо ў гэты раз

Каханне апынулася няўдачным,
Больш спроб рабіць я не павінен значных?..

Mінск, 26.02.2010

II. МАРЫ ПРА КАХАННЕ

Параале́лі

Вядома: сто гадоў змянілі назаў'жды
Усё: і тэхніку, і ўладу, нават мову.
Але свято кахання, як *тады*,
Ў Палессі, непатрэбным робіць словаы.

Яно прыходзіць у зіхоткі час
І думкі чалавека засмучае,
Нібы хвароба – але лепшая для нас,
Бо шчасце ўсё ж прыносіць, залучае

Душу адну з другой нясе туды,
Дзе ёсцьмагчымасць сустракацца ім.
Але як разыходзяцца шляхі,
Жыщцё амаль што зводзіцца на дым...

...Што ў вёсачы было і што цяпер у Мінску –
Імёны розныя, сэнс сітуацый – блізкі...

Масці́ча, 27.04.2009

На парозе сакавіка

Дзвесце хвілін да пачатку вясны
Пад шаснаццатым нумарам.
Чуецца гоман стварэнняў лясных:
Хутка пачнецца гутарка

Птушак, кузурак, звяроў і людзей
На тэму свайго кахання.
Зноў замыкаецца кола падзей,
Зор узмацняючы ззянне.

Чары қахання прыходзяць вясною –
Лета такіх не мае.
Шчасцем гары, калі побач з табою
Той, хто цябе қахае!

Mінск, 28.02.2010 – 20:40

Адлегласць

Заходні вецер ցягне на ўсход,
Праз кантынент ствараючы праход.
Ён дойдзе да Урала і Сібіры,
Але не зважыць на яго народ.

Для двух людзей значэнне мае вецер
Вялікае: қахаюць, быццам дзеци,
Адно другога ў гэтым змрочным віры,
Што мы завём жыццём. Так на планете

Здавён вядзецца: быццам бы ў мурашніку,
Жывём, пракляцці з горам назапашваем...
На цымяна-злосным сатанінскім піры
Прыдуманыя людзям пасткі страшныя...

Няхай *цяпер* адлегласць раздзяляе –
Няўмольны час ланцуг той аб'яднае.

Mінск, 16.11.2010

Я не магу іначай жыць

Я не магу іначай жыць.
Забыць паэзію қахання –
Як быццам знішчыць сонца ззянне.
Я не магу іначай жыць.

Што па цячэнні зноўку плыць?
Пара ажыццяўіць вяртанне!
Я не магу іначай жыць,
Забыць паэзію қахання...

Mінск, 24.12.2010 (ноч)

★★★

Імгненне, што мільганула
а палове на чацвёртую
Успомніў пятніцу шчэ раз.
Шчаслівы дзень, шчаслівы вечар!
Пашкадаваў цяпер аб нечым –
Успомніў пятніцу шчэ раз.

Імгненне створана для нас –
Для пацалунка і сустрэчы...
Успомніў пятніцу шчэ раз –
Шчаслівы дзень, шчаслівы вечар!

Mінск, 17.01.2011

Аліне С.

Ты – светлая. Ты – чистая, як мара,
Як ластаўка, лунаеш над зямлёй,
Твой рух не спыняць ані даждж, ні хмары,
Ні холад, што змяняеца вясной...

Бяспрэчнасцю з'яўляеца імкненне,
Звычайнае, павольнае, як сон,
Якое у шчаслівае імгненне
Энергію, нібыта электрон,

Дае – і прасякае перспектыву
Маланкаю, свядомасць рэжа ѹзноў...
Сцвярджае пра адсутнасць негатыву
У свеце сакавіцкая любоў!

Дакладней прагучала б тут “каханне”,
Але пра гэта кажуць толькі ўранні...

Мінск, 02.03.2011

Маліцы К.

Ты ратуеш мяне, я ратую цябе,
І мы разам ідзём па Сусвеце.
Разам крочым у шчасце, адкажам журбе
І жыпцё апануем суквеццем!

І няважна, што блізка даўно не былі,
І няважна, што розныя веры –
Сутыкнуцца, магчымасць нам зоркі далі,
І яны ж нам адзначылі меру!

Сакавік, красавік, там і лета наўпрост,
І чаканая вельмі сустрэча...
Беларусь і Сібір аб'ядноўвае мост
Праз паветра, праз холад, праз рэчы!

Жыровічы, 20.03.2011

Каханне

Каханне ў свеце бачнае паўсюль;
Няважна дзе, бо моц універсальны,
Што створаны Прыродай геніяльнай –
Каханне – ў свеце бачнае паўсюль.

І нават той, хто жыў, як поўны нуль,
Прамовіць раптам лёсавырашальна:
“Каханне ў свеце бачнае паўсюль –
Няважна дзе. Бо моц – універсальны”.

Мінск, 29.08.2011

Вясна

Вясна, сustrакай закаханых –
Яны адмаўляюць гора!
Хай снег пераўтворыцца ў мора –
Вясна, сustrакай закаханых.

Ад багнаў і да барханаў,
Ад безданяў і да зораў,
Вясна, сустракай закаханых –
Яны адмаўляюць гора!

Mінск, 25.02.2012

Антаніне М.

Я хацеў бы вывучыць цябе,
Быццам невядомае злучэнне,
Ведаць хібы ўсе і выключэнні,
Покуль час не моцна шчэ дзяўбе.

Я хацеў бы пэўна разумець
Змены нечаканыя настрояў,
Чыннікі тваіх паўтъмняных мрояў,
Каб дакладны дапаможнік мець.

Я хацеў бы... Ды чаго казаць!
Справу не заменіш гаварэннем,
Асабліва ў сакавіцкі дзень.

Бачыш гэты сонечны прамен?
Зможаш ці бязлітасным цярпеннем
Да яго знікнення датрываць?

Mінск, 20.03.2012

Ксеніі П.

Чорныя вочы, голас прарочы,
Чары наўных радкоў,
Шлях, на які паралельна я збочыў,
Човен паўздзейсненых сноў.

Страціўшы меру, цалкам паверыў
У новаствораны цуд,
Рушыў наўпрост праз уяўныя дзвёры,
Ледзь не загінуўшы тут.

Лезці на кручы дужа балюча,
Падаць – шматкратна цяжэй.
Сэрца бы полымем спалена: змучыў
Так, што не бачу, як крочыць далей.

Феніксам-птушкай трэба падняцца
Дзеля таго, каб працягнуць гульню
І не спыняцца: дзесяць ці дваццаць
Шнараў – ахвяра наступнаму дню!

Mінск, 29.01.2013

III. ФІЛАСОФСКІЯ МАРЫ

Заўтра

Што адбудзеца заўтра? Не ведаю,
Як складзеца мой лёс надвячоркам.
Чую лісця запознены шоргат,
Што адбудзеца заўтра – не ведаю.

Выбудоўваем мы планы новыя,
Выміраем вякамі гісторыю...
Што адбудзецца заўтра – не ведаем!..

Як складзецца мой лёс надвячоркам?

Mінск, 23.12.2009

Нязменнае

Заўсёды штосьці застанецца
Нязменнае ў гэтым свеце:
Паветра, сонца, кветкі, вечер –
Заўсёды штосьці застанецца.

За векам век ізноў мінае,
А сонца ў небе ўсё лунае.
Заўсёды штосьці застанецца
Нязменнае ў гэтым свеце!

Mінск, 10.05.2010

Востраў

Я востраў збудаваў з маленъкіх камянёў,
Стварыў маленъкі пляц я за гадзіну.
Ён хутка разваліцца быў павінны –
Але ўстаяў. Не меўшы каранёў,

Ніхто не ў стане моцным існаваць.
І чалавек, што на сваю забыўся
Радзіму – быщам маці роднай збыўся:
Яму на ўсіх і ўсё, на жаль, пляваць.

Бельдзібі-Мінск, 06.2010

Люстэрка-кола

Імгненні, хвіліны, гадзіны,
І суткі, і тыдні... сезоны
Для часу – адбітак адзіны
У люстэрку, разбітым на зоны

Стагоддзяў, мільёнаў, мільярдаў
Гадоў, непадлеглых падліку.
Секунды – як скокі гепардаў,
Як рэха працяглага крыку...

Пачатак сістэмы лічэння
Няможна прадставіць дакладна.
Эйнштайн папрасіў прабачэння:
«Жыщё ўзнікала бязладна!»

Як кола сусветнага млыну,
Будзённы парадак абрыну...

Mінск, 08.02.2011

Няздольныя

Няспынны рух шчаслівага жыцця –
Вось мара, што спрадвеку чалавека
Імкнула да сабе, як рух малекул,
Як прага недасяжнага зліцця,

Як сонца, што гарэзліва палае,
Як хмара, што дae чаканы дождж...
За мару мы чапляемся, як хвошч
За камень, а рэальнасць адкідаем.

У метадах адрозненні знайсці
Няпроста, ды магчыма (пры жаданні).
Але не бачу сэнсу іх шукаць,

Бо тыя, хто няздольныя, здзяйсняць
Не змогуць, а палічаць ратаваннем
Гарэлку, каб у іншы свет сысці.

Мінск, 13.03.2011

Жыць!

Павінны жыць, павінны працеваць,
Нягледзячы на тое, што знішчаюць
Стабільнасць, што свядомасць нам ламаюць...
Павінны жыць, павінны працеваць!

Праз месяц заквітнее сенажаць,
І птушкі над краінай залунаюць...
Павінны жыць, павінны працеваць,
Нягледзячы на тое, што знішчаюць!

Мінск, 15.04.2011

Салігорская шахта

Што патрэбна? Свабода і воля.
Без яе немагчыма трываць,
І ніколі, на жаль, і ніколі
Нам не дадзена шчасце спазнаць...

Што патрэбна? Адвага і годнасць.
Без яе ты бадай што жабрак,
Ты не знішчыш нахабства ѹ няроўнасць,
Сам сабе замінаеш няўзнак...

Што патрэбна? Імкненне да праўды.
Без яе апынешся ѹ ілжы,
А з маной – невялікая наўда
Існаваць і знішчаць капяжы...

“Што патрэбна?” –
Пыталася шляхта
І шукала адхлання сабе...

...Веж няма.
Салігорская шахта –
Сімвал той, што прыдатны журбе.

Мінск, 11.03 / 21.05.2011

Стома

Часам уночы табе здаецца,
Што жыў задоўга ў рытме “менца”,
Што ўжо багата даволі зведаў,
І да спакою душа імкнешца.

Хочацца знішчыць усе багацці,
Знікнуць, схавацца ў драўлянай хаце,
І на размовы накласці “вета”,
І не лічыць гэткі стан пракляшчем.

Вечнасць тады ты не лічыш жахам,
Нават гатовы сядзець пад дахам
Доўгую зіму, вясну і лета –
Звер, што сябе называе “Стахам”.

Масціушча, 06.06.2011

Няспынна крочым

Няспынна крочым па жыщі,
Не маєм на размовы часу.
Наш шлях – як хуткасная траса.
Няспынна крочым па жыщі...

О, як жа прагнєцца знайсі
Сяброў, застаўшыся сам-насам!
Няспынна крочым па жыцці,
Не маем на размовы часу.

Мінск, 08.06.2011

Ахвяра

Больш мяне нічога не спужае,
Нават смерць – не абсолютны жах.
Чуеш злосці й катавання пах?
Больш мяне нічога не спужае!

Сэрца ўсё адданасцю палае,
Разуменне лёсу – у вачах...
Больш мяне нічога не спужае,
Нават смерць – не абсолютны жах.

Мінськ, 07.07.2011

Імкненне

Імкненне доўжыцца імгненне,
А вось наступствы – ўсё жыццё.
Свядомасць – дрэннае дзіцё:
Імкненне доўжыцца імгненне.

Цяпер – бясконцае падзенне,
У алкаголі забыццё...
Імкненне доўжыцца імгненне,
А вось наступствы – ўсё жыццё.

Masuiusha 10.07.2011

Дробязь?

Такая дробязь, падаецца,
Сланечнік, сонейка і чмель,
Аблокі, птушкі, зёлкі, хмель...
Такая дробязь, падаецца!

Кудысьці чалавек імкнецца
Далёка, а прыпынак – мель...
Такая дробязь, падаецца, –
Сланечнік, сонейка і чмель!

Масцічча, 29.07.2011

Сэнсар

Калі цвыркуны плачуць,
Калі размаўляюць коткі,
Сабакі памылкі бачаць,
Святкуюць кузуркі ўгодкі,

Тады чалавек жагнецца,
Прамовіць да болю палка:
“Сусвету канец, здаецца?
Ламаецца, як запалка?”

Нязвыклыя дзеі ў звыклым
Спужаюць сваім з'яўленнем,
Схаваным глыбокім сэнсам...

Гісторык шукае ў зніклым
Сучасных праблем найменні...

Паэт – найчутнэйшы сэнсар.

Петравац, 05.08.2011

Лістота

Лістота кідаецца ў твар,
Бо восень блізка, як ніколі.
Не каштаваць мне лета болей –
Лістота кідаецца ў твар.

Куды падзеў шматграннасць мар?
Чаму ўсяго цяпер даволі?
...Лістота кідаецца ў твар,
Бо восень блізка, як ніколі.

Петравац, 11.08.2011

Ты можаш марыць аб чымсьці новым,
Для новых рэчаў ствараць умовы,
Прадуманаць цалкам цану і ўжытак –
Але чакае цябе адмова.

Ты можаш штосьці рабіць на полі,
Набраці бульбы ажно да столі,
Прыдуманаць лепшы гатунак жыта –
І не пазбыцца ўласнай долі.

Ты можаш плённа пісаць раманы,
У тэкстах нішчыць людзей заганы,
Лічыць свой час не дарма пражытым –
Дурная куля прыпыніць планы.

Калі ты маеш дакладна мэту –
Не ў гэтым месцы на мапе свету.

Mасцічча, 24.08.2011

Размеркаванне

Размеркаваць рэсурсы паспяхова
Не здольны і сумленны чалавек:
Брутальны не дазволіць праста здзек
Размеркаваць рэсурсы паспяхова.

Вядома: возьме лепшае ахова,
Як той ляснік, што кедр моцны ссек...
Размеркаваць рэсурсы паспяхова
Не здольны і сумленны чалавек.

Мінск, 29.08.2011

Запавет

Калі добрай кнігі няма, то лепей пісаць самому.
Калі пагражае турма – лепш збегчы і ці ўпасці ў кому.
Калі штосыці робіш дарма – спыніся і йдзі дадому.
Пытанняў у свеце шмат – і адказаў ёсць незлічона.

Ты хочаш адпачываць – спачатку закончы працу.
Ты хочаш перамагаць – вучыся з жыщцём змагацца.
Ты хочаш кагось кахаць – а лёгка расчараўвацца.
Чакай, што падкіне лёс пяць жарцікаў улюбёных:

Па-першае, падмануць і сябар найлепшы можа;
Другое – ручай праблем падасца бурлівым Сожам;
Па-трэцяе, у сям'і падкажуць: «Твой шлях – не гожы!»
Чацвёртае – прыпыніць так лёгка сталёвым ножам...

Апошняе – трэ чакаць ліслівасці і паклонаў...

Як-кольвек стрываўшы іх – набудзеши сваю Карону.

Мінск, 20.09.2011

Насцрой

Часам я здзіўляюся
Незвычайнай прыгажосці
Нашай Радзімы,
Народжанай у спалучэнні
Разбурэння і пабудовы.

Часам я вяртаюся
Думкамі да кагосьці,
Што лічыў адзінай
Інстанцыяй з істотным значэннем,
І змірыцца з памылкаю не гатовы.

Часам я адсочваю,
Як жывуць побач людзі
У спакойнай сталіцы
Са спрэчнаю назваю
Без патрэбных карэнняў.
Часам з душы выточваю
Лялек, седзячы ў брудзе
Занядбанай крыніцы –
Як жа трапна паказвае
Гэта – марнасць імкненняў!
Часы мяняюцца і зліваюцца
У свой супольны дрыготкі шлях...
Сваіх настрой ѿцяпер цураюцца,
Няшчырасць слова – сапраўдны жах.

Mінск, 31.10.2011 – 23:32

Безназоўнае

Часам я пачуваюся так,
Быццам магу напісаць паэму
На сацыяльна значную тэму,
Ці знішчыць дзейную палітычную сістэму,
Ці вырашыць галоуную навуковую проблему,
Ці намаліваць выкшталтканую эмблему,
Ці выціснуць пункці або квантэму
З сябе,
А замест гэтага
Прыходзіцца ехаць у метро.
Вусцішна неяк, аднак.

Mінск, 01.11.2011

Ілюзія

Укленчылі ў часу ілюзію шчасця,
Ілюзію цёплага красавіка,
Крыху прыпынілася нават рака –
Укленчылі ў часу ілюзію шчасця.
Да Новага году не здолее скрасці
Вясну нечаканую снежня рука:
Укленчылі ў часе ілюзію шчасця,
Ілюзію цёплага красавіка.

Mінск, 27.12.2011

Стан

Шляхетнасць пераблытаных завулкаў,
Наяўнасць невядомых перашкод,
Бязмэтавасць прымроеных прыгод
Узімку адгукаецца нягулка.
Па завядзёнцы, звыкла бавім час
У драбязе паўвыдуманых справаў,
Павольна спажываем гуртам стравы,
Ратуючы сябе чарговы раз.

Краіна спіць пасля бязглудзых святаў,
І гэта, зрэшты, добраі рэччу ёсць
Для нашага агульнага спакою:
Ліоцца слова літасці ракою,
Хаваецца кудысь далёка злосць...
Мы звыкліся свае не бачыць краты.
Хургада, 2012

Законы кіравання

Народ спрабуе абіраць шляхі
З усіх, што існуюць і існавалі,
Для гэтага ўжываючы не шалі,
А талент свой, набыты за грахі.
Абраўшы, ён ідзе па камяніях
Гісторыі – да шчасця ці наўдачы,
Бо як жа можа здарыцца іначай,
Пакуль у нос не ўдарыў смерці пах?
Імкненні – бы сістэма існавання,
Імпэт – ацэнка дзвюх варожых сіл,
Імкненне – крок па вечным полі бою...
Каб час не стаўся нашаю турмою,
Патрэбна крылы мець, як Рафаіл,
Ці зразумець законы кіравання.
мяжса Чарнагорыi i Сербii, 12.07.2012

Шляхам ілюзій

“Не трэба паваць чалавечых ілюзій –
Хай думае кожны на ўласны капыл,
Гісторыя потым адкіне ўвесь пыл...”
Няшчасце ды шчасце блукаюць па крузе.
“Прымоўшы рай, пазбягаеш пякельных
Пачуццяў і думак, злятаеш кудысь
Далёка-далёка ў нябесную высь...”
Чарговая ноч пачынаецца пеўнем.
Ратунак не вечны, вяртацца тым больш
Балюча, чым болей мінула гадзінаў.
Хлусня забівае, як быццам бы спіну
Кінжалам працялі... Бязлітасны боль
Праўдзівай атруты ўсё ж лепей, паверце,
Чым шляхам ілюзій прайсці і памерці.
Голаскаў, 29.12.2012

Misunderstanding

Ты пан і пані для душы маёй.
Шэкспір, санет 20

Ніхто ніколі цалкам не разумее,
Частковое ж пераўтварэнне нясе падман.
Здаецца, для сэрца нарэшце знайшоўся пан?
Ніхто ніколі цалкам не разумее!

Прабач, уяўны анёл: ты стаўся біблійным змеем.
Які яшчэ непапраўны знайдзеш заган?..

Ніхто.
Нікога.
Ніколі.
Цалкам.
Не разумее.
Частковая пераўтварэнне нясе падман.

Мінск, 18.02.2013

Частата сумлення

Ні хвіліны спакою! Спакой – гэта жах,
Бо хвіліну гадзінаю робіць імгненна.
“Адпачыннак карысны?” – спытаў летуценнік.
Гэта розныя рэчы, бы ўдар і замах.

Ні хвіліны спакою! Спакой – гэта боль,
Бо не ведаеш сёння, ці заўтра надыдзе.
Бессэнсоўна ляжыш, як свіння пры карыще,
Экспаната музеянаага граючы роль.

Ні хвіліны спакою! Спакой – гэта смерць,
Нават горай: нябожчык нічога не чуе,
А ў спакоі жа думка ў мінулым вандруе
З частатую сумлення пад тысячу Герц.

Мінск, 22.02.2013

Закальханыя між стрэх

Не саромецца быць сабой,
Крочыць упадабаным шляхам,
З лёсам не пачынаць двубой,
Кіравацца вясновым пахам,

Не зважаць на сабачы брэх,
На світанку ўсміхацца сонцу...
Закалыханяя між стрэх
Размалёўваюць свет бясконца.

Мінск, 17.03.2013

Каляднае

Кажуць, што ў гэту ноч нарадзіўся Хрыстос.
Тысячы год прамінулі – а спрэчкі няспішна
Так жа вядуща: “Узровень культуры узрос?
Колькі грахоў? Щі ратуе людзей Усявышні?”

Большасць жыве правам моцы, а разум, на жаль, —
Якасць заганная ў нашай любімай краіне,
Як і сумленне. Патрапіць імкнешся на баль?
Жабаю станеш дакладна ў чужой каляіне.

Хтосьці шукае ў біблійных раздзелах адказ,
Іншы навуку наперад штурхae нястомна,

Трэці пытаемца: “Шчасце стваралі для нас?
Цьмяна палае багацце ў чыноўніцкіх домнах!”

Ён ціха плача на троне. Залітыя горам
Вочы: бяздонне тугі, побач – смутак і сорам...

Mінск, 07.01.2011-15.06.2012

IV. МІНСКІЯ МАРЫ

Антысталічнае

Імжыць сняжком: амаль мінула восень,
На тыдзень памыліўся каляндар,
Бо першы снег, напэўна, снежня дар,
Не лістапада. Сэрца зараз просіць

Яшчэ шпарчай ад Мінска ад'яджаць –
Бо мегаполіс надта надакучыў:
Ці ты на Захадзе, ці ты ва Уруччы,
Ці ў Серабранцы; толькі існаваць –

Не жыць – ты можаш: тэмп занадта хуткі,
Бясконца шпаркім быць жа немагчыма,
Бо забіваецца менталітэт айчынны
Такім быццём: заўжды быў вельмі чуткім

І добрым беларус – а там абцасам
У ныркі могуць пхнуць: «Ты не да часу!»

ст. Талаачын, 28.10.2010

Дажджы

1
Дождж ліе, як заўжды.
Кроплі
Зноў руйнуюць масты
Воплем
Жанчына без парасона,
Хутка
Яе сустрэне муж сонны
Чутка
Пра ейны гнюсны падман
Марна
Знікае, як акіян
Хмарны,
Пralьецца з неба – і ўсё...

Побыт – як хоку Басё.

Mінск, 19.07.2011

2
Дождж
Неспадзеўкі юрлівымі краплямі
Лашчыць
Мой парасон,
Імгненна рукою схоплены.

Горад у сон
Занураецца трохі пазней,
Чым вёска.
Пялёсткам
Вераснёвай туті
Злятае лістота з бярозы –
Дзяўчо,
Што свае не шкадуе слёзы.
Дождж
Не падставіць паэту плячо,
Бо ён прости
У сваёй стыхіі –
Не раўннуючы Полацкая Сафія.

Мінск, 28.09.2011

Культурны адпачынак

Мінская спёка не можа доўжыцца
Вечна – не ёсць натуральным станам
Гэта. Кроплі паціху множацца
І раптам абрываюцца бесперастаннай

Залевай на горад вячэрнім часам.
Маланкі вынайшлі д'яблайскі грукат,
Вечер ляціць з парасонам разам,
Рэкламны бігборд ападае глуха...

Ратуе трамейбус ад хмары няветлівай.
Аўтобус, трамвай.. прапазіцый процыма!
“Метро далёка” – падказваеш здзекліва.
Адбітак часу – маршрут трывцаць восьмы:

Вось тут Хадановіч дапісваў лімерыкі,
А там працаўваў невядомы графітчык,
Вось гэты кампосцер прывезлі з Амерыкі,
Там нейкі рабочы згубіў ablічча.

Выйдзем жа! Пашыбуем да “Перамогі”,
Каб паслушаць вершы ўнука Брыля.
Ты хутка будзеш у стане знямогі...
Што здарыцца потым – не бачна здаля.

Мінск, 21.07.2011

Свята познання

Хтосьці пранізліва любіць сваё мінулае,
Нехта стварае бягучыя справы і дзеі,
Часам асобы да зменаў жаданых найчулышы...
Я ж – летапісец гадоў нешматлікіх Ліцэя.

Першыя крокі вучнёўскія ў Серабранцы,
У дзевяностых здабыты будынак зялёны,
Іва – як сімвал, што лёгка шуміць на палянцы...
Слова – з усіх успамінаў фрагмент улюбёны:

Цёплья слова сустрэчы і развітання,
Новыя слова як частка вучобы плённай,
Палкія слова бязлітаснага чакання...
Свята пазнання павіннае быць штодзённым.

Петравац, 14.08.2011

Дзве траціны

Штомесяц я маю ў кішэні рублёў мільён.
На справы і стравы разыдзеца хутка ён.
Надыдзе наступны кароткі прамежак часу —
Паўторыцца цыкл, бясконцы, бы стадыён.

Штотыдзень старанна пішу не адзін канспект,
А потым выходжу, раптам на чысты праспект!
З асадкай і спышткам знаходжуся я сам-насам,
Бо нейкі фізічны натоўп – апошні аспект.

Штодзень пачынаю з душа, каб позна скончыць
Падзей чараду, нібыта сабака гончы,
Каб вуліц паболей адзначыць сваім абцасам,
Каб голас гучай мой – наスマешлівы барытончык.

Цыклічныя з'явы бязлітасна назаліяюць,
Навіны занадта ўжо многа паўтораў маюць...
Шукаю, здаецца, чарговы малюнак ласы,
Ды дзве траціны душы на жалейцы граюць.

Мінск, 13.02.2012

Навальніа

Грыміць уначы навальніца,
А вечер на Поўнач нясе
Ўвесь бруд, што сабрала сталіца
За зіму й вясну пакрысе.

Грыміць, адзначаючы травень
І лета, што будзе вось-вось.
Хай зранку раскрыющца ставень
Дзясяткі, бо холаду — дось!

Гриміць барабанам між гмахаў.
Сціхе бязлітасны альт...
Дык жыцьцем жа, браце, без страху,
Пачаўшы трохмесячны баль!

Ратамка-Мінск, 26.02.2012

V. ПЕЧАРБУРГСКИЯ МАРЫ

Пятага снежня

Снег нарэшце лятае ў паветры,
У марознай прасторы зімы.
Ён схавае зямлю; адпаведны
Крок з пачуцціямі зробім і мы.

Ці згадаеш цяпер дзень далёкі,
Што мінуў, а пасля яго – год?
Чую толькі птушыныя клёкі,
Бачу толькі адсутнасць прыгод...

Адчуваю – ў суботу сарвуся,
Уратую няіснае штось...
Дзесьці ў выраі лётае бусел,
Кантынент перасекшы наскрэбъ.

Не на поўдні – на поўначы шчасця
Дачакацца я мару цяпер.
Раскрываю ўсе вонкны эноў настеж...
Трэба ласкаю дзейнічаць. Вер.

Mінск, 05.12.2012

Другога сакавіка

Поўня. Віцебскі вакзал.
Набліжаецца світанне.
Праваруч – чакання зала.
Дзве хвіліны да спаткання.

“Так” – атрыманы адказ.
У трамвайбус неадкладна!
Ціха рухаецца час,
Сонца свеціцца панадна.

У кватэры: “Шмат людзей...
Мост паліць пакуль зарана”.
Толькі асцярожнасць дзе?
Абдымаємся аддана.

Дотык цяжка супыніць,
Але час вяртацца ў горад...
Адзін раз звязаўшы ніць,
Назаўжды знішчашаеш гора.

Санкт-Пе́тэрбу́рг, 02.03.2013

Айчынны пах

Дадатак атрутты ілі лекі? – вось
Пытанне, паўсталое пазаўчора.
Амаль што для ўсіх – выпадковы госць,
Які завітаў у паўночны горад.

Хаваецца праўда пад коўдрай сноў,
На снежных абшарах сусветнай сеткі.
Сустрэнемся ўлетку дакладна. Слоў
Не трэба – крый Божа, пачуюць сведкі...

З далёкай дарогі застаўся шлях
Праз Оршу наўпрост да сталіцы роднай.
І дым цеплавоза – айчынны пах –
Здаецца патрэбным і неабходным.

Віцебск, 04.03.2013

Сакавіцкі вечар наўпросты шлях
Асвятляе промнем вясновым:
Удвая слабее ранейшы жах,
Удвая ўзмацняеца
Слова.

Мінск, 21.03.2013

Узорамі літар

Катаванне адсутнасцю блізага сэрца
Нам прызначана лёсам і часам.
Што мне рытмы — адажыя, фортэ ды мецца —
Калі зноўку з сабою сам-насам?

Ты таксама, як я, выбудоўваеш гмахі
Нечаканых падзеяў і варункаў:
Міражы-крайвіды, прыемныя пахі,
Ды найболей у творах — стасункаў.

Ці паспееем свае патаэмныя мары
Мы прадставіць на суд паспаліты?..
Да апошняга ўздыху, нібыта Ікары,
Будзем рушыць узорамі літар.

Баранавічы, 31.03.2013

VI. ПАДАРОЖНЫЯ МАРЫ

Прывіды крэўскага замка

Жартаўлівасць недарэчных недамроеных прывідаў —
Як выснова з існавання паўзабытых даляглядаў,
З эканомікі краіны і духоўнага распаду —
Жартаўлівасць недарэчных недамроеных прывідаў.

На будынак не аднойчы хтось з мясцовых вока кідаў —
Ды дарма, бо не прыйшоў ён з выканкамам да спагады.
Жартаўлівасць недарэчных недамроеных прывідаў —
Як выснова з існавання паўзабытых даляглядаў.

Мінск, 11.10.2011

Уладар на гадзіну

Добрай раніцы, апошні герой!

Віктар Цой

Добрай раніцы, апошні герой
Апошній нядзелі твайго лістапада.
Ты ў гэтым лесе бадай што свой,
Табе і належыць у ім улада.

Пакуль да світання гадзіна ёсць
І спяць сябрукі, што спявалі ўчора,
Сябе можаш клікаць ты «ягамосць»,
«Ахоўнік агню», «валадар пячоры».

У гэтае цэмры свае правы,
Твая сфера ўплыву – сярод намётаў,
Бутэлек, і дрэў, і сухой травы.

Чакае шчэ безліч падобных злётаў
Турыстаў – цябе. Барані ж крывы
Свой шлях, пагатоў, ад калючых дротаў.

*Лес паміж ст. Зялёнае і ст. Крыжоўка,
27.11.2011*

Ратунак ад холаду

Зіма надышла са спазненнем, нібы аўтобус,
Мяцеліца снег рассыпaes, хавае горад
Пад покрывам бела-пухнатым. Магутны волат –
Прыроды – стварыла такі разнастайны глобус,
Што можна з зімы кіравацца наўпрост у лета,
Гадзіны за тры ці чатыры на Поўдзень трапіць,
Зусім адмыслова марозы свае прагапіць,
Вярнуцца, каб сонейкам лютайскім быць сагрэтым.

У спробах таннейшым зрабіць штодзённы побыт
Не варта з рахунку спісаць, забыщца цалкам
На шанец патрапіць далёка, каб промні палка
Свяцілі – бо мне даспадобы падобны вопыт.

Калі існуюць на такія вандроўкі зніжкі –
Чароўны Егіпет не будзе малюнкам з кніжкі.

У самалёце Москва-Хургада, 2012

Санет дагары нағамі

Здалеўшы з глебы на прастор прабіцца,
Карал расце, схаваны пад вадой,
Не знаеца з няўдачай і нудой,
Будзе ўласным целам камяніцу.

Вакол яго пануе цеплыня
У студзені, сакавіку ды жніўні,
І рыбы праплываюць тым актыўней,
Чым час бліжэй да дзвюх гадзінаў дня.

Калі ж падняцца ўмэнт на сотню метраў –
Пабачыць, як ляціць па волі ветру
Адвечны пыл (яго цяпер знайшлі),

Як грае штось музыка ў стылі рэтра...
Не ўбачыш аднаго хіба: раллі
Паміж пясков Егінецкай зямлі.

Чырвонае мора каля Хургады
(у падводнай частцы карабля), 2012

Сабачая праца

Ведаеш, хлусы з саюзаў ды партыяў –
Бы немаўляты, калі паразунаць
Іхныя крокі і нашыя ўпартыя
Спробы прайсці праз пякельную ганец.

Нас падманулі – цынічна, бязлітасна.
Падзарабіць здагадаешся, як
Гэта няцяжка, калі давезлі да сна
Усіх пасажыраў. Калі не лайдак –
З кожнай бялізны, гарбаты ці кавы
Маеш рублі – ад пяці да паўста.
Час прабаўляеш у спрэчках цікавых?
Піва? Хай п'юць, каб народ не паўстаў.
Спіш тры гадзіны – і так пару месяцаў,
Хтосьці спрабуе яшчэ заляцацца...
Нават у верш адчуванні не ўмесцяцца,
Толькі два слова – сабачая праца.

*ст. Старамінская, 28.07.2012
(падчас працы правадніком
на цягніку 349/350 Расійскіх чыгунак)*

VII. ЧЫКЛІЧНЫЯ МАРЫ

Чыкл «ПВОРЦЯ»

I. Маладому творцу

Своечасова запісвай уражанні
Ад перажытага, іх занатоўвай
І карытайся для гэтага мовай
Продкаў сваіх – гэта самае важнае!

Мінск, 16.10.2010

II. Крыніца натхнення

Іншым часам натхняюць такія рэчы,
Пра якія інакш ты б не стаў пісаць
Больш ніколі – хіба толькі ў гэты вечар,
Больш ніколі. Хвіліны цяпер шукаць

Вельмі проста – але немагчыма тлумачыць
Тыя рэчы, што трэба самому пражыць,
Тыя рэчы накшталт дзіцячага плачу,
Што паэт па-свойму павінен любіць.

Мінск, 17.10.2010

III. Шлях творцы

Паэт распальвае агмень
У сэрцы кожнага, што чуе;
Ягоны заклік, як прамень,
Ману і змрок ушчэнт руйнуе;

Паэт расхіствае сцяну,
Узведзеную злым жаданнем;
Цагліны тыя на труну
Аддасць – і з'едзе у выгнанне.

Пакуль жа ён патрэбны тут,
На злосна згвалчанай Радзіме,
Рыхтуе свой галоўны ўдар...

Шлях творцы – гэта шлях пакут,
Шлях здзекаў, кпінаў шлях, бо з імі
Ён будзе ведаць вартасць мар.

Mінск, 06.04.2011

Цыкла «РАДПОЎНЫ СНЕГАЛАД»

I. Каstrychnік цемру сустракае

Усходні вецер. Мокры снег.
Каstrychnік цемру сустракае.
Яго нічога не злякае:
Усходні вецер, мокры снег...

Паміж шматпавярховых стрэх
Царкоўны перазвон блукае.
Усходні вецер. Мокры снег.
Каstrychnік цемру сустракае...

Mінск, 27.10.2012

II. Уяўны снежань

Уяўны снежань надышоў,
Не даўшы рады лістападу.
Ты скуль, паўночная прынада –
Уяўны снежань – надышоў?

«Схавайце восень у мяшок!» –
Гучыць таемная парада...
Уяўны снежань надышоў,
Не даўшы рады лістападу.

Mінск, 27.10.2012

III. Ліхтар-вар'ят

Імжа. Ліхтар-вар'ят злуеца:
Сняжынкі зіхацяць упарта.
Здзіўляцца гэтаму не варта:
Імжа! Ліхтар-вар'ят злуеца...

Няма куды яму падзеца –
Тут вам не Ява ці Джакарта.
Імжа. Ліхтар-вар'ят злуеца,
Сняжынкі зіхацяць упарта...

Mінск, 27.10.2012

Байка пра грошы

У крывіцкім гарадзішчы
Тузін соцень год таму
Князь быў Ігар: войскам знішчыў
Што магчыма (баламут!).

Ён паехаў – мінакам жа
Трэба хаты аднаўляць!
Тут старэйши з іх і кажа:
«Будзем грошы вырабляць!»

— Грошы?! Скуль мы возьмем срэбра –
Ігар скраў усё што мог!
— Дый ня трэба! Бачыш рэбры?
— Бачу! — Добра! Тут і рог

(Не адзін!), і проста косці...
— Што з таго? Іх сабекошт
Нулявы! — Прыедуць госці –
Забяспечым іх! — А то ж!

Як сказалі – так зрабілі...
«Грошы» гандляры ўзялі
(Мо таму, што надта пілі
Шмат?) і рэчы аддалі.

Паглядзеў на гэта Ігар:
«Во даюць! Чым горшы я?»
І стварыў для гандлю «Лігу»:
«Вашы грошы – горшыя!»

А кітайцы і з паперы
Сталі грошы вырабляць...

Вось такі падман без меры
Нам прыйшлося заснаваць!

Шмат даляраў, што ў кішэні
(Бо – «сусветны эталон»!),
Насамрэч, каштуюць меней,
Чым падроблены кулон.

Масцішча, 17.04.2011

Лясная байка

Тое, што навідавоку,
Быццам бы не існуе:
Да агменю дваццаць крокав –
Звычка ўбачыць не дае!

І блукаеш, лічыш дрэвы,
Цягнеш дровы ў нікуды –
Лесуны, шайтаны, дэвы
Горш, чым плёткі ды суды!

Дваццаць першае стагоддзе,
А бадзяешся, як звер,

Бо дагэтуль у прыродзе
Шчэ пануе недавер.

Кроучыш трасай невядомай?
Звыклых назваў больш няма:
Там – “Дубкі” і “Вёска Томай”,
Тут – “Высокае”, “Карма”...

Сувязь ледзь уратавала:
Здагадаўся чалавек...
...Як жа ведаем замала
Пра Радзіму – проста здзек!

Гараджанін ганарыцца
Цвёрдым веданнем шляхоў,
Ды не здолеў бы прыжыцца
Ён у лесе, пагатоў!

Мінск, 14.01.2012

Байка пра праезд

Дзень правёў у плённых дзеях,
Трапіў на жывы канцэрт,
Мо таму ў займеў надзею
Адпачыць дарагай... Зжэр

Усялякую магчымасць
У паўэмроку падрамаць
Крык раптоўна-беспрычынны:
«Грошы! Хутка, вашу маць,

Аплаци праезд, не тое...»
«Я з пасведчаннем жыву
Інвалідным, вось...» «Вось тое?
Трэцяй групы? Ха! Парву

Я тваю паперку зараз,
Бо закон даўно такі:
Першай ці другой – пашана-с,
Вы ж, папросту, – лайдакі!»

Не сцярпеў бядак: «Ды як жа?
Хто такое ўсталіваў?
Майце гонар, бо сваяк...» «Ша!
Гэць з салону, задзяўбаў!»

Ён пакрочыў, я таксама,
Хоць даехаць мог усё ж:
Лепш не чуць, не бачыць хама,
Чым хавацца, анягож!

Так без логікі вядзеца
Чынавенскіх справаў спрэс:
Кожны да нябёсаў мкнецца...
Дзе – народны інтарэс?!

Мінск, 03.02.2012

Анастасія МЕМЕХ

Я, Мемек Анастасія Мікалаеўна, нарадзілася 1 мая 1995 года ў горадзе Пінску Брэсцкай вобласці. Мой бацька – Мемек Мікалай Паўлавіч, маці – Мемек Людміла Іванаўна. Яны настаўнікі. У 1998 годзе наша сям'я пераехала ў горад Брэст.. У 2001 годзе пайшла ў першы клас гімназіі № 2 горада Брэста. У 2005 годзе паступіла ў 5 клас гімназіі №1 горада Брэста. Падчас навучання ўваходзіла ў склад каманды па валейболу, удзельнічала ў конкурсах чытальнікаў вершаў і прозы. У 2012 годзе скончыла гімназію і паступіла ў Беларускі дзяржсаўны тэхналагічны юніверсітэт на факультэт тэхналогій арганічных рэчываў (спецыяльнасць біятэхналогія). Член літаратурнага клуба “Ветліца”. Мае творы публіковаліся ў літаратурнай газеце гімназіі № 1. За ўдзел у літаратурных конкурсах атрымала 4 дыпломы.

★★★

Беларусь мая светлая, чистая!
Рэчкі імклівыя, азёры празрыстыя,
Лясы, сенажаці, балот дрыгвіна...
Мілая сэрцу – навекі адна!
Крыж твой нялёгkі, няпросты твой лёс,
Народ беларускі ўсё перанёс.
У баях незалежнасць адстойваў, змагаўся
У працы адданай узрос, згуртаваўся.
А сёння краіна зіхціць, расцвітае,
Заводы будуе, дамы ўздымае.
Поспехі ў спорце, у навуцы адкрыці
На новы ўзорень дазволяць ёй выйсці.
Новы прыходзіць дзень на зямлю...
Мы ўслаўляем краіну сваю!

Еўфрасіння!

Еўфрасіння! Дачка Усяслава!
Ты, як сонца, сагрэла сусвет.
Не памеркне ўвек твая слава,
І не згасне любі тваёй свет.
Ты з дзяцінства мудрасць пазнала,
І дарогу да Бога знайшла.
Дзе нага твая лёгка ступала,
Там асвета расткамі ўзышла.
Нават смерць над табой не ўладарна,
І людская любоў непагасна
Зноў да крыжа твайго прывядзе.

★★★

Вечер калыша траву на кургане
Мёртвы салдат ужо з зямліцы не ўстане.
У горле застыў плачу горкага ком,
Памяць магілу ўкрыла вянком.

Чвэрць беларусаў у вайне ўцалелых
Народы не дзеляць на чорных і белых.
Павінны ў згодзе і міры жыць людзі
І жахаў вайны хай ніколі не будзе.
Сцюдзёнаі зімой, ці ўвосені, ці летам
На стражы вайны ўстаюць сілуэтам
Не воін-салдат, а сена стагі,
І рэкі хай мыюць свае берагі,
І птушкі гняздзяцца, і глеба арэцца
І сэрца ўзбуджана б'ецца і б'ецца.
Хай чорныя думкі абмінуць мяне
І свет наш цудоўны ніхто не кляне.

Зоркі бліскучыя неба ўсыпалі,
Вечер ласкавы галубіць лісты,
Росы, як слёзы, усе травы ўсыпалі...
Дзе ты, мой любы, дзе ты, дзе ты?
Сэрца калоціцца птушкай пужліваю
Вырвацца б з клеткі, ляцець да цябе
Песняй прыгожаю, думкай імкліваю,
Напомніць, мой любы, табе аб сабе.
Можа, не ведаеш сцежкі заветнай,
Што прывяла б да хаціны маёй,
Можа, не чуеш той песні прыветнай,
Што да душы ляціць меткай стралой.
Дзе ж, незнаёмец мой любы, блукаеш?
Сэрца чакае сустрэчы з табой.

Голос детства

На реку мчимся босиком
И пятки жжёт песок,
Знакомо всё нам здесь кругом...
Вдруг ... детский голосок.
Он то дрожал, то креп опять
Срывался, возникал.
То уносился, не догнать,
То вновь божественно звучал.
Тот детский звонкий голосок
Внутри меня звучит,
Как нежный летний ветерок,
Мне душу бередит.
Как хочется порой опять
Стать беззаботною девчушкой
И годы долгие считать
С невидимой судьбой-кукушкой.
Но детство тихо ускользнуло,
Не повернуло землю вспять,
Лишь в детский голос грусть вдохнуло:
Становимся взрослой опять.

Два месяца пройдёт...
Другими красками здесь солнце заиграет,
И снег сойдет,
И толстый лёд растает.
И побегут ручьи,
Озёра голубые наполняя.
А солнца робкие лучи
Сады разбудят, дрёму разгоняя.
И нежные цветы
На чёрных ветках забелеют.
А розы красные
В полуночь сказочно алеют.
И аромат, таинственный и нежный,
Разносит ветер, розами играя.
Весна приходит как прежде.
Всё было... Я то это знаю.
Увидишь это всё и ты
Два месяца спустя.
Но чары дивной красоты
Растают с ливнями дождя.

Пачаяна МЯНЯЙЛАВА

Нарадзілася 6 сакавіка 1988 г. у Гародні. Скончыла гімназію. Паглыблена вывучаала замежныя мовы, матэматыку, хімію. Вучылася ў мастацкай школе. Захапляеца гульнёй «Што? Дзе? Калі?». У 2014 годзе закончыла факультэт тэхналогіі арганічных рэчываў БДТУ. Пасля заканчэння працуе ў Лідзе. Верши піша па натхненні, любіць працеваць са словам. На працягу ўсіх год навучання ў БДТУ актыўна супрацоўнічала з літаратурным клубам “Ветліца”: выступала на сустрэчах, пасяджэннях літаратурнага клуба, у куратарскіх групах, на вечарынах, прэзентацыях, на канферэнцыях з дакладамі і вершамі, прымала ўдзел у рэспубліканскіх паэтычных конкурсах, атрымлівала граматы і дипломы, напісала навуковую працу “Беларуская літаратура Падляшиша”, якая на Рэспубліканскім конкурсе студэнцкіх навуковых прац атрымала трэцюю катэгорыю.

У пакойчыку пад дахам
Неба ў вокны заглядае,
Ранкам кава смачным пахам
Прачынацца раіць.
Дзякую, любы, за lavazza
Ды за ўсмешку зрану
Будзем доўга цалавацца
Згодна з нашым планам :)

бываоць дні, калі няма куды сябе падзець,
і ні прысесці, ні паснуць – нічога ты не ў змозе
блукаеш па пакоі ў скрусе, у самоце, у нудзе
ніякай тут паэзіі, адно што толькі проза.

падумаць толькі – можна так па-чорнаму тужыць
па чалавеку, па жыцці, што не адбудзецца ніколі.
не будзе ў нас агульных мараў і сцяжын,
не пададуць бацькі нам хлеба-солі.

так смешна – можна што заўгодна мець, набыць
чырвоны лак, чырвоную памаду, чорную сукенку,
чарговы раз смяяцца на імпэзе, піва піць –
з сябе ўдаваць шчаслівую паненку.

І дзе ж узяць універсальны лек
ад болю, ад кахання, слоў і позіркаў калючых.
я чалавек, я чалавек, я чалавек...
і мне балюча, мне балюча...

маеш рацыю, што столькі дзён маўчыш,
і ад гэтага мне крыўдна двойчы.
Ты недзе спіш або не спіш,
а я сяджу ўначы
і ўспамінаю твае вочы.

пасля доўгай разлукі
пры кароткай сустрэчы
дзе схаваць мае вочы,
дзе падзець мае рукі?..

супакой прытуліўшы,
пацалуй бессаромна –
я надоўга запомню
да сустрэчы, да іншай.

і праз тысячалецце,
праз адно ці праз дваццаць
будзе зноў хвалявацца
несвабоднае сэрца.

Верасень будзе так хутка ў мінулым,
Вобразам казачным прыйдзе ў мой сон,
І закране як раней закранула
Ява. Прыпомню на плошчу балкон,
Дым цыгарэтны, ласкавыя слова,
Каву без цукру, Твой позірк удалъ,
Нас ля вакна, прытуліўшых галовы,
І развітання пакутлівы жаль.

Буду сядзець ля вакна ў задуменні,
Нібы ў старым чорна-белым кіно,
Пальцам пісаць на шкле “Любы Геня”,
Буду блукаць паміж явай і сном...

Вось, сорак першая вясна.
Я замужам, дачка, два сыны.
І добра ўсё, адно што ў снах
Знаёмы некалі мужчына

Прыходзіць да мяне ўначы,
Сядае побач і смяеецца,
І смех той родна так гучыць,
А мне ніяк не удаецца

Яму ў очы паглядзець.
А што ж і без таго іх помню...
Ураз мяне маглі сагрэць
Яго вачэй светлыя промні.

Такая ранняя вясна,
І я ў чаканні дзіўным стыну:
Ну што ж: прыходзь у снах,
Каханы назаўжды мужчына.

Аляксандр ХОЛАДАЎ

Нарадзіўся ў Мінску ў 1989 годзе.

У 2012 годзе скончыў факультэт ТТЛП БДТУ, з таго ж года працуе па спецыяльнасці.

Пераможца рэспубліканскага конкурсу літаратурнай творчасці студэнтаў вышэйших навучальных установ “Аўтограф” у межах фестывалю студэнцкай творчасці “АРТ-вакацыі” (2010).

Лаўрэат Мінскага гарадскога літаратурнага конкурсу, прысвечанага 130-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа ў намінацыі “Паэзія” (2012).

Можна прымусіць страляць на вайнэ,
Можна прымусіць бяссoramна хлусіць,
Можна прымусіць прызнацца ў віне,
Толькі кахаць немагчыма прымусіць.

Можна прымусіць хлусню паважаць,
І кіраваць баязліўцамі, мусіць,
Можна прымусіць рабіць, рыдляваць,
Толькі забыць немагчыма прымусіць.

2012

Нябачным дротам ліхтары звязалі,
Што асвятляюць заклапочаны праспект.
Я чую рэха ў дзіўснай зале
І адчуваю гукаў лагодны імпэт.

Табе няма ніякай справы да сябе.
У сутнасці, кім марылі, тым сталі,
Зашмат усяго нам не абяцалі,
Крыававы золак у вочы фарбы лъе.

2012

Всегда было времяя,
На всё было времяя,
Оно и теперь – для нас,
В одной планетарной системе,
И устремлении глаз.
Предназначения тени
Не утаить на сей раз,
Те, кому нужен огонь,
Получают кресало и кремень.

2012

Ни одной, на память, – в голову,
Ни одной, на память, – в сердце,
Путь – по проводу, по голому,
Ты, судьба, не милосердствуй.

За спиной не прячь разбойничий,
По всем правилам заточенный,
Что с того, что он – всё помнящий
И слезами не размоченный.

Заточенный в мрак подаренный,
Ждать с годами не в союзниках,
В чаще сруб найдёт поваленный,
В нём – покой уставшим узникам.

2012

Тех стихов всех и не счесть,
Сколько я хочу прочесть
Для тебя и о тебе,
О войне и о судьбе,
Временах и городах,
Тёплых снах, холодных льдах,
О руках, творящих чудо,
О глазах, что краше нет,
И о том, как мне отсюда
Светит твой счастливый свет.

2012

Как и в начал начале,
Вначале было слово.
Тогда вослед кричали,
Теперь – молчанье снова.

Страданием, печалью
Был этот мир дарован,
А мы не отвечали,
Живя дорогой словно.

Пойдём порою тёмной,
Её морозным днём,
Всё, что теперь не вспомним,
Однажды помянём.

Здесь тишина – до крика,
А песня – до сердец,
Отступит теней клика,
И спазмам есть конец.

Притихших улиц чудом
В свечении ветвей
Растворены, как будто,
И не было тех дней.

А листья... Их забота:
Пускай кружат свой танец:
..And, when the streets are quiet,
We'll walk out in the silence..

Лістоў ужо не дасылаю:
Больш не патрэбныя лісты.
Калі твой вобраз у сэрцы маю,
Майго ў сваім не маеш ты.

Нібы той гузік на пятліцы,
Што недзе страчаны табою,
Жадаў схавацца, зачыніцца,
Навошта зноў мне таго болю?

Навошта зноў трымцэння сэрца,
Навошта зноў гадзін бязладных,
Але усё роўна застаетца
Між успамінаў неадкладных
Мацнейшае за подых смерці.

Мацнейшае, бо без падману,
Без пошуку ўзнагароды,
Калі, забыўшыся на рану,
Жыве сапраўдная свобода.

Бывайце, тужныя часіны,
Бывай, твой гузік на пятліцы,
Не шлю праклён вам, успаміны,
Але параю прыпыніцца.

2012

Таполі

*Коли спати тихенько лягаешъ
Десь під північ у синьому полі
Мрії мрієш і думи гадаеш,
Роздивляючись гілки тополі...*

А . Л е н д а

Прыгадаю галінку таполі
Недзе поўначы, ды далёка,
Не паверу ў "заўсёды", "ніколі",
Спадзяюся свайго не спалохаць
Лёсу... Іншым не замінаю.
За навукаю слухаць і чуць
Неўзабаве твой гай прыгадаю,
Калі з сэрца кпіць дзён каламуць.

2012

Няважна куды, галоўнае – з кім і навошта,
Няважна, дзе быў, галоўнае – што там рабіў,
Хай ліст усё нясе да цябе звар'яцелая пошта,
Цікавы твой шлях, што дзверы ўжо адчыніў.

Так, лёсам звязаных нас шмат, толькі ў гэтым
Складана прызнацца, бо прагнем "утульных" людзей.
Усё будзе як трэба, бо нашыя мары, паэты,
Імкнуцца пачуць адно аднаго, гаманяць усё часцей.

Час – выпрабаванне, але нават ён пераадольны,
Калі ў сэрцы – вера, у працы – надзея, па-над усім – любоў.
Жыцця ты нявольнік, але па-ранейшаму вольны
Любы, хто за роднае сэрца ўмерці гатоў.

2012

Ці нехта, ці нешта,
Навошта тут вершы?
Па-сутнасці, зрэшты,
Апошні ці першы?

Бліжэй ці далёка,
Эпіграф, прадмова,
Нарэшце, наогул,
Навошта тут слова?

Каб нехта пачуў, ці
Папросту спыніўся,
Каб здолеў пачуць і
Каб не памыліўся.

2013

Майм навальніцам не сціхнуць ніколі,
Вось толькі б забыща на яўкі-паролі
І больш не выконваць гэтае ролі.

Майм навальніцам не сціхнуць ніколі.

У пятнаццаць ці трыццаць, на працы ці ў школе,
Калі прыпыніцца, калі – запаволіць
І больш не выконваць гэтае ролі?

Майм навальніцам не сціхнуць ніколі.

Калі ў занядзе, смузе ці нядолі,
Калі ў бязлітасці змрочнага болю
Прычуеща ранкам, хістаочым голле:

“Твайм навальніцам не сціхнуць ніколі.”

2013

Время всё принимает,
Впрочем, ты – не пророк
И напрасно себя – в лоскуты:
Неужели другая в скрещеньи дорог
У означенной тенью версты?
Если бы понимать,
Как прогнать марный слог,
Слов мечты, неба края мечты,
Где война преподносит последний урок
И уходит боязнь высоты.

2013

LIEGE 1898

Вачыма – на дзвёры, больш не баюся,
Што не знайду ці не прачнуся,
Як будзе ўжо час – націсну, пакіну:
На выбар з сямі ў любую хвіліну.

У лёсе ёсць мэта: не выкрасліць болю,
Штосьці – паэтам, штосьці – з сабою,
Штосьці – ў шафу ці на паліцы,
Паўсюль як заўсёды не твары, а ліца.

Чаму, калі трэба, ніколі не спіцца?

28.06.13

Забота тяжелее и честней:
В живых остаться и сберечь друзей.
Мы знали: можем завтра стать землёй
И не делили ничего с тобой.

Ты помнишь, как до полосы зари
Нам оставалось папироски три?

2013

Тёмных глаз отчуждённость
И их глубина - океанов,
Не знающих пыли,
Возносимая ими, не ими пьяна,
Где покой обретут твои крылья?

Словно в песне, где крик,
А в ответ - тишина,
Или жизни, чей ход опостылел,
Я поймал твою руку, да только она
Оказалась несложенной былью.

2013

утром в твой кабинет нет дороги осенней листве,
высота не даёт ей пути засыпать подоконник,
омертвела душа или смолкла навек в существе
не в союзниках с жизнью ни мысли твои, ни ладони.

16.10.13

Як вайна – невялічкая пераможная,
Што ў іншым выглядзе непатрэбная,
Так і ежа – скаромная і ці астрожная,
А посуд – драўляны ці срэбны, там.

Нібы сонейка, толькі б узышло калі,
Лепш тутэйшае, чым замежнае,
Толькі б хмары павольна па небе плылі,
Толькі б мы адно аднаго галалёдзіцаю папярэджвалі.

Снежань 13

Как свинец между плит старой паперти сжат,
Так и он с чёрным городом стал неразлучным,
Среди улиц вослед твоё имя кричат, впрочем,
Что ему, он – твой известный попутчик.

December 13, St Pete

Ты малявала: за вокнамі –
Сцюдзёная ясная раніца,
Дзе аздабляе снег футра і
Час ужо не ашуканец нам.

23.01.14

СТУДЭНЦКІ ФАЛЬКЛОР

Прадстаўляе Вячаслаў Грыгарыевіч

Дацэнт Вячаслаў Станіслававіч Грыгарыевіч творча падыходзіць да правядзення заняткаў. Цікавым прыкладам такіх заняткаў з'яўляецца стварэнне рэкламы БДТУ. Стварэнне рэкламных матэрыялаў развівае творчасць студэнтаў. На працыгу даволі доўгага часу студэнцкія групы рыхтуюць рэкламны матэрыял пра свае прафесіі, а потым некалькі груп у адзін і той жа час прадстаўляюць свае напрацоўкі. Студэнты адказна і творча ставяцца да задання, і ў выніку – яркая креатыўная рэклама. Канечнэ, лепш за ўсё ўбачыць прэзентацыі на свае вочы, тым не менш, некалькі фатаграфій і паэтычных імпрэз дазволяюць мець уяўленне пра прадмет гаворкі.

Падчас прэзентацыі творчага задання.

Лучшы сборнік частушек (ЛІД – 2 группа)

За окном машина едет
Жёлтая с мигалкою.
Я сегодня взят с поличным –
С длинною шпаргалкою.

Ой, держите вы меня,
Ой, держите крепко!
Я профессору на стул
Положу “щас” скрепку.

Нам частушки про студентов
Сочинять и петь не лень.
Кабы не было зачёта,
Не настал отчёта день.

Мне пришлось от монитора
Оторвать свои глаза.
В предвкушении позора
Понял – сессия пришла!

Наши знания не вечны,
И не надо париться.
Как пришли, так и ушли,
А диплом останется...

Лучше места не найду
Чем ЛИД-2 в БГТУ.
Ведь у нас здесь хорошо
И учиться нам легко.

Посмотрите вы на нас –
Выпуск очень классный.
И работать в леспромхозах
Будем мы согласны.

В нашей группе все ребята
Любят сильно погулять.
В клубе ночь они танцуют,
А потом скорей бы спать.

Если хочешь в жизни ты
Много добиться,
То на ЛИДе должен ты
Хорошо учиться.

Скоро, скоро суд придёт,
Судебная процессия.
Чёрный день уж настаёт –
У студентов сессия.

Почему я не пойму
Сложно так в БГТУ?
Так предупреждали ведь,
Будь готов тут умереть!

Лёшку вызвали к доске,
Но молчит наш Лёшка.
Потому что пару всю
Он смотрел в окошко.

Знаем точно в Госстандарте
Встретят нас овации.
Мы ведь самый сочный выпуск
По сертификации.

Ой, Иван Иваныч Глоба,
Не смотри на меня строго.
Как на Госы я пойду,
Там я Вас не подведу!

Жизнь студента весела,
Жаль она не вечна.
Скоро кончится она
Наша жизнь беспечна.

Браконьеры лес рубили –
Очень много душ сгубили.
Стало птицам негде жить –
Надо лес восстановить!

Он зав. кафедрой у нас
И профессор просто класс!
Он научит нас всему
Аплодируем ему.

Инженеров молодых
Целый выпуск золотых.
И найдём работу быстро
Мы теперь специалисты!

Сопромат сдал Чиркуну –
Можешь ты жениться.
Но для этого сперва
Должен ты решиться.

Трень – брень – дребедень
Выступал бы целый день.
Мне учиться неохота,
А частушки петь не лень.

Скоро, скоро суд придёт,
Судебная процессия.
Чёрный день уж настаёт –
У студентов сессия.

В холле плитку положили,
Жаль коньков не отдоложили.
Одежда грязная в итоге,
Хорошо хоть целы ноги!

По маркетингу зачёт
Проходит очень весело,
Только где же взять конспект,
Чтоб нас не повесили.

Нас Иван Иваныч Глоба
Помнит всех по именам.
В книгу Гинесса рекордов
Заявку про него подам.

Мы немного пошутили
Посмеялись над собой,
Если что присочинили –
Так проступок небольшой.

Сотый выпуск перед Вами,
Было весело Вам с нами,
Скоро мы уйдём к другим,
Будете завидовать Вы им.

Пели Вам специалисты
По сертификации.
Очень хочется услышать
Бурные овации.

Сочный выпуск 2010 года кафедры ФХПМ

А на зимней сессии
Как нам будет весело!
На экзамены, на Госы
Дайте нам скорей вопросы!

В универсе, в универсе
Нам всегда открыты двери.
В холле как каток залили
Может, чтоб мы не ходили?

Наши девочки грустят,
В наших взглядах зависть.
Больше мальчиков берите
К нам на специальность!

Самый лучший витамин
Буцкий наш Вениамин.
Только осциллограф мне
Снится до сих пор во сне.

Мы стандарты изучаем
Вовсе не дурачимся.
Всё оценке подвергаем
Мы – на страже качества.

Не смотрите, что зелёный,
Выпускник я сочный.
Я хоть завтра буду рад
Выдавать сертификат!

На зачёте я была
Ничего не знала,
Если б шпора не моя,
То б его не сдала.

Любит байки нам травить
Минин дядя Коля.
На экзамене услышит
Наших баек вволю.

Инженеров молодых
Целый выпуск сочный.
Предложите, предложите
Нам работу срочно!

Скоро, скоро мы получим
Долгожданный наш диплом.
И отметим его дружно
Хоть не красный будет он!

Автоматика моя,
Автоматизация!
Как девочонке в 22
В этом разобраться?

Мы учили долго метод
Атомной адсорбции.
Нам за вредность надо выдать
Молока две порции.

В нашей группе все ребята
Любят отличаться.
Кто рисует, кто поёт
Лишь бы не учиться.

Посмотрите, оцените
Весь наш выпуск сочный
Мы работать все готовы
Честно и до ночи.

Полюбилось очень, право,
Мне хозяйственное право.
Что мне делать, как мне быть
Чтоб универ не платить!

Если хочешь много знать,
Многого добиться
Обязательно стандарт читать
Должен научиться!

А нам лекции читает
Катя Дубоделова,
Ну а мы сидим, болтаем,
Ничего не делаем.

Для работы мы созрели,
Как на древе яблоки.
Умники и дураки –
Все теперь выпускники!

Нам частушки про студентов
Сочинять и петь не лень.
Кабы не было зачёта,
Не настал отчёта день.

Мы хотим Вам рассказать,
Как мы жили лет так пять.
Были мы зелёные,
Стали мы учёные.

Перед самым Новым годом
Стало жарко в декабре.
Перед Вами сочный выпуск
Кафедры ФХМП.

Разбудите меня ночью
В самой серединочке.
Расскажу Вам ЯМР
Без одной запиночки.

Алексей пример решал,
А Иван ему мешал.
Вот, ребята, Вам пример,
Как нельзя решать пример.

Сергей Сергеевич Ветохин
Понимает нас неплохо.
Иногда от нас ругает,
На зачёты выставляет.

Календарь дизайнеров

Ясное солнышко светит,
Роняет снежинки зима.
Есть праздник чудесный на свете –
Сессия! – ей рады студенты всегда!
Кому-то ёлку в новый год,
Кому б кутью на Рождество.
Студента всё это не ждёт,
Его поздравят: Ладик, Прохорчик, Шетько!

Веселись – февраль сегодня,
Улыбайся и гуляй,
Но что скоро за учёбу,
Ты, смотри, не забывай!
Тяжело всегда в учёбе,
Но в бою всегда везёт.
Вас любой работодатель
С радостью к себе возьмёт!

Снег уж тает, солнце вышло,
И учёба очень быстро,
Вдруг на спад в тот час пошла!
Ведь месяц МАРТ насыщен очень!
Праздник в нём хороший тоже!
В нашей группе ТДМ,
Много посторонних тем,
Много слuchaев забавных,
И оценок сверх случайных.
Группа наша непричём,
Месяц МАРТ – причина в нём!

Вот приблизился Апрель,
Учиться нужно – но всё лень.
Мы отложим всё на завтра,
А потом на послезавтра.
Ладно, хватит!!! За работу!!
Обливаться буду потом.
Ведь курсач теперь по плану,
Я над ним трудиться стану.
Вот пришёл и месяц май
Только ты не забывай,
Пусть чуток теплее стало,
Но время сессии настало.
Подтянуть бы нам хвосты,
Но эти планы не просты.
Ведь на улице весна
Зовёт гулять нас до поздна!

Настали жаркие деньки,
Настал наш месяц долгожданный,
И мы спешим снимать коньки,
Ведь знаем он для нас коварный.
Ведь сессия для всех сложна:
Там и Карпович, там и Крючек,
Но знаем мы что не беда,
Прилижем мы на лбу свой чубчик.

Скажем Вам честно как на духу:
были мы в производственном цеху.
Как только в производство мы включились,
То многому там сразу научились!
В июле по разным городам
Студенты разъезжаются: кто здесь, кто там.
На производстве практику мы все проходим
И мебель разную там производим.

В августе мы отдыхаем,
Про учёбу забываем.
Веселимся и гуляем,
И на пляже загораем.
Книги и тетради закинуты на полку.
В августе навряд ли много от них толку.

Тёплые денёчки, ветра дуновение –
Ничто нам не испортит летнее настроение.

Вот и снова в сентябре
Все собрались мы на крыльце
Сил полно, готовы вместе
Взять ещё один семестр.

Октябрь – месяц выставок.
И мы их посетим,
На множество новинок
С оценкой поглядим.
Недаром мы дизайнеры,
Нам нужно видеть всё,
Чтоб проще было в будущем
Придумывать своё!

Вот и близятся зачёты,
Многие у нас заботы,
Не забыть теперь нам надо
День студентов – вот награда!
И на день один забудем,
Почему теперь тоскуем
Будем петь и танцевать
И науку восхвалять.

У студентов ТДП примет много,
Но есть одна на века:
Если на вокзале поставили ёлку,
Значит, учиться пора.
Сдавать курсовые, зачёты, хвосты
И, может, слегка символично,
Что наступающий год – это год змеи,
А хвост у неё приличный.

ПАЭЗІЯ – ПЕРАКЛАД

Джумабаев ОРАЗ

Джумабаев Ораз, 02.04.1992г. родился в Туркменистане в городе Сейди, приехал учиться в Беларусь потому, что белорусское образование считает лучшим среди стран СНГ. Член литературного клуба “Ветлица”. Вместе со студентом Сапармуратом Ниязовым подготовили проект “Сотруничество Туркменистана и Республики Беларусь”, в рамках которого занимается научной и литературной деятельностью.

*Перевод на туркменский язык
стихотворения Геннадия Буравкина*

Bu neneň bagt

Bu neneň bagt ajap dünýäde ýasamak
Ajaýyp sesli ýaşyl otlañ senini duýmak
Mylaýym ýelin ugruna ýüzünü çoýup
Haçanda maşgalaň, işiň, dostuň bar bolsa

Bu neneň bagt
Il deý sada ýasamak
Kitaplary tekjeden alyp okamak
Çeşme suwy bilen çäýnek doldurmak
Bagyňda saralan ýapraklary sanamak

Bu neneň bagt
Hristian elliřiň bilen
Orak, çalgyny işe göndermek
Duýdansyz, ata-babalaň näzik sesini duýmak
Bugdaý başyn sypanda

Harman arkasynda gije gizlenip
Ýaşyl agaçlaň ajaýyp owazyn duýmak
Peselýän aýdymyň owazy bilen
Yalñyzlyk we daş deý gamgyny sowup goýbermek

Bir gün daňdan açık meýdana çykyp
Göz ýaşlar derejesinde düşünmek için
Ajap dünýäde ýasamak
Älemgoşar, guşlar, güller içinde.

Wako ЖЮНИОР

Студент 1 курса факультета технологии органических веществ. Приехал из Камеруна. Русский язык изучал на курсах в БГТУ в 2012-2013 учебном году. Прекрасно владеет французским и немецким языками и многими языками народов Камеруна. Профессионально играл в футбол. Сейчас играет в футбольной команде БГТУ.

★★★

Une femme est comme une peinture sur toile.

Женщина как живопись на холсте.

Elle a besoin d'être caressée au pinceau,

Ей нужна ласка кисти,

D'être aimée pour être belle...

Внимание и любовь, чтобы быть красивой.

Pour qu'à la fin celle-ci ressemble à une œuvre d'art.

И чтобы в конце концов походить на произведение искусства.

L'amour c'est rire, c'est sourire,

Любовь - это смеяться и улыбаться.

C'est murir et vieillir

Расти, хорошеть, мужать и стареть

Et surtout c'est vivre avec celle ou celui

И конечно жить с тем или с той,

Que nous choisissons comme partenaire.

Кого мы выбираем в качестве партнёра.

Si tu étais une fleur, je serais tes pétales.

Если бы ты была цветком, я бы был бы твоими лепестками.

Si tu étais l'hiver, je serais ta neige.

Если бы ты была зимой, я бы был бы твоим снегом.

Si tu étais un océan, je serais ton eau.

Если бы ты была океаном, я бы был бы твоей водой.

Si tu étais une forêt, je serais ton feuillage et tes arbres.

Если бы ты была лесом, я бы был бы твоей листвой и твоими деревьями.

Si tu étais une galaxie, je serais tes étoiles.

Если бы ты была Вселенная, я бы был бы твоими звёздами.

Si tu étais un royaume, je serais ton serviteur.

Если бы ты была королевством (царством), я бы был покорным слугой.

Tu es une fille, je suis ton home.

Ты девушка, Я твой мужчина.

Wako JUNIOR
Ecrivain apprenti

Вако Жюниор –
начинающий писатель

Перевод на русский язык

Татиана ОБОЛОНСКАЯ

Старший преподаватель кафедры иностранных языков БГТУ. Увлекается русской и французской поэзией.

О женщина, картина на холсте.
Таинственное нежное творенье.
Достойна верности, любви и преклоненья.
Влечёшь ты красотой к себе.
Любовь-улыбка и цветенье.
Увы и зрелость и старенье.
И как ведётся с давних пор
Жизнь с тем, кто выбран как партнёр.
А если б ты была цветком, твоим я был бы лепестком.
Ты лес, и стану я листком.
Ты зимушка, мне быть снежком.
Ты океан, а я вода.
Галактика ты, я звезда.
Царица ты, а я слуга.
Мужчина я, ты Женщина моя.

“АКАВІТА” – ВАКАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ ВЫКЛАДЧЫКАЎ І СУПРАЦОУНІКАЎ БДПУ

Да 20-годдзя ансамбля “Акавіта”

Дэвіз калектыву:
“У галоўным – адзінства,
У сярэднім – свабода,
Ва ўсім – любоў...”

А ў г у с ц і н Б л а ж э н н ы

Калектыв творцаў

Творчы калектыв “Акавіта” заснаваны ў 1994 годзе. Ідэя стварэння і арганізацыя калектыву належыць старшаму выкладчыку кафедры беларускай філалогіі Савіцкай Надзеі Яўсееўне.

Мастацкі кіраунік – Лях Аляксандр Палікарпавіч. Узначаліў “Акавіту” ў 1997 годзе і стаў стваральнікам высокага творчага эталону і жывой душы ўнікальнага аматарскага калектыву “Акавіта”. За 17 год працы ў калектыве мастацкі кіраунік спраўдзіў вялікую і, як здавалася скептыкам, недаєжную, парадаксальную мару: злучыў народнасць і акадэмізм.

У гэтym мастацкім сімбіёзе арганічна сусінююць самабытнасць, паэтычная вобразнасць, яскравая жанравасць беларускага песеннага фальклору ды высокая культура класічных музычных традыцый.

У скарбонцы калектыву больш за сто песен, і штогод яна папаўняеца новымі народнымі песнямі і песнямі сучасных беларускіх кампазітараў, а побач з беларускімі гучаць песні розных народаў свету. У ансамблі загучалі і беларускія рэлігійныя песняспевы: загучалі годна, пераканальна і арганічна. Гэта велічны спеў, у якім злучаецца невытлумачальная зямная глыбіня і трапляткавая нябесная ўзноўсласць. Насычаная таемнімі абertonамі жывых чалавечых галасоў, музычная плынь, стварае эффект вялікай Малітвы.

Дзякуючы нястомнай працы, вялікай любові да роднага слова і песні ансамбль “Акавіта” з’яўляецца адначасова захавальнікам, носьбітам і пашыральнікам айчыннай культуры. Калектыв пастаянна павышае творчы ўзровень і дарыць слухачам радасць сустрэчы з цудоўнымі беларускімі мелодыямі.

Людзі, якія спяваюць у калектыве, мабыць, носяць сонца ў сэрцы. Мабыць, ад сонца ў іх – пчырасць і душэўная цеплыня. Ад неба – натхненне, ад зямлі – мудрасць. І лёгкі гумар. З усіх гэтых крыніц сілкуеца калекту́ны досвед, ад якога – пастаянны клопат пра народнае мастацтва.

У калектыве перакананы, што беларускую традыцыйную спеўную творчасць падтрымліваць трэба, каб яна жыла не сама па сабе, а шырэй гучала ў просторы. Сёння на экранах, а значыць, і ў людской свядомасці рэй вядзе масавая культура. А ансамбль “Акавіта” – гэта астрavok нашай нацыянальнай творчасці, беларускай песеннай культуры, якая ўся, а не толькі адмысловая царкоўная музыка, якую мы сёння часта спяваем, – уся духоўная! У ёй – наша непаўторнасць, наш менталітэт, наш народ, наша будучыня.

Створана ў "Акавіце"

У калектыве “Акавіта” ўсе асобы творчыя і непаўторныя. Многія з іх пішуць вершы, некаторыя – прозу, іншыя малююць і г.д. Асабліва вызначаеца паэтычная творчасць Міхаіла Наскаўца, Рэгіны Міксюк, Аляксандра Кабайлі, Уладзіміра Куліковіча, Алены Чэрнік, многія вершы якіх сталі асновай для стварэння песенных тэкстаў. У “Акавіце” пішуць музыку Аляксандр Лях і Аляксандр Кабайла. Аляксандр Палікарпавіч Лях з'яўляецца аўтарам музыкі “Гімна БДТУ”, многіх песень на вершы Валянціны Паліканінай, Фёдара Баравога, Івана Цітаўца, маладога таленавітага паэта Сяргея Маціна, які нядайна трагічна загінуў, ленінградскай паэтэсы Вольгі Бергольц і многіх іншых. Вось некаторыя з іх.

Тімн БДТУ

Упершыню выкананы ансамблем “Акавіта” на ўрачыстым канцэрце, прысвяченым 70-годдзю БДТУ **7 снежня 2000 года** на сцэне канцэртнай залы “Мінск”

*Словы Міхаіла Наскаўца
Музыка Аляксандра Ляха*

На Бела-
русь та-ки а-дзі-ны наш род-ны у-ни-вер-си-эт Сум-лен-най

1. На Беларусь такі адзіны
Наш родны універсітэт.
Сумленнай працай на карысьць краіны
Здабыў навек сабе аўтарытэт.

Прыпей: Мацней у межах нашае дзяржавы,
Адкрыццямі здзіўляй сусвет,
У будучыню кроch у промнях славы,
Тэхналагічны універсітэт!

2. Лясны, тэхнічны і хімічны,
Ты шмат кірункаў аб'яднаў.
Наш універсітэт тэхналагічны
Для нас усіх ты Alma mater стаў.

3. Той, хто аднойчы тут вучыўся,
Раней калісці працеваў,
Заўжды табою ганарыўся,
Бо ты часцінкай яго сэрца стаў.

Куплет да юбілею

Мы ўсе аддана тут працуем,
І лёс наш звязаны з тваім.
Усе мы моц тваю гартуем,
Бо ты нам блізкім стаў і дарагім!

Прысвячэнне “Акавіце”

Словы Рэгіны Міксюк
Музыка Аляксандра Ляха

Прыпей: Акавіта! Акавіта!
Ты красою апавіта.
З песень траў саткана ты
І з гаючае вады.

1. Тут званочки і рамонкі
Ладзяць спеў кахання тонкі,
А ў зялёненькім гай
Вабяць трэллю салаўі.

Прыпей

2. Ты спяваеш пра каліну
І прыгожую дзяўчыну,
Пра загадкі ў жыщі.
Як жа мудрасць нам знайсці...

Прыпей

3. Песняй славіш ты Радзіму
Сінявокую краіну.

Беларусь, мая зямля!
Ты апета ёй уся.

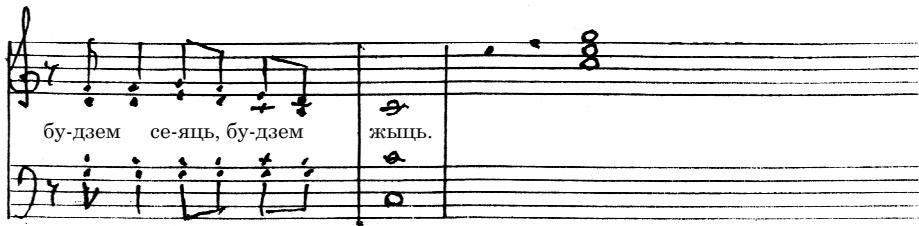
Прыпей

4. Дык спявай жа, Акавіта,
Свае песні сакавіта.
І каб многа-многа год
Спяваў песні наш народ.

Жытніца

Словы Уладзіміра Куліковіча
Музыка Аляксандра Ляха

The musical score consists of five staves of music. The first staff starts with a treble clef, a common time signature, and a key signature of one sharp. It contains lyrics in Belarusian: "Жытніца, жытніца, жытніца! Жытніца агністая! Ні ва ка-ла-сіс-тая! Жытніца". The second staff continues with the same key signature and lyrics: "Сон-ца ўста-ла над па-ля-мі, Зям-ля-ма-ці клі-ча нас Дож-джык цёп-лы". The third staff begins with a key signature of zero sharps or flats. It has lyrics: "зер-не-дзет-кі На-ды-шоў ад-каз-ны час. Над ста-рон-кай, над ра-дзі-май". The fourth staff starts with a key signature of one sharp. It has lyrics: "Пес-ня друж-на-я гу-чыць: По-куль бу-дзэм се-яць, По-куль бу-дзэм се-яць,". The fifth staff concludes the piece with lyrics: "По-куль бу-дзэм се-яць — бу-дзэм жыць! По-куль бу-дзэм се-яць, по-куль бу-дзэм се-яць". The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests.

1. Сонца ўсталала над палямі,
Зямля-маці кліча нас.
Дожджык цёплы, зерне-деткі –
Надышоў адказны час.
2. Над старонкай, над радзімай
Песня дружная гучыць:
Покуль будзэм сеяць,
Покуль будзэм сеяць,
Покуль будзэм сеяць,
Будзэм жыць!
Будзэм сеяць, будзэм жыць!
3. Наша доля – жыта ў полі,
Карааваі на стале.
Не сумуе той ніколі,
Хто працуе і пяе.
4. Нездарма ў беларусаў
Прыказака здаўна жыве:
Хто пасе зранку,
Хто пасе зранку,
Хто пасе зранку,
Хто пасе, той пажне!
5. Жытніца, жытніца, жытніца!
Жытніца агністая,
Ніва каласістая
ЖЫТНІЦА!!!

Наша память, как снег

Стихи Николая Вырко
Музыка Александра Ляха

На-ша па-мять как
снег па-да-ет и со вре-ме-нем та-ет Так и в Ле-ту у-шел двад-цатый наш век И о-нем ма-ло кто вспо-ми-
ки И блеск глаз за-ту-ма-нен сле-зою Но пре-да-тель-ским нот-кам тос-ки О-вла-деть не поз-во-лим со-

на-ет На-ша жизнъ как по-лос че-ре-да За-став-ля-ет нас мн-гое вспом-нить
 бо-ю Hm H7
 Прель ле-тят не-за-мет-но го-
 Em F#7

Принев

да Но род-ные мес-та бу-ду пом-нить Все что в па-мя-ти на-шей скры-ва-ет-ся
 F# Hm Hm Em F# Hm

Hm Em A D H7 Em

Em F# H7 Em

F# Hm 2kyu Hm
 По-бе-ле-ли вис- H7 Em

Em Hm C# F# Hm

Em A F# Hm G
 Приев
 C# Em F# Hm F# G

1. Наша память, как снег,
 Падает и со временем тает.
 Так и в Лету ушел ХХ наш век,
 И о нем мало кто вспоминает.
 Наша жизнь, как полос череда,

Заставляет нас многое вспомнить,
Пусть летят незаметно года,
Но родные места
Я всегда буду помнить.

Припев: Все, что в памяти нашей скрывается,
С возрастом все забывается.
Мечтаем, что все переменится,
Но много чего не сбывается.
И силы наши растрячены,
И жизнь сожжена, и пепел развеян,
Только наши сны не утрачены,
Возвращают нас к нашей юности.

2. Побелели виски,
И блеск глаз затуманен слезою,
Но предательским ноткам тоски
Овладеть не позволим собою.
Пусть в душе твоей будет весна,
Чтоб удачи твои были вечно.
Над тобой чтоб горела звезда,
Освещая твой путь бесконечный.

Припев:

Речитатив:
И когда в ночной тишине,
Когда солнце где-то скрывается,
Вижу облик деревни моей:
Красное, Негневичи, Александрина...
Ты никак не можешь уснуть
Вот тогда и открывается,
Для чего и зачем ты жил на земле Человек.

Ave Maria

Музыка Аллега Янкоўскага

1. Ave maria gratitudo nostra
2. Sancta Maria mater dei dominus tecum bene dicat tu
In mulieribus et benedictas fructus ventritis tuis
O- ra pro nobis pecato- ri.

bus Nunc et in ho- ra mor- tis nost- ras
A. men
A. men

Ave, Maria, qratia plena!
Dominus tecum benedicta tu
In muli eribus et benedictas
Fructus vetrinoris tui Jesus.

Sancta Maria, Mater Dei!
Ora pro nobis peccatoribus
Nunc et in hora mortis nostras.
A...men.

Перевод на русский язык

“Радуйся, Мария, благодатная!
Господь с Тобою.
Благословенна Ты между женами
И благословен плод чрева Твоего Иисус.
Святая Мария, Мать Божия,
Молись о нас грешных
Ныне и в час смерти нашей.
А...минь”.

Пераклад на беларускую мову Савіцкай Н.Я.

“Радуйся, Марыя, благадатная!
Гаспадзь з табою.
Благаславёна ты між жанчын
І благаславён плод улоння Твайго Ісус.
Святая Марыя, Маці Божая,
Маліся за нас грэшных
Цяпер і ў час смерці нашай.
А...мінъ”.

Господи, если тебе угодно

Стихи Валентины Поликаниной
Музыка Александра Ляха

SOPRANO
ALTO

TENOR
BASS

Гос - по - ди, ес - ли те - бе у - год - но, сде - лай так, что - бы я жи - ла.

5

Что-бы пе-сня бы-ла сво-бод-ной, дай ей, Гос-по-ди, два кры-ла. Гос - по-ди,

ес - ли те - бе не в тя - гость, ты про-сти мне гре-хов - ный груз.

Что - бы в серд - це си - я - ла ра - дость,

сде - лай так, чтоб ис - чез - ла грусть. жа - лась в них.

1. Господи, если тебе угодно,
Сделай так, чтобы я жила.
Чтобы песня была свободной,
Дай ей, Господи, два крыла.
2. Господи, если тебе не в тягость,
Ты прости мне греховный груз.
Чтобы в сердце сияла радость,
Сделай так, чтоб исчезла грусть.
3. Господи, если это возможно,
Дай молитве мой ответ.
Чтобы правда не стала ложью,
Чтобы тень не затмила свет.
4. Господи, а ещё прошу я
Укажи мне свои пути,

Эту землю мою большую
Сохрани, спаси, защищи.

5. Господи, ты даруй нам милость,
Чтобы не было душ глухих.
Чтобы дети на свет родились,
Чтобы жизнь продолжалась в них!

Память

Слова Ольги Бертгольц
Музыка Александра Ляха

1. О девочка, все связано с тобою:
морской весны первоначальный цвет,
окраина в дыму, трамвай с бою,
холодный чай, нетронутый обед...

2. Вся белизна, сравнимая с палатой,
вся тишина и грохот за окном.
Все, чем перед тобою виновата, –
работа, спешка, неуютный дом.
3. И все слова, которые ты знала
и, как скворец, могла произносить,
и все, что на земле зовется «жалость»,
и все, что хочет зеленеть и жить...
И странно знать и невозможно верить,
что эту память называем смерть.

Зеленые огоньки

Слова Ольги Бертгольц
Музыка Александра Ляха

1. Я люблю сигнал зеленый,
знак свободного пути.
Нелюбимой, невлюбленной,
хорошо одной брести.
Снег легчайший осторожно
вертится у самых губ...
О, я знаю – все возможно,
все сумею, все смогу.

2. Разве так уж ты усталा,
беспокойная душа,
разве молодости мало
мира, круглого, как шар?
И твердят во всей природе
зеленые огоньки:
проходите, путь свободен
от любви и от тоски...

Сила любви

Слова С. А. Матина
Музыка А. П. Ляха

6

10

15

20

25

30

40

50

60

1. Делили мы с тобою счастье и печаль,
И вместе, будто птицы, устремлялись вдаль.
Но глупая разлука развела мосты,
Мир побледнел и стал теперь совсем пустым.

Припев: Но есть любовь на свете, вы поверьте мне!
С разлукой свет ее так и не стал темней!
И встреча неизбежно порождает страсть –
Над нами время потеряло власть!

2. Каких-то пару лет меня спасала ложь,
Хоть мысли о прошедшем вызывали дрожь,
Всем существом я их упрямко отгонял –
И лишь сейчас ошибку осознал.

3. Мечты плывут по небу стаей белых птиц.
Два сердца так стремятся снова вместе быть.
Ничто на свете их не может разлучить!
Любовь такую расстояньем не разбить!

4. Мы встретимся с тобою – расцветут цветы!
Исполняются надежды наши и мечты!
Ты моя радость, мое счастье и судьба!
Все в этом мире только для тебя!

Моя весна

*Слова С. А. Матина
Музыка А. П. Ляха*

Am

5 E⁷ Am

9 E Dm 1. Хоть прибли

жает - ся зи - ма, но в сердце май. Жи-вёт в ду-ше мо-ей вес-на, ты так и

12 Am C Dm E Dm⁶

зной. Ког-да смот-рю я на те-бя, ог-нём го-рю, но как же у-бе-дить се-бя ска-зать "люб-

16 E Припев: Am Dm G

лю"? И он сто - ял, сра-жа-ясь мол-ча сам с со-бо-ю, не-сме-ло опа-са-ясь по-дой

20 C E Dm 1.2. Am E⁷

ти... Та - ко - е час - то ви-дим мы, не скро - ю, ведьк сча-стью не - ту лёг - ко - го пу -

23 || 3. E⁷ Am

ти. К сча-стью не - ту лёг - ко - го пу -

1. Хоть приближается зима,
Но в сердце – май.
Живет в душе моей весна,
Ты так и знай.

Когда смотрю я на тебя,
Огнем горю.
Но как же убедить себя
Сказать «люблю»?

*Припев: И он стоял, сражаясь молча сам с собою,
Несмело опасаясь подойти...
Такое часто видим мы, не скрою –
Ведь к счастью нету легкого пути.*

2. Тебя увидел в сентябре –
И полюбил.
Мне даже осень не запрет –
Наивен был.

Я долго думал и мечтал –
Уж десять лет.
Себя едва не потерял
В цепочке бед...

Припев:

3. С тобой не виделись давно –
Неважно, пусть!
Жаль, встреча, как заведено,
Приносит грусть.

На остановке я стою,
А рядом – ты.
Я вновь как будто на краю:
Влекут мечты.

Припев:

Судьба удачей венчала

Слова Ф. Борового
Музыка А. П. Ляха

The musical score consists of five staves of music in G minor, 2/4 time. The lyrics are integrated into the musical lines, with some parts appearing below the staff. The score includes measures 1 through 25, with sections for 'Припев:' (verse) and numbered endings (1.2. and 3.).

1. Судь - ба у - да - че - ю вен - ча - ла

2. Тво - я пе - чаль ме - ни лас - ка - ла

уз - лы за - га - доч - ных те - вог. Судь - ба мо - лит - во - ю встре - ча - ла

Тво - я лю - бовь пья - ни - ла грудь. Ка - за - лось мне что ос - ве - ща - ла

12 Припев:

на пе - ре - путь - е всех до - рог. Судь - ба сле - зой кром - са - ла ду - шу, судь - ба в

16 Тво - я звез - да тер - нис - тый путь С то - бо - ю мне свет - ло и ми - ло Я пов - то -

о бъ - я - ти - я зва - ла На труд - ной трас - се в зной сту - жу я зна - ю ты ме - ни жда -

20 ря - ю вновь и вновь За то что ты ме - ни лю - би - ла bla - go - da - rio te - бя лю -

ла Судь - ба сле - зой кром - са - ла ду - шу Судь - ба в о бъ - я - ти - я зва - ла На труд - ной

бовь С то - бо - ю мне свет - ло и ми - ло

25 trас - се в зной и сту - жу я зна - ю ты ме - ни жда - ла

[1.2.] ||3.

1. Судьба удачею венчала
Узлы загадочных тевог.
Судьба молитвою встречала
На перепутье всех дорог.

Припев: Судьба слезой кромсала душу,
Судьба в объятия звала.
На трудной трассе в зной и стужу,
Я знаю, ты меня ждала.

2. Твоя печаль меня ласкала,
Твоя любовь пьянила грудь.
Казалось мне, что освещала
Твоя звезда тернистый путь.

3. С тобою мне светло и мило.
Я повторяю вновь и вновь:
За то, что ты меня любила,
Благодарю тебя тебя, любовь

ПАЭЗІЯ-ПРОЗА

Людміла Фесценко

Я нарадзілася 04.11.1953 года ў вёсцы Погіры Дзятаўская раёна Гродзенскай вобласці ў сям'і настаўніка Мікалая Міхайлавіча Дзіцэвіча. Маці – Юлія Бенедыктаўна (у дзявоцтве Дзядовіч) – працавала ў калгасе.

Закончыла Дзятаўскую СШ № 2 (1971), філфак БДУ (1976), аспірантуру Інстытута літаратуры АН БССР (1983). Працавала ў Інстытуце гісторыі АН БССР малодшым навуковым супрацоўнікам, у Сімянінскай

ШШ №2 Мінскага раёна настаўніцай, намеснікам дырэктара гімназіі № 5 г. Мінска, старшим выкладчыкам Беларускага камерцыйнага ўніверсітэта кіравання і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры (1997-2008).

Працавала па сумяшчальніцтве ў Беларускім дзяржаўным эканамічным універсітэце, Жаночым інстытуце “Энвіла”, ТАА “Пратілеі”, Інстытуце сучасных ведаў, Мінскім інстытуце кіравання. Займалася рэдагаваннем сцэнараў на тэлеканале “Лад”, напісаннем сцэнараў па культуры мовы, удзельнічала ў здымках тэлеперадач па моўных і культурніцкіх пытаннях.

Выкладала беларускую мову і літаратуру, методыку выкладання беларускай мовы і літаратуры, культуру беларускай мовы, рыторыку, спецыкурсы “Тэхналогія публічнага выступу”, “Асновы аратарскага майстэрства”, кіравала педагогічнай практикай студэнтаў 1-5-х курсаў.

Маю каля 20 публікаций навуковага характару, прымаю ўдзел у навуковых канферэнцыях у нашай краіне і за яе межамі. У коле навуковых інтарэсаў знаходзіца гісторыя беларускай мовы, сучасны яе стан, а таксама пытанні псіхолага-педагагічнай і выхаваўчай работы.

Займаюся публіцыстыкай, надрукавала каля 70 артыкулаў у газетах “Наша слова”, “ЛіМ”, “Новы час”, часопісе “Вышэйшая школа” і іншых выданнях. З’яўлялася сябрам Рэдакцыйнай калегіі газеты “Наша слова”.

Займаюся грамадскай працай, з’яўлялася першым намеснікам старшыні ГА “Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, намеснікам старшыні Таварыства “Беларусь—Ірландыя”, працу ў ГА “Дзіцячы фонд духоўнага і культурнага адраджэння “Сакавік” з 1993 года, займалася гуманітарнай дзейнасцю і аздараўленнем дзяцей за мяжой.. У 2006 годзе апубліковала дакументальна-публіцыстичную кнігу ”Беларуска-ірландскі дзённік”.

З кастрычніка 2008 года працавала начальнікам аддэла выхаваўчай работы з моладдзю Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта. Займалася ўкараненнем інавацыйных тэхналогій у сістэму ідэалагічнай і выхаваўчай работы. Праект у саўтарстве з прарэктарам БДТУ А.Р. Гараноўскім “Школа асобаснага росту “ШАР”—тэхналогія фарміравання суб’ектнай пазіцыі студэнтаў» на XIII рэспубліканскай выставе навуково-метадычнай літаратуры і педагогічнага вопыту ў 2010 годзе быў уганаваны Дыпломам I ступені Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Трымаю цесныя сувязі са сродкамі масавай інфармацыі, з радыё «Сталіца», у эфіры якога за 2009-2013 гады адбыліся 62 інтэрв’ю з супрацоўнікамі і студэнтамі ўніверсітэта.

У 2011 годзе атрымала другую адукцыю ў Рэспубліканскім інстытуце вышэйшай школы па спецыяльнасці “Псіхолаг. Выкладчык псіхалогіі”. З сакавіка 2013 года працу ў БДТУ педагогам-псіхолагам. Займаюся ажыццяўленнем праекта “Студэнцкі псіхалагічны тэатр мініяцюр Школы асобыснага росту “ШАР”.

Маю дачку Юлію, якая працуе рэжысёрам у Белтэлерадыёкампаніі.

Нашчадкам

Прысвячаю ўсім людзям майго роду

Не парві ланцужок паміж продкамі і нашчадкамі,
Род наш прымае ўсіх—мужчыну й жанчыну.
Мы ўваскрэснем з табой і шчодрымі, і ашчаднымі,
Каб ніводнай хвіліны нябыту дарма не пакінуць.

Мы з любоўю складзём радаводы з імёнамі родзічаў,
Усяму свету пакажам іх велічнае ўсяслаё.
Ажывуць у легендах Цыльвікі, Серады і Дзядовічы,
А Глыбокія і Дзіцэвічы ўстануць у славе.

На варштаце вякоў вытчам поспілку для нашчадкаў—
Куст шыпшины ўквеціць мужчынскі магутны клінок,
А жанчынам з любові, вернасці і парадку
Мы спляцём з хрызантэмамі ў валошкі гаучы вянок.

Хай шыпшина натхняе сыноў у бай суровым,
Хрызантэма ў валошке загояць крывавы след.
І ў спляценні гадоў у радасці і ў горы
Хай нашчадкі выконваюць наш векавы запавет.

01.09.2013

Бабуля Алеся, маці Юлія,
бацька Мікалай
і брацік Рычард, 1948

Нашчадкі роду
Дзядовічаў і Дзіцэвічаў
на могілках продкаў

Шлях да сябе

Я ішла да сябе праз грамадскую працу,
Праз навуку, палітыку, буру эмоций,
Каб знайсці Нябеснага Розуму рацыю,
Умацоўвацца Духу Святога прароцтвам.

Адзіноцтва спачатку пякло і трывожыла,
Я ўцякала ў сяброўства, работу і творчасць,
А яно – Дар нябёсаў, на радасць памножаны,
Радасць Духу і сілы Сусветнага Творцы.

І дачушка анёлам увайшла ў жыццё маё,
І вярнула ў свет пекнатаў й прыгажосці,
Каб з наборам сваіх тонкіх струн пачуццёвых,
Стала я ў жыцці гаспадыніяй, не госцем.

І Любоў, і Каханне навечна спляліся,
Нягледзячы на нелюбоў, злосць і крыўду,
Бо і ў здрадзе, і ў гневе, і ў несправядлівасці
Трэба бачыць Дабро свайго лёсу вялікае.

Мама веру дала і душы свет магутны,
Каб ніколі, нідзе не загас той аген’чык,
Што нам Бог пасылае, іскрой Божай акутаны,
Каб гарэў той агонь Любvi, Веры навечна.

26.10.2013

Падзея

В.Л.

Жар-птушкай жонка адляцела,
І сонейка тваё зайшло.
Ты думаў: жыццё прамігцела,
Адшамацела, адышло...

Ды зноў пастукала каханне
І ціхай птушкай, і грымотамі,
А ў душы боль, адчай, адхланне,
Жаданне быць навек самотным.

Ды толькі сэрца не падманеш,
Яно крывіць, бо хоча жыць.
На шаляхах груз з нямым пытannем —
Ці жыць? Ці быць? Ці палюбіць?

Расхінь пачуцці, крылы спростай,
Адклікніся на покліч мой ,
Ўзляцім да зорак лёгка, проста:
Я за табой, а ты са мной.

Зязюлька кліча ў пяшчоту,
У пякельны рай, у вясновы сад,
У дурманлівую ночку-цноту,
І ўжо не вернешся назад

Ад рук і вуснаў хмельна-горкіх
У сваё закрытае быццё,
Бо ўжо варожаць на рамонках
Любоў, каханне і жыццё.

01. 06. 09

У пралесках знайшла і спакой, і ўтульнасць,
Дрэвы дужасць карэнняў сваіх аддалі.
Мяне травы і неба пекнатаю атуляць,
П'ю крыніц воды чыстыя роднай зямлі.

02.10.2013

Песня пра маё жыцце

*Сабе і ўсім людзям, хто жыў,
працаваў, сябраваў са мною*

З нараджэннем, Людміла, шэсцьдзесят адмахала крылом,
Пражыла людзям мілай, жыццё радасць і шчасце дало.
Дом утульны і цёплы збудавалі нам нашы бацькі,
Свяцло погірскай хаты свеціць мне на гады, на вякі.

Паляцела ў юнацтва, роднай мовай здзіўляючы свет,
Бацькоў рана, дачасна праважала з братамі ў той свет.
І дачушку луляла, аддавала ёй талент і гарц,
Долю шчыра ззвіала: у ёй пярлінак-дзівосаў так шмат.

Жыщё выткана моцна: у ім школа і ўніверсітэт,
І каханне, і роспач, і краінаў замежных той свет,
І артыкулы й кнігі, вучняў вырасла цэлы мільён,
І вятраты, і адлігі надавалі жыщю майму плён.

І вучоба натхняла, не давала забыцца на смак,
Я псіхолагам стала, дары неба адчуўшы няўзнак.
Цяпер пазлы сышліся, на сувоі шчэ многа мясцін,
Дзе маёю рукою будзе вытканы сімвал адзін.

І душою маёю падарунак мой зроблены вам:
Маё добрае слова, і любоў, і ўдзячнасць дарам,
Што ад вас атрымала, – вы ў жыщі мяне так бераглі,
Вам паклон і пашана, і любімай бацькоўскай зямлі.

30.08.2013

Дзве палавінкі

Эсэ

Вы, відаць, чулі, што ён і яна, хлопец і дзяўчына, мужчына і жанчына – гэта дзве палавінкі. Але чаму ўзнікла такая перакананасць? Якое адно цэлае мы ўтвараем?

Мы шукаем адзін аднаго, знаходзім, прыцягваемся адзін да аднаго, можам разысціся, а можам звязаць свой лёс да апошній бярозкі, злучаныя навек.

Аказваецца, мужчына і жанчына ўтвараюць такое адметнае, нідзе ў прыродзе болей не паўтаральнае адно цэлае, якое звязваецца пачуццём кахання. Усё ў свеце можа звязвацца эмоцыяй любві: брат і сястра, студэнт і выкладчык, два калегі, пакупнік і прадавец, і толькі Ён і Яна сплеценыя пачуццём кахання.

І з гэтай непаўторнай повязі ўтвараюцца сем'і, нараджаюцца дзеці, хлопчыкі і дзяўчынкі, каб ізноў цягнуць у вечнасць ніту кахрання і спавіваць ёю сваіх немаўлят.

Якая ж яна магутная і несмяротная, сіла кахрання! Як цудоўна нашы продкі закадзіравалі гэтую энергію ў мілагучнае слова – **ка-хан-не!** Можа, вочы, вусны, рукі для таго і створаныя, каб праяўляць гэтае пачуццё, паказаць другой палавінцы, што толькі яго або яе кахаюць.

Між ім і ёю можа ўзікаць агрэсія: злосць, крыўда, віна, гнеў, рэўнасць, нянявісць, шаленства. І аказваецца, што вельмі шмат трэба энергіі кахрання, каб праявіць гэтыя пачуцці, якія запалаюць цэлае вогнішча, якое можа датла спапяліць кахранне або ўзняць да нябесных вышынь.

І хто ж з гэтых дзвюх палавінак зможа смела ўзяць у рукі кахальную буру эмоцый, каб агрэсію перавесці ў абарону, у міласць, у любоў, у кахранне, у лад і спакой? Правільна, гэта місія жанчыны. Толькі ў яе сховах душы ёсць такое прыстасаванне, і няма яго ў мужчынскай душы.

Таму і шукаюць мужчыны сваю палавінку, любую-каханую, якая дапаможа ім справіцца з прыроднай агрэсіяй, каб стаць гаспадаром сям'і і жыцця.

Шукайце яе – і вы абавязкова знайдзіце. Яна або Ён у вас ўжо ёсьць, у вашым сэрцы.

15.02.2012

Эфектыўныя бацькі- гэта...

Эсэ

На маё жыццё прыпалі дзве сістэмы: савецкая і постсавецкая, і пагэтаму ўва мне адбыліся змены ў поглядах на сутнасць такой з'явы, як эфектыўныя бацькі.

Раней мне здавалася, што эфектыўныя бацькі павінны ведаць усё пра сваё дзіця, і я сумленна даведвалася праз свае каналы пра факты з жыцця маёй дачкі. Калі я пачала працаўаць з замежнымі партнёрамі па аздараўленні беларускіх дзяцей і цікавіцца псіхолага-педагагічнымі кампетэнцыямі розных краін — наведвала Кардзіфскі ўніверсітэт ва Уэльсе, Дублінскі ў Ірландыі, школы і інш., знаёмілася з замежнымі калегамі, адказвала на пытанні самых розных тэстаў— мяне ўразіў вынік майго адказу ў 90-х гадах ў Англіі на пытанне “Ці хочаце Вы ўсё ведаць пра сваіх дзяцей?”. За станоўчы адказ на гэтае пытанне я атрымала самы ніzkі бал як маці.

Таксама я раней была ўпэўненая, што залішній любоўю можна дзіця сапсаваць, таму старалася меней прытуліць, пацалаваць, пагладзіць, пахваліць, а нахмурвала бровы, раздзымуvalа ноздры, наганяючы на твар строгасць і патрабавальнасць, а па сутнасці, робячы з сябе антыпедагагічную пачвару.

Ды і фізічнае пакаранне прыжылося ў майі дамашнім выхаванні, бо я вельмі баялася, каб дзяўчынка мая не стала адыхтыўнай асобай. Праўда, прымяняла я яго не часта, і старалася гэта рабіць спакойна, без эмоцый, перад гэтым на канапцы з дачкой прааналізаваўши яе дрэнныя паводзіны і вызначыўши аб'ём пакарання.

Цяпер жа, маючы за плячыма сорак гадоў педагогічнай працы ў школе і ва ўніверсітэце і 29-гадовую спраўную і здатную дачку, я адмовілася ад многіх савецкіх “страшылак” тыпу “как тебе не стыдно”, “я последняя буква в алфавіте” і інш.

Я ўпэўненая, што **эфектыўныя бацькі** -- гэта

• **людзі** з прыветлівым выразам твару, усмешкай, у тоне голасу якіх адчуваюцца такія эмоцыі, як павага, добразычлівасць, упэўненасць, спакой, задавальненне, радасць, шчасце і, вядома, любоў, якая праяўляецца ў слоўах “я люблю цябе”, у асаблівых, пяшчотных найменнях “ластавічка”, “жучок з крылцамі”, “качанятка-пухнацік”, любоў, якая праменіць з вуснаў разам з пацалункамі, з рук, якія гладзяць, туляць, хінуць і перадаюць жыватворнае святыло;

• **даследчыкі-фіолагі**, уважлівыя да творчых дасягненняў дзяцей, людзі, якія з першых кроکаў свайго дзіцяці, ад першых слоў збіраюць і запісваюць у асобны спытак іш на дыск ўсе тыя пярлінкі творчасці і натхніяюць на новыя дасягненні;

• **педагогі**, якія найчасцей даюць дазвол, чым забараняюць, дый забарона звязаная з нейкімі небяспечнымі сітуацыямі для жыцця. Так, у жыцці нашай сям’і ляжыць крымская гісторыя з працяглівам языка маёй дачкі, якой захацелася зрабіць шпрсінг, нягледзячы на папярэджанні маці, якая потым спакойна падтрымлівала падлетка ў лякарні падчас хірургічнага ўмяшальництва, калі язык распух і загнаўся, і не гаварыла “Я ж табе казала”;

• **авантурystsы**, якія ідуць на несусветныя авантуры разам са сваім дзіцем, каб паказаць, што жыццё складаецца не толькі са строга рэгламентаваных законаў і правілаў, а па сутнасці яно – цікавая гульня-падарожжа, тэатр. Эфектыўныя бацькі могуць ў дванаццаць гадзін вечара дапамагчы падлетку пафарбаваць першую ў яго жыцці пасмачку валасоў ў адметны колер, калі таму захацелася на ноч гледзячы змяніць імідж.

• **цярпліўцы**, якія не пхнуць свае парады і дапамогу, як заляжалы тавар, а мужна чакаюць, пакуль да іх звернецца іх сын іш дачка і папросяць гэтай парады і дапамогі;

• **псіхолагі-фіолагі**, якія складаюць адметныя гласарый выхавання і развіцця і выкарыстоўваюць слова разумніца, выдатніца, спрайная, гаспадынка, пчолка, акуратыстка, пераможца, здатная, прыгожая, шчаслівая, выкінуўшы на сметнік слова тупіца, курыца, авечка, недарэка, боўдзіла, курдупель, нязграбная, рукі-крукі. І калі дзіцяня нясе дадому экзаменацыйную чацвёрку (па дзесяцібалльной сістэме), то эфектыўныя бацькі дапамагаюць перажыць сітуацыю паражэння, якая вельмі патрэбная для дзіцяці, падтрымліваюць любоў ва ўсіх цяжкіх сітуацыях, любяць любых сваіх дзяцей;

• **праўдалюбцы** па вялікім рахунку людзі, якія стараюцца заўсёды гаварыць праўду, але разумеюць, што цалкам праўдзівых людзей няма, таму адносяцца да хлусні сваіх дзяцей як да працэсу фарміравання праўдзівасці і даруюць ім іх дзіцячыя іш дарослыя няпраўды;

• **валанцёры**, спачувальныя, здатныя на бескарыслівую дапамогу людзі, якія ўмеюць зразумець, калі чалавеку неабходная дапамога, а калі ён і сам справіцца, і вучачы гэтаму сваіх дзяцей. Асабліва складана навучыць адрозніваць жаласць, якая абцяжарвае і падразае крылы, і спачуванне, якое натхніе і ўзнімае;

• **багатыя**, паспяховыя ў фінансавых адносінах людзі, якія не баяцца браць ад жыцця неабходнае ім, будуюць прыгожыя дамы, карыстаюцца прыгожымі рэчамі і навучаюць дзяцей аддаваць дзясятую частку заробленага. З дзяцінства яны даюць грошы на кішэнныя расходы, вучачы размяркоўваць іх, зарабляць свае ўласныя грошы і прарабачаюць дзесяцям фінансавыя няўдачы;

• **мужныя і смелыя людзі**, якія не баяцца негатыўных момантаў, пераадольваюць страхі, крыўды, віну і няўдачы і навучаюць дзяцей працаваць

з негатывам, вучачыць у кожнай негатыўнай праяве, у кожным “некарошым” чалавеку тое дабро, якое называецца мудрасцю і вопытам;

• **філосафы**, якія спакойна, не спляшаючыся, ідуць па жыцці, пераходзячы з аднаго перыяду жыцця ў другі, набліжаючыся да таго моманту”ікс”, які звычайнныя людзі смерцю завуць, а завеца ён нараджэннем. І перадаюць гэтае шырокае бачанне свету і чалавека ў ім сваім дзеяням, унукам і праўнукам.

18.06.2010

Дар'я ЗНАЧОНАК

Нарадзілася 28 мая 1996 года ў горадзе Мінску. У 2013 годзе скончыла сярэднюю школу № 122 і паступіла ў БДТУ на факультэт выдавецкай справы і паліграфіі. Апавяданні і вершы пачала пісаць у дзесяць гадоў. Нядрэнна малюе, вельмі любіць чытаць класічную і сучасную літаратуру. У 2012 годзе ўдзельнічала ў гардскім конкурсе “Соблюдаем законы дорог!” і заняла I месца ў намінацыі “Сочинение”.

Быть храбрым

Вперёд летит пожарная машина,
Откликнувшись на вызов с Моховой.
Стремительна, мощна, несокрушима,
Она собою рассекает зной.

Пожарный новый – парень сероглазый,
Прямой и гибкий, словно юный тополёк,
Высокий, стройный, но не долговязый –
Сидит в молчанье, пряча страха уголёк.

Тревожно сердце бьётся, щёки побелели,
Во взоре лишь растерянность стоит.
Внутри дрожит, и малость губы посинели...
В который раз он мысленно твердит:

«Конечно, я на вызове впервые,
Но нужно мне волненье победить!
Хотя... А вдруг я даже основные
Огня участки не смогу отгородить?»

– Не трусь, Артём, всё будет так, как надо, –
С улыбкой незаметной произносит
Другой, постарше. – Глупая бравада,
Однако, чуть быстрее жизнь уносит.

Запомни: и бояться мы должны,
Но лишь в разумных, правильных пределах.
Будь осторожен, но от страха не дрожи.
С опаской мудрою всегда берись за дело...

Вот дом на Моховой. Толпятся люди,
Бросая взоры на горящее окно,
Тревожно, жарко о причинах судят,
Однако смысла в этом нет уже давно.

Идёт к ним женщина. Как девушка, стройна,
Но с утомлёнными, печальными глазами.
Вдруг замирает, видя дым, она,
Печальные глаза блестят слезами.

Из ослабевших пальцев падают покупки...
Спустя мгновение бежит она домой.
И как её сложение ни хрупко,
Волчицей рвётся... Слышен плач немой:

Её хватают бережно – и крепко.
– Но дочка, дочка!.. – раздаётся крик.
Уж лестница ползёт к окну сквозь ветки.
– Наверх, Артём! – приказ в тот самый миг.

Поспешно тот по лестнице взбирается,
Почти не чуя под собою ног,
И в чёрный, дымный ад скорей врывается.
Без колебаний, ведь к себе он строг.

Горит ковёр, пылают занавески,
Диван, столы и шкаф охвачены огнём.
Полна квартира шороха и треска,
А потолок не разглядеть и днём.

Артём искать ребёнка начинает
И проверяет потаенные углы.
Со вздохом облегченья замечает
На фоне рыхлого огня участок мглы.

Темнеет инвалидная коляска –
Пуста и опрокинута на бок, –
Из-за неё в теней и света пляске
Выглядывают стопы детских ног.

Девчушка в страхе к полу прижимается...
Совсем малышка: ей не больше девяти,
И языки огня к ней подбираются,
Ну а она не может даже отползти.

Артём её подхватывает. Руки
С надеждой обвивают его шею,
Тихонько раздаются плача звуки...
Душа его становится больнее.

Девчушка обнимает его крепче
И лихорадочнее. Вся она дрожит.
– Всё будет хорошо, – Артём ей шепчет,
В нём гордая ответственность горит.

«Я буду для тебя, малышка, храбрым...
И для тебя, и для других людей!
Я буду для вас всех предельно храбрым,
Чтоб избежать бесмысленных смертей!»

В нём нет ни страха, ни смятенья больше,
Он в шлеме твёрдости и в мужества броне.
Прижав к себе бесценнейшую ношу,
Он растворяется в распахнутом окне...

Огонь смирен, пожар потушен вскоре,
Девчушка бедная у мамы на руках.
Из глаз печальных уж исчезло горе,
В них слёзы счастья, что описаны в веках...

...Вперёд летит пожарная машина,
Там улыбается сегодняшний герой –
Уверенный в себе, несокрушимый...
Машина смело рассекает зной.

15.01.2013 – 24.01.2013

Гремит выпускной...

Гремит выпускной в нашей простенькой школе,
Сегодня мы краше, задорней, взрослей,
Царит получьма в нашем скромненьком холле,
Мелькают лучи дискотечных огней...

Блистают косметикой девичьи лица,
Костюмы мальчишек – всех выше похвал...
Не сможем вернуться к ушедшим страницам,
Чтоб снова прожить, ведь их кто-то забрал...

Однако запомним роскошные платья,
Сверканье серёжек, эмоций пожар
И в медленном танце подружек обятья,
Когда не хватало нам, девушкам, пар...

Весёлые пляски, и визги, и хохот,
И туфли на шпильках – в далёком углу,
И ночь за окном, быстрой музыки грохот...
Устали и выдохлись – снова к столу...

Что странно, кричали под старые песни
Мы громче, и в страхе дрожал потолок.
Подпрыгивали, подпевали все вместе...
Любой непривычный оглохнуть бы мог:

*«И снова седая ночь,
И только ей доверяю я,
Знаешь, седая ночь, ты все мои тайны.
Но даже и ты помочь
Не можешь, и темнота твоя
Мне одному совсем, совсем ни к чему».*

Бессмертные песни бывают, конечно,
Но не современные вовсе, нет-нет...
Орали мы хором в восторге кромешном
Хиты, популярные много уж лет:

*«Оранжевое солнце в облаках,
Оранжевое небо на руках,
Оранжевые песни над землёй,
Оранжевое счастье нам с тобой!»*

Но как отрывались, когда рок-н-рольный
Кусочек из нашего вальса звучал!
Мы не танцевали так рьяно-достойно,
Когда на концерте весь зал нам кричал!..

...Все мы в эту ночь, проведённую в школе,
Немножечко сблизились, стали родней.
За стол один сели, пред тем как на волю
С рассветом лететь на крылах голубей...

Безумно хотелось сидеть рядом с ними,
Но мама в три тридцать домой увела.
Потом засыпала я в тёмной квартире,
Смертельно жалея, что рано ушла...

И вот он, рассвет, – золотой, синеокий,
Во взрослую жизнь он нас быстро влечёт.
Надолго запомню задорные строки
Из той дискотеки, а сердце печёт:

*«Забирай меня скорей,
Увози за сто морей
И целуй меня везде:
Восемнадцать мне уже.
Забирай меня скорей,
Увози за сто морей,
И целуй меня везде:
Я ведь взрослая уже!..»*

21.07.2013 – 24.07.2013

Заблуждение

Стояла в метрополитене
Цыганка с чёрными глазами.
Остановившейся Елене
Шептала, взглядами пронзая:

*«Ступай-ка, женщина, к детишкам.
Да-да, ступай скорей домой!
Как только расшалятся слишком,
Не миновать беды большой!»*

Оставив ту в недоуменье,
Сказала так – и отвернулась.
Елена вздрогнула в волненье,
За телефоном потянулась.

Шагая к выходу метро,
Звонила младшенькой, Настюше:
«Прощу тебя лишь об одном:
Сегодня будь чуть-чуть послушней!

Не доставай на кухне спички...
Не смей их даже в руки брать!
Играть с огнём – не та привычка,
Какую стоит поощрять.

Не трогай мокрыми руками
Всё то, что током может бить...»
«Но, мама, мы же можем сами
В квартире без тебя побывать!»

«О Косте с Мишней не волнуюсь,
Ведь им уже тринадцать лет,
Тебе же – восемь, и балуясь
Ты нанесёшь себе лишь вред.

Итак, не оставляй приборы,
Когда работают они...»
«Мамуль, закончим разговоры!
Не в первый раз же мы одни!

Не нужно, знаю, забираться
Туда, куда запрещено,
Найдя же странное – пытаться
На вкус попробовать его.

И лампу ни за что не нужно
Газетой, тканью накрывать...
И из окна бросать наружу
Всё то, что в силах удержать...

И забывать про газ включённый,
Соседа снизу затоплять...»
Елена голосом смягчённым
Сказала: «Хватит уж трещать!

Да знаю, знаю: ты умна,
Не можешь так легко сглупить.
Но никогда никто не знал
О том, что может натворить.

Ты, дорогая, своевольна,
Пусть и мудра не по годам.
Ты в силах совершить невольно
Такую вещь, что я не дам

За жизнь твою и лист сухой,
Подобранный в холодном парке.
К советам будешь ты глухой –
Так от судьбы не жди подарков.

Будь зоркою и осторожной,
Не ошибайся в мелочах.
Упасть, споткнувшись, так несложно...
Иль поскользнувшись на мячах.

Домой приду я через час,
Ведь на работе совещанье...»
«Ага, рассчитывай на нас!
Я не нарушу обещанье!»

Уже спокойная, Елена
Вернулась в офисное зданье.
Однако что же за дилемма –
Метро, цыганка, предсказанье...

Потом направилась домой...
Во двор входя, остановилась.
Застыла статуей немой:
Уж МЧС здесь сутилось...

Настюша молча восседала
В больших спасительных руках
И взгляды мрачные бросала
На братьев с копотью на лбах.

Очнувшись, женщина метнулась
К родным. Пробормотала: «Но...
Но как?..» Растерянно взглянула
На чёрно-закопчённое окно.

«Настюша, это... Дочка, как же?..
Ты обещанье мне дала!»
Обиделась девчушка даже:
«Не я, ты что! Я б не врала!»

Моргнув, Елена обернулась.
Мальчишки мялись в стороне.
Печаль крылом её коснулась,
Примкнув к смущению и вине...

...Да, заблуждаемся нередко:
Мы сомневаемся не в тех,
С кем говорить пора бы крепко,
А в ком упорно ищем грех.

11.04.2013 – 14.04.2013

Любить, надеяться и верить

Любить, надеяться и верить!
Печаль забудется, как сон,
А счастье будет не измерить,
И сердце примет сей закон.

Закон с тобой пребудет вечно,
Он не уйдёт, не пропадёт,
И жизнь пройдет не быстротечно.
Свершится всё, что ни грядёт.

Поверь, к тебе придет удача,
Ты лишь терпенья наберись
Да жизни быструю подачу
Поймай и хитро улыбнись.

Надежда – маленькая искра
Среди безмолвной темноты.
Заметь её, она ведь близко,
Доверься ей и будь на «ты».

И может быть, из уголька
Костер появится надежды
И прилетит издалека
Удача. Было так и прежде.

Любовь... Какое это слово!
Оно как лепет ветерка.
Оно нам всем давно знакомо,
Но наша участь нелегка.

Любовь – не только радость, счастье,
Но и обида, и обман.
И ненависть, и неудачи...
Винишь себя во всём ты сам.

А виноват совсем не ты,
А участь горькая, однако
Чуть позже сбудутся мечты,
И это будет как бы плата.

Нам всем дается это, значит
Мы всё должны перетерпеть:
Проклятья, слёзы, неудачу,
Предательство и даже смерть.

Лиши потерпи чуть-чуть, мужайся
И верь: любовь к тебе придет!
И не сдаваться пострайся,
Тогда она тебя найдет.

...Любить, надеяться и верить!
Печаль забудется, как сон,
А счастье будет не измерить,
И сердце примет сей закон.

Тропинка к холодному сердцу

Тропинка к холодному сердцу,
К душе одинокой полёт...
Однако захлопнута дверца,
А крылья ветрами порвёт.

Как трудно найти уверенья,
Как сложно в слова их облечь!
И всё же ты шепчешь в волненье:
«Согреть его душу, сберечь!»

Любовь он по имени знает,
Но мёртво и пусто в груди,
За годы лёд вечный не тает...
Бездостный мрак впереди.

Будь факелом яркой надежды,
Сиянием сумрак страха!
Дари ему ласку и нежность...
Быть может, воскреснет душа.

21.10.2013

Песня ў сэргы

Эсэ

У блакітных нябёсах ззяла веснавое сонца, ветрык лёгка варушыў ма-
ладую лістоту, якая толькі-толькі паказалася на дрэвах, і ўсюды рваліся ў
вышыню яркія сцягі. Яны абвяшчалі свята – Дзень Перамогі. Сцяг горда
лунаў і над школай, з актавай залы якой даносіліся ўрачыстыя песні. І на
сцэне, і сярод гледачоў асяляпляльна бялелі выпрасаваныя блузкі, чарнелі
хлапчуковыя касцюмы, мільгалі прыгожыя канцэртныя ўборы, дзе-нідзе
глыбокай чырванню ўспыхвалі піянэрскія гальштукі, адзін канец якіх свя-
ціўся зялёным колерам, а на грудзях ветэранаў зіхацелі ордэны і медалі, на
якія пяшчотна лажыліся сонечныя прамяні.

Песні ўсё ліліся і ліліся... Яны набіралі моц, становіліся ўсё больш
звонкімі і шырокім паўкругам абляталі залу, пругка адскокваючы ад сцен і
ўздымаючыся да самай столі. Яны напаўнялі сабой увесь пакой і жылі
у кожнай шчылінцы, у кожным кутку.

На сцэне співалі і зусім малыя дзеці, якія, здавалася, толькі ўчора
пераступілі ганак школы, і амаль дарослыя дзяўчата, чые гучныя, добра

пастаўленыя галасы з натхненнем і настойлівасцю ўрываліся ў паветра. Яны рассказвалі пра вайну, пра салдат, пра адлагу, пра тых, каго бязлітасна забрала смерць, і тых, каму пашанцавала застацца ў жывых, а таксама пра тое, што людзі ніколі не страчвалі надзею і нават кахалі ў гэты жорсткі час...

У зале сядзелі самыя розныя вучні. Мабыць, некаторыя з іх былі абыякавыя да ўсяго, што тут адбывалася, і нецярпліва чакалі таго моманту, калі можна будзе ўцячы дадому, але іншыя глядзелі на сцэну з затоеным дыханнем і баяліся паварушыцца. Іх вочы былі шырокі расплюшчаны, вупы прагна лавілі гукі, і ў сэрцы кожнага з іх звінела свая асабістая песня, якая складалася з урачыстасці, гордасці, захаплення і хвалявання – таго, што яны адчувалі ў гэты запаміナルны момант, які застанецца з імі на ўсё жыццё.

08.05.2013 – 12.05.2013

Уапошніе імгненне

Аповесць

*70-годдзю вызвалення Беларусі
прысвячаецца.*

Адным з цёплых летніх вечароў 1943 года, калі нябёсы над аэрадромам ужо гарэлі яркім ружова-аранжавым колерам, над лесам пранесліся савецкія самалёты Ла-5 – невялічкія, вёрткія, з прыгожымі кароценкімі крыламі. Яны ішлі па двое: вядучы – уперадзе, а другі, вядзёны, крыху ззаду і злева. Апошлі самалёт, на фюзеляжы якога стаяла вялікая лічба 7, чамусьці быў адзін... Можна было падумашь, што яму проста не хапіла пары, але людзі на аэрадроме з такой трывогай глядзелі ў пустое месца ў небе, што сэрца любога, нават зусім старонняга чалавека неспакойна забілася б ў грудзях, прадчуваючы трагедыю.

Ла-5 зрабілі круг над полем і сталі па чарзе прызямляцца. Вось села першая пара, “чацвёрка” з “шасцёркай”, потым – другая, “дзяявятка” з “пяцёркай”, а за ёю апусціўся і адзінокі самалёт нумар сем. Яны накіраваліся да ўзлеску і занялі свае месцы ў капанірах. Лётчык “сямёркі” адкінуў “ліхтар” (празрысты каўпак самалёта), неяк нервова прабег па крыле і таропка саскочыў на зямлю. Гэта быў невысокі стройны хлопец у шлеме і веннай форме, на грудзях у яго блішчала некалькі ўзнагарод.

– Што здарылася? Дзе Клімчук? – усухвалявана спытаў крэпкі прысадзісты тэхнік Віктар, які апынуўся каля “сямёркі” адразу ж, як толькі яна пад’ехала да капаніра.

Лётчык раздражнёна сарваў шлем з галавы, і нечакана высветлілася, што гэта не хлопец, а маладая жанчына з кароткімі чорнымі валасамі. Ёй можна было б даць гады дваццаць два, не болей, калі б не хмурныя цёмныя вочы, якія, напэўна, шмат чаго пабачылі за гэту вайну. Зараз у позірку жанчыны стаялі гнеў і адчай, прыкрасіць і віна...

– Няма больш Клімчука, – хрыплавата, прыдущана адказала яна.

Віктар адразу панік і не змог нічога вымавіць, толькі прыгнечана ўздыхнуў. На яго наўным, па-хлапечы круглым твары з’явілася непрытворнае гора. А жанчына нечакана глянула яму за спіну і раёнадушна сказала:

– А зараз, напэўна, не стане і мянє.

Віктар азірнуўся: ад зямлянкі каманднага пункта да іх рапушча шагаў маёр Дубоўка, камандзір трэцяй эскадрыллі. Здаецца, ён быў нечым раззлаваны.

– Але ў чым справа, Ліда? – не зразумеў Віктар.

— Хутка даведаешся.

Жанчына рыўкамі расшпіліла рамяні парашута і скінула яго, а потым груба сунула шлем ў рукі тэхніку, незнарок пхнуўшы ў грудзі, і цвёрдым крокам пайшла настурчай камандзіру. На яе твары застыў выраз сядзітай упартасці, і чым меншай становілася адлегласць паміж ёю і начальнікам, тым вышэй узнімаўся яе падбародак.

Нарэшце маёр Дубоўка апынуўся наступраць Ліды. Гэта быў шыракаплечы цёмнавалосы мужчына, даволі малады, але ўжо з прыкметнай сівізной, якая бязлітасна серабрылася на скронях. Звычайна маёра цяжка было вывесці з раўнавагі, але зараз ад былога спакою і разважлівасці не засталася і следу. Адразу было бачна, што Дубоўка збіраецца весці сур'езнью размову і што размова гэтая не закончыцца для Ліды нічым добрым.

Жанчына выцягнулася ў струнку, казырнула і падкрэслена афіцыйна, але вельмі суха сказала:

— Таварыш маёр, дазвольце далажыць...

— Не дазваляю! — рэзка абарваў яе Дубоўка. — Самае галоўнае мне ўжо далажыл! А іменна тое, што вы, старши лейтэнант Жук, безразважна атакавалі “месершміт” з нязручнага становішча, забыўшыся, што вы вядучы і што ў вас ёсць вядзёны, які абавязаны ў любых абставінах ляцець за вальным самалётам!

Паціху пачалі падыходзіць астатнія лётчыкі, якія ўдзельнічалі ў сённяшнім вылеце, а таксама некаторыя тэхнікі. Яны моўчкі стаялі цеснымі паўкругамі і назіралі за гэтай не вельмі прыемнай сцэнай, не рабячы спробы ўмяшацца.

Распаліўшыся, маёр яшчэ больш павысіў голас, ён ужо амаль крычаў:

— Калі ты ішла ў атаку, павінна была падумаць, ці будзе гэта бяспечна для Клімчука, ці зможа ён трymацца каля цябе! — Дубоўка непрыметна перайшоў на “ты”, як і звяртаўся да сваіх лётчыкаў у звычайных абставінах. — У рэшце рэшт ён жа толькі месяц назад далучыўся да нашай эскадрыллі, у яго зусім не было вопыту! Сама таго не ведаючы, ты прымусіла яго накіраваць самалёт прама пад кулявыя трасы немцаў! Дзе было тваё тонкае адчуванне паветраных бітваў, дзе былі твае здольнасці да вокамгненнага прыніцця верных рагшэнняў, дзе было майстэрства, якое ты да гэтага часу паказвала на трэніроўках і баявых вылетах? Магчыма, праз некалькі тыдняў ты была б ужо капітанам, калі не камандзірам адной з эскадрылляў!.. І пры ўсіх тваіх ведах, усіх навыках ты слепа кінулася на чужы самалёт, як каршун на здабычу, і нават не ўспомніла пра даручанага юнака!..

Ліда Жук слухала яго амаль безуважна, з адной толькі ледзяной ветлівасцю. Аднак маска абыякавасці, нацягнутая на яе твар, час ад часу быццам разыходзілася па швах, і ў жанчыны то нервова перасмыкаліся вусны, то крапчай сціскаліся сківіцы — нібы забаранялі недапушчальна грубым фразам ірвацца на волю. Пры апошніх словах Дубоўкі Ліда ўсё ж такі не вытрывала.

— Каб вы ведалі, — холадна сказала яна, — для маёй атакі была важкая падстава: я ратавала жыццё Глебу Федарэнку. Калі б я не прыйшла яму на дапамогу, ён таксама не вярнуўся б з бою.

Сярод лётчыкаў пачуўся сядзіты выгук, і ўперад выскачыў сам Федарэнка — сутулаваты мужчына з нядобрымі, нейкімі калочымі вачамі.

— Мне не патрэбна была твая дапамога! — злосна прашыпей ён, апярэджаючы маёра. — Той “месер” не ўяўляў для маёй пары ніякай пагрозы, мы са Слаўкам проста паднырнулі б пад яго і...

— І трапілі напрасцяк у падвойныя “клешчы” немцаў, — жалезным тонам працягнула Ліда, змяраючы Федарэнку пагардлівым поглядам.

Той быццам папярхнуўся ўласнымі словамі, але адразу знаўшоўся:

– У любым выпадку я сам вырашыў бы свае праблемы, бо я не хто-небудзь, а старшы лейтэнант, і нават ты не зможаш сказаць, што я атрымаў гэтае званне незаслужана! Каму трэба было дапамагаць, дык толькі не мне! Вось Сярожка... – Тут Глеб нечакана асёкся, але праз пару секунд сіпла даварыў: - Вось Сярожка быў усяго толькі старшым сяржантам.

Твар Ліды акамянеў, толькі здрыгнулася скула. Маёр Дубоўка, змагаючыся з голасам, цераз сілу сказаў:

– І гэта вяртае нас да твойго ўчынку, Ліда. – Цяпер ён гаварыў ціха і глуха, як смяротна стомлены чалавек. – Замест таго каб уратаваць свайго вядзёнага, ты кінулася на дапамогу тым, каму яна не патрабавалася, і вынікам гэтага стала смерць маладзеўшага з нашых лётчыкаў. Канешне, я дапускаю, што...

– Хопіць ужо пра гэта! – раптам пранізліва крыкнула Ліда, і ўсе мімаволі падскочылі. Цёмныя вочы жанчыны гарэлі лютасцю, пераплещенай з адчаем, а голас быў надламаным, перарывістым. – Я ведаю, ведаю, што я зрабіла, не трэба паўтараць гэта па сто разоў! Адчапіцесь ад мяне! Я не дазволю вам павучаць мяне, як нейкае дзіця, я дарослы чалавек і сама магу зразумець, што я зрабіла добра, а што дрэнна! Сама неяк разбяруся, без вас!

Нейкі малады лётчык, зграбны бляявы хлопец, уражана адступіў, гледзячы на Ліду адначасова са страхам і надзвычайнім асудженнем; многія непрыхильна пакруцілі галовамі.

Бровы маёра пачалі павольна, пагражальна сыходзіцца на пераносі, аднак старэйшы з лётчыкаў, худы высачэзны капитан Зелянкоўскі з абверраным няголеным тварам, паклаў руку на плячо Дубоўкі і супакойваючым тонам вымавіў:

– І сапраўды, хопіць, Рыгор. Няўжо ты не бачыши, што з ёю робіцца? Яшчэ некалькі хвілін такай напружанай размовы – і Ліда разарвецца на часткі ад супярэчлівых пачуццяў. Не будзь з ёю такім патрабавальным, дзяўчына сёння слайна папрацавала. З шасці нямецкіх самалётаў, якіх мы сустрэлі, яна здолела збіць цэлых два! Нават мы з Ігнатам толькі і зрабілі, што паказыталі пару-тройку іншых кулявымі трасамі.

Бляявы хлопец кінуў на Зелянкоўскага здзіўлены позірк і вельмі абурана спытаў:

– Дзядзька Мацвей, няўжо вы спрабуецце яе выгарадзіць? З якой гэта ласкі? Сярожка ж загінуў з-за яе гарачнасці, непакорнасці, стыхійных дзеянняў! Я лічу, сваім учынкам яна заслужыла жорсткае пакаранне! Несправядліва, што вы яе хваліце!

– От і я пра тое! – імгненна ўклініўся Глеб Федарэнка, злосна сціскаючы рукі ў кулакі. – Можа, у наступны раз Лідцы прыйдзе ў галаву адараўца-ца ад эскадрыллі, калі мы будзем атакаваны не трyma няшчаснымі звёна-мі, а велізарнай групай нямецкіх знішчальнікаў! Лідка і сама загіне, і ўсіх нас паставіць пад удар! Куды лепш навучыць яе розуму зараз, чым потым пакутаваць.

Убачыўшы, што Ліда гнеўна ўскінула галаву, Мацвей Зелянкоўскі сурова асадзіў Федарэнку:

– Сціхні, Глеб! Ты добра ведаеш, што яна ніколі не зробіць нічога падобнага, таму не смей нават гаварыць такое глупства! – Ён павярнуўся да прыгожага бляявага хлопца і больш мякка сказаў: – Ты таксама не маеш рацыі, Ігнат. У некаторых выпадках у чалавека проста няма часу, каб зразумець, што адбудзецца з-за яго ўчынку. Для разважання застаюцца толькі кароткія секунды, а рагненне трэба прыняць ававязкова. Чалавек кідаецца ад адной думкі да другой, унутрана мярцве, сціскаецца, а потым са

сяпым шаленствам здзяйсняе першае, што прыйдзе ў галаву... А бывае і па-іншаму. Пачнуць людзі нешта рабіць – а праз адзін удар сэрца на іх на-вальваецца страшэннае разуменне таго, што вынікі будуць фатальнымі... Вярнуць час на імгненне назад нельга, спыніцца немагчыма, можна толькі працягваць рабіць непапраўнае, махнуўшы на ўсё рукой...

Ліда страшна пабялела, вочы яе шырока расплюшчыліся і ашклянелі. Ніхто гэтага не заўважыў: усе глядзелі на капитана Зелянкоўскага і Ігната. Апошні, нахмурыўшыся, якраз прамовіў:

– Хіба мы гаворым пра нейкіх абстрактных людзей? Размова ідзе менавіта пра Ліду, і мы павінны зыходзіць з асаблівасцей яе харектару. Яе імкненне да самастойнасці вядома ўсяму палку, а ў паветраным бai лётчык ававязаны няўхільна падпарадкоўвацца загадам камандзіра. Калі ты сам па сабе, калі не слухаеш нікога і нічога, акрамя ўласнага разуму, дык які ж гэта паветраны бой і які ж ты лётчык?..

Тут Ліду зноў прарвала.

– А які ж ты лётчык, – закрычала яна, – калі бачыши, што камусыці з тваіх пагражает небяспека, але застаешся на месцы, бо табе, бачыце, загадалі! Няўжо гэта па-чалавечы? Нават такія нікчэмныя, няўдзячныя людзі, як гэты, – яна злосна матнула галавой у бок Федарэнкі, – вартыя таго, каб іх уратаваць! Пакуль будзеш разважаць, ці можна пайсці супраць загаду, чалавека ўжо заб'юць і стане позна!

Маёр Дубоўка, не сцярпеўшы, сярдзіта, грозна прагрымеў:

– Ты яшчэ асмельваешся павышаць голас у прысутнасці камандзіра? Вось што я табе скажу: з сённяшняга дня ты больш не будзеш узнічальваць звяно, а таксама не атрымаеш новага вядзёнага! Мяркуючы па таму, як ты прытрымліваешся дысыпліны, табе нельга даручаць выхаванне маладых лётчыкаў! Спачатку ты сама навучыцца бездакорна выконваць загады старшых па званні, і толькі пасля гэтага набудзеш правы на некаторую свабоду дзеянняў. А пакуль табе прыйдзеца зноў апынуцца ў скуры вядзёнага, каб даведацца, што ж такое паслухмянства.

Убачыўшы Лідзін твар, які перасмыкнуўся ад гневу і зневажання, Дубоўка жорстка дадаў:

– Шчыра кажучы, я ўвогуле павінен адхіліць цябе ад палётаў, але я не зраблю гэтага, хаця і ўпэўнены, што потым мне давядзецца пашкадаваць. Адзін наш лётчык загінуў, самалёт другога ў жудасным стане, трэці ў шпіталі са шматлікімі пераломамі... Зараз нашай эскадрылі як ніколі патрабующа людзі. Таму я не пазбаўляю цябе магчымасці прымаць удзел у вылетах, але зусім не па той прычыне, што лічу, быццам ты зможаш прынесці істотную карысць. Усё зразумела, старшы лейтэнант Жук?

– Так точна! – з выразнай нянявісцю ў голасе працадзіла Ліда.

– А цяпер ты адправішся ў камандны пункт і дакладзеш начальніку штаба пра тое, што паспела нарабіць. Мне і так ужо прыйшлося за цябе чырвонець, калі наземны паведаміў, якія справы адбываюцца ў паветры. Таму ты пойдзеш туды адна і сама выслушаеш ўсё, што думаюць пра цябе камандзір палка і начальнік штаба. Можаш нават паспрабаваць і там па-крычаць, але мне здаецца, што нічым добрым гэта не скончыцца!

– Да зволіце ісці? – праз зубы спытала Ліда, не зводзячы з Дубоўкі по-зірку, у якім бушавала полымя.

– Ідзі! – адрывіста сказаў маёр.

Ліда рэзка павярнулася і шпарка, сярдзіта пакрочыла преч. Са спіны ў сваёй гімнасцёрцы, ваенных штанах і ботах яна выглядала зусім як хударлавы хваравіты хлопец гадоў пад васямнаццаць, які трапіў на фронт па злой насмешцы лёсу.

Усе моўчкі глядзелі Лідзе ўслед. Раштам хтосьці з лётчыкаў нягучна выдыхнуў:

– Шкада яе...

Дубоўка гнеўна трасянуў галавой.

У вясковай сталоўцы было вельмі шумна: зараз тут вячэралі лётчыкі-знішчальнікі, тэхнікі, шафёры бензацыстэрнаў, работнікі з санчасці і метэ-аралагічнай станцыі – карацей, усе тыя, хто з самага світанку працаваў на аэрадроме і для яго. За адным са сталоў сядзеў Рыгор Дубоўка і час ад часу акідаў памяшканне безуважным позіркам, якім лёгка выхопліваў людзей сваёй трэцяй эскадрыллі. Вось малодшы лейтэнант Ігнат Міхалёнак; звычайна такі радасны, з мяккай нямелай усмешкай на прыгожым юнацкім твары, цяпер ён сумна хмурыўся, гледзячы ў талерку. Побач з ім размясціліся чарнявыя браты Арыём і Максім Варановічы, абодва старшыя сяржанты. У лётнай школе яны вучыліся разам з загінуўшым Сярожкам Клімчуком, толькі ў полк прыбылі трохі раней. Смерць таварыша таксама пакінула на іх свой адбітак, і яны сталі нейкімі ціхімі, прыгнечанымі. Крыху да-лей Глеб Федарэнка гучна перагаворваўся са сваім вядзённым, лейтэнантам Слаўкам Новікам, які быў рухавым таварыскім хлопцам і сябраваў з усім палком. Слоў было пачуць немагчыма, але па ўпартых выразах твараў Дубоўка здагадаўся, што яны спрачаюцца. Нетаропкі шыракаплечы Лёва Ру-сак (лейтэнант, як і Слаўка) не ўмешваўся ў размову, толькі іншы раз са спакойнай цікавасцю паглядваў то на аднаго, то на другога.

Рыгор Дубоўка, зірнуўшы на тое, з якім жарам жэстыкуляваў Слаўка Новік, прыйшоў да высновы, што яны гавораць пра Ліду Жук. Здарэнне, у якім яна адыграла галоўную ролю, выклікала нямала шуму. “І Слаўка, на-пэўна, выступае абаронцам Ліды”, – незадаволена падумаў Рыгор, які ведаў, што з самых першых дзён знаходжання Ліды на аэрадроме Новік быў адным з тых нямногіх людзей, каму яна сапраўды давярала.

Дубоўка мімаволі павярнуўся і паглядзеў у той бок, дзе раней прыкметніцю Лідзіну галаву з чорнымі, як нач, раскудлачанымі валасамі. Маладая жанчына ў адзіноце сядзела ля акна, прыгорбіўшыся і хмурана ўтаропіўшыся ў вечаровую цемру. Маёр да таго прызывычаіўся бачыць яе прамой, як бя-розка, з узнятym падбародкам і па-ваеннаму выпрастанымі плячымі, што на некалькі імгнення ў яму здалося, быццам гэта зусім другі, незнёмы чалавек. Ды і сваімі паводзінамі гэтая Ліда зусім не была падобная на ранейшую: тая амаль заўсёды знаходзілася ў памяркоўна вясёлым, крыху іранічным настроем, і хоць часам у яе харектары з'яўлялася некаторая рэзкасць, усё ж такі Рыгор хутчэй аддаў бы перавагу менавіта той Лідзе, чым гэтай панурай, маркотнай істоце, якая нават на стуле сядзела неяк скасабочана, бы змёрзлы верабей.

“Але такой ёй і належыць быць! – нахмурыўся Рыгор. – Калі чалавек зрабіў нешта дрэннае, ён павінен адчуць пакуты сумлення, а інакш ён страчаны для людзей”.

Мацвей Зелянкоўскі, якога лётчыкі трэцяй эскадрыллі любілі называць проста дзядзькам Мацвеем, убачыў накіраваны на Ліду непрыхільны позірк Дубоўкі і ціха сказаў:

– Яшчэ раз табе гавару, з ёю так нельга. Чуеш, Рыгор? Ёй шчыра, амаль да слёз шкада Сярожку, яна і сама ведае, што толькі з-за яе ён загінуў. Навошта было ўшчэнт растоптваць яе перад усімі? Ліда і без гэтага вельмі перажывае.

— Я — камандзір эскадрыллі, — рэзка сказаў Рыгор, — і я павінен клапаціца не пра Лідзіны пачуцці, а пра тое, каб мае лётчыкі засталіся ў жывых.

Мацвей пранікліва паглядзеў на яго.

— Ты проста не можаш пррабачыць сабе тое, што сам не павёў эскадрыллю ў бой, — нягучна прагаварыў ён. — Ты лічыш, што Сярожка не загінуў бы, калі бы ты ўзяў камандаванне на сябе.

— Не, я давяраю табе нават больш, чым сабе самому, — адмоўна матнуў галавой Рыгор. — Таму я і назначыў цябе кірауніком той аперацыі. Справа ўвогуле не ў гэтym... — Ён стомлена ўздыхнуў, і яго голас стаў менш рапушчым, амаль няўпэўненым. — Разумееш, мне вельмі крыўдна, што памылку зрабіла менавіта Ліда. Яна разумная, таленавітая, яна віртуозна кіруе самалётам... Яна так з ім зраслася, што з лёгкасцю выконвае такія небяспечныя фігуры вышэйшага пілатажу, за якія я сам вазьмуся з асцярогай. Хто б мог падумаць, што жанчына — адзіная жанчына ў палку! — можа быць лепшым лётчыкам, чым многія мужчыны?! У будучым яна можа стаць такім майстрам паветраных баёў, што яе ўсёды будуть сустракаць з распасцёртымі абдымкамі!.. Ну, ты ведаеш, мы з табой ўжо гаварылі пра гэта. Але і не дахонаў у Ліды таксама хапае! Праўду гаварыў Міхалёнак, яна занадта самастойная, імкненца рабіць так, як сама жадае. Гэта вельмі дрэнная якасць для лётчыка. Зразумела, у некаторых выпадках ад нас патрабуецца якраз праявіць ініцыятыву, але часцей за ўсё ситуацыя залежыць ад таго, наколькі згуртавана нападае ці абараняеца эскадрылля. З такімі, як Ліда, мы рана ці позна пацерпім паражэнне, і я лічу, што сённяшні выпадак — першая ластаўка.

— Ты перабольшваеш, — паморшчыўся Зелянкоўскі. — Некаторыя праблемы з дысцыплінай у Ліды, канешне, ёсць, але яна зусім не так часта грэбуете загадамі. Ды яна нават не грэбуете, толькі робіць крышачку па-свойму. Бачыў, якія ў яе заўсёды прамыя плечы і спіна? Ліда ганарыцца тым, што з'яўляеца падначаленай і што павінна падпарадкоўвацца камандзіру. А наконт яе свабодалюбства... Як мне здаецца, яно хутка пройдзе. Дзяўчына яна, як ты сам сказаў, вельмі разумная, таму тое, што здарылася з Сярожкам, авалязкова падкожа ёй, што свае звычкі трэба неяк мяняць.

— Можа, і сапраўды, — нехадзя згадзіўся Рыгор. — Я ўжо нічога не ведаю...

Неспадзянавана пачуўся нечы ўзбуджаны крык:

— Гэй, братачкі, пошта! Пошта!

Сталоўка адразу захоплена загаманіла, загула; усе людзі без выключэння тут жа павярнуліся да дзвярэй, у якія толькі што ўвайшла смуглівая кучараўская дзяўчына з аб'ёмістай сумкай.

— Ура, Малання прыйшла!

— Як добра! Даўно пары!

— Што прынесла нам, Малання-Маланачка?

Дзяўчына заўсіхалася і бліснула цёмнымі гарэзлівымі вачыма, назіраючы за тым, як людзі таропка ўскокваюць з месцаў і імкнущы апынуцца як мага бліжэй да яе чароўнай сумкі, у якой было паўнютка доўгачаканых лістоў ад сяброў і родных. Рыгор са здзіўленнем убачыў, што нават Ліда імгненнем ўскінула галаву і ажыўілася. Яе позірк зрабіўся прымым і ясным, як раней, і яна стала прагна, але з некаторай бояззю сачыць за паштальёнам. З месца чамусьці не скранулася, толькі напружылася, як драпежная кошка перад скачком.

— Яе апошні ліст да маці вярнуўся назад, — шапнүў Мацвей, быцдам падслухаўшы думкі Дубоўкі. — Цяпер трывожыца, спадзяеца, што тая проста была вымушана некуды пераехаць і хутка напіша сама.

“І адкуль ён усё ведае?” — неўразумела падумаў Рыгор, спрабуючы задушыць у сабе мімавольны жаль да Ліды.

Тым часам дзяўчына Малання пачала раздаваць пошту. Яна, здаецца, усіх тут ведала.

– На, Прохараў, і скажы сваім, каб пісалі большымі літарамі, а інакш у наступны раз праста не вазьмуся разбіраць гэтыя казяўкі. Паберажы мае вочки, добра? Проста не ведаю, як гэтыя лісты дайшлі!.. Табе, Міцька, сёння нічога, але я чула, што пошта з тваіх мясцін затрымліваецца з-за баявых дзеянняў, таму чакай... Міхалёнак, што гэта за дзяўчына табе піша? Такое уражанне, што яна па трох разы ў дзень лісты адпраўляе! Мабыць, нявеста, га?

Ігнат вельмі пачырванеў і паспешна забраў ваенныя трохкутнічкі, а потым адышоў да сцяны і стаў адкрываць іх дрыготкімі ад хвалявання рукамі. Яго вочы свяціліся мяккай радасцю і пяшчотай.

Рыгор чакаў, з хлапечым нецярпеннем гледзячы, як пусцее сумка Маланні. Ну калі ўжо, калі? Няўжо няма для яго лістоў? Яго нецярпенне пачало пераходзіць у лёгкі неспакой, калі Малання нарэшце выгукнула:

– Дубоўка! Ці ёсьць Дубоўка?

– Я тут! – ускінуў руку Рыгор, і яго сэрца моцна-моцна закалацілася ў грудзях. Цяпер не было розніцы паміж ім і іншымі людзьмі ў гэтым памяшканні: усе яны аднолькава чакалі звестак ад сваіх родных. Сяржанты і генералы становіцца роўнымі, калі на парозе з'яўляеца постачь паштара...

– А я вас і не заўважыла, – дружалюбна сказала Малання, прабіраючыся да яго стала цераз натоўп. – Вось, трymайце, таварыш маёр!

У руках Рыгера апынулася ажно чатыры лісты – сапраўдная каштоўнасць!

– Дзякуюй, Маланачка, – з удзячнасцю сказаў ён чамусыці ахрыплым голасам.

– А гэта вам, таварыш капітан, – дадала Малання і ўручыла некалькі лістоў Зелянкоўскуму. Потым яна павярнулася да тых, хто з надзеяй таптаяўся побач з ёю, і настойліва вымавіла: – Усё, больш няма! Гэтыя былі апошнія! Разыдзіцеся, даражэнкія, дазвольце прайсці! У наступны раз пашчасціць!

Рыгор нічога вакол сябе не бачыў і не чуў, усёй яго ўвагай авалодалі лісты. Не спяшаючыся іх чытаць, ён з задавальненнем угледзеўся ў добра знаёмыя почыркі. Адзін ліст, у канверце, быў ад малодшай сястры, а трох іншыя, кладзеныя трохкутнікамі ад сяброў, з якімі ён некалі вылятаў на паветраныя бai з немцамі. Колькі ўспамінаў, і добрых, і дрэнных, адразу ўспыхнула, ажыло! Колькі пачуццяў ускалыхнулася ў грудзях цёплай хвалі! Некаторы час маёр праста трymаў лісты ў руках, ледзь-ледзь да кранаючыся пальцамі да паперы, а потым беражліва схаваў пад гімнасцёрку, за пазуху.

Зелянкоўскі падняў доўгі няголены твар ад аднаго са сваіх лістоў. Ён адкрыў яго адразу ж, як толькі атрымаў. Вочы капітана ззялі.

– Жонка піша, што Галія, мая старэйшая, пачала дапамагаць ёй у шпіталі, – з гордасцю сказаў ён. – I ў яе так добра атрымліваецца прыглядаць за хворымі, што старшая медсястра з яе не нарадуеца.

У адказ Дубоўка лагодна ўсміхнуўся. Ён ужо ўяўляў, як прыйдзе да сябе ў зямлянку, сядзе каля газавай лямпі і пачне чытаць лісты пры яе жоўтым аген’чыку, які будзе мяніцца і калыхацца, быццам жывы, кідаючы мудрагелістыя цені на імправізаваныя сцены і пол...

Рыгор азірнуўся, і яму нечакана стала вельмі сорамна за яго радасць, і за мары, і за чатыры лісты, якія так прывабна пахрусталі за пазухай. Ліда Жук ізноў абыякава глядзела ў акно, хаця за ім ужо праста немагчыма было ўбачыць штосъці, акрамя начной цемры і ўласнага адлюстрравання. Ніякіх лістоў да яе не прыйшло.

Наступнай раніцай трэцяя эскадрылля атрымала загад разабраца з вялікай групай нямецкіх самалётаў МЕ-109. Шаснацаць “месершмітаў” няўхільна рухаліся ў бок савецкага аэрадрома, і хаця нікто дакладна не ведаў, з якой мэтай, навіна ўвогуле была несуцяшальная. Многія лічылі, што гэта простае супадзенне, бо калі б немцы вызналі пра аэрадром і вырашылі яго бамбіць, то яны выслалі б не звычайнія самалёты-знішчальнікі, а бамбардзіроўшчыкі накшталт “юнкераў”. Аднак “месершміты” ў любым выпадку нельга было падпускаць блізка, таму эскадрыллі маёра Дубоўкі даручылі падняцца ў паветра і адправіцца ім насустрач.

У іх яшчэ было трохі часу, і Дубоўка скарыстаў яго, каб сабраць усіх калі зямлянкі каманднага пункта і сказаць некалькі слоў пра вылет. Лётчыкі размясціліся проста на траве пад нізкім разгалістым дрэвам і дасталі планшэты з картамі.

— На гэты раз удзельніцаць будзем усе. Зразумела, за выключэннем цябе, Mixeeў, раз твой самалёт яшчэ не паспелі вярнуць у працаздолбыны стан. Такім чынам, нас дзевяць. Улічваючы тое, што зусім нядаўна вы, Федарэнка і Новік, змаглі ўдваіх разагнаць шэсць варожых знішчальнікаў, то ў дзевяці самалётаў супраць шаснаццаці ёсьць нямалыя шансы на перамогу, застаецца толькі правільна спланаваць ход бітвы. Цяпер крыху пра баявы парадак...

Ліда Жук адразу насцярожылася, успомніўшы ўчараашнюю пагрозу камандзіра эскадрыллі. Ці прывядзе ён яе ў выкананне? Ці сур'ёзна ён гаварыў пра тое, што цяпер яна будзе вядзёнай? Маладая жанчына і без таго знаходзілася ў хмурнаватым, некалькі нервовым настроі: яна вельмі дрэнна спала гэтыя ноччу і адчувала цяжкую стомленасць, ад якой гукі чуліся неяк глухавата. Да таго ж Ліду пакуль не адпусціла бязлітаснае, пакутлівае разуменне сваёй віны — віны перад русавалосым Сярожкам Клімчуком, зусім яшчэ хлопчыкам, якому ледзь-ледзь споўнілася дзевятнаццаць... У свае дваццаць два гады Ліда ўжо адчувала сябе сталай, мудрай, адказнай за жыццё ўсіх, хто быў маладзейшы за яе, і хоць паміж імі з Сярожкам бы было толькі трох гады розніцы, але яна бачыла ў ім малое дзіця, якое трэба ахоўваць і падтрымліваць. Нават сам ён часта прызнаваўся, што пачаў успрымаць яе як сваю старэйшую сястру. І тым недарэчнай, тым няправільнай здавалася тая трагедыя, што адбылася ўчора... Усё здарылася так, як і апісваў Зелянкоўскі: не задумваючыся, Ліда праста рынулася на “месершміт” зверху, а праз секунду раптам натрапіла поглядам на другі нямецкі самалёт, які выскачыў няведама адкуль і панёсся ў атаку на “дзясятку” Клімчука. Жанчына паспрабавала спешна выйсці з пікіравання, але было ўжо позна, і самалёт Сярожкі літаральна сам падставіўся пад кулявыя трасы...

Гэтыя ўспаміны зноў і зноў нажом паласавалі сэрца Ліды, а ўсе навокал быццам назнарок пачалі чапляцца да яе, ушчуваць, патрабаваць для яе пакаранне... Ёй было балюча, вельмі балюча, а нікто не бачыў гэтага! Хіба, можа, толькі дзядзька Мацвеі ды Слаўка Новік... Ну як было не адказаць рэзкасцю на ўпартасце неразуменне? Не ў харектары імпульсіўнай Ліды было прабачаць духоўную слепату і глухату!

Аднак сёння Ліда ўжо крыху спакоілася. Члены трэцяй эскадрыллі ў адносінах да яе неяк памякчалі, нават Ігнат перастаў кідаць у яе бок абураныя погляды. Мабыць, яны заўважылі цёмныя кругі, якія з'явіліся пад яе вачамі пасля бяссоннай ночы... Але як бы там ні было, Ліда парадавалася спакою і змагла расслабіцца, не чакаючы ўдару з усіх бакоў адразу. Выглядаць слабай яна па-ранейшаму не хацела, таму працягвала трymацца з ін-

шымі суха і даволі абыякава. Яе спіна была вельмі роўнай, быццам закамя-
нелай, а вочы нічога не выражалі.

— ...У апошні час мы ляталі або двойкамі, або чацвёркамі, але сёння
зноў пойдзем трэма звёномі па троє, — гаварыў Рыгор Дубоўка. — Як і звы-
чайна, вылучым группу рэзерву з самых вопытных лётчыкаў, каб яны прык-
рываюць нас зверху і адначасова знішчалі асобныя нямецкія самалёты, якія
адарвутца ад астатніх.

Ліда і брывом не варухнула, нягледзячы на тое што часцей за ўсё яна
յдуходзіла менавіта ў групу рэзерву. Ясна як двойчы два чатыры, што цяпер
яе ніхто туды не паставіць, бо яна больш не значыцца сярод “самых вопыт-
ных лётчыкаў”. Ліда разумела гэта вельмі і вельмі добра, таму лёгка захава-
ла спакойны выраз твару, калі маёр сказаў, што група рэзерву пойдзе пад кі-
раўніцтвам капітана Зелянкоўскага, які возьме з сабой Ігната Міхалёнка і
Лёву Русака. Увогуле гэта было прадказальна. Мацвей быў такім жа добрым
лётчыкам, як сам маёр, таму яму можна было даверыць любыя складаныя
аперацыі. Нетаропкага, а часам і марудлівага Лёву паважалі за мядзведжую
зольнасць у патрэбны момант становіцца спрытным і небяспечным. А тале-
навітага маладога хлопца Ігната нярэдка пасылалі ў самыя гарачыя бітвы, і
ён з усім спраўляўся выдатна, хаця і быў толькі малодшым лейтэнантам.

— Два астатнія звёны ўзначалімы з Федарэнкам, — працягваў Рыгор. —
З табой, Глеб, паляцяць Арцём і Слаўка, ну а для майго звяна, зразумела,
застаўца Максім і Ліда.

Ліда востра ўгледзелася яму ў твар у пошуках ўчарашняга гневу і па-
гарды, але не знойшла іх і, яшчэ больш, нават не змагла вызначыць, якія
пачуцці ім валодалі. Магчыма, што і ніякія, бо наперадзе была бітва і на
ўсе канфлікты трэба было забыцца да яе канца.

Але як даведацца, што прымусіла Дубоўку ўзяць яе, Ліду, сабе ў вядзё-
ныя? Няўжо ён ўсё-такі быў гатовы прызнаць, што яму патрэбен яе вопыт?
“Не, хутчэй ён хацеў падкрэсліць, што цяпер будзе тримаць мяне каля ся-
бе, каб не даць нарабіць дурасцей”, — з халадком падумала Ліда.

Арцём Варановіч спытаў:

— І чаму гэта немцы кожны раз пасылаюць у бой адны толькі
“месершміты”? У іх жа ёсьць новенькія штурмавікі “Фоке-Вульф-190”!

— Паспееш яшчэ з “фокамі” паваяваць, — паморшчыўся яго брат Максім. —
Вось пашлюць на нас дывізію Герынга “Рыхтгофен” — і будзеш шкадаваць,
што ўвогуле пра гэта ўспомніў!

А Федарэнка з крываватай усмешкай сказаў:

— Нашы “лавачкіны” ўсё роўна лепшыя за гэтых “фокаў”, як бы тых ні
хвалілі. Савецкія канструктары не сядзяць без справы, пакуль немцы
кляпаюць свае машыны смерці.

— Ды не, — умяшаўся Слаўка Новік, — як па мне, нельга не згадзіцца,
што “Фоке-Вульфы” маюць шмат пераваг перад Ла-5. Аднак многае зале-
жыць і ад саміх лётчыкаў. Па гэтай прычыне часта здараецца так, што
надзвычай моцныя нямецкія знішчальнікі не могуць перамагчы нашых са-
мых пасрэдных “ішакоў” I-16.

Ён хацеў нешта дадаць, але Рыгор, падняўшы руку, спыніў яго і сур’ёз-
на сказаў:

— Таму я яшчэ раз падкрэсліваю: колькі б ні было ў нас праціўнікаў і
колькі б ні было нас саміх, усё залежыць ад таго, як мы будзем весці павет-
раны бой. Заўсёды памятайце пра гэта. А цяпер адпраўляемся!

Лётчыкі закрылі свае планшэты і сталі хутка паднімацца, адразу зра-
біўшыся напружанымі і сканцэнтраванымі. Ліда ўжо сабралася выйсці з-
пад дрэва разам з усімі, калі нехта паклаў ёй руку на плячо.

— Што... — рэзкавата пачала яна, але адразу змоўкла, калі, рыўком павярнуўшыся, убачыла перад сабой маёра Дубоўку. Чаго яму зноў ад яе патрэбна? І чаму ён праста глядзіць на яе, узвышаючыся над ёю, і нічога не гаворыць, нават руку з пляча не здыме?

Ліда стаяла і свідравала яго хмурным цяжкім позіркам, не звяртаючы ніякай увагі на тое, што ён быў яе камандзірам і што на яго гімнасцёры побач з іншымі ўзнагародамі звязла зорачка Героя Савецкага Саюза. Яна яшчэ не прабачыла яму тыя бязлітасныя слова, якія ёй прыйшлося ад яго выслушаць, і ту ю ганебную ситуацыю, якая адбылася ўчора ў камандным пункце, калі камандзір палка лаяўся на Ліду апошнімі словамі, а яна, і без гэтага раззлаваная, павінна была стаяць і пакорна слухаць, каб не зарабіць дадатковыя непрыемнасці.

Некаторы час маёр усё гэтак жа глядзеў на яе і маўчаў. Нарэшце ён ціха сказаў:

— Яна напіша. Маці напіша.

У грудзях Ліды нешта балюча сціснулася, дыханне перахапіла. Яна толькі тады добра трымалася, калі выкідала з галавы непатрэбныя страшныя думкі, але, калі яны зноў авалодвалі ёю, яна адчувала асяпляльны жах, які паралізоўваў яе разум, не даваў спакойна разважаць, раз'ядаваў знутры...

Ліда ўпартага сціснула зубы і спадылба зірнула на Дубоўку. Навошта гэта ён? Назнарок, ці што? Можа, ён спецыяльна нагадаў ёй пра маці, каб яе горла перагарадзіў настойлівы камяк, які ў такія хвіліны замінаў ёй дыхаць?..

Але светлыя блакітныя вочы маёра, у якія Ліда насцярожана ўтаропілася сваімі цёмнымі вачыма, засталіся спакойнымі і сур'ёзнымі. У іх не было нават намёку на здзек.

— Напіша, — паўтарыў ён, і яго цяжкая рука ўсё ж такі саслізнула з пляча Ліды. Ён на секунду зажмурыўся і ўздыхнуў, а потым шпарка выйшаў пад адкрытае неба, прыгнуўшыся, каб не зачапіцца за ніzkія галіны дрэва.

Першае звяно “Лавачкіных-5”, якое ўзначальваў Дубоўка на самалёце нумар трэ, пранеслася па полі, адварвалася ад яго і зладжана паднялося ў паветра, а за ёю стартавала звяно Федарэнкі. Замыкаў групу Зелянкоўскі са сваімі вядзёнymi. Эскадрылля набрала вышыню, лягла на курс і панеслася ўперад наступрач “месершмітам”, да якіх заставаліся нейкія кіламетры.

Максім Варановіч ляцеў справа ад “тройкі” маёра, а Ліда — злева. Як толькі маладая жанчына села ў самалёт, усё раптам зрабілася нязначным: і горкая крыўда на таварышаў-лётчыкаў за неразуменне, і дзіўныя паводзіны Дубоўкі, які быццам забыўся пра жудасны промах Ліды, і калючыя, бы цярновыя шыпсы, успаміны пра зласчансны ўчарашны дзень... Нават вострая трывога за маці неяк прытупілася, адышла на другі план. Зараз Ліда адчувала толькі чароўнае ѹднанне са сваім самалётам, які слухаўся кожнага яе руху, і лёгкае прыемнае галавакружэнне ад хуткасці і вышыні. У блакітных нябесах не было ніводнай хмурынкі, сонца свяціла акурат ззаду — ці маглі існаваць лепшыя ўмовы для таго, каб першымі заўважыць праціўніка, а самім застацца нябачнымі?..

— Я Зубр пяць, я Зубр пяць! — прагучала ў навушніках голас Рыгора Дубоўкі. — Увага, уперадзе “месершміты”, “месершміты”!

Ліда да болю ў вачах угледзелася ўдалечыню і, нарэшце, распазнала далёкія рысачкі “месераў”. Яны ішлі даволі высока, але ўсё роўна апынуліся значна ніжэй, чым трэцяя эскадрылля.

Сэрца Ліды ўзбуджана закалацілася ў грудзях, у роце перасохла. Зараз бітва ёй патрабавалася больш, чым паветра, больш, чым усё на свеце! У са- малёце бітва становілася яе жыщём, і без яе нельга было існаваць! У бой, хутчэй у бой!

“Тройка” маёра пакачала крыламі – загадала рухацца за ёю – і падня- лася недзе на тысячу метраў, каб заніць больш зручную пазіцыю. Эскад- рылля накіравалася ўслед за Дубоўкам, а вопытны Мацвеі Зелянкоўскі, які наперад ведаў усе намеры камандзіра, без падказкі пачаў забіраць яш- чэ вышэй, каб яго звяно прыкрыла ўдарную группу зверху.

“Месершміты” набліжаліся. З рысачак на гарызонце яны ўжо ператва- рыліся ў выразныя вуглаватыя сілуэты ўнізе, але, мяркуючы па ўсім, ня- мецкія лётчыкі пакуль не зауважалі пагрозы. Магчыма, ім замінала сонца, а магчыма, яны проста не бачылі бела-блакітныя Ла-5 на фоне неба.

– Я Зубр пяць, я Зубр пяць! Атака! – прагрымела ў навушніках.

Самалёт маёра нырнуў уніз, і Ліда панеслася за ім, зрываячыся ў круглое імкліве пікіраванне. Кроў загрукатала ў яе вушах, дыханне зблілася, у грудзях задрыгала ад хвалівання, захаплення і прагнага жадання хутчэй апынуцца там, унізе, каб у апошні момант, калі да ворага застанецца некалькі дзясяткаў метраў, мсціва ўсадзіць у яго кароткую кулямётную чаргу і тут жа спрытна кінуцца ўгору, ведаючы, што ён ахутаўся дымам і праваліўся!..

У эфір нечакана ўварваліся палахлівыя адрыўістыя фразы на дзіўнай рэзкай мове: немцы ўсё ж такі зауважылі эскадрыллю. Але ратаванца было позна, бо першае звяно ўжо падала на іх каршуном. Вялікія пальцы Ліды апынуліся на гашэтках, яна паймала адзін з “месераў” ў крыжык прыцэлу, затаіла дыханне... “Яшчэ ўбачыш, Дубоўка, як я магу!” – прамільгнула лі- хаманкавая думка.

Раптам самалёт маёра пачаў прыцішаць хуткасць, і здзіўленая Ліда была вымушана таксама прытармазіць (як, зразумела, і другі вядзёны, Максім, а потым і звяно Федарэнкі, якое зніжалася следам за імі). Сотні здагадак успыхнулі і замітусіліся ў галаве Ліды: падбіты? заглух матор? спыняе атаку?.. Аднак “тройка” па-майстэрску выйшла з піке, завіслі над “месершмітамі” на кароткія і разам з тым бясконцыя, бы размазаныя ў гэ- тым часавым прамежку секунды, і рагучая стрэліла доўгай бязлітаснай чар- гою. Адзін з “месераў”, які быў бліжэй за іншых, тут жа знік; Ліда, схамя- нуўшыся, рэзка націснула абедзве гашэткі, але прыцэл даўно збліўся, таму трасы прайшлі занадта высока над намечаным самалётам. Недзе справа са строю выпаў яшчэ адзін “месер”: яго атакаваў Максім. У наступны момант “тройка” маёра па дыяганалі праскочыла над нямецкімі знішчальнікамі, якія таксама адкрылі агонь, і рванула ў вышыню. Лідзе прыйшлося спеш- на накіраваць свой самалёт за ім, каб па-ранейшаму ісці злева ззаду.

Лётчыца была моцна раззлавана. Некалі ёй ужо даводзілася лётаць з Дубоўкам у якасці вядзёнай, але з той пары прайшло даволі многа часу і яна паспела забыцца на яго звычку памяншаць хуткасць у асобных хвілі- ны бою. Гэта рабілася дзеля меткасці стральбы, каб забяспечыць поўнае знішчэнне праціўніка. Лідзе гэта надта ж не падабалася: яна аддавала пе- равагу спрытнасці і кароткім дакладным чэргам, якія джалілі самалёт ворага ў самыя слабыя месцы і прыводзілі яго ў непрыдатнасць. Шчырая ка- жучы, гэта было не вельмі надзеяна, але ёй падабалася паказваць, якая яна ўмелая і вёрткая. Менавіта зараз ёй асабліва моцна хацелася прадэ- манстраваць свае здольнасці, бо ў яе галаве стаяла ўчараашняя жорсткая фраза Дубоўкі: “Я не пазбаўляю цябе магчымасці прымаць удзел у выле- тах, але зусім не па той прычыне, што лічу, быццам ты зможаш прынесці іс- тотную карысць”. Ліда тады адразу вырашила, што будзе ўпартая даказваць

яму адваротнае. Яна жадала знішчыць як мага больш нямецкіх самалётаў, каб Дубоўку прыйшлося прызнаць, што яна патрэбна яго эскадрылі. І вось зараз ён быццам назнарок пазбавіў яе гэтай магчымасці! У душы Ліды гарэла дзіцячая крыўда і драпалася кіпцюрамі злосць.

Звёны маёра і Федарэнкі ўзняліся высока ў неба, разышліся веерам і зноў кінуліся ўніз. Папярэдній атакай яны дабіліся таго, да чаго імкнуліся: “месеры” сыпанулі ў розныя бакі, і іх строй распаўся на дзве неаднолькавыя часткі. Іх, бясспрэчна, стала менш, і Ліда зрабіла вывад, што дзеянні другога звяна мелі значны поспех. Глеб накіраваў сваіх вядзёных на адну частку “месершмітаў”, а Дубоўка – на другую. “Адзін самалёт – мой!” – рапчула падумала Ліда.

Аднак і на гэты раз усё адбылося не так, як ёй хацелася. Немцы не чакалі, пакуль Ла-5 яшчэ раз іх абстрагаюць; як толькі эскадрылля пачала зніжэнне, яны ўпэўнена адварунулі ўбок, таму звяну Дубоўкі застаўся толькі адзін самалёт, які замарудзіўся і не паспей за астатнімі. Ліда апінулася ў нязручным становішчы для стрэлу і не змагла яго атакаваць, і вораг ізноў дастаўся маёру. Калі б жанчына была адна, без вядучага, яна зрабіла б адзін хітры мудрагелісты манёўр і ўсё ж такі нагнала б “месер”, але зараз яна была вымушана пакорна ісці злева, як прыклененая. Ліду злавала тое, што яе звязалі па руках і нагах, ёй хацелася свабоды, прасторы, каб было дзе разгарнуцца, а яе трымалі ззаду, як быццам яна была неспрэктываванай дзяўчынкай, якая магла сапсаваць усю справу.

Тым часам абставіны складаліся не на карысць савецкім лётчыкам. У пачатку бітвы быў дасягнуты эффект нечаканасці, што дазволіла ненадоўга захапіць ініцыятыву, але цяпер, калі ён перастаў дапамагаць, прыходзілася спадзявацца толькі на майстэрства. Частка самалётаў праціўніка была знішчана, але ў паветры заставалася яшчэ дастатковая ворагаў, якія не збіраліся так проста аддаваць перамогу. А трэцяя эскадрылля ўжо панесла першыя страты...

– Я Філін тры, я Філін тры! – уварваўся ў вушы Ліды напружаны голас, які імкнуўся прабіцца скроў патрэскаванні і шум у эфіры. – Вымушаны выйсці з бою! Паўтараю: выходжу з бою!

Краем вока Ліда зауважыла “чацвёрку” Зелянкоўскага, якая нырнула пад усе самалёты і паляцела прэч. Яна была жорстка паранена: частка крыла адарвана, фюзеляж у адмечінах ад куль, хвост моцна патрапаны... Напэўна, Зелянкоўскі, які час ад часу пікіраваў са сваім звяном на адзіночныя “месершміты”, натрапіў на сур'ёзнае сапраціўленне. Нават глядзець на яго “чацвёрку” было страшна, бо з'яўлялася такое ўражанне, што яна восьвесь сарвецца ў штопар. І як толькі Зелянкоўскі ўтрымліваў яе гарызантальна? Зараз яму заставалася або адразу выскочыць з парашутам, або паспрабаваць уратаваць самалёт і спешна пайсці на пасадку на нейкім полі, кожную секунду чакаючы, што перакулішся.

Адзін “месер” спакусіўся лёгкай здабычай і атакаваў бездапаможнага Зелянкоўскага, але на яго тут жа спікравала “шасцёрка” Ігната Міхалёнка. Хлопец расправіўся з “месерам” першай жа чаргою і прыкрыў свайго вядучага зверху, дазваляючы спакойна зніжацца.

Неяк само па сабе здарылася так, што бітва ператварылася ў асобныя сутычкі, дзе проста не магло існаваць ніякага баявога парадку. Дзядзька Мацвея і Ігнат выбылі, таму ад іх звяна застаўся адзін Лёва Русак, які вырашыў далучыцца да астатніх эскадрыллі. Як справы ў Глеба Федарэнкі, Ліда не бачыла, але яе ўласна звяно распалася: на адным з віражоў немцы адсеклі Максіма, які зараз змагаўся недзе зусім убаку. Сама Ліда працягвала ўпарты тримацца каля Дубоўкі, каб у яго больш не было падстаў

абвінаваціць яе ў самастойнасці. Аднак карысці гэта ўсё роўна не прыносіла, таму што раздражнёная, выбітая з каляіны Ліда пасля сваёй першай няўдачы пачала “мазаць”, і чым далей, тым часцей. Гэта яшчэ больш выводзіла яе з сябе, бо са стральбою ў яе ніколі не было праблем. Дубоўка збіў два і зачаткі трох самалёты, а яна боўталася злева ад яго і толькі скрыпела зубамі ад сваёй поўной непатрэбнасці. Навошта ўвогуле быць вядзёнай, калі большасць перамог прыходзіцца на камандзіра звяна?..

Нечакана міма Лідзінай “сямёркі” прамчаўся нейкі “лавачкін”, на хвасце ў якога неадрыўна вісеў “месершміт”. Мяркуючы па нумары пяць на фюзеляжы, “лавачкіным” кіраваў Слаўка Новік. Нягледзячы на ўсе яго хітрыкі, усе фігуры пілатажу, якія ён выпісваў у паветры, настойлівы немец ніяк не адлеўліваўся і працягваў яго праследаваць. Ліда глянула на самалёт маёра: той ляцеў зусім у іншы бок і, напэўна, не заўважаў небяспечнага становішча таварыша. Маладая жанчына злосна нахмурылася і ражуча павярнула сваю “сямёрку”, каб прыйсці на дапамогу Слаўку.

Ліда прыстроілася да “месера” ззаду справа, дачакала зручнага моманту і з асалодай націснула гашэткі. Хісткае крыло нямецкага самалёта адразу адляцела, лёгка зрэзанае адзінай чаргою, і “месер” тут жа праваліўся. Ліда, сэрца якой замірала ад захаплення, зрабіла над ім пераможны круг. Ну вось і першы збіты самалёт! Варта было толькі адараўацца ад Дубоўкі – і ёй адразу пашанцавала! Потым яна яшчэ паспрачала з ім наkont пераваг і недахопаў звязкі “вядучы-вядзёны”!

Ліда, якую зноў ахапіла ўпэўненасць, дзелавіта агледзела неба ў пошуках праціўніка. Унізе яна заўважыла самалёт Федарэнкі, які паводзіў сябе крыху дзіўна. Ліда добра ведала парывісты лётны почырк Глеба, таму яна наспярожылася, убачыўшы, што яго “дзяявятка” няцвёрда рыскае ў паветры. Магчыма, Глеба парапіла і цяпер ён усе свае сілы скіроўваў на тое, каб весці самалёт... Ліда акінула навакольную простору зоркім позіркам і наstrapіла на пару “месершмітаў”, якія знаходзілася крыху вышэй за Федарэнку. Калі яны ўбачаць яго і накінуцца, ён ні пры якіх умовах не зможа адбіць атаку... Жанчына без разважанняў паляцела ў іх бок. “Спадзяюся, што на гэты раз, Глеб, ты не будзеш на мяне сварыцца”, – падумала яна.

Ліда пранеслася міма “месераў” і ўвяла іх за сабою. Некаторы час яна прымушала іх беспаспяхова за ёю ганяцца, але потым выканала адзін са сваіх звычайных манёўраў, узяла на прыцэл першы з “месераў” і метка стрэліла. Самалёт задымеў, відавочна пахіснуўся, аднак ўтрымаўся ў паветры. Пашкоджанне не выглядала сур'ёзным, але нямецкі лётчык, напэўна, вырашыў не рызыковаць і хуценька паляцеў прэч. Ліда не стала яго дабіваць і пераключыла ўвагу на другі самалёт.

Тут маладую жанчыну чакала жахлівая навіна, ад якой у яе задрыжала ўнутры: патроны закончыліся... Што рабіць? Разгубленая Ліда хутка разварнула “сямёрку” і панеслася прэч, а “месершміт” паляцеў за ёю. Фюзеляж яе самалёта пачалі праўбіваць кулі... Пакуль што Лідзе пічасціла і яны ў яе не траплялі, але ёй ўсё роўна зрабілася страшна: як ёй паводзіць сябе, калі яна бязбройная, а бой працягваецца? “Можа, ён і не заўважыў, што я ў яго не стрэліла, хаця момант быў зручны, – таропка думала яна. – Можа, я змагу некаторы час вадзіць яго за сабой, а потым сябры ўратуюць мяне, як я ўратавала Слаўку...”

Аднак час ішоў, а дапамога не прыходзіла. Ліда бачыла, што астатнія таксама былі занятыя бітвой, ім было праста не да яе. Колькасць ворагаў паменшылася да дзесяці, але лягчэй ад гэтага не зрабілася, таму што сёння трэцяя эскадрылля сутыкнулася з даволі вопытнымі нямецкімі лётчыкамі.

“Разлічваць зараз можна толькі на сябе”, – скалануўшыся, зразумела Ліда. Зразумела яна і тое, што ў яе засталася адзіная зброя.

Лабавая атака. Таран.

Толькі так яна знішчыць ворага.

Толькі гэты сродак можа ёй дапамагчы.

І разам з самалётам праціўніка павінен загінуць і яе ўласны самалёт, яе родная “сямёрка”.

А хутчэй за ўсё, і сама Ліда...

Ліда лютая ўкусіла сябе за губу і рванула ўперад з такой хуткасцю, якой толькі магла дабіцца ад “сямёркі”. “Месер” паціху адставаў, а “лавачкін” бела-блакітнай ракетай імчаўся ўсё далей і далей, не звяртаючы на гэта ўвагі. Потым ён залажыў қруты віраж, змяніў напрамак руху і панёсся проста на “месершміт” – лоб у лоб. Ліду ўціснула ў крэсла, галава ў яе моцна закружылася, на скронях выступілі кропелькі халоднага поту... Яе сэрца гарачкава заходзілася ў няроўных ударах, быццам жадала за некалькі секунд адстукаць усе тыя, якім было ўжо не суджана прагуучаць... Уперадзе рос корпус нямецкага самалёта, які ні ў якім разе не збочыць, ні за што на свеце не ўхіліцца – гэта было чамусыці відавочна для Ліды. Яна імкліва ляцела яму насustrач, і ў яе галаве не было зусім ніякіх думак, толькі пякучае, невыноснае жаданне: хутчэй бы ўсё гэта нарэшце скончылася...

...Але ў апошняе імгненне, калі адлегласць паміж самалётамі небяспечна скарацілася, на “месершміт” спікіраваў нейкі савецкі самалёт. Ён ляцеў так хутка, што здавалася, быццам паветра само расступаецца перад ім, яно байца – байца і яго самога, і яго гневу, і таго, што можа здарыцца ў наступную секунду. Ён падаў на “месер” драпежнай птушкай, падаў няўхильна і бязлітасна. Але да каго ж ён быў бязлітасны, да “месера” ці да сябе?..

Самалёт пранёсся апошняя метры да ворага – і ўрэзаўся носам у яго бок. Прамільгнула і тут жа знікла вялікая тройка на бела-блакітным фюзеляжы, пачуўся страшны трэск і грукат, паліцелі абломкі... Ліда паспела яшчэ рвануць ручку на сябе і кінуць “сямёрку” ўверх, на выратавальную вышыню. У наступны момант рэшткі савецкага самалётаў узарваліся – полымя шыбанула ва ўсе бакі, неба заслала воблака чорна-бурага дыму...

Лідзіна “сямёрка” выскачыла на чыстае паветра, і лётчыца ліхаманка выраўняла палёт. Яе ўсю калаціла, яна ледзь магла кіраваць самалётам. Ліда глядзела ўніз шырока расплюшчанымі вачымі і нічога не бачыла: перад яе ўяўным позіркам стаяла лічба трэх, якую яна заўважыла на “лавачкіну”. Такі нумар меў знішчальнік маёра Дубоўкі... “Не, не можа быць, каб ён загінуў... – паўнепрытомна думала Ліда. – Не можа быць... Не можа...” Яна пачала апісваць вялікія кругі над месцам трагедыі, пранізаючы задымлене паветра адчайным позіркам, але нічога абнадзеялівага не заўважала. Яе рукі вельмі дрыжалі, а дыханне было частым і перарывістым.

– Ну навошта ён, навошта... – шаптала яна перасохлымі вуснамі, і з кожным словам у яе душы нешта разрывалася. – Лепш бы я, я сама... Не трэба было... Навошта...

Зверху на Лідзіну “сямёрку” ляцеў нейкі “месершміт”, але яна не звяртала на гэта ўвагі. Ёй нават хацелася, каб ён збіў яе. Яна не павінна існаваць, раз усе людзі гінуць ад адной яе прысутнасці... Спачатку Сярожка, цяпер маёр... Ніхто з іх не заслугоўваў смерці, яны маглі пражыць доўгасць жыцця. З-за яе гэта цяпер немагчыма...

На “месершміт”, які пагражаяў Лідзе, сядзіта накінуўся Ігнат Міхалёнак на сваёй “шасцёры” – і калі ён толькі паспееў вярнуцца? Не прайшло і

пяці секунд, а “месер” ужо задыміў і пачаў падаць, але недзе справа адразу, быццам у адказ, уніз паляцеў безнадзейна знявечены “лавачкін” Арцёма Варановіча. Душэйны баль Ліды зрабіўся нясцерпным, і ёй вельмі захацелася заплакаць, але ў яе гэта чамусыці не атрымалася. Мабыць, на вайне яна развучылася...

Рэшткі трэцій эскадрылі працягвалі змагацца, але ў некаторых ужо не было боепрыпасаў, а самалёты астатніх былі моцна патрапаны. “Хутка скончыцца паліў”, – з вялай трывогай падумала Ліда, зірнуўшы на бензамер. Бой цягнуўся занадта доўга, яго даўно трэба было завяршыць. І эскадрылі цяпер не выйсці з яго так проста: нагоняць і знішчаць. Калі б тут быў Рыгор Дубоўка, ён абавязкова штосьці прыдумаў бы, знайшоў бы выхад з гэтай сітуацыі, але яго больш няма і ніколі не будзе... А без яго яны быццам сляпія кацяняты...

Раптам погляд Ліды натрапіў на нешта зусім нечаканае: разразаючы паветра, да іх ўпэўнена ішла група савецкіх самалётаў – “аэракобраў” Р-39 з суседняга аэрадрома. Здаецца, яны толькі што былі далёка-далёка, але вось ужо першыя з іх пачынаюць праносіцца над галовамі і спрытна пікіраваць на “месершміты”. Іх многа, іх больш, чым ворагаў, у іх поўныя боекамплекты і бензабакі, іх лётчыкі свежыя, не стомленыя... У эфіры загучалі таропкія нямецкія каманды, і апошнія сем “месераў” зрабілі спробу спешна перастроіцца ў баявы парадак, каб аказаць належнае супраціўленне, але “аэракобры”, гэтая нябесная эліта, не далі ім такой магчымасці. Яны віхрам наляталі на варожыя самалёты і адсякалі ім крылы, хвости, прабівалі абшыўку, знішчалі маторы... “Месеры” пачалі правальвацца: першы, другі, трэці... Толькі адзін уратаваўся: спрытна рвануўся ўбок і, пакідаючы пасля сябе дымавую сцежку, паляцеў над лесам. “Аэракобры” дзейнічалі так імкліва і зладжана, што трэцяя эскадрылля, выматаная да знясілення, выглядала на іх фоне маруднай і зморанай. Яна чымсьці нагадвала групку параненых дварнякоў, якія да апошняга змагаліся з воўчай зграяй і змаглі пратрымацца да паяўлення крэпкіх, моцных паляўнічых псоў.

“Аэракобры” рабілі сваю справу добра, таму неба хутка апусцела. У глыбіні пакрамсанай душы Ліды загарэлася слабая іскрынка павагі і падзякі: суседзі прыйшлі на дапамогу вельмі своечасова, “лавачкіны” ніяк не ўправіліся б адны. Аднак цяпер маладая жанчына проста не магла ні пра што думаць, бо занадта многа ўсяго здарылася. Яна быццам пражыла цэлае жыццё за гэты паветраны бой... Ёй хацелася толькі аднаго: зараз жа вярнуцца на аэрадром.

“Чаму мы застаёмся тут, чаму не ляцім? Бітва ўжо скончана!” – крыху раздражнёна падумала Ліда і яшчэ раз кінула позірк на бензамер. Паліва хопіць хвілін на дзесяць, а потым...

І нечакана яна зразумела.

Не было нічога дзіўнага ў tym, што “лавачкіны” разгублена кружылі на адным месцы: яны не адважваліся ляцець паасобку, чакалі загаду. Але хто мог аддаць гэты загад, калі іх камандзір загінуў? Калі б спыталі Ліду, яна без разважанняў сказала б, што зараз іх кірауніком можа стаць дзядзька Мацвеік як самы вопытны пасля Рыгора Дубоўкі. Аднак ён выйшаў з бою, таму прыходзілася адмовіцца ад гэтага варыянта. Таксама Ліда лічыла вельмі добрым лётчыкам Глеба Федарэнку, нягледзячы на тое што яны цапаліся амаль пры кожнай сустрэчы. Але і ён не быў здольны іх узнічаліць, бо, мяркуючы па ўсім, яго параніла і яму самому патрабаваўся той, хто дапамог бы арыентавацца. Дык хто ж застаецца? Слаўка? Русак? Міхалёнак?..

Ліда напружылася ў крэсле, хуткім рухам уключыла радыёперадатчык і закрычала ў яго:

— Я Пантэра два, я Пантэра два! Усе да мяне, вяртаемся на аэрадром! Я Пантэра два, усе да мяне!

Трэцяя эскадрылля быццам здабыла надзею. Максім Варановіч хуценька прыстроіўся да Ліды вядзёным, за імі сталі Глеб і Слаўка (на гэтых раз месца вядучага заняў апошні), а Лёва Русак і Ігнат апынуліся ззаду. Звёны засталіся ў ранейшым парадку і складаліся з тых жа самых людзей, але тым ясней было бачна, колькіх сярод іх не хапала...

Ліда зірнула на компас, пакачала крыламі сваёй “сямёркі” і накіравала яе прама ў бок аэрадрома. Як часта яна раней марыла вось так ляцець уперадзе ў якасці камандзіра групы, як часта ёй хацелася ўзначаліць сапраўдны баявы вылет! Вось мары здзейніліся, а яна не адчувае нічога, акрамя цяжкай, глухой стомленасці. Занадта ж гэта адказная справа, занадта многа людзей залежаць ад яе, Ліды...

У асноўным палёт прайшоў спакойна. Больш за ўсё Ліду трывожыў Федарэнка, самалёт якога перыядычна правальваўся ў паветраныя ямы і кожны раз прымушаў яе ўздрыгваць. Яна ўвесе час баялася, што Глеб не зможа дацягнуць да аэрадрома. Некалькі разоў яна парывалася выклікаць яго па радыё, каб спытаць пра самаадчуванне, але тут жа адмаўлялася ад гэтай думкі. Федарэнка быў вельмі гордым чалавекам, ёй ні ў якім разе не прызнаўся б ва ўласнай слабасці.

Калі нарэшце паказаўся аэрадром, Ліда ўздыхнула з палёгкай. Толькі зараз да яе прыйшло разуменне таго, як жа моцна яна была сканцэнтравана. Лётчыца не стала рабіць над аэрадромам звычайны круг, яна проста выпусціла шасі і пайшла на пасадку, а за ёю сталі прызямляцца і астатнія самалёты.

Як толькі “сямёрка” прабегла па полі і спынілася, а вінт перастаў круціцца, Ліда сцягнула з галавы шлем і змучана схавала твар у далонях. Тут, на зямлі, калі адпала неабходнасць клапаціцца пра сваю эскадрыллю, маладую жанчыну зноў ахапіў боль незваротнай страты. Маёр Дубоўка ўратаваў яе — і заплаціў за яе жыццё сваім... Яшчэ ўчора ён, здаецца, сам быў готовы яе забіць, а сёння без разважанняў кінуў “тройку” ў апошнє страшнае пікіраванне, каб Ліда магла жыць далей. Магчыма, такім і павінны быць камандзіры эскадрылляў: здольнымі дзеля сваіх лётчыкаў адмовіцца ад усяго на свете... І ад самога свету таксама.

Ліда адкінула каўпак, перабралася на крыло і цяжка саскочыла на зямлю. Глеб Федарэнка спрабаваў выйсці з кабіны, але гэта ў яго дрэнна атрымлівалася: яго левая нога была прастрэлена ў бядры, на што паказвала вялікая цёмная пляма на яго форменных штанах. Ён лаяўся скрозь спіснутыя зубы і адмахваўся ад санітараў, якія спрабавалі яму дапамагчы. Астатнія лётчыкі таксама пакідалі свае самалёты, але не разыходзіліся. Усе яны выглядалі разгубленымі і прыгнечанымі, асабліва Максім, які страціў сёння не толькі камандзіра, але і роднага брата. Убачыўшы, што Ліда выйшла, яны пачалі паціху сцягвацца да яе, быццам не ведалі, што ім рабіць і куды яшчэ ісці.

— Колькі збіта? Трэба далажыць, — не гледзячы на іх, хрыплавата вымавіла Ліда.

— Я знішчыў два “месеры”, — невыразным абыякавым тонам адазваўся Міхалёнак, і яго твар перасмыкнуўся, нібы сённяшніе дасягненне было ў цяжкар хлопцу, прыносіла яму боль. — Яшчэ з адным расправіўся дзядзька Мацвеі.

Русак стаяў моўчкі, апусціўшы вочы. Яго бровы стомлена сыходзіліся на пераносці, а на лбе пралягала зморшчына. Лёва адмоўна матнуў галавой, адказваючы на позірк Ліды. Тая павярнулася да Варановіча.

— А ты, Максім? — ціха спытала яна.

Спрабуючы нешта сказаць, лёгчык варухнуў вуснамі, але яны відавочна задрыжалі, і ён ізноў стуліў іх у тонкую надламаную лінню. Павярнуўшыся, Максім пахіснуўся і слепа паплёўся преч.

— Ён таксама адзін збіў, я бачыў, — глухавата вышіснуў Слаўка.

— Ведаю, — адрывіста сказала Ліда. — Адзін — я. — Яна крыху памарудзіла. — І яшчэ тры знішчыў... ён.

Ніхто не перапытаў, пра каго яна гаворыць. Усё было зразумела.

“Такім чынам, атрымліваецца восем...” — Ліда змарнела заплюшчыла вочы. Гэта быў вельмі добры, нават выдатны вынік: эскадрыллі рэдка калі даводзілася знішчыць столькі самалётаў за адзін вылет. Куды часцей адзін ці два, але ніяк не восем! Увогуле здавалася дзіўным, як такое атрымалася, асабліва ўлічваючы колькасную перавагу працёніка. Адзін з самых паспяховых паветраных баёў за апошні час... У іншых абставінах лётчыкі, дачакаўшыся канца вылетаў, усе разам адправіліся б святкаваць перамогу, але зараз... зараз перамога паблякла і страціла сваю капштоўнасць. Два чалавекі не вярнуліся... Якая можа быць перамога?

Ліда сціснула вусны і падняла галаву. Сярод тэхнікаў, якія няведама калі паспелі апынуцца тут, ля самалётаў, маладая жанчына заўважыла постаць высачэзлага Зелянкоўскага, які трывожна ўгляджаўся ў лётчыкаў трэцяй эскадрыллі. Напэўна, ён удала пасадзіў сваю “чацвёрку” недзе ў полі, а свае падvezлі яго да аэрадрома. Твар дзядзькі Мацвея быў шэрым і амярцвельм: зразумела, капітан заўважыў адсутнасць двух самалётаў.

Побач з Зелянкоўскім стаяў камандзір іх палка Якімовіч — лысаваты немалады мужчына са светлымі вусамі. Звычайна сярдзіты, прыдзірлівы, зараз ён выглядаў незвычайна ўхім. Менавіта да яго і накіравалася Ліда, а Слаўка, Ігнат і Лёва сталі таксама падбірацца бліжэй, маўклівымі ценямі рухаючыся следам за ёю.

Ліда падышла да Якімовіча і спынілася. Яе спіна была вельмі прамой, як і заўёды, а вочы глядзелі стомлена. Чаму гэтая сітуацыя так нагадвае ёй учараашні дзень?..

— Дазволіце далажыць, таварыш палкоўнік? — нейкім драўляным голасам спытала яна.

У Якімовіча вырваўся няпэўны кашпляючы гук, які мог сысці за дазвол, і яна сіпла сказала:

— У паветраным бai знішчана восем “месершмітаў”, шэсць збіты групай “аэракобраў”, якія ўступілі ў бітву крыху пазней. Астатнія два змаглі ўратавацца. З нашага боку... — Тут гаварыць стала зусім цяжка, таму яна спачатку зрабіла глыбокі ўдых і толькі потым вышіснула: — З нашага боку таксама ёсьць ахвяры. Гэта старшы сяржант Арцём Варановіч і... і маёр Рыгор Дубоўка.

Зелянкоўскі, які, напэўна, да апошняга спадзяваўся, што “тройка” яшчэ прыйдзе, закрыў твар рукамі.

Ліда хацела працягваць, але Слаўка Новік хрыпла перапыніў яе:

— Хопіць, Ліда, хопіць! Ты белая, страшэнна белая — амаль як мел! Спініся, інакш прытомнасць страціш!

Не слухаючы яго, Ліда слаба прагаварыла:

— Аbstавіны, у якіх загінуў старшы сяржант, мне невядомы, але маёр... Я хацела здзейсніць лабавую атаку на “месершміт”, а маёр апярэдзіў мяне і... і пратараніў яго сам... Атакай зверху...

Голос Ліды канчаткова сарваўся, а збоку пачуліся дзіўныя здаўленыя гукі: гэта разрыдаўся капітан Зелянкоўскі, які працягваў хаваць твар у далоніх. Лідзе таксама хацелася заплакаць, каб тугі вузел, які балюча закручваўся ў грудзях, пакінуў так моцна ціснуць, але вочы па-ранейшаму заставаліся сухімі. “Я нават не паспела папрасіць у Дубоўкі прабачэння, —

адчужана падумала яна, гледзячы ў пустэчу невідушчым позіркам. – За тое, што з-за меня загінуў Сярожка”.

Якімовіч падышоў да Ліды на крок бліжэй.

– Не гавары больш нічога, не трэба... – глуха сказаў ён і зусім злёгку, па-бацькоўску страсянуў яе за плечы, паклаўшы на іх свае дрыжачыя рукі. – Ты малайчына, што прывяла эскадрыллю, малайчына... Ты вельмі добрая лётчыца, Ліда. І не абвінавачвай сябе ў тым, што здарылася... Ён сам так вырашыў, разумееш?

Ліда маўчала і не глядзела на яго.

– Ідзі адпачываць, мілая. Ідзі і ні пра што не думай, – незвычайна мяк-ка вымавіў ён.

Нехта падышоў да яе збоку і ўклаў штосьці ў руку.

– Трымай, Ліда. Гэта табе, – нягучна сказаў Саша Mixeeў.

Ліда аўтаматычна перавяла позірк на далонь: у ёй быў патрапаны мяты канверт са знаёмым няцвёрдым почыркам. Маладая жанчына павольна распічатала яго знямелымі пальцамі і дастала невялічкую паперку, якая была дробна спісана з абодвух бакоў.

Дараажэнъкая дачушика!

Мне вельмі сорамна за тое, што я так даўно не пісала табе. Даруй мне, калі можаш... У нашу вёсачку прыйшли немцы і падпалілі яе, але мы паспелі ўцячы ў лес і ўратаваліся. Да гэтага я не мела ніякай магчымасці адправіць табе нават кароценъкую запіску, але зараз усё добра, таму што...

Радкі пачалі расплывацца перад вачамі Ліды, і на паперку закапалі доўгачаканыя слёзы. Жанчына перарывіста ўсхліпнула і ціха расплакала-ся, а ў памяці яе ўспыхнулі ясныя светла-блакітныя очы Рыгора Дубоўкі, які зусім нядайна стаяў насупраць яе і сур'ёзна гаварыў: “Маці напіша...”

03.12.2013 – 20.12.2013

Віктар КАРАВОСАЎ

Віктар Цімафеевіч Каравосаў нарадзіўся 17 студзеня 1948 года ў вёсцы Лугіны Горацкага раёна Магілёўскай вобласці ў сям'і калгаснікаў. Закончыў школу з залатым медалём, сельскагаспадарчую акадэмію з адзнакай, аспірантуру – з вынаходствамі.

Працаваў у НДУ, выкладаў у педуніверсітэце, загадваў магістратурай, аспірантурай і дактарантурай у Беларускім аграрна-тэхнічным універсітэце. У БДТУ працаваў ў 2012 – 2014 гг. на кафедры лясных культур і глебазнаўства.

Родзіне

И хоть меня Вы не чтили,
Счастье хоть так безнадежно,
В добром классическом стиле
Немо люблю Вас и нежно!..

Грустные строки признанья
Меня, не любившей России.
Тщетны сыновни старанья,
В иге иссякли их силы.

Близится мета разлуки.
В роке славянства жестоком
Пусть несомкнутые руки
Станут нам горьким упрёком!

...И хоть меня Вы не чтили,
Счастье хоть так безнадежно,
В добром классическом стиле
Немо люблю Вас и нежно!

1991

Озарение

Сколько выюга не воет,
Жить осталось ей мало.
Май цветущий случится
Над Россией моей!
Без учёта сословий,
Должностей, капитала –
Однаково всем
Запоёт соловей.

На концертах бесплатных
Он неистово свищет.
Откровенно смеётся
Над людской суетой.
Вмиг счастливее станет
И богатый, и нищий,
Широко улыбнётся,
Как при встрече с мечтой.

Люди, люди! Людишки!
Сбросьте вашу спесивость!
Может хватит господства
Над собратьями всласть?
Лишь в гармонии счастье,
Бытия справедливость,
А все беды планеты –
Ваши деньги и власть!

Сколько выюга не воет,
Жить осталось ей мало.
Май цветущий случится
Над Россией моей!
Без учёта сословий,
Должностей, капитала –
Однаково всем
Запоёт соловей.

1996

Окошко

Памяти покойной матери

Счастье нас обходило в деревне,
Лучшей доли устали мы ждать.
И, заплакав, тропинкою древней
На большак повела меня мать.

На душе тошновато немножко,
Взгляд прощальный деревне дарю –
В нашей хате горело окошко,
Отражая в полнеба зарю.

На побывки я мчался тропинкой.
Как на крыльях, взлетал на крыльцо.
В том окошечке каждой морщинкой
Расцветало старушки лицо.

...В городах одногодки мои
С караваем их трудного хлеба.
Оторвались мы все от земли
И – увы! – не достали до неба.

Холод. Грязь. Кровожадные мошки.
Нет Её. Ни друзей. Ни огня.
Ах, окошко! Родное окошко,
Ты одно греешь в жизни меня!

1994

Юношеское

Мне бы гонкой берёзкою стать
И, кустарникам всем не под стать,
Не сплетать тонкостволием низь –
Ввысь метнуться, единственно ввысь!
Свежим ветром налить свою грудь.
С небосводом навеки обняться.
Соловьями звенеть. Красоваться.
Сквозь туманы прокладывать путь.
Пить криничные струи воды
И расти до манящей звезды.
...А когда истощится вся страсть,
Когда рост навсегда прекратится,
Мне бы гулко в ромашки упасть,
Мне б в растрёпанных косах забыться,
Лечь поленицей тихой под клеть,
Распрощаться с звездой и сгореть.

1965

Вернись в деревню поутру,
Приди припасть к хрустальным росам.
Там мёд расплёсан по ветру,
Там косы так звонкого лосы.

Заря там дивной красоты.
Река, луга, поля – радужны.
Не слишком много ль чистоты
Ты променял на город душный?

Но чу! Галдёж там, брань без края,
Гнёт председатель на весь мир,
Там для подъёма урожая
Этажит маты бригадир.

Нет, не впрягайсь в неправоту!
Уйди, болея по покосам.
А станет вновь невмоготу –
Приди припасть к хрустальным росам.

1966

Сентябрь

Догорела кипрея свеча –
Значит, кончилось жаркое лето!
Грянет осень разутой, раздетой
И в окошко дожди постучат.

Пусть грустит остывающий пруд!
Пусть страна в безвременье усталла!
Отдохнём и продолжим свой труд,
Запасём на зиму хлеб и сало!

Растопи-ка на даче камин!
Пламя дров тело нежно согреет.
Не согрета душа – ты один,
Жизнь с годами всё жёстче и злее.

...Догорела кипрея свеча –
Значит, кончилось жаркое лето!
Грянет осень разутой, раздетой
И в окошко дожди постучат.

1997

Помню

Помню среди сельской зимней бели
Яркую рябину на холме.
Ягоды с воронами мы ели,
А кругом берёзы в баxроме.

Одряхлели юности деревья,
Загубил рябину местный туз.
Розово-далёкая деревня,
Сладостен рябиновый твой вкус!..

Помню среди сельской зимней бели
Яркую рябину на холме.
Ягоды с воронами мы ели,
А кругом берёзы в баxроме.

1970

Побывка

– А ну, папаша, истопи-ка баню!
– А ты, мамаша, квасом напои!
Заботы смою и пойду за данью –
Закаты пышны, щедры соловьи.

Уснувшее село беззвучной тенью
Знакомой стёжкой снова обойду.
Былая радость зацветёт сиренью,
И боль потерять отклиknется в саду.

Сниму усталость свежестью криничной,
Упрямую вплету в характер нить,
Теплом домашним запасусь привычно,
Чтобы опять всё по свету разлить...

1966

Рожь июньская

Хмельная рожь! Бескрайнее кипене!
Весёлая безумица в цвету!
И вширь, и вдаль громкоголосо пенье,
Накрывшее дорожную версту.

Смешная рожь! Мальчишеский твой голос!
Я будущее знаю по себе –
Запылившись, наклонишь тонкий колос
Тихонечко седеющей судьбе.

– И пусть! И пусть! – махает рук сплетенье,
За крылья птиц хватая на лету.
Хмельная рожь! Отрадное кипене!
Да жаль – мы все так временны в цвету.

1969

В родной деревне

Брожу по исчезающей деревне,
Где с каждым годом гуще строй могил.
Бурьян подворий, сень густых деревьев –
Последний стон былых могучих сил.

Наперебой воспоминанья лезут,
Разливы чувств грустны и широки...
Цветут здесь тихой оппозицией железу
Среди прогресса васильки.

Судьбой лихой их карты тоже биты.
И, буйствуя в означенном кругу,
По хрупким всем, которые изжиты,
Головки чертят скорбную дугу...

1981

Дедушка плюс бабушка

На кладбище лежат мой дед и бабка,
Шагнули вместе и в загробный свет.
Их тайна мне, их радостей отгадка
Понятна стала через много лет.

Без склок они перенесли напасти,
Мозолями своими и горбом
Вили гнездо. Желали оба счастья
Не каждый сам себе – на целый дом.

Семьёю бабка дорожила рьяно,
Ради неё порой сносила гром.
Случалось: дед заваливался пьяным,
Разил уюта и души погром.

Назавтра ж голова болела, вялость.
А ноги, будто гибкая лоза.
Дед, послонявшись, потоптавшись малость,
Всё объяснял ей, опустив глаза:

«Хочу о том тебе сказать, Петровна,
Что жизнь прожить – не поле перейти.
Ну в общем, понимаешь, жизнь неровна.
Кхе-кхе... Ты это самое... Прости!»

...Косилась, да не зло – скорее мило.
Как мира знак несла на стол блины...
Не просто ж так она фату хранила,
А дед берёг венчальные штаны.

1970

Механизаторы зимой

– Когда б имел златые горы!
– Шумел камыш, – в другом кругу.
Лихой гармони переборы,
Ребята пьяные в дугу.
– Причина пьянки ? Нет работы!
Любой из нас – крестьянский сын,
Трудолюбивы все до пота,
Но дела нет – исход один...

Напелись, огурцы сжевали.
Лукаво щурятся глаза:
– Не водка здесь – вода живая,
Ржаных полей Руси слеза.

От скуки разной – развлеченье,
Сердце остывших – кипяченье,
Души усталой – утешенье,
От ста болезней – излечение.

Глядит вдогонку ночь угрюмо
Продрогшей бледною луной,
Когда ватага с пьяным шумом
Плывёт по улице домой.

Петляя заячьи узоры,
Грозится вслух крестьянский сын:
– Когда б имел златые горы,
За зиму б пропил до равнин!

1971

Телевизор

Бездонен вечер. Тьма. Метели.
Подбросив в печку уголька,
Старик с старухою засели
У голубого огонька.

Ах, телевизор! Что за штука!
Окно на весь безбрежный мир:
Он вам искусство и наука,
Политик, лирик и факир.

Постиг дед тонкостей немало,
Недаром бабка им горда.
И за умом-то, как бывало,
Не надо ездить в города.

Дед – консультант весьма учёный
По химизации, по НОТ.
Глядишь, полемику с Матрёной
О нашем будущем начнёт.

Как уберечься от болезней,
Солидно лекцию прочтёт.
Спиртное, мол, не пить полезней –
Так ведь хранить какой расчёт?

За темой тема, тон свободный,
Старик беседовать мастак.
О жизни вам международной?
Успейте слушать: так и так.

Расскажет, кто к чему стремится,
Тот – честный малый, тот – лакей...
Дед зорок, дедушке не спится.
Вот нынче, гляньте-ка, хоккей!

– Пройграют наши! – бабке больно.
Старик кусает край губы.
А кот спокойно и довольно
Глядит из-за печной трубы.

1968

Про аренду

На деревню из района пред
Лично прибыл проводить аренду.
Баб с десяток, слеповатый дед
На той сходке выглядели бледно.

Горлохват румяный, молодой
Старости их вовсе не стеснялся:
Мол, подёнщики вы все, народ дрянной,
Зря для вас ЦК и я старался.

А потом другую взял тональность –
Соловьём про выгоды аренды.
Только трудно верится в лояльность,
Если слыл он бюрократом вредным.

Дед вздохнул: «Кабы под юный час я
Был с землёй – остались здесь бы дети,
Не искали бы призрачного счастья,
Редкого на этом красном свете.

Жили бы большою мы семёю,
Государство б хлебушком кормили.
В трудностях прикинулись роднёю,
Где ж вы раньше, коммунисты, были!?

Поздновато. Силы на исходе.
Смерть близка, знать, на моём веку...
Хоть в аренду хочется мне вроде.
Дай-ка погадаю на «ку-ку».

Раз – полсотня. Два – под пятьдесят
Деду шлёт весенняя опушка.
Третий раз – и тот же результат.
– Ну, даёшь, моя ты говорушка.

– Неужели? Думал: дело – дрянь.
Дед растерян, чешется макушка.
– Баба, ты меня зорче, глянь –
Та не с партбилетом ли кукушка?

1989

Светлейшей памяти крестьянства

Отец мой был потомственный крестьянин,
Работал не для бляшек на груди.
За землю дрался, был на фронте ранен.
Нёс заповедь: «Земле не навреди!»

С косой, телегою и плугом
Он всякий раз просчитывал свой ход.
Земельке был наивернейшим другом:
Себе мог жить в убыток, ей – в доход.

Поднимет каждый камешек с покоса,
Коль без нужды – по пашне не пройдёт.
Кричали увальни: «Мозги в нём с перекосом!»
А он невежд беззлобно осмеёт.

В его избе душисто пахло хлебом,
В его колодце был вкуснейший ключ,
Наказы блюл и прадедов, и дедов.
Беда, невежда стал куда живуч!

Ради амбиций, живота и чина
Готов угробить всю Отчизну он.
Приблизилась нелепая кончина –
Стал первым в онкологии район.

Гнал косяками яды и нуклиды,
Хозяйственных – в бараний рог крутил.
Остались от крестьянства неликвиды
После партийных важных воротил.

...Хожу на кладбище к могиле,
Молчу под шум берёзовых кудрей
И думаю: «Каких людей сгноили
Всего за то, что партии мудрей!»

1990

Кисловодск

Здесь тишина – царица града,
А у неё порядок свой:
Здоровый отдых – всем награда,
Но ограниченно земной.

Кто знал хмельное, знал пирушку –
Тот нынче общий пьёт нарзан,
И то не литр, и не кружку –
Один-единственный стакан.

Цветки, небесные созданья,
Познав эмоций чересчур,
Оставив грёзы и страданья,
Шагают первый терренкур.

Ретивым, пылким, буйнокровным,
Чтоб жизнь была их хороша,
Врач наказал: «Дышите ровно,
Подъём берите не спеша!»

И со скамейки, глядя в горы,
Кручинен красный молодец.
Ах, Кисловодск! Зелёный город,
Приют истерзанных сердец!

Но бури, молнии и волны
Ещё способна дать душа!
Незыблем врач: «Дышите ровно,
Подъём берите не спеша!»

... Такой мы жизни не искали.
Сама нашлась – зачем искать!?
Кому – с седевшими висками,
Кому – в неполных двадцать пять...

1967

Праз вёrstы, здабыткі і страты,
Праз час, і агонь, і ваду
Я сталым да бацькавай хаты
Знаёмым прасёлкам іду.

Вісяць жаўрукі па-над долам,
Гай ў аксамітнай красе.
Бярозкі, падняўшы падолы,
Бягуць па сунічнай расе.

Бярозкі з дарогі дзяціства
Даруйце – я выбраў далеч!
Адзнакай любві і адзінства
Вам светлыя слёзы сустрэч...

1970

Одуванчик

Зиме собрали чемоданчик –
И в путь! В деревне снова май!
Цветёт, бушует одуванчик,
Бьёт желтизною через край!

Но то – не золото, поганство,
Сорняк разросшийся окрест.
Он как бессилие крестьянства.
Он как погибель здешних мест.

Судьбы жестокие качели:
Где был порядок – там бурьян.
Крестьяне так земли хотели –
Теперь земля хочет крестьян.

Да где ж их взять, скажите только,
Былых потомственных крестьян!?
Спит возле трактора наш Колька,
Коли с бутылкой – сыт и пьян!

Зиме собрали чемоданчик –
И в путь! В деревне снова май!
Цветёт, бушует одуванчик,
Бьёт желтизною через край!

2007

Оглянись

Приснил сенокос: я с косою
И падают травы стоймя...
Там детство осталось босое,
Там юность осталась моя!

Девчата те травы сушили,
Все вместе метали стога.
О, как же красиво мы брили
Речушек своих берега!

В глазёнках соседушки Дуны
Знамением радостных вех
Высокое небо июня
Сияло и брызгало смех.

Село нас с землёй повенчало,
С колхозом случился ж развод.
Тот парень с крестьянским началом
Ишачить ушёл на завод.

Здесь тёплый сортир и квартира,
Театры, зарплата втройне.
Лишь только крестьянская жила
Стонала по милой земле.

Но вот, наконец-то, удачу,
Родной подарил нам завод:
Мы с Дуней соседи по даче,
Свой садик и свой огород!

А Дуня с радушным приветом:
Сквозь пласт убегающих лет
Я помню твой борщ и котлеты,
Да скромно молчу про десерт.

Погибла в петле сионизма
Держава, где жили с тобой.
Ломались и судьбы, и –измы,
А мы оставались собой.

Промчались кипучие годы,
Состарилась дачная рать,
Остались болезни, невзгоды –
Коль скоро начнём вымирать.

Приемлю как было всё, Дуня!
Придуманы жизнью не зря
Высокое небо июня
И крик журавлей сентября!

2009

Труша

Июль погожий грел нам души.
И вдруг среди сиянья дня,
Ну на совсем не дряхлой груше
Сжелтела веточка одна.

Моя ты дачная подруга,
Пора и нам считать года!
Коли на пенсии округа,
Тогда и ты немолода.

Что загрустила так упрямо?
Та желтизна – твоя тоска?
Брось! Не кладбищенская ж яма,
Всего лишь проседь у виска.

Не всё ж дорога столбовая,
Съезжаем на дрянную гать.
Ещё нам жить да жить, родная!
Ещё нам рано умирать!

Я обниму тебя, старушка.
Прильну к тебе своей щекой.
Слова любви шепну на ушко.
Ранима ты и я такой.

Стали родней питомцы сада.
Считай: они – моя семья.
А годы мчатся. Без пощады
Деревья старятся и я.

2011

По стёжкам памяти

В края родные езжу летом,
Со скорбью в прошлое гляжу.
Давным-давно деревни нету,
По стёжкам памяти хожу.

Вдоль улицы стояли хаты
И в каждой вечером огонь.
Плясали парни и девчата
Под залихватскую гармонь.

Ватагой бегали ребята –
Родились дети здесь и рожь.
Мы жили, правда, небогато,
Но и не бедствовали всё ж.

Кормов хватало всем и снеди.
Трудом мы были хороши.
Хватало мудрости в беседе,
А в песнях – смысла и души.

Как допустили лихолетье,
Что погубило сплошь крестьян?
Вот вам и мировая третья –
Раздавлен я, ты рабски пьян!

От капитала все напасти,
В несправедливости Земля.
Так, значит, алчные у власти,
Враги народов у руля!

... Свист соловьёв, кукушкам воля,
Погода райски хороша.
Среди дичающего поля
Болит крестьянская душа.

Давным-давно деревни нету –
Моя потеря велика.
Каким же добрым тёплым светом
Ты светишь мне издалека!..

01.2014 г.

Мой сад

Мой сад – надежда и опора!
Стоял зелёный буйный май.
Зима предвиделась нескоро.
Здесь всё цвело из края в край.

Весна умчалась безвозвратно,
А нам и лето не во вред!
Кормил-поил мой сад бесплатно
Больших и малых приверед.

Настала осень – силы сдали,
Мои деревья на мели.
Их ветры жадно раздевали,
Как юных скромниц кобели.

Нет ни приюта, ни дохода –
Оазис снегом замело.
Будет в саду почти полгода
Пустынно, тихо и бело.

А дальше повторится снова
Хлопот и счастья круговорть
Пока не поразит основы
Своей косой старуха-смерть.

2013

Старадаўні вальс

Апавяданне

Вясна звінела ручайкамі, блішчэла лужынамі, дзівілася на сонца лысінамі бугроў і аж захлебвалася жаўранкамі, калі я з чамаданам і заплечным мяшком падыходзіў да вялікай незнёмай вёскі. Тут я павінен быў упершыню звязаць навуку з практикай і заадно пражыць цэлага паўгода свайго жыцця.

Праз некалькі дзён калгасны сход зацвердзіў мяне другім аграномам іц, дакладней кажучы, аграномам-насенняводам, і дні мае заспяшаліся, перебрлыталіся, забурлілі, бы тыя веснавыя ручайкі. Толькі сустракаючы ўсмешлівых, па-веснавому бадзёрых дзяўчат, раптам успаміналася, што, акрамя агранома, я яшчэ і хлопец, да таго ж малады і нежанаты. Не скажу, каб дзяўчат тут было багата, але ж былі. Адна нават, загадчыца клуба Ганнуля, жыла па суседстве з маёй кватэраю. Ды толькі занадта яна прыгожая – з такімі клопату не абярэшся. Прыйгажосць яна рэч далікатная, асаблівага шанавання патрабуе і, калі хочаце, віднага месца. А якое я ёй віднае месца дам? Павозіш такую па калгасах, далібог, загалосіць: “Загубіў, няўдзячны, загубі-іў”...

І не кожыще, не з маёй прафесіяй мень прыгожую жонку. Таму пры сустрэчы разыходзіліся мы нават не прыщішыўшы ходу, таропкія і абыякавыя адзін да аднаго, як сустрэчныя аўтамабілі.

Між тым скончылася веснавая сяўба і я, адаспаўшыся за цэлы месяц, аднойчы вечарам выйшаў у сад паслухаць салаўя і мілыя з дзяцінства гукі стомленага, засынаочага сяла. Захад пераліваўся золатам і чырванню, церушыліся пялесткі з яблыні. У сакавітай зеляніне бяроз гулі хрушчы. Сярод мычэння кароў і звону падойнікаў нястройны хор тонкагалосых школьніц

спрабаваў праспіваць штосьці пра каханне. Не спала ў гэты вечар і Ганнуля – схаваўшыся ў густым паухучым бэзэ, перабірала лады баяна. Напэўна, ёй было сумна, бо лілася з бэзу мелодыя ціхая і павольная. Ды вось, як бы перадумаўшы, баян заспіваў выразна і акрэслена. Музыка гучнела і гучнела. Хутка ўжо ўвесь садок быў напоўнены болем адзіноцтва, прызываю і надзеяй. Гэта быў старадаўні вальс “Чаканне”.

Я пахадзіў па садзе, лёг спаць, падняўся ўранку з ложка, а ў вушах нязменна гучаў гэты вальс. Цэлы дзень ён раз-пораз усплываў перада мною, адрываючы ад справы, а з надыходам вечара я зразумеў, што ніякага асаблівага шанавання, ніякага віднага месца Ганнулі і не трэба.

Пры сустрэчы з ёю я прыцішаў крок, ветліва ўсміхаўся, а Ганнуля не звяртала ніякай увагі, па-ранейшаму кудысьці спышалася і была зусім абыякавай да мяне. Так прыйшла і тая нядзеля, у якую калгас спраўляў “Свята Вясны”. Усе сабраліся ў гаі. Пасля пальміных прамоў і ўшанавання перадавікоў пасяўной пачаўся канцэрт маастацкай самадзейнасці. Ганнуля співала, танцавала, я ж быў чарнай за восенскую ноч. А калі яна зайграла “Чаканне”, вытрымка мая скончылася: узяў я бутэльку гарэлкі і, тузануўшы знаёмага брыгадзіра за рукаў, падаўся ў глыбіню гаю. Брыгадзір быў не з аматараў, але я так глянуў на яго, што ён адразу зразумеў мой стан і моўчкі паплёўся следам. Сяк-так мы асушилі бутэльку, закусілі папяросаю. Андрэй Іванавіч (так усе звалі брыгадзіра) ведаючы, што спраўва не ў бутэльцы, чакаў. І я расказаў яму ўсё.

– Гм... – дабрадушна ўсміхаўся брыгадзір. – Кажаш, і сутнасць душы я ведаеш. Та-ак?.. Ганнуля дзяўчына добрая. Але ж першага сустрэчнага яна не пакахае. Мала што ты яе кахаеш! Ледзь не кожны можа закахацца ў такую. Яна, відаць, чакае чалавека рознабаковага: душэўнага, разважлівага і... гаспадарлівага. Каханне каханнем, а пра жыццё таксама трэба кла-паціцца. Вось і ўсё тут.

Назаўтра, калі перастала балець галава, я задумаўся над разважаннямі Андрэя Іванавіча. Аднабаковасць уласная стала відавочнай. І асабліва слабым майм месцам была гаспадарлівасць. Сорамна зрабілася мне за самога сябе: гэта ж трэба, трэці дзясятак гадоў размяняў. А па хатній справе нічагусенькі не навучыўся!

Аб'ездзіў я навакольныя бібліятэкі, назбіраў кніг і пачаў за імі караціць ночы. Чаго я толькі не прачытаў! Як варыць боршч і мыць бялізу, як фарбаваць столь і рабіць тарты, як нарыхтоўваць на зіму ўсялякае зелле і шыць дзіцячае адзенне. Добра падкаваўшыся тэарэтычна, пачаў шукаць прадмет, да якога б можна было прыкладзі свае рукі. Увага мая спынілася на грыбах, якія з'явіліся надзвычай рана. Кожны дзень пасля працы я вяртаўся на кватэру з поўным кошыкам і адкрываў цэлую грыбаперапрацоўчую фабрыку. Праз тыдзень ужо цудоўна валодаў тэхналогіяй марынавання грыбоў.

Цалкам заняты сваімі клопатамі, я не заўважыў, як да мяне прыйшлі прызнанне і вядомасць. Час ад часу са мной па розных пытаннях пачала раішца гаспадыня. На вуліцы мяне спынялі жанчыны – пыталіся, удакладнялі.

А аднойчы вечарам мяне спыніла і Ганнуля. Было гэта для мяне нечаканаццю найвялікшай, ды знайшоўся я хутка, і разважлівае тлумачэнне маё цягнулася аж да поўначы. Удакладненні мы перанеслі на наступны вечар – так шмат чаго трэба было абмеркаваць. Скончыліся нашы сустрэчы якраз тым, чым часцей за ўсё яны і канчаюцца...

На другі дзень пасля вяселля я ад'езджаў заканчваць сельскагаспадарчую аkadэмію. Днём жа раней мае слоікі з марынаванымі грыбамі паўзрываліся – усе да аднаго, як быццам толькі і трymаліся да нашага шлюбу.

Але Ганнуля дачакалася заканчэння маёй вучобы і разам са мною паехала ў далёкі незнаёмы калгас. Зараз яна таксама загадвае клубам, а я працую аграномам, на гэты раз ужо галоўным. Жывём мы сярод ціхай вёсачкі ў невялічкай калгаснай кватэры. Грыбы марынуе Ганнуля, бо колькі я ні намагаўся, у мяне яны абавязкова ўзрываюцца.

Часам, вызваліўшыся ад усялякіх клопатаў, яна бярэ ў руکі баян і, усміхнуўшыся мне, іграе старадаўні вальс. Не, не “Чаканне”. У гэтым і кроплі няма ад чакання, ад невядомасці. У ім усё ясна: проста і складана, радасна і крыўдна, узнёсла і драматычна – як у жыцці! А называецца ён – “Лёс”.

1971

Прыкметы часу

Гумарэска

Ёсць нешта прывабнае ў той маленькай вёсачцы, дзе ты нарадзіўся і вырас. І хай не было там ніякіх зручинасцей, якія акружуюць нас у сучаснай кватэры і гарадскіх умовах жыцця. І хай не было там ні электрычнасці, ні транспарту, і ты даўным-даўно пешшу пакінуў яе назаўсёды. Усё роўна тая вёсачка свеціць табе сваім нязгаснымі святлом праз усе гады, адлегласці і выпрабаванні жыцця. Усё роўна рана ці позна шляхі твае прывядуць да яе. Не могуць не прывесці, калі легіраваны метал прагрэсу не раздавіў у табе дрыготкую расінку далікатнай вясковай душы.

Тады са змешаным пачуццём радасці і патаемнага суму адзначыши, што прасёлка, які вывеў цябе на прасторы жыцця, ужо няма. Замест яго – дабротная асфальтаваная дарога з маршрутным аўтобусам. Твой школьнік сябра, былы трактарыст Сцяпан – дарожны майстар. Яго жонка, гарэза Юлька, тая самая, што была лепшай ільнаводкай раёна, пайшла працаўца касірам аўтостанцыі. Пра электрычнасць і гаварыць не прыходзіцца. Электраўзброенасць сучаснага перспектывнага сяла блізкая да гарадской. Амаль паўбрыгады былых паляводаў працуе электрыкамі, электраманістамі, электрамеханікамі. А колькі іншых змен!? Адкрыўся камбінат бытавога абслугоўвання – кагорта жывёлаводаў асвоіла прафесіі сэрвісу. Уступіла ў дзейнне аўтаматычная тэлефонная станцыя – лепшы слесар калгаса зрабіўся сувязістам. І калі вы думаецце, што цётка Дуня працуе даяркай, дзядзька Тарас – пастухом, дык памыляецца. Названая цётка разносіць пошту з нашага новага аддзялення сувязі. А Тарас Іванавіч па рекамендацыі агульнага сходу калгаснікаў стаў участковым упаўнаважаным і паказвае прыклад у барацьбе з правапарушэннямі. Былы камбайнёр, балагур Мікола, узначальвае Дом культуры. Яго памочнік Сямён круціць кіно ў калгасным кінатэатры. Скотнік Макар перакваліфікаваўся на загадчыка мясцовай крамы. Пабудавалі бальніцу, паліклініку, дзіцячы сад, школу. Дзеці нашых калгаснікаў, якія б пры іншых абставінах увесь век зямлю баралі, цяпер сталі шаноўнымі педагогамі, паважанымі ўрачамі.

Паглядзіш на такое жыццё – сэрца гонарам за людзей поўніцца. Усюды радасныя прыкметы часу. Толькі адзін брыгадзір наш, Антон Яўсеевіч, чамусыці не радуецца. Песіміст нейкі ды і толькі. Адно сабе заладзіў, бы баба на хаўтурах:

З кім жа я хлеб расціць буду? З кім жа я жывёлінку дагледжу? А як жа мне да пенсіі дацягнуць сваю лямку?

Дзівак чалавек! Сваё жыццё ўладкаўца не ўмее, дык гатоў вінаваціць у непарацкую ўвесел свет. Як быццам выйсця няма? Вунь дзвеяціпавярховую гасцініцу для гараджан, штогодна камандзіруемых на сельскагаспадарчую працу, заканчваюць. Ліфтёр у штаце прадугледжаны? Прадугледжаны!

Дык змяні прафесію і чакай спакойна пенсіі. А то крычыць, як быццам яму больш за ўсіх трэба. Дзівак чалавек! Дзівак!

Мінск, 1972.

Маруська

Рассказ

Есть же такие люди на свете! Не понимают и не принимают они житейской дипломатии. Не умеют они хитрить, не знают, где можно говорить правду, где нельзя, и говорят правду всюду. Даже когда это выглядит крайне наивно, что окружающие не могут сдержать улыбки, а то и смеха. Именно такой родилась Маруся, из-за чего окрестили её дурочкой и звать стали ласкательно-пренебрежительно: Маруська.

Судьба ей выпала незавидная: отца потеряла ещё в детстве, брат погиб на фронте, мать умерла вскоре после войны. И жениха Маруське не нашлось, хотя шёл уже четвёртый десяток – репутация действовала жестоко и безотказно. Жила она одна в маленькой, много повидавшей хатке. Правда, уже намечалось новоселье. На скопленные трудовыми мозолями деньги купила Маруська сруб, выделенный ей сельсоветом. Колхоз помог привезти его, и вот на пустыре перед Маруськиной хатой на радость хозяйке закрасовалась груда бревен, запахло смолистой сосной. Проходил мимо Максим-плотник – покачал головой: невдомёк дурочке, что перекосится на солнце бревна, в чашки потом не загонишь. Организовал мужиков, и разложили сруб они в три клетки. Наверно, и зажила б Маруська к концу лета в новой хате, тихонько радуясь своему маленькому счастью, кабы не захотелось ей счастья большого.

Однажды на закате вслед за пропылившим стадом в деревню с гармошкой на боку вошёл нарядный смуглый мужчина. Звали его, как выяснилось потом, Алексеем. Остановился он у крайнего дома и спросил, где живёт Маруська. Сидевшая на крыльце старушка охотно дала разъяснения, не проминув, разумеется, спросить о родстве с разыскиваемой.

– Брат... двоюродный! – лукаво улыбнулся мужчина и, растянув хромку, продолжал путь. Из-под клавиш брызнули озорные переборы, гармонист разразился припевками:

Перестали хлопцы пить,
Стали денежки копить.
Как руб сорок накопили –
Зачернили, пропили!

Говорит старик старухе: –
Ухожу я к молодухе.
Это не чудачество,
А борьба за качество!

Из дворов высыпали дети, бабы, не удержались даже некоторые мужики. Взгляды, полные любопытства, провожали Алексея, пока не исчез он за маруськиным порогом.

Зашумела, заволновалась деревня, как рожь под ветром. Бабка Ефро-синья, недавно гостившая в соседнем колхозе и слышавшая многое об Алексее, спешно информировала односельчан. На заработки, мол, он приехал откуда-то, шабашник значит. Сказывают, любая работа в руках горит. На гармошке играет отменно, пляшет, поёт. Да только чересчур водку любит и до наживы больно жадный, а потому – человек опасный.

— Липо — яйцо, а голова — болтун, — закругляла характеристику бабка.

Толки пошли разные, но большинство сходилось на том, что жених этот с нехорошими мыслями пришёл к Маруське.

— Обсосёт и бросит, как рыбку на мели, — твердили сельчане.

Маруська несколько дней ходила какой-то оторопевшей, озадаченной.

А потом вдруг с необъяснимой решительностью стала распродавать имущество. Предостережений и уговоров она и слушать не хотела.

Когда подошла очередь продавать сруб, вмешалась местная власть. Образумить Маруську приехало колхозное и сельсоветовское начальство. Да где там!? Почувствовав давление Маруська совсем взбесилась. С дикой злобой обрушилась она на усердствовавшего бригадира:

— Что, жалко дурочку терять? Смеяться будет не с кого? Без промаха знаешь где лизнуть, где гавкнуть — так и умным себя считаешь!

Видя явные передержки на помощь бригадиру пришёл колхозный председатель и незамедлительно получил своё:

— И тебе тоже дураки нужны. С ними работать проще! Им как есть, так и хорошо. Коров вручную доим, а ты аппараты соседям пропил. Не так может быть?

Председатель стал было оправдываться, да потом махнул рукой и указал на газике. Сельсоветовские работники не были ангелами и, не дожидаясь своей очереди, бочком подались кто куда.

— А я счастья, счастья хочу! — кричала им вслед Маруська и рыдала.

Рано утром вместе с Алексеем заколотила Маруська окна полусгнившей, никем не купленной хаты и ушла навстречу новой жизни. Говорил ей Алексей речи сладкие, да к тому же был он издалека, а вдали человеку моловидевшему солнце кажется ласковей, люди — внимательнее, жизнь — краше.

Деревню ошеломила решительность Маруськи. Такого резкого поворота не ожидал никто, и теперь даже неразговорчивые мужики против обыкновения обсуждали случившееся:

— Это ж надо — всё нажитое под корень!

— Да, главное, счастье ей подай. Вот тебе и дурочка!

— Хм!.. Так вон и у Макара Иван: дурак — дурак, а сало любит.

Вернулась Маруська год спустя — бледная, измученная и, конечно, без денег. Молча шла по деревне и смотрела людям в глаза прямо. Во взгляде её не было вины. Напротив, в нём была правота, как будто поступила она единственно верно. Поселилась Маруська опять в старой хате, снова стала работать дояркой, и жизнь потекла, как прежде. Разве что смеялась над ней, даже самые злорадные бабы, перестали.

1967

Чёрный кот

Рассказ

Всё-таки просто человека любить, просто ненавидеть, а понимать его трудно. Именно взаимопонимания и не хватало Дарьи с Фёдором с самого начала. Как говорят в таких случаях, не сходились они характерами. Федор был человеком молчаливым, медлительным. Говоришь ему хорошее, говоришь ему плохое, а он ни одним первом не дрогнет. И не понимаешь, то ли согласен он с тобою, то ли нет. У Дарьи же всё всегда на лице написано. Худенькая, шустрая, разговорчивая до трескучести. Даже умудрённые жизнью опытом люди с трудом находили в Дарье и Фёдоре общие черты. Тем не менее что-то потянуло их друг к другу, и они поженились.

Вскоре после медового месяца начались семейные неполадки. Обычно Дарья стрекотала, как сорока, а Фёдор, не обращая на неё никакого внимания, делал молча своё дело. Такое упрямство и безразличие возмущали Дарью до глубины души. Порой она готова была пойти в разнос лишь бы вывести из себя Фёдора. Да не тут-то было. Дарья выдыхалась, переходила с крика на ворчание, а потом и совсем затихала, чтобы через неделю-другую повторить всё сначала без малейшего результата. Фёдор как был сам себе на уме, так и оставался.

Кто знает, до чего довели бы их размолвки, если бы не стали они прерываться плачем Володеньки. Детей оба любили неистово, и, как только первенец подавал голос, супруги сразу прекращали выяснять отношения. Затем заявили о себе Настенька, Танюша, Коля, Машенька. Словом, было не до ссор – слишком много забот появилось у большой семьи. Стало тесно в старой хате, построил Федор новую. А под окном своего нового жилища посадил кудрявую берёзку.

Годы летели быстро. Поднялась за окном берёзка. Её огромная копна кос за несколько вёрст от деревни встречала приходящих и провожала уходящих. Один за другим расстались с родным очагом повзрослевшие дети. Дарье с Фёдором было под шестьдесят, когда проводили они за окопницу последнюю дочку Машу. И вновь остались они один на один со своей несхожестью.

Фёдор продолжал работать молокосборщиком. Проезжая мимо сельского магазина, от тоски и пустоты, навалившихся вдруг на него, стал время от времени запасаться спиртным. Дарья тоже ощущала какой-то душевный вакуум, но не нашла чем его можно было бы заполнить, кроме нотаций мужу. Когда Фёдор приходил пьяным, она обзвывала его последними словами, мешала с грязью и причитала над своей разнесчастной долей. После таких откровенностей Фёдор всё больше упрямился в своей неправоте и слабости, становился крайне замкнутым и зачастил в сельмаг.

Взаимные претензии у супругов нарастили как снежный ком. Им уже не могли помешать ни изредка приезжавшие на побывку дети, ни односельчане. Кто осуждал Дарью, кто – Федора, а кто – обоих вместе. Одни недоумевали, другие гневались, третьяи сочувствовали семейному горю, четвёртые объясняли всё современной распущенностью людей и нравов. В конце концов Дарья подала на развод. Суд удовлетворил её иск. Распродала Дарья выделенное ей имущество и уехала к дочери.

Фёдор некоторое время жил один в окончательно опустевшей хате. Потом сельчане посоветовали ему вдову из соседнего колхоза. Только вдова не захотела сниматься из родной деревни, и ушёл тогда Фёдор в примы. Разобрал и перевёз на новое местожительство хату. В какой-то безысходной злости спилил на дрова даже берёзку, посаженную им в молодости.

Однако никаким порывом не в силах человек разделаться со своим прошлым. Минуло страдное крестьянское лето, прошёл уборочный сентябрь, а с появлением свободного времени стало нестерпимо тянуть Фёдора в родное село. На ноябрьские праздники пришёл он погостить к своим. Явился принаряженный, чисто выбритый, держался молодцевато, был не по обыкновению разговорчив и весел. Когда все новости были выслушаны и рассказаны, а все бутылки допиты, собрался уходить. Попрощался с хозяевами, вышел на улицу, и ноги сами понесли его на старое селище, хотя это было далеко не по пути.

Со смешанным чувством собственной беды и собственной вины в случившемся житейском разломе подходил Фёдор к знакомому до боли месту. Стучало в висках. При виде родного двора сердце его облилось кровью. Везде царила опустошенность и запущенность. Человеческого жилья, вы-

топтанных стежек здесь как и не бывало. Места былых построек и двор тесно обступала пожелтевшая трава да бурый буйный бурьян, посреди которого стояла полуразрушенная русская печь с сиротливо вытянутой к небу трубой. Фёдор тихо опустился на широкий пень спиленной берёзы, и глубокий тяжкий вздох вырвался из его груди.

Невесёлые думы Фёдора прервало неожиданно раздавшееся «мяу». Из печи вылез старый чёрный кот. Тот самый, который около десяти лет прожил в их доме. Был умный опрятный любимец семьи узнавался с трудом в этом животном. Кот был грязный, полуодичавший, с немой тоской в больших красивых глазах. По всему было видно, что он обрадовался появлению Фёдора – подошёл и, мурлыкая, стал доверчиво тереться о ноги. Фёдор тоже несказанно обрадовался коту, как может радоваться встрече со старым знакомым только совершенно одинокий человек. Он загрубевшей ладонью гладил, прихорашивал взъерошенного кота, и по гладко выбритым щекам его беззвучно катились скучные слёзы.

– Забыл я про тебя, старик, совсем забыл. А ты вот гордым оказался – и голод, и холод терпишь, а по соседям не пошёл. Прости уж меня бестолкового, Васька, прости...

Федор долго сидел на березовом пне и ласкал мурлыкавшего на коленях кота. Наконец почувствовал, что сильно продрог и, очнувшись от дум, увидел быстро сгущающиеся осенние сумерки.

– Ну что ж, Васька! – вздохнул Федор – Раз не суждено нам с тобой умереть в родной хате, пойдём в примы.

Он ещё раз огляделся вокруг, расстегнул новенькую телогрейку, засунул кота в запазуху и, придерживая Ваську рукой, зашагал прочь. Фёдор перешёл речку, поднялся на курган. Торопливо удаляясь, то и дело оглядывался на родные места. Там, где когда-то приветливо блестел светлой краской широкий фронтон его хаты, в серых сумерках смутно угадывались очертания обречённой русской печи. Где раньше величественной кроной красовалась высокая берёза, зияла пустота.

Кот тоже оглядывался, вырывался из запазухи, мяукал. И непонятно ему было, почему исчезла крыша над головой, отчего перестала греть всегда ласковая печка, зачем несут его неведомо куда.

1969

Цвети, сирень!

Рассказ

Все идеалисты – одинокие и страдающие люди. Свет их звезды упал и на меня. Одиночество и страдания познал уже в начальной школе. Брата не имел. Сёстры – старше на пятнадцать и двадцать лет. К моему уходу в школу они повышали замуж. Родители были прекрасными людьми, но выслушивать меня им было просто некогда из-за бесконечного крестьянского труда. Отвлекать от дел я их не смел. Напротив, сам старался помогать, чем мог. Не вдаваясь в теории, действом мать с отцом обучили меня пахать и сеять, косить и плотничать, доить корову, длинными зимними вечерами петь народные песни и играть на гармошке. Без единого слова, ни разу не заведя даже разговора о высоких материалах, научили любить землю и сельскую родину, потому что безответно и безгранично любили их сами. Всё это будет потом. А в детстве без родителей я чаще всего чувствовал одиночество.

Нужен был друг, чтобы поделиться своими открытиями всё взрослеющей жизни, сомнениями, наконец, просто деревенскими новостями. Я приставал с дружбой к одноклассникам. Но те с первого класса окрестили меня

философом и отмахивались, как от назойливой мухи. Их больше интересовало, чем набить пустое брюхо – время было голодное, послевоенное. Несколько месяцев я дружил с соседским Колькой. Он был старше меня и умней. Многие его советы я находил полезными. Но когда отказался уворовать для него единственное яблоко с яблони, посаженной отцом в год моего рождения, он расквасил мне нос – и дружба кончилась. Дружбу со мной охотно подхватил Мишка. Тот был неисправимый забияка. Каждый день я участвовал в драках, защищая новоявленного друга, пока у моей матери не разболелось сердце. Долго выслушивал мой лепет тихоня Илья. А узнал о моих симптиях и антиптиях среди сверстниц, разболтал всей деревне. Разочаровавшись в мальчишках, я обратился к девчонкам. В ответ на моё серьёзное предложение они, как говорившись, хихикали и убегали, покашливая язык.

Так и жил я со страданиями и еле теплившейся надеждой на идеальную дружбу до появления в нашей школе приезжих. Светлана была уроженкой Москвы, девочкой белоснежной бледности и тщедушной хрупкости, страдала бронхиальной астмой. Ради спасения единственного чада её родители, оставив столицу, приехали учительствовать в нашу забытую богом, а главное людьми, и потому до поры до времени незапачканную деревню.

– Давай дружить! – предложил я Свете.

– Давай! – согласилась она и без обиняков протянула мне худенькую руку. Сбылись мои мечты! Мы вместе делали уроки. Я рассказывал ей о деревне, а она мне о Москве; я носил ей парное молоко, морковки с грядки, а она давала мне читать умные книги из семейной библиотеки и даже иногда разрешала посидеть в их «Москвиче».

Чистейший деревенский воздух, кристальная родниковая вода, натуральные продукты питания сделали своё дело. Светлана довольно скоро избавилась от приступов удышья, и здоровье её пошло на поправку. Целое лето я таскал её по окрестностям, земляничникам, черничникам, брал в грибные и ореховые десанты. К великой радости матери кожа её дочери впервые в жизни обветрилась и слегка загорела.

Но тяжелая болезнь никогда не проходит бесследно для души ребенка. Она ломает невидимую пружину резвости, и маленький человечек, вместо того, чтобы бездумно бегать, прыгать, кувыркаться, начинает наблюдать и анализировать жизнь, не по годам взросльть. Я всегда чувствовал, что Светлана душой старше меня и привык узнавать от неё такие вещи, о существовании которых сам лишь смутно догадывался. Однажды она сказала мне, что дружба возможна только между маленькими мальчишками и девчонками, дальше она или исчезает, или перерастает в любовь. Я не хотел исчезновения нашей дружбы и попросил рассказать мне о любви. Светлана снисходительно улыбнулась и молча предложила литературу.

После выполнения школьных и семейных обязанностей я, уединившись, целого полгода читал книги про любовь. Прекрасные романтические книги! И обрадовался: наша дружба не исчезнет – я полюблю Светлану! Временами казалось, что я её уже люблю. Классе в третьем или четвёртом для неё написал свои первые стихи в духе прочитанных книг, но сильно отдающих родной деревней:

На чердаке, под шум дождя,
В сенном хмелящем аромате
Я без ума стал, ты – без платья,
Амур нас сыном наказал!

Стихи пришли как-то сами собой, ясным майским днём в пору цветения сирени, прямо на уроке. Я тут же послал их Свете запиской, которую перехватила её мать. По меркам нравственности того времени она сочла меня, должно быть, сексуальным маньяком и стала настойчиво ограждать свою дочь от общения со мной. Откуда ей было знать о прочитанных книгах и моём страхе перед исчезновением столь дорогой мне дружбы!?

Боже, как больно била меня судьба на своих поворотах! Идеальная дружба рухнула и, тогда казалось, навсегда. Я снова сидел на лавочке возле дома в одиночестве. Солнце и весна померкли, и только сирень утешала меня, лаская под ветром поклонами ароматных гроздей.

Жизнь как река, несмотря на замысловатую извилистость русла, всегда течёт дальше. Незаметно кончилось наше детство, наступила юность. В девятом классе мы со Светой снова стали симпатизировать друг другу. По тайной договоренности, когда вместе с сумерками засыпала натруженная на севе деревня, я приходил к их дому и тихонько стучал в её окошко. Она вылезала ко мне на руки, я пересаживал её через забор и мы шли гулять куда нам благорассудится. Подолгу слушали соловьёв, перепелов, скрипучих коростелей, дышали ароматом диких лугов, любовались звёздами. В нашу жизнь вошли первые жгучие поцелуи. Дальше в то время идти было не принято — мы и не пытались. Нам и так было хорошо. Боюсь, что лучше, чем современной нетерпеливой молодежи, надкусывающей недозрелые плоды. Тем самым сами себя обрекают в дальнейшем на питание чужими огрызками, лишают неповторимой прелести чистоты человеческих отношений, вкуса спелого яблока рая... А как благоухали ночью росистые цветы сирени! Их аромат я несус через всю жизнь.

Май был на излёте. Вечером ничто не предвещало нештатной ситуации. В очередной раз я, оглядевшись, бесшумно перелез через забор, подал условный знак и прижался к углу дома. Окно со скрипом медленно отворилось, из него неожиданно высунулась двустволка и раскатистый выстрел дуплетом засыпал меня иссеченной листвой и отцветающими лепестками палисадной сирени. На мгновение я опешил. В сознание меня привел звон падающих на пол гильз. Ружье перезаряжали и неизвестно куда оно будет стрелять снова, ревностно защищая собственность своего хозяина. Я выскочил из засады, перемахнул через забор. К удивлению обнаружил, что учительская овчарка почему-то не привязана и любезно вызвала меня проводить. Пришлось срочно одалживать штакетину из забора нареченного тестя. Я очень спешил удалиться на безопасное от солевого заряда расстояние, но собака изловчилась-таки ухватить меня за икру. Перевернулся через голову, но боли не почувствовал, продолжал бежать. Штакетина отодралась с гвоздём, и на лугу я сполна рассчитался с наседавшей овчаркой за пролитую кровь, за человеческую глупость и жестокость, достающуюся нередко очень образованным людям. Бедное, ни в чем не повинное животное! Оно взвыло и, посчитав поручение хозяина выполненным, со всех ног бросилось домой.

Нервное напряжение спало. Я почувствовал, что рана глубока, кроеточит и сильно болит. Разодрал сорочку, перевязал ногу и кое-как добрался до дома. Ночью в бане продезинфицировал рану марганцовкой, засыпал стрептоцидом, спрятал окровавленные лохмотья и лёг спать. Больше к учительскому дому я ни разу не ходил: стыдно было за людей перед собакой.

К концу июля нога зажила. На выгоне я играл с ребятами в футбол. Вижу ко мне на всех парах прёт вихрастый Мишка.

— Ты что, ничего не знаешь? — закричал он издалека. — Светку твою отец увозит! Сегодня,..сейчас, в Москву. Навсегда!

Я бросился к велосипеду.

— К дому не едь, — советовал Мишка. — К этому времени они уже отчалили. Дуй на кладку и по тропинке на большак. Пока они на центральной усадьбе переправятся по мосту и вернутся сюда, ты как-раз успеешь.

Я так и сделал. Большак был уже недалеко, когда со стороны центральной усадьбы колхоза показался «Москвич». Я с такой силой нажал на педали, что порвал старенькую цепь. Проклятие! Бегом я не успевал. Оставалось только заплакать от бессилия. В этот самый миг меня догнала раскрасневшаяся, запыхавшаяся мальвка Маша. Мгновенно оценила ситуацию, шустренько соскочила со своего велосипеда и с готовностью протянула его мне: «На, бери!»

Раздумывать было некогда и я стремглав домчался до перекрестка с большаком. Через несколько секунд туда подъехал, не сбавляя хода, и «Москвич». Светлана припала к заднему стеклу и долго-долго махала мне рукой. Тогда я ещё не знал, что мы с ней не увидимся больше (трудно даже произнести это жестокое слово) никогда!

Несспешно пешью я возвращался в деревню по тропинке. На злополучном месте одиноко валялся сломанный велосипед, а Маши нигде не было. Вдруг до меня донеслись тихие всхлипывания во ржи. Я бросился туда и нашёл заплаканную Машу.

— Ты чего? Тебя кто обидел? — спросил я, оглядываясь и сжимая кулаки для наказания обидчика.

— Кто-кто? — передразнила меня Маша. — Просто жизнь несправедливо устроена, — расфилософствовалась семиклассница, размазывая кулаком слезы по румянной щеке. Изо всех сил Витя любит Свету, хотя он для неё не более чем начитанный собеседник. А кто-то больше жизни любит Витю. И, возможно, за духовное родство. Так он даже не соизволит заметить!

Опять я опешил, как от выстрела дуплетом, но теперь не нашёл в себе сил ни на жест, ни на слово. Маша в это время простодушно, по-деревенски обозвала меня, остильбеневшего, дураком, зарыдала во весь голос и направымик через спелую рожь бросилась куда глаза глядят. Догонять её я не стал. Измученный, вконец дезориентированный и удручённый, с двумя велосипедами возвращался в деревню и действительно чувствовал себя полновесным дураком. Любовь не только величайшее счастье человеческое, но и величайшее наказание, заставляющее невыразимо страдать!

Теперь, в зените жизни, когда ясно отдаю себе отчёт, что имею в семье скорее мирное сосуществование, чем счастье, я постоянно в мыслях возвращаюсь на ту тропинку во ржи. Сдается мне, что именно там упустил свою синюю птицу, не почувствовал прикосновения её легкого крыла. Не сумел понять, что человеческое счастье всегда ставит вопрос ребром: сейчас или никогда? Боязно ошибиться и страшно упустить...

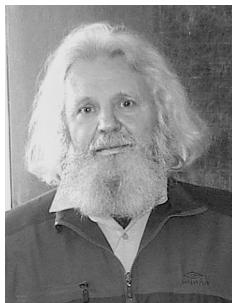
— Опять на тебя падает свет их звезды!? — глядя на мое страдальческое лицо, то недовольно ворчит, то сочувственно улыбается моя, всё ещё единственная жена...

А сирень я стал любить больше всех других цветов. Каждый май дышу полной грудью и твержу слова некогда популярной песни: «Цвети, сирень! Не облетай! Не облетай!»

Весна 1989

Госць клуба

Тенадзь ШАРЫ

Нарадзіўся ў 1941 годзе ў вёсцы Каравацічы Васілевіцкага раёна Гомельскай вобласці. У 1958 годзе закончыў Парыцкую сярэднюю школу, а ў 1966 годзе – Беларускі політэхнічны інстытут па спецыяльнасці “Архітэктура”, працаўваў галоўным архітэктарам у Салігорску.

Член Саюза архітэктараў Рэспублікі Беларусь.

З 1995 па 2000 год ўзначальваў Дзяржаўную гісторыка-культурную экспедыцыю па выратаванні помнікаў гісторыі і культуры ў раёнах, пацярпелых ад аварыі на Чарнобыльской АЭС.

Аўтар шэрагу публікаций па гісторыі і этнографіі Беларусі пра пазтаў і дзеячаў культуры эпохі Сярэбранага веку.

У цяперашні час займаецца грамадскай асьветніцкай дзейнасцю.

Парычы

Цячэ ў свет рака Бяроза...

Я к у б К о л а с

Прысвячаю бацьку Шараму Міхаілу Кірылавічу, маці Богдан Ніне Іларыёнаўне і ўсім парыцкім людзям.

Як светла ад бярозовых гаёў.
І сіняя рака.
Па берагах ракі – бярозы.
І сталі зваць раку Бярозай.
На беразе крутым Бярозы
Знайшлі сабе прытулак людзі з Рудні.
Іх парычамі сталі зваць,
А селішча – Парэччам.

Сяліліся здаўна тут людзі,
Наўкол былі лясы, далей – дрыгва.
Вадзіліся ў лясах ласі і дзікі,
Бабры свае тут хаткі будавалі каля вады.
І лютаваў ў барах хваёвых
Тут люты юрша.
Бурый пчалінью сям'ю і ласаваўся мёдам.

Зайцоў была тут процьма і вавёрак,
Рудыя лісы цікалі курапатвы.
Чарнагаловыя баравікі, лісічки залатыя,
І маслюкі, і сыраежкі,
Абабкі, падзялёнкі і грузды –
Дары лясныя добрым людзям.

Суніц, чарніц, брусніц і буякоў
Было тут шмат,
А на дрыгве з бусламі, журавамі
Ў верасні збиралі людзі журавіны.

І на гару, што звалі Грэцкай,
Дзятва хадзіла па арэхі.
Арэшнік густа так разросся
На схілах той гары.

У рэчышчы, на поймах і затоках
Лавілі шчупакоў, і карпаў, плотак,
Лінёў, уюноў і нават сом
Вадзіўся тут.

Жылі з прыродаю ў Парэччы людзі ў згодзе,
І шанавалі кожны дзень і кожны год
Дзядоў, жанок і дзетак шанавалі
І гаспадарылі сабе.

У кожнага была зямля, сяліба, статак,
У будзень працавалі, святкавалі святам,
Працяжныя спявалі песні і прыпейкі-жарты,
Вадзілі карагоды.

Калі на беразе крутым Парэчча
Стаць тварам да ракі вясною,
Убачыш ты разліў шырокі –
Аж дух займае ад такой вады.
Вада спадае і – шырокі луг.
На ім бялізну беляць бабы,
І стужкі палатна,
Што выткалі зімою пры лучыне,
Ўздоўж берага дарогамі плывуць.

Іх беліць дождж, і снег, і сонца.
З Бяльча вясну гукаюць дзеўкі,
З Парэчча голас хлопцаў уторыць ім,
Казлоўка, Скалка і Высакаполле,
Завічча, Беліца і Стужкі
Вакол Парэчча карагоды водзяць,
І песнямі дрыжыць вясновы дух.

Цікавыя былі говоркі ў ліцьвінаў.
Так, звалі воччычамі тых,
Хто пчол разводзіць.
Цягаль вуллі-лежакі на поткуры ці стайлы.
Цягаль лінаю на калясе,
На поткур – на астрозе.
А паткуралі пчол ці зублямі, ці скрыплем.
І надзявалі воск на паўзу,
І сцельнікамі рэзалі мяドок
І клалі ў лубок ці лазбень.

І зваўся гэты край Літвою.
У Малімонах і Шацілках
Былі касцёлы.
Ва ўніяцкую царкву хадзілі людзі
Ў Астроўчыцах (цяпер стаў Ракшын),
У Чэрніне, Дуброве, Карапёвай Слабадзе і Брожы.
Калі ж Літва Заходнім краем стала,
Ператварылася ў Паричи Парэчча,
Рака Бяроза ў Березину.

Высокі белы храм узнік на беразе крутым,
Насупраць – панская сяліба
З садамі, сажалкамі, школай.
Стай забываць народ свае говоркі, песні, карагоды.
Змяшаліся ліцьвіны з ляхамі і маскалямі.
У Парычах аселі ліцьвякі.
Час зруйнаваў дубовы гай за млынам –
Тырчаць адны карчы на пойме
Пад гарою Грэцкай –
І белы храм, і старажытны сад
З калодамі для пчол на ліпавай алеі
І сажалкамі ў садзе.

І толькі вольная рака
Струменіць па-ранейшаму да мора
Цераз Дняпро ваду святую
З крыніц падземных роднае зямлі.

чэрвень, 2013 г.

Памяць

Эсэ

*Із дзіўнай любасцю чытаем тое мы,
што захавалася на палімпсесце.*

Ул. Жылка

Бываюць такія моманты, калі раптам наўкол усё заціхае, і ты – адзін на адзін з прыродай. І чуеш толькі, як звініць гэтая цішыня. Асабліва востра адчуваеш гэта ў пакінутай людзьмі хаце.

Чытач, ты быў калі-небудзь у пакінутай хаце? Ты чуў, як звініць гэтая цішыня?

Мне давялося гэта чуць і адчуць падчас экспедыцыі ў Чарнобыльскую зону. Прапоршы праз дошкі ў падлозе, быльняк упіраўся ў столь і чапляўся за сателітны набожнікі пад абразамі.

Сакральныя ручнікі. Сакральныя знакі. Яны вабяць, чаруюць. Разгадка іхніх таямніц заблыталася ў вяках. Сёння гэтыя знакі патрабуюць ад нас, сучаснікаў, углядзеца ў гэтыя ўзоры, услыхацца ў ціхую мелодыю мовы і прасачыць шлях, які наканавана было нам прайсці з пачатку пачаткаў.

Пішуць, што Слова – гэта Бог. Але ж Слова – гэта і гук. Напачатку гук – яшчэ не Слова. Давайце ўслухаемся. Гук “я” – найстаражытнейшы. З яго пачынаецца мова. З “я” да нашага старажытнага продка прыйшло ўсведамленне сябе як асобы. Гук стаў найменнікам. А калі ў супляменнікаў Правадыра з’явілася патрэба звярнуцца да яго, узнікае слова Ян (Ён). Так пачынаецца этнас. Так фармуецца мова. Цікава, што імя Ян (Янка) захавалася толькі ў Цэнтральнай Еўропе. На Усходзе яно стала Іванам, Іоаном, на Захадзе – Ванам, Вэнам, Жанам, Джонам і г. д. У нас гэтае імя, як і большасць слоў, засталося ў той першазданнай чысціні, у якой нарадзілася. Гэта сведчыць аб ягоных глыбінных каранях. Тоё ж тычыцца і найменніка Яна (Яні). Заўважце, лічэбнік “адзін” і на англійскай, і на німецкай мовах сучучны гэтай фанеме (Правадыр жа быў – адзін).

Сучасная этымалагічная наука ў асноўным грунтуецца на фанемах, якія складаліся пасля ўзнікнення пісьма, паўтараюць не тыя першасныя гукі,

на аснове якіх фармавалася мова, а транскрыпцыю літараў алфавіта, які ўзнік у недалёкія ад нас часы. Менавіта з гэтае нагоды адбываецца такое адвольнае тлумачэнне паходжання слоў і паняццяў.

Возьмем фанему “ю” – люты, раз’юшаны. Зразумела – гэта гук небяспекі. Стажытная назва мядзведзя – юрша. Як антонім гэтаму гуку значна пазней, калі свядомасць продка ўзрасла, каб звярнуцца да неба, узнікае гук “лі”, які з цягам часу набывае харектар рытуальнага. Гэта – першыя зачаткі рэлігіі, просьба аб літасці.

Такім чынам, у племя ўзнікаюць першыя рытуальныя традыцыі. Племя набывае назыву “літва”.

Значна пазней, з паглыбленнем традыцый, узнікае паняцце і слова “сумленне”. Ягоная канструкцыя нагадвае рускае “совесть” – тыя ж прыстаўкі “со” і “су”, але карані розныя. На ўсходзе – весь-веды-истина. Актыўны пошук ісціны. Менталітэт, харектар усходніх плямён. У ліцьвінаў – сумленне, маленне, малітва, просьба аб літасці.

Мы ж ніколі ні на кога не нападалі. Толькі бараніліся, прасілі літасці.

І – дзіва! Колькі нас ні палілі, ні вынішчалі, ні далучалі і разлучалі, мы – жывыя?! Яшчэ і сёння на Палесці людзі размаўляюць на роднай сакавітай мове, жывуць традыцыі.

Надта ўжо глыбокія карані нашыя, і незалежна ад нас, сённяшніх, імкнуніцца на паверхню глебы жывотворныя сокі, і з асноўных парасткаў узрасці вечнае дрэва.

Касандра ШАХАБ

Шахаб Касандра, вучаніца 8 класа гімназіі №23 з беларускай мовай навучання. Член літаратурнага клуба “Ветліца”.

ПЕРАМОЖЦА інтэрнэт-галасавання 6 Сусветнага конкурсу “Мост кітайскай мовы”(Кітай, 2013).

Шчасце

Незвычайна і раптоўна
Птушка ў неба палящела.
Гэта ўсё яе жаданне –
Свет убачыць захацела.

Праз азёры і рапчулкі
Ды зялёныя лясы...
Аддаонца шэптам гулка
Гукі ранніе вясны.

Крылы вецер авявае,
А аблокі ўсё завуць!
Птушка песні заспывае,
Хоча ў небе патануць.

Так, каб сэрца зноў грукала,
Каб пакутаў не было,
Так, каб месца стала мала!
Шчасця трэба? – Вось яно!

25.01.2014

Санет

Зімовыя зоркі зіхцяць,
Люстэрка іх – снегу сінеча.
І кліча так гучна далеча,
Сняжынкі ў далонях блішчаць.

Галінкі ад ветру дрыжаць,
Чакае іх з ноччу сустрэча.
Увечар з'явіўся малеча,
Над ім быццам промні кружжаць.

І шчасцем душа засмяеца,
Бо плач ад дзіцяці ільеца.
І думак ляціць карагод!

У свецце ёсць моцная сіла,
Якая нас усіх нарадзіла.
Вітаю жыцця надыход!

26.01.2014

Письмо

Здравствуй, Друг! Дела твои как?
А жена, а дети, а быт?
Помню, как называл меня ты:
«Мой товарищ, жизни гид».

Помню я твои машинки,
Самый первый самокат,
Ты рукой ловил снежинки,
Любой мелочи – так рад!

Помню я девчонку, Машу,
С косами ниже плечей.
Позже ты влюбился в Сашу,
Вместе с ней кормил грачей.

Помню я мечту такую:
Стать врачом и всех спасать!
Ты работу брал любую,
Есть – вершины покорять!

Не забыть и твой характер,
Жизни полный, смелый взгляд...
Только был слегка бесактен...
Для меня ты все же свят.

Напоследок лишь хотелось
Попросить не забывать,
Что и в наших сердцах грелись
Свет и нежность, благодать.

25.01.2014

Зачем держаться за кого-то,
Словно за спасенья нить?
Главное – это работа,
Сможешь ты и сам доплыть.

Просто погреби руками,
Сколько можно уже ныть?!

Защищаешься словами?
Весело баклушки бить?

Можешь даже не стараться:
Я не слушаю таких.
Тех, кто предпочитет не драться,
Отказавшись слов своих.

Вообще – я занят, очень,
Я тружусь, а не реву.
Если ты чего-то хочешь,
Достигай мечту свою!

25.01.2014

Обычный случай

Эссе

Знаешь, читатель, в жизни есть много удивительного. Люди поют, подобно ангелам, глотают шпаги, пожирают огонь или же исчезают в мгновение ока. Но всё это никогда не сравняется с тем, что я запечатлела в своей памяти когда-то.

То чудо случилось рано утром. Честно говоря, каждый мой день начинается со скучной поездки на одном из глупейших «изобретений» среди общественного транспорта. Да, яитаю странную, но вполне объяснимую ненависть к автобусам. Собственно, этому я ещё как-нибудь посвящу главу...

В автобусе, как обычно, было жарко и неуютно. Полно людей, которые беспринимно смотрят друг на друга и пытаются высмотреть что-то в чужих лицах. Я же уже давно смирилась с тем, что, как бы ни хотелось, проблесков глубоких переживаний или же открытой души в них не видно. Хотя, возможно, они так маскируются. Кто знает?

Никогда не питала любви к созерцанию окружающих. К сожалению (а может, и к счастью!), в то утро мне пришлось приземлить свою королевскую персону на одно из греческих кресел. С явным отвращением я опустилась на твёрдую «сидушку» и, испытывая полное недовольство, окинула равнодушным взглядом всех присутствующих. Никто мне, естественно, не запомнился. И только одна женщина оставила у меня в душе что-то трепетное и совершенно новое! Чувство полного спокойствия, почти счастья.

Она сидела прямо напротив меня. С самого начала поездки дама мило мне улыбнулась. В этой улыбке я не увидела ни насмешки, ни издевательства, ни ещё чего-то плохого. Она улыбнулась искренне и бескорыстно. Казалось, она светилась изнутри!

Видел бы ты моё лицо, читатель! Шок? Не то. Удивление? Совсем не это. Радость! Это была внезапная солнечная радость! Банальная приветливость незнакомки растопила мою душу за считанные секунды, сделав изо льда, обитавшего где-то глубоко, тёплую весеннюю лужицу.

Читатель, это был человек, который улыбался просто потому, что он это мог! Для этого не нужны были моря из долларов, нефтяные фонтаны или блестящие на солнце виллы. Не требовалась новая дорогая одежда, и плетать ей хотелось на бриллиантовое колье! Можно ли представить себе человека настолько чистого и не омрачённого выдуманными стереотипами людского счастья? Человека, который любил цветы за то, что они есть, а не за их запах? Того, кто ценил, в конце концов, этот душный автобус и ловил удовольствие от каждой минуты поездки?..

Наверное, ты посчитаешь, что я совсем ничего не смыслю в людях и всё, описанное мной, можно назвать лишь «обычным случаем». Возможно, это так и есть.

Но поверь мне: в мире, где каждый может утонуть в грязи равнодушия, увидеть нежный и хрупкий луч света в улыбке простой женщины – это действительно чудо!

25.03.2014

ПРОЗА

Вераніка КОЛЫШКА
студэнтка 1 курса факультэта ТАР

Я, Колышика Вераніка Андрэеўна, нарадзілася ў 1992 годзе ў горадзе Ліда Гродзенскай вобласці. У 6 гадоў пайшла ў першы клас сярэдняй школы № 13. Разам з агульнаадукацыйнай школай наведвала і музычную. Пасля заканчэння дзесяці класаў паступіла ў Лідскі каледж. Атрымала спецыяльнасць тэхнік-тэхнолаг (хімічная прамысловасць арганічных рэчываў матэрыялаў і вырабаў). Пасля напісання дыплома вырашила працягваць навучанне ў Беларускім дзяржаўным тэхналагічным універсітэце на факультэце тэхналогіі арганічных рэчываў па спецыяльнасці біятэхнолагія. Пасля заканчэння першага курса ўніверсітэта я была вымушана ўзяць акадэмічны водпуск. Зараз працую ў бухгалтэрый.

Вытрабаванне на вернасць

(апавяданне на аснове рэальных падзеяў)

Ранняя вясна. Шэрае неба прыцікалася да поля, на якім ляжаў брудны цяжкі снег. Упоперак поле было апаясана тоненькой сцежачкай, якая пераскоўала праз раўчук і канатку. Кромка лесу на гарызонце даганяе суседні хутарок, абдымае яго і хаваецца за вёскай. Пасярод поля стаяў звычайны вясковы домік, агароджаны драўляным плотам. Самы што ненаёсць звычайны дом, хлевушок, гумно – усё, як у людзей. Па два бакі ад дома рос малады яблынэвы сад, роўнымі радкамі набіраліся сілы яшчэ кволенікія дрэўцы: з адного боку антонаўка, а з другага – папяроўка... Стаяла такая цішыня, нібы так ціха было заўсёды: ніколі ў полі не працавалі трактары, ніколі не спявалі песні жанчыны, не рагаталі і не гулялі дзеці, не спрачаліся мужчыны.

Ноч адыходзіць. Раніца. Мястэчка прачынаецца. У хаце запалілі свяцло. На ганак выйшла гаспадыня (зараз яна паправіць хустку і пойдзе ўпраўляцца) . Невысокая шчуплая жанчына з тонкімі і мяккімі рысамі твару, трошкі згорбіўшыся, хуценька і лёгка пачала мітусіцца паміж хлявом і сарайчыкамі. З хаты выбягае дзячынка гадоў пад восем, імкліва накіроўваецца да гаспадыні, хоча дапамагчы, стараецца. Святле... Трэба ўжо збірацца ў школу: да яе кіламетраў з пяць іспі праз шэрае поле, праз брудны цяжкі снег.

Стася пераапранулася. На сняданак была ўчараашняя верашчака, якую гатавала маці ў нядзелью да бліноў. Ціха выйшла з дому, каб не разбудзіць малодшага брата. На вуліцы было ціха і мірна, цёмна і сыра. Развітаўшыся з матуляй, дзячынка выйшла за падворак і накіравася ў бок суседняга хутарка, з якога таксама выбеглі дзве дзячынкі-школьніцы. Іспі разам было не так страшна, і шлях здаваўся не такім доўгім, калі ідзеш і вядеш гутарку. Мама заўсёды казала, каб Стася трymалася Вальчуковых дзячүчат, каб не дай Бог якое ліха, і што тады? А разам – спакайней. Бацька Вальчук праводзіў дачок праз поле да дарогі, а там ужо і вёска, і да школы рукой падаць. Але сёння стары застаўся дома (можа, захварэў ці ўчора перапіў, а можа, ехаць куды трэба, хто яго ведае)...

Стася рынулася да дзяўчат. Ёй было цяжка перабіраць тоненъкімі ножкамі па снезе, а яшчэ і гэтая маміны валёнкі, такія нязручныя, нятульныя і вялікія. Суседкі не чакалі дзяўчынку, яны крочылі так смела і ўпэўнена, нібы не чулі, што іх кліча і просіць спыніцца маленькая Стася. Чаго яны так, можа не чуюць? Незразумела...

Дагнала, ну нарэшце. Цяпер ужо і весялей ісці. Ледзянай скарыначка, якая пакрываала поле і снег, трашчала і ламалася пад тонкімі ножкамі дзяўчынкі. Калі-нікалі яна спаўзала і падала са снегавых турбаў, правальвалася. Дзе-нідзе можна было натрапіць і на балота, а калі пашанцуе, то ты дойдзеш да раўчука, пройдзеш праз жэрдачку, выйдзеш на дарогу. Але не сёння... Апошнія дні былі сонечнымі, і на полі стаялі лужыны ад талага снегу. Галоўнае – не трапіць на воду: апошнія валёнкі, і тыя маміны, прамочыць ногі, захварэ, а школа, а валёнкі апошнія, а мама што скажа, а хадзіць у чым будуць...

Вальчуковыя дзяўчата шапталіся і рагаталі, рагаталі і паглядвалі на Стасю. Марыся, старэйшая з дзяўчынек, напэўна, расказвае малодшай нешта цікавае і вясёлае, мабыць, з ёй здарыўся цікавы выпадак, а можа, праста жартуе з сястры. Стася так хацела даведацца, пра што яны так весела гутараць, хацела пасміяцца, але снег ламаўся і трашчаў, нічога не пачуць. Ай, нічога, потым спытае, на дарогу выйдуць і спытае. Там у любым выпадку зручней і ісці, і гутарку весці. Хутчэй ужо выйсці б на дарогу, стамілася ўжо крочыць па гэтым полі, па снезе, яшчэ і гэтая валёнкі, вялікія і нязручныя.

А вось і раўчук. Пасля цёплых дзянькоў лёд растаў і раўчак пераўтварыўся ў балота. Клапатлівы бацька, стары Вальчук, падумаў пра гэта раней, са старэйшым сынам знайшоў недзе драўляныя дошчачкі і пабудаваў невялікі мосцік, затым паверх балота праклаў жэрдачку да дарогі, моцную і ўстойлівую.

Дзяўчынкі падышлі да мосціка, спыніліся і чакалі Стасю. Яна, задаволеная і вясёлая, падбегла да суседак, хацела хутчэй перайсці цераз мосцік, выйсці на дарогу і пачуць цікавую гісторыю, якую расказвала Марыся малодшай сястры. Суседкі крочылі на мост першымі, следам за імі няўпэўненымі крокамі тульчыла Стася. Марыся ішла першай. Спынілася і развязрнулася да дзяўчат. Злосным позіркам яна паглядзела на Стасю.

Чаго ты ідзеш па нашым мастку? А ну злазь з яго тут жа!!! Гэта не твой тата будаваў яго для цябе, а наш...

І як толькі яна гэта вымавіла, так малодшая дзяўчынка рынулася да Стасі і штурхнула яе ў раўчук. Стася не адразу зразумела, што ж з ёй здарылася. Праз поўныя вочы слёз бачыла толькі постаці дзяўчынек, якія смяяліся і забаранялі ёй нават дакрануцца да мастка, паказвалі на яе пальцам і насміхаліся.

Як Стася апынулася дома, яна не памятала. Да зіцячыя вочы, поўныя слёз і крыўды, выцірала мама сваёй хусткай. Як ні тлумач, што ні гавары дзяўчынцы, яна не зразумее, чаму тата не вярнуўся з вайны дамоў і не пабудаваў ёй мосцік, чаму маму пакінуў адну...

Прайшоў час. Да мястэчка праць поле набліжаецца белы аўтамабіль. Па старэлай гаспадыні стаіць каля брамкі, сустракае гасцей. Белы аўтамабіль спыніўся насупраць гаспадыні, і яе вочы зазіхацеліся ад радасці і шчасця. Насустрач ёй з аўтамабіля выбеглі два хлапчуки, са смехам і крыкамі кінуліся абдымыць бабулю. Маленькую Стасю было ўжо не пазнаць: статная, высокая, модная жанчына з доўгімі густымі валасамі ніяк не нагадвала ту юную васьмігадовую дзяўчынку ў маміных валёнках.

Канікулы. Як заўжды, дзяцей прывезлі да бабулі, няхай адпачнуць, пабегаюць, тут прырода і свежае паветра. Гаспадыня і яе госці праходзяць на падворак, на вуліцы стаяў накрыты стол – смажаныя яйкі з зялёнай цыбуляй і салам, побач стосік бліноў – разыграўся апетыт.

Стася падышла да маці, павіталася і адразу начала расказваць пра дзіўны выпадак, што адбыўся з ёй на днях: раніцай, калі яна выходзіла на працу, знайшла пісьмо, вельмі цікавае. Канверт быў тоўсты і прыгожы, з нейкім намаліванным замкам. Уважліва прачытаўшы адрас і адрасата, Стася была ўпэўнена, што гэта пісьмо напісана менавіта ёй. Немагчыма: краіна, адкуль трапіў ліст, – Германія. Стася ведала, што гэта пісаў бацька...

...дайшлі да Берліна,ранены, думаў, што загіну,.....сумаваў...не хапала.

Сустрэў яе...не змог без яе далей жыць... было вяселле...

Ніколі не забываў, хваляваўся...

І фотакартка мілай пажылой пары.

Ні радасці, ні шчасця. Парушаны пакой у душы, які ўсталёўваўся на працягу жыцця. Сэрца сціскалася ад крыўды і болю. Цяжка дыхаць.

Навошта ён з'явіўся? Мабыць, толькі зараз успомніў, што недзе забыўся і згубіў жонку і дзяцей. Напэўна, не, проста кінуў, пусціў у вольны свет, выкінуў. А можа, ён не змог, ранены быў, не пусцілі, ці вяртаўся ды збіўся са шляху, згубіўся...

Не мае нічога сэнсу, ні адзіная адгаворка, ні адзіная прычына. Каханне?! Можа яно сапраўднае?! ...Прэч усе слова апраўдання, усе слова трэба дамножыць на нуль, яны нічога не каштуюць. Кошт мае толькі клятва, дадзеная перад Богам, слёзы і голад дзяцей, гора пакінутай жонкі, вернасць і гады, якія прайшлі ў смутку і невядомасці. Нічога не каштует заслу́га перад Радзімай, перад краінай, няхай ты герой у вачах аднапалчан, усё роўна ты зраднік у вачах маленъкай Стасі, у вачах, якія перапаўняліся слязымі, якія ніколі не зразумеюць, чаму тата не пабудаваў масток...

Анастасія РАМАНЧЫК

Я, Романчик Анастасия Владимировна, студентка-заочница 5 курса, родилась 18.03.1990 г. в городе Минске. В 2008 году окончила среднюю школу №182 города Минска, в том же году поступила в УО «Белорусский государственный технологический университет» на специальность «Информационные системы и технологии (издательско-полиграфический комплекс)». В 2010 г. перевелась с дневного отделения на заочное обучение.

С сентября 2011 г. работаю машинисткой на кафедре международного бизнеса УО «Белорусский государственный экономический университет» под руководством к.э.н., доцента Турбан Галины Владимировны.

В 2004 г. начала писать книги в жанре фэнтези. С 2010 г. публикуюсь на электронных ресурсах, в том числе на платформах электронных библиотек «ЛитМир», «LitLib» и др.

В октябре 2011 г. вышел шестой литературно-художественный альманах «AVE» (Адраджэнне. Вера. Еднасць), посвященный 65-летию Великой Победы, в котором был напечатан мой документальный рассказ «Слёзы памяти».

12 мая 2012 г. участвовала в презентации седьмого выпуска литературно-художественного альманаха "AVE", в который вошли 5 глав моей книги «Дитя грозы» под редакцией руководителя литературного клуба «Ветлица» Н.Е.Савицкой.

Основная страница с моими книгами находится по электронному адресу http://samlib.ru/r/romanchik_a_w/ издательской системы «Самиздат».

Дитя грозы

глава из романа

На карте появился ещё один красный крестик. Завс с раздражением отбросил магическое перо в дальний угол стола, прекратив отмечать места, где поиски не увенчались успехом. Куда же она девалась? Куда спряталась, ведьма? Мужчина не мог позволить себе провалить первое важное задание короля, которое вполне может стать последним. Либо всё, либо ничего. Если Завс провалит миссию, то король казнит его без суда и следствия. При удачном исходе мужчину ждала престижная должность советника и большие деньги. А всего-то и надо, что поймать и устраниить ведьму, некогда успешно пристроившуюся под боком у старшего сына и наследника короля.

Завс с радостью отказался бы от задания, несмотря на желанное вознаграждение, да только королю не отказывали. Побег тоже был невозможен: самому дичью становиться не хотелось. Не зря же король разводил замечательных собачек бойцовской породы, с медвежьим капканом вместо челюсти. Попади в такой «прелестный» капкан – и живым уже не уйдёшь, будет достаточно одного укуса – это если повезёт.

С каждым днём нервозность Завса становилась всё сильнее, ведь шёл третий месяц, а поиски коварной ведьмы продолжались. Время утекало как вода сквозь пальцы, приближая неминуемую кару в лице разъярённого наследника, влюблённого в чертовку. Мужчина так и не решил для себя, кого он больше боялся: короля или его сына. Но король-то работодатель, только от этого факта не становилось легче. И чего Завсу не сиделось в родной захудалой деревеньке, занимался бы торговлей. Так нет же, власти захотелись, почувствовать себя значимым и уважаемым, а главное богатым. А теперь поздно жалеть.

Завс прекрасно понимал, что его шансы на успех уменьшались с каждым днём все больше. Если по его душу придёт наследник... Об этом даже страшно было думать. По спине мужчины пробежали мурашки от внутренних дрожи и страха перед сильнейшим вероном страны. Не стоило вспоминать о нём. Если бы не тайный приказ короля, Завс ни за что в жизни не выступил против наследника. Пока, на счастье Завса, хитрый король сдерживал старшего сына, обманывая его, но надолго ли?

Три месяца Завс потратил на травлю ведьмы. А ведь в распоряжении мужчины было триста лучших бойцов, охотников и следопытов, оружие из высших миров, техника. Но даже этого оказалось недостаточно, чтобы поймать всего одну представительницу древней расы! Всего одну тварь, которая стояла на пути у короля! Не станет ведьмы, – исчезнут проблемы, которые она создавала одним своим присутствием во дворце.

– Завс! Мы поймали её! – доложил охотник, устало входя в белую походную палатку и запуская холодный воздух внутрь. Охотник замёрз, постоянно шмыгая покрасневшим носом и пытаясь разогреть замёрзшие руки. Хотя мужчина был облачён в тёплую куртку, подбитую мехом, от холода уже ничто не спасало: ни мази, ни зелья, ни магия. Что ни говори, одна из самых холодных долин оправдывала своё название «Ледяная смерть».

Издёрганный бессонными ночами, Завс вздохнул с облегчением и потёр покрасневшие глаза, словно пытаясь вернуть хоть капельку бодрости, которой уже давно не было. Ведьме пришёл конец, как и страхам будущего советника короля. Завс уже давно представлял себя на почётной должности, теперь его мечты сбудутся, ведь он выполнил приказ короля – поймал ведьму.

Король давно хотел избавиться от ведьмы, но её всегда надёжно охраняли либо она сопровождала наследника, который уже, сам по себе служил надёжным укрытием от покушений. Даже сам король опасался старшего сына, не говоря уже об подчиненных.

Теперь ведьме не уйти!

Завс, опираясь на узорный серый посох, покинул палатку и вошёл в открытый переносной портал, расположенный в центре лагеря. Порталом служила округлая конструкция примерно в два метра высотой, которую перевозили слуги от лагеря к лагерю в грузовой машине.

Едва мужчина попал на другую точку выхода, как в его лицо ударила лютая стужа. Пришлось плотнее укутаться в дорогие меха.

Завс осмотрелся. То, что предстало его взору, представляло собой поле битвы, где от некогда белоснежной долины осталось одно воспоминание. Всё, что можно было взорвать, наёмники взорвали, выкуривая ведьму, как пантеру из её укрытия.

Удивительно, как лишённой магии ведьме удавалось три месяца скрываться в ледяной долине без оружия и припасов, да и без тёплой одежды в экстремально холодных условиях. Хоть она и древняя, но её живучесть казалась невероятной – женщина была не менее опасной без магии, чем с ней. Преследователям ни в коем случае не стоило забывать, что их добыча – хищник...

Завса отвели в глубь огромной чудом не обвалившейся пещеры. От наступавшего со всех сторон мрака мужчина невольно поёжился. Если бы не яркий светильник в руках впереди идущего похожего на медведя следопыта, Завс ни за что не зашёл бы в мёрзлую темноту пещеры.

Из трёхсот наёмников в живых осталось едва ли треть, и те были ранены. С отчаянием свирепого зверя ведьма сражалась до конца. И даже когда гордую женщину поставили на колени, она не смирилась и смотрела с вызовом на палачей, обступавших её пугливой толпой.

Сиреневые глаза пленицы светились в полумраке и переливались магической силой. У женщины был внимательный и пугающий взгляд, словно это не она пленица, а все вокруг попали в её хитроумную ловушку.

– Всё кончено, ведьма, – произнёс Завс, посмотрев на чёрноволосую женщину, стоявшую на коленях в магической западне.

Множество порезов покрывали длинные стройные и сильные ноги плениной, едва скрытые чёрной тканью. Грева чёрных волос спадала на плечи и скрывала округлую грудь женщины.

«Хороша чертовка!» – подумал Завс, разглядывая пленицу. «Не зря наследник от неё без ума». Но за одно предательское желание к ведьме многие мужчины поплатились жизнью, поэтому Завс не поддастся её женским чарам! Её опасная красота пленяла жертву подобно паутине паука, и мало кто видел, какая хищная тварь скрывалась под ликом прекрасной девы. И не хотел бы Завс попасть в сети к этой «бледнокожей паучихе», как её порой называли во дворце.

Женщина громко зашипела, обнажая в оскале окровавленные острые зубы. Завс непроизвольно отступил от ужаса. А ведь скольких его солдат ведьма просто загрызла! Даже в плену она всё ещё была опасна!

— Ты сегодня умрёшь, ведьма, не хочешь ли сказать что-нибудь напоследок? — уточнил Завс, изображая безразличие.

На самом деле мужчина содрогался от внутреннего страха и ужасался собственной смелости. Не будь она в цепях, Завс был бы уже мёртв.

Женщина громко расхохоталась.

— Завс.... за меня отомстят, — охрипшим голосом заговорила ведьма, улыбаясь разбитыми губами. — Я — жена наследника, за меня расплата будет страшной!

— Ты тоже смертна, ведьма.

И снова в ответ хриплый смех. К ужасу Завса, тело женщины стало покрываться сиреневыми письменами. Чем больше становилось знаков, тем сильнее серело лицо мужчины. Как чертовка не побоялась пойти на подобное безрассудство?! Использовать древнее опасное заклинание, чтобы защитить собственную шкуру!

— Если вы убьёте меня...

— Ты станешь духом мщения, — произнес Завс, заканчивая фразу за неё. — Низко же ты пала, ведьма!

— А когда-то ты называл меня госпожой, Завс, — закашлялась женщина, продолжая улыбаться. — Трусливый лицемер! Ну же, убей меня... но помни, каким кошмаром я обернусь для вас!

— Ты думаешь, что твоя преданность будет вознаграждена? — с гневом заговорил Завс. — Твой муж не осчастливит тебя даже ребёнком, а ты продолжаешь фанатично верить ему! Даже сейчас! Где он?! Почему он не пришёл спасти тебя?! За три месяца уж он точно мог тебя найти!

— Завс... — мужчину передернуло от жуткого взгляда ведьмы, — передай Конраку, что самозванцу никогда не покорить веронский народ!

— Глупая ведьма! Если вы столь могущественны, почему же давно не свергли Конрака? Вы могли это сделать, вы же мудрые и сильные древние!

— Мы подождём того момента, — зловеще прошептала женщина, — когда тиран допустит ошибку. Конрак ведь тоже не идеален, не держал бы он тогда столько тупых подчинённых, как ты, Завс. Скольких солдат ты потерял, пока меня ловил?

— Заткнись! — Завс со злости врезал по лицу пленницы древком посоха.

Ведьма насмешливо слизнула кровь с губы.

— Я знаю, что с тобой делать, — проговорил Завс. — Ты будешь сидеть здесь, запертая и покинутая всеми! Ты никогда не сможешь выйти из магической тюрьмы! Никто не поможет тебе! Наш господин предвидел твоё безумие, в безумии ты и проведёшь отпущененный тебе срок!

Завс победоносно продемонстрировал женщине круглую печать с изображением чёрной птицы с расправленными крыльями.

— А сколько пафоса в голосе. Долго репетировал речь? — снова засмеялась ведьма.

— Даже твой могущественный муж не сможет тебя освободить! — продолжал мужчина, крепко сжимая печать. — Доброй ночи... госпожа!

— Я приду к тебе во сне, За-авс, — соблазнительно и ядовито улыбнулась ведьма, когда пространство вокруг погрузилось во тьму, едва советник активировал печать...

С улицы раздался страшный, полный ужаса крик, резко оборвавшийся.... Сего дняшний день унёс ещё одну жизнь.

Шум привлёк внимание жён правителя, которые кичливыми группками важно расхаживали по скверику на окраине королевского сада. Женщины

лишь головы повернули в сторону крика. Особого удивления, испуга или ужаса на прекрасных лицах дам не отразилось. Борьба за власть не женское дело, любопытные долго не жили – это правило усвоили все девы гарема.

– Инаран, будь рядом, не уходи, – старшая жена правителя Гнера преградила коричневым веером дорогу пятилетнему принцу, когда мальчик попытался спрыгнуть с резного чёрного стула на землю, чтобы посмотреть, что произошло в глубине фруктового сада.

Любопытный сын правителя нехотя подчинился мачехе и остался сидеть рядом с женщиной за чёрным столом с резными фигурками животных.

Принц скучающим взглядом обвёл искусно сделанные из чёрного мрамора арки с изображением птиц с пышным оперением. В стороне журчал чёрный фонтанчик в виде длиннохвостой рыбки, возле которого весело и беззаботно смеялись самые молодые девушки в гареме, брызгая друг друга водой.

Перед маленьким Инараном стояла шахматная доска с расставленными магическими шахматами, изображающими иерархию магов. Играла с принцем вторая по старшинству жена короля, но она поддавалась, не играя всерьёз, отчего задор мальчика моментально угас. Какой был интерес играть в шахматы, если принцу поддавались, а лёгкая победа не доставляла должного удовольствия?

– Шах и мат, – вздохнул Инаран после того, как женщина, делая вид, что сомневается, переставила фигурку на клетку вперёд. Инаран, поставив подбородок на ладонь, усилием мысли сбил вражеского старца в красном одеянии своим магом в голубой мантии.

– Ваше высочество, мы восхищаемся вашим умом! Вы снова победили! – дружно захлопали в ладоши сразу четыре дамы, наблюдавшие за игрой.

Увидев незаинтересованный взгляд мальчика, Гнера грустно вздохнула и погладила принца по чёрноволосой голове. Конечно, мальчику было неинтересно в женском обществе, где каждая считала своим долгом умиляться юным принцем, чем ещё больше утомляли маленького верона. Ему бы играть с другими детьми, но не судьба.

Инаран был последним сыном короля и единственным ребёнком в королевском замке. Его воспитание полностью переложили на плечи женщин, предполагая, что в гареме он в безопасности. И какой интерес мог представлять бесперспективный младший сын короля? Без силы, без магии? На Инарана даже отец редко обращал внимание, что уж говорить о воинственных старших братьях.

– Долол, – тревожно зашептались женщины и стали отбегать от чёрной арки, увидев идущего оттуда к ним мужчину в чёрном простом костюме. Чёрный цвет создавал контраст с оранжевыми волосами долола, отчего казалось, будто голова мужчины горела.

Гнера снова закрыла ребёнка веером, словно пытаясь защитить принца от угрозы.

– Странно, что вы не кудахчете, милые мамы, – прозвучал насмешливый голос Генлия.

Мягкий бархатный тембр брата Инаран сразу узнал. Пускай Генлий – долол, но он один из немногих братьев, которых принц мог не бояться.

Не мог Генлий быть злым! Хотя маленькому принцу едва ли не каждый день твердили о том, чтобы он держался подальше от дололов. Сколько он себя помнил, его всегда пугали, что если он будет общаться с дололами, то рано или поздно они сделают его безвольным рабом. Но Инаран не верил, что обожаемый старший брат мог причинить ему вред, другие дололы – да, могли, но брат – никогда.

Инаран смело соскочил с высокого стула и проскользнул мимо ног женщин, не успевших его поймать, и вскоре оказался на руках у старшего брата, который задорно чмокнул мальчика в чёрноволосую макушку.

— Верните ребёнка! Немедленно! — напряжённо потребовала жена правителя, поднимаясь со стула.

— А что ты сделаешь? — сстроил презрительную гримасу Генлий, сузив серебряные глаза с горизонтальным зрачком. — Пожалуешься папочке? Может, он, наконец, обратит внимание на давно забытую безымянную рабыню.

Красивое молочно-белое, но уже немолодое лицо женщины вспыхнуло как маков цвет, но ничего сказать в ответ дерзкому дололу старшая жена короля не сумела, точнее, не посмела. Младшие женщины и вовсе не вступали в разговор. Генлий — сын короля, ему перечить нельзя.

— Ну что, малыш, пойдём, погуляем? Какой интерес вечноТ прятаться за юбками? — сказал Генлий и, опустив улыбающегося мальчика на землю, взял его за руку.

Маленький принц искренне не понимал страха женщин перед дололом, он же хороший, приветливый и... свободный. Генлий мог приходить, когда хотел, у него не было запретов. Долол без стука входил в кабинет отца, за что другие могли поплатиться жизнью. Брат не боялся никого. А ещё он приносил подарки, а это было так много для обделённого вниманием отца и братьев ребёнка.

Издали послышался собачий лай. Мальчик первым заметил, что к ним устремилась одна из крупных чёрных бойцовских собак отца. Но вопреки ожиданию Генлия, Инаран не испугался, а сам громко и агрессивно зарычал на пса. Собака остановилась на полпути и, жалобно скуля, убежала прочь. Хотя это и выглядело странно со стороны, ведь собака была в три раза больше, чем мальчик, но чувствительный пёс ужаснулся отнюдь не из-за внешнего облика Инарана...

— Верон просыпается, — задумчиво произнёс долол, с интересом наблюдая за поведением младшего брата, а ведь именно эта убежавшая от Инарана собака убила одного из придворных. Благо мальчик не заметил мёртвого тела в кустах, которое Генлий незаметно для брата уничтожил щелчком пальцев, выпустив тёмную силу, оставляющую от плоти неприглядный чёрный пепел.

— Но я и так верон, — недоумённо посмотрел снизу вверх на старшего брата Инаран.

— Конечно, — загадочно улыбнулся Генлий, — ты — верон. Это просто были мысли вслух, братишка.

Возможно, Генлий подразумевал веронскую силу, но мог думать и о чём-то другом, о чём мальчик не догадывался.

Мальчик грустно улыбнулся, идя держась за руку с братом. Не могла у Инарана проснуться веронская сила. Как у верона, рожденного без любви, у него не было той могучей силы, которая бывала у детей с любящими друг друга родителями. Если бы он был первенцем, то это ещё терпимо, но Инаран — младший в семье. Магический дар у принца так и не пробудился, и уже никогда не проснётся. Благо, что у него божественное дыхание, пусть слабое, но имеется. Как тяжело осознавать, что ему никогда не познать, каково это — использовать магию.

Генлию повезло, он — долол, а не верон. Пускай сила брата была тёмной, но всё равно это лучше, чем вообще ничего, как в случае Инарана.

— А куда мы идём? — поинтересовался Инаран.

— Брата нашего ищем.

— Искроса? — спросил Инаран, улыбнувшись.

— Как ты догадался? — натянуто усмехнулся Генлий, потрепав чёрные волосы малыша, а затем выражение лица долола стало крайне серьёзным. Брат снова взял мальчика на руки и уверенно направился вперёд, раздвигая усыпанные голубыми цветами ветки деревьев.

Искроса они нашли на цветущей красными мелкими цветками поляне. Черноволосый мужчина стоял в центре, окружённый младшими братьями. Инаран крепче прижался к Генлию. Мальчику не нравились другие братья, они казались ему пустыми, бездумными и страшными. Они выполняли приказы, у них не было своей воли, только воля короля для них имела значение.

Наследник же отличался от всех сыновей Конрака статью и внутренней силой. Им невозможно было не восхищаться. Искрос был вероном с большой буквы — истинным наследником престола.

— Тише, — погладил по голове младшего брата Генлий, продолжая с интересом наблюдать за действием.

Мужчины, присутствующие на поляне, молчали. Некоторое время длилась тишина, пока братья резко не сорвались с места, набрасываясь на наследника. Искрос не сдвинулся, не уклонился. Всего одной вспышки хватило наследнику, чтобы пробить магическую защиту братьев и разбросать их в разные стороны, сбивая деревья и каменные постройки крепкими телами мужчин.

— Изящества тебе по-прежнему не хватает, каким был дуболомом, таким и остался, — вышел из тени садовых деревьев долол, — не жалко сада?

— Он восстановится, как всегда восстанавливался, — безразлично ответил Искрос, поворачиваясь к Генлию. Заметив младшего принца, наследник улыбнулся. В серых глазах Искроса был виден характерный для веронов блеск магической силы.

— Видишь этот взгляд, — продемонстрировал малыша на вытянутых руках Генлий, — это взгляд восхищения, я тоже когда-то на тебя так смотрел, как он, — с намёком, понятным только Искросу, произнёс Генлий.

— Генлий, когда-нибудь ты поймёшь меня, а теперь отдав Инарана мне, а тебя ждёт отец.

— Не хочешь, чтобы Конрак заметил твой обман? Поэтому скрыл мальца среди юбок, куда Конрак заглядывает только ночью, когда все спят? — прищурился Генлий.

— Тебя юбка скрывала тысячу лет, не помню, чтобы ты на это жаловался, — ответил на колкость долола Искрос, принимая из рук Генлия малыша.

— Юбка твоей жены мне нравилась, удобная, с разрезом, чтобы каблуком бить в лоб особо любопытных. Твоя жена заменила мне мать.

Искрос усмехнулся, забирая младшего брата, но не ответил Генлию. При Инаране наследник становился немногословным, словно берёг мальчика от лишней информации, и делал вид, что не замечал восхищения во взгляде младшего брата.

— Не хочешь со мной поговорить? — поинтересовался долол.

— Я знаю, что ты скажешь, но у меня нет ответа на этот вопрос и вряд ли появится в ближайшее время, — разворачиваясь спиной к дололу, ответил Искрос.

— Ты — трус, Искрос! Ты позволил им схватить её! Она верила тебе! Тебе верил я! — закричал Генлий. — И в чём же заключается твой «гениальный» план по свержению Конрака??

Инаран возмущённо посмотрел на Генлия через плечо брата. Искрос не может быть трусом! Он самый сильный! Самый могучий!

— Пусть будет так, Генлий, а теперь иди к отцу, пока он не рассвирепел. Я не хочу слушать его вопли. Сегодня слишком хороший день, чтобы всё испортить гневом короля.

— Никакой он не король! И как ты можешь говорить о хорошем дне, когда знаешь, что с ней случилось?! Ты предал её! — со злобой бросил слова Генлий, резко разворачиваясь назад.

Мальчик, сжимая рукой чёрную ткань одежды на плече Искроса, недовольно посмотрел в спину удаляющемуся Генлию. О ком он говорил?

— Братик, а почему мы не можем покинуть это место? Почему мы не уедем? — спросил Инаран у Искроса.

— Наш замок — твой дом и твоя тюрьма, — проговорил Искрос печально, — ты не сможешь надолго покинуть его стены.

— Почему? Ты же можешь, и Генлий может.

Искрос присел, поставив малыша на землю. Мужчина закатал рукав Инарану, демонстрируя брату едва заметный белый рисунок на его ручке.

— Запомни, пока на тебе эта печать, Конрак никогда не сможет тебя убить, но печать имеет тёмную сторону. Из-за неё ты — пленник. Пока ты здесь, ты в безопасности, — наследник указал на виднеющийся сквозь деревья королевский замок.

— То есть я никогда не смогу жить в другом месте?

— Когда-нибудь сможешь, но не сейчас.

— Но у меня есть ты! Ты меня защитишь! Ты всегда защищаешь меня! Я хочу уехать отсюда! Мне здесь не нравится!

— Я не всегда смогу быть с тобой, а печать — это гарантия того, что я не увижу тебя мёртвым. Инаран, не покидай замка, как бы тебе страшно и жутко ни было. Только его стены тебя защитят. Как бы Конрак ни пытался осквернить наш дом тёмными силами, у него это не получится сделать. Наш дом — наша крепость. Помни это всегда.

Инаран прижался к сильному плечу старшего брата. Если так говорил старший брат, то, значит, так правильно. Какие могут быть сомнения?..

Аляксандра ШКУРАПІ
Студэнтка 2 курса факультэта
выдавецкай справы і паліграфіі.

*Время года — зима.
Цвет — белый.
Сердце — каменное.
Кровь — горячая.*

Город, где встречаются счастливые люди

Рассказ

Ты расплачиваешься картой и выходишь из придорожного кафе. Надеваешь солнцезащитные очки, поджимаешь полные губы — не с презрением, нет, всего лишь по давней привычке — и окидываешь взглядом парковку. Солнце жарит, и ты распахиваешь пальто, хотя внимание к себе привлекать не намерена. На минутку задумываешься (чудится, будто забыла о чём-то),

но быстро отгоняешь лишние мысли, встряхнув головой. Твои волосы, великолепного пшеничного цвета кудри, рассыпаются по плечам и словно светятся в утренних лучах.

В салоне тепло, пахнет кофе, от которого и сегодня ты не смогла отказаться. Тонкие пальцы уверенно сжимают руль, в ботинках на каблуке неудобно совсем, но ты привыкла. Мысли переплетаются с Ces diamants-là, мюзикл — единственная запись в твоей машине. Музыку как таковую ты не очень-то жалуешь, особенно например, автомобильные радиостанции же вообще не выносишь.

Телефон выбирает на пассажирском сидении, и ты даже не думаешь о том, чтобы проигнорировать вызов: на сенсорном экране крупно выведено «Антон». Звоню я.

— Прывітанне, сонейка! Калі чакаць цябе? Лер, такі... — слышишь ты в трубке и, раздражённая, перебиваешь:

— Поговорим позже, пожалуйста. Я уже еду, минут через сорок буду в городе. Жарко-то как для октября.

— У нас дождь собирается, кажется. Хочу...

— Встретишь в парке, на нашем месте?

— Так. Буду, — слышишь доброе в ответ, но не придаёшь теплу, сквозящему в голосе, внимания. Любишь делать вид, что не понимаешь, требуя усилий от окружающих.

Отключаясь. Ты довольно скептически относишься к разговорам по телефону, обо всём более-менее важном предпочитаешь узнавать при личной встрече: глаза говорят больше, чем слова, не позволяют увернуться от фальши. Рядом ты всегда нужнее.

Спустя полчаса по удивительно пустой трассе подъезжаешь к городу, вокруг — ни души. Ты бы уже заволновалась, если бы не была такой уставшей после почти пяти часов за рулём. Мятые тучи в осеннем небе уже посветлели и нерасторопным караваном уползали на юг, складываясь в замысловатые фигуры. Ты как-то сказала, что в каждом облачке видишь белогривую лошадь: она топчется безмолвно на месте, подкидывает вверх жилистые коленки, стараясь не сорваться, не полететь со всей возможной прытью туда. Туда, где рождается солнце! Вдохновение моё.

На осень за окном ты не обращаешь внимания. Преодолев мостики кольцевой дороги, ты по мокрому асфальту врываешься в город. И вдруг чувствуешь необычайную лёгкость в душе: кажется, будто знакомая улица ни с того ни сего стала шире, тополя расступились и ты входишь в Отражение, которое именно сейчас захотелось вообразить. Оно пустует, правда, да тебе и не хочется видеть ещё кого-то на принадлежащем сейчас только тебе клочке пространства. Взмокшие листья испуганно взмывают из-под шин твоей машины, возмущённые светофоры прячут глаза-фонари за яркими вывесками, и уж точно не справиться им, истуканам железным, с буйными красками осени.

Солнце осветило разноцветные многоэтажки слева. Ты мчишься вперёд, не превышая, однако, скорости. Приоткрываешь окно и вдыхаешь воздух, так непривычно пахнущий озоном, полной грудью. Осторожно въезжая на кольцо, ты отмечаешь про себя необычайную тишину, повисшую вокруг. До сквера совсем немного осталось, и ты уверенней давишь на педаль газа, лавируя между ремонтными грузовиками, гружёными разноцветными флагами.

Проезжая над нешироким руслом реки, с улыбкой бросая взгляд на блестящие разноцветные шляпки-зонтики городского пляжа. Ты всегда отказывалась лезть тут в воду, зато гулять очень любила, особенно жаркими июльскими вечерами, такими праздными, но невыносимо приятными.

Съезжая с моста, ты резко тормозишь и как ошпаренная выскакиваешь из машины. В мозгу начинает свербеть: перегнувшись через колющееся хлопьями краски ограждение, близоруко щуришься, взглядываясь вниз. Там, в трёх метрах от берега и где-то семи от тебя, полосатым поплавком колышется на невысоких волнах пустая байдарка. «Э-эй!» — то ли про себя думаешь, то ли кричишь ты. Если возглас и сорвался с губ, то мгновенно растворился над рекой. Станный страх сковывает твоё сердце, не позволяя подняться, — ты так и висишь на перилах вниз головой, что кровь вскоре начинает стучать в ушах: бом, бом, бом.

Вверх по течению покинуто вздыхаются и опускаются ещё несколько байдарок, рыбки-вёсла выныривают иногда из-под тёмной воды. Тонкий свист ветра, кружашего в вальсе подсохшую золотую листву, врывается в уши, звенит серёжками, словно подбодряя. Ты медленно возвращаешься к машине, перебирая в мыслях все октябрьские торжества и стараясь не думать о брошенных прямо посреди реки лодках. Тишина и пустота начинают угнетать: человека бы, человека сейчас увидеть, хоть одного!

Погрузившись в тепло салона, ищешь телефон, набираешь знакомый номер, хочешь услышать родной голос, но в ответ — лишь долгие гудки. Волноваться не о чём, в общем-то ты привыкла к тому, что я отвечаю не сразу, поэтому спокойно возвращаешь телефон на сидение и кладёшь ладони на руль. Твои длинные пальцы дрожат почему-то. Поддалась эмоциям, верно? Поговори, поговори со мной, и тебе станет проще, не бойся показывать свой страх, даже если он совсем детский. Ты раньше боялась темноты, да и сейчас немножко боишься, когда остаёшься одна в пустой квартире.

Деревья плывут за окном. Машина двигается медленно, словно по мимам ты её ведёшь. Музыка выключена, так что можно услышать, как лужи хлюпают под шинами, сминается под ними золотая листва, вынесенная ветром на проспект. И никого вокруг, ни единой живой души не попалось тебе по дороге к парку. Страшно. Тихо. Чисто, светло. Завороженная, ты впитываешь взглядом, слухом, обонянием то, что так противилась замечать всю жизнь: красоту своего родного города, красоту, способную говорить на разных языках. Не в золоте осени она, не в слякоти весны, не в буйстве лета — в воздухе, который ты делишь с другими, с кем хочешь делить. И ты снова дышишь полной грудью, полная странной тревоги.

Главные ворота центрального парка прикрыты, но ты всё равно наваливаешься на тяжёлую чугунную решётку. Смотришь на позолоченные звёзды, украшающие её уже полвека, и чувствуешь, как плохо смазанный металл поддаётся твоему усилию. Скрип ворот напоминает о детских качелях во дворе, о санках, трущихся надтреснутыми полозьями о ледянную горку, и тебя вдруг охватывает желание слушать этот скрип ещё и ещё, громче, громче, до самого мозга, до самого сердца чтобы пробрало. Но ты в конце концов останавливаешься и ступаешь на серую плитку детского парка.

Тут всё как прежде: скамейки, вычурные фонари, маленькая дощатая сцена, где ты когда-то отказалась нацарапать своё имя, велосипедные дорожки. Поддавшись порыву, ты срываешься с места и бежишь по дорожке прочь от аттракционов: подальше от колеса обозрения, «ракушки» и каруселей, в глубь парка по осеннему ковру ступаешь, стараясь наделать побольше шума. Тебя влечёт этот шелест листвы, будто окрыляет — пёрышки расправляются под напором воздушного потока, и ты знаешь, что прибудешь на место совсем скоро, что закончится сумасшествие этого дня, ведь в моём присутствии, в моей верности ты не способна усомниться. Ты останавливаешься на секунду, чтобы подхватить золотой лист с дорожки, и бежишь

дальше, так похожая сейчас на саму осень: быстрая, своюенравная, но такая правильная, долгожданная, желанная...

Разноцветные в солнечных лучах бисеринки дождя на паутинках отражают все возможные оттенки бордо и золота. Стелется перед твоими глазами тонкая дорожка, устланная листвой и припорошенная чем-то белым. Пустая скамейка под раскидистым дубом — и снова тишина, всё то же безмолвие. Ты противишься панике, нащупываешь телефон в кармане пальто и набираешь номер. Гудок, два три... «Абонент не отвечает». Ещё одна попытка, ещё... не отвечает ни мобильный, ни домашний. Ты кусаешь губы между вдохами, выдохами, вздохами, вглядываешься в просветы между деревьями, надеясь заметить цветастую куртку или хвост золотистого пса, но тщетны твои попытки.

Делая ещё один шажок вперёд, замечаешь под носком ботинка плотный шарик бумаги. Он белый-белый снаружи, ты медленно поднимаешь его и разворачиваешь, взгляд твоих нежных серых глаз цепляется за единственную строчку посередине листа: «Усе мае вершы табе, Лерка, табе адзінай. З поўначы...». Оборвано остальное. И почерк знакомый, тот самый, которым написаны были десятки писем и сотни стихов.

Судорожно оглядываясь по сторонам, видишь белые хлопья бумаги, размокшие и мелкие, как первый снег лёгшие на отжившие своё осенние листья. И обрывков этих столько, что не охватить взглядом, не уразуметь так просто. Ты хватаешь их руками, разворачиваешь, но размытые водой буквы уже не разобрать, отдельные слова отпечатываются в твоём сознании: «На поўдні зараз маё сэрца, сядор...».

«...без суму і жаҳу...»

«...тваёю моваю.

Мне кажется, что этот дождь всё смоет. Всё лишнее. И лишних».

«...кахаю!»

Страшно! Странно, одиноко, и душу раздирает ощущение незавершённости. Пульс затихает под кожей, ты слатываешь слону и огромными, словно у напуганного кота, глазами смотришь сквозь полуоблетевшую крону на небо, где белые лошади-облака, подкидывая жилистые коленки, со всей возможной прытью мчатся на восток.

Вернувшись спустя час к машине, ты, не захлопывая двери, бросаешься к приёмнику, отчаянно крутишь ручки в надежде отыскать радиостанцию, а с нею и объяснение происходящего. Сквозь шипение и треск наконец прорывается голос диктора:

«...За несколько часов опустел ряд населенных пунктов. Правительства стран, на территориях которых замечено данное явление, никак не комментируют ситуацию. В крупные города, с которыми не удается наладить какую-либо связь, уже направлены отряды МЧС, исследовательский... Объяснить исчезновение миллионов человек не представляется возможным».

Ноги уносят подальше от машины, уже и не слышно слов, предположений, остережений. И паники нет. Ты словно впала в транс, бормочешь едва понятные слова, двигаешься вперёд, не разбирая дороги. Переулки и проспекты разматываются перед тобой, словно нить из клубка, шуршит золото под ногами. Странное чувство пожирает твоё сердце: одиночество, полное, безраздельное одиночество вздымается над тобой, ужас не позволяет глубже дышать. Вскоре ты уже бежишь, сбиваясь с ног. Вперёд, подальше от необъяснимого, быстрее, чтобы мертвенное дыхание города не успело настигнуть, забраться в рукава, под рубашку, в душу. Ты бежишь, пока не вырываешься из города, запыхавшаяся, подрагивают уголки твоих

потрескавшихся губ, и кажется, что слёзы вот-вот хлынут из глаз. А за спиной тает омытый дождём город. Твой. Твой! Бывший твоим и моим, любимым. Кахраным.

Назови его.

Но не оборачивайся.

Лис и Сонник

Люди ничего не знают друг о друге. Да и не хотят знать, в общем-то. Зачем стараться, лезть на рожон, пытаться показать себя, привлечь внимание? Человек одинок по своей природе, иначе бы циничное общество из тысяч, миллиардов людей так и не образовалось. Мы бы так и жались тёплыми понимающими кучками по пещеркам, и никто из других племён не был бы нужен.

Одиночество, как ни странно, лучше всего ощущается в большой компании, в огромном городе, полном людей, запруженном машинами, громкими словами и тихими каморками частных (самых лучших и необходимых — разумеется) мозгоправов. Я никогда не любила город, в котором жила, чаще ненавидела даже. Да и как можно любить гору кирпичей, по которым неустанно ползают полчища муравьев? Для них это, несомненно, дом, тёплый и уютный, но каково же бабочке, придвинутой камнями? Я не сравниваю с бабочкой себя, не подумайте... хотя нет, все же сравниваю. Ещё один жирный плюс моему самолюбию. Возможно, именно оно не позволяло мне долгие годы отыскивать прекрасное в повседневном.

Первый курс не был тяжёлым, даже, напротив, интересным. Я никогда не жалела о выборе университета и специальности — всё возможно изменить, если приложить некоторые усилия,— но и шла учиться не совсем за корочкой. Учёба на очном была для меня шансом найти собеседника, настоящего, чем-то со мной связанного, но обернулась эта затея лишь разочарованием. На втором курсе стало скучно. Я снова углубилась в сеть, что не шло на пользу моему речевому аппарату (и люди ржавеют, поверьте; по разным причинам, в разных местах — но всё же). Да и на обширных просторах Интернета я тоже общаться не умела — страх мной руководил, что ли? Или та скованность, что мешала ещё в школе тянуть руку, когда ответы на вопросы мне хорошо были известны?

В общем, к девятнадцати годам я оставалась ребёнком — во всех смыслах. В Соне Рязановой проросли и окрепли лишь скептицизм и огромная, усеянная мелкими алыми цветками самобичевания мнительность. Имена и фамилии однокурсников украдкой были вычеркнуты из долговременной памяти, я предпочитала уткнуться в книгу при каждом удобном случае, будь то нудная лекция или провисание мягкой тушки на поручне в метро (да-да, я отношусь к тем «предателям классической книги», променявшим толстенные тома на электронные носители). Но, правда, книги не помогали в одном: отделаться от лишних мыслей при постоянно подпитываемых фантазиях оказалось нереально, кто бы что ни говорил.

Однажды я сидела в кафе рядом с университетом, уткнувшись в «Дом Солнца», как обычно, глаза с невероятной скоростью прыгали по строчкам, определяя в реальности лишь белый прямоугольник электронной бумаги. Окружающие мало меня интересовали, они были как немые мартышки, размахивающие руками и кривляющиеся за спинами, — только хвостиков недоставало. И я совершенно не заметила, когда за мой столик подсел парень, задорный весь, худенький, высокий, как оказалось позже. А ещё он слова в предложения складывал, да ещё так прытко, легко, что моему пониманию уgnаться за ним поначалу сложно было.

— Ты даже не заметила, как я к тебе подсел. Не против, значит? Студентов тут всегда полно, и обязательно кто-то знакомый встречается, и если ты один, непременно донимать начнёт.

Дочитав до конца строчки, я вскинула глаза — недоумевала, не помня, когда рядом со мной кто-то успел оказаться.

— Что случилось? — просипела я, проглотив кусочек булки.

— Да ничего, ничего, читай, — замотал он тогда головой и извлёк из рюкзака потрёпанный конспект. Так и сидели, опустив головы, я — над книгой, он — над неразборчивыми записями лекций.

— Что читаешь? — долго ему не сиделось.

Я ответила (парню название ничего не сказало, видимо, только хмыкнуть заставило) и потянулась к толстой тетради. В глаза прыгнули знакомые до боли химические формулы, которые я сама исступленно выводила в тетради утром перед занятиями.

Тетрадь я вернула хозяину и хотела уже уткнуться вновь в книгу, но обзор закрыла протянутая рука.

— Шоколадку будешь, а?

Мне оставалось только принять угощение и кивнуть в знак согласия. Словесный лимит касательно этого молодого человека сегодня был исчерпан, да и вряд ли кому-то когда-либо хотелось слушать мои скрипучие высказывания.

— А я Женя. Как тебя зовут?

Скажем так: к знакомствам я была непривычна. И имя, произнесённое вслух, звучало глупо: Соня — как-то по-детски, София — чересчур помпезно. Жене в этом плане повезло несколько больше.

— Сол… Соня, — выдавила я после секундного промедления. Почему запнулась, оговорилась? Не знаю. Зачиталась тогда, кажется. И солнце это…

— Соне идёт её красивый голос, — проговорил он негромко и задумчиво, покачиваясь на тяжёлом деревянном стуле. А я прослушала: подлетел сзади однокурсник — Вадюшка, любимец публики и мой подшефный двоичник (с платного тоже отчисляют, кстати).

— Сонник, выручай! Говорят, Верескова сегодня не в духе, а если я вылечу, всё равно тебе как старосте попадёт…

Бручин Вадюшке лекции и домашние задания для скорого переписывания, я вернулась к чтению. Мимолётом отметив, что Жени напротив меня уже нет.

Привычка постоянно спешить сформировалась у меня ещё в школе. Я постоянно куда-то опаздывала, долго собиралась, а потом неслась через весь город и прилетала на место запыхавшаяся. Так и сейчас я, закинув за спину сумку, рванула через дорогу, чтобы успеть на электричку. Тут счёт идёт на минуты! Влетев нездолго до отправления в полупустой вагон, я пробралась к окну и уткнулась в книгу. Но вот не читалось мне почему-то, что-то тревожило, не отпускало…

Ехать было недолго, всего каких-то двадцать минут. Я спрятала книгу и двинулась в тамбур.

— Привет, Соня-Солнце-Сонник, — вдруг прозвучало над ухом. Я, кажется, даже на месте подскочила. Кто же так неожиданно здоровается! Предполагаемый знакомый должен приближаться медленно, со стороны авангарда, помахивая красным плащиком торero.

Развернувшись, я узнала парнишку, так незаметно исчезнувшего из кафе. Серые глаза сверкали в тусклом свете лампы.

— Что случилось? — проговорила я, приподнимая — невероятно! — голову, чтобы заглянуть ему в лицо.

— А других ты фраз не знаешь разве? — И спрыгнул с высокой ступеньки прямо на заснеженный перрон.

— Знаю, — приняла галантно предложенную руку, — только немногим нужно что-то, кроме заготовок.

— Зря ты так. Не будешь говорить сама — не услышишь ничего толкового, искреннего. — И спросил после короткой паузы: — А почему Сонник?

— Потому что говорю то, что мало кому понятно, а ещё судьбу предсказываю. У кого пересдач будет много, к примеру.

Громыхая, поезд отошёл от станции. На улице уже совсем стемнело, фонарь горел только на противоположном конце перрона, у сложенных в ряд с полуметровым зазором плит, гордо звавшихся пешеходным переходом. Женщина в синем тулупе работника железной дороги уже скрылась в станционном здании. Я, не сказав ни слова, двинулась к переходу, крупные снежинки плясали в воздухе, липко ложась на ресницы. Женя, недолго думая, последовал за мной. Вскоре вырвался вперёд: ему-то скакать по плитам куда удобнее, чем мне. Он явно знал, куда идёт. Но как так могло получиться? Прожив всю жизнь в посёлке, я ни разу его не видела, а если бы видела, то наверняка запомнила... Или не запомнила, не знаю.

Так, безмолвно, мы добрали до длинного ряда девятиэтажек, протянувшегося вдоль железной дороги. На открытой форточке библиотеки, расположившейся розовым пятном среди домов, дремал раскормленный кот. У мусорных баков, выставленных стройной ротой как на последнем параде, осипались ёлки. Высоченные снежные шапки укрывали бетонные козырьки подъездов. «Укрой ушки, милай, а то застудис-ся», — шептали сосульки, свисавшие со всех сторон, особенно упрямые дотянулись уже почти до самой земли. Оказавшись в свете лампы третьего подъезда, я хотела было скрыться за дверью, но вдруг пошатнулась от удара по руке. Снег! Снежок!

— Ах ты!.. — не договорив, бросилась я на Женю, зачерпывая варежками как можно больше снега и спешно выплевывая из него шарик. Метнула — но мимо. Парень успел отбежать, и только мой третий или четвёртый снежок достиг цели — да! Женя обернулся, кажется, даже радостно подпрыгнул и закричал на всю улицу:

— Ты в меня запустила снежком. Я давно человек уже зрелый. Как при возрасте этом моём. Шутишь ты так развязно и смело. Снег забился мне за воротник, И вода затекает за шею. Снег мне, кажется, в душу проник, И от холода я молодею!!!

В него полетел ещё один снежок — неуверенный, он даже не пытался попасть в цель. Женя вскочил на крыльце, под снежную шапку дальнего подъезда, и принялся искать по карманам ключи. А я, улыбаясь, юркнула за свою дверь, чувствуя, как вибрирует в сумке телефон.

Снег всё валил и валил, валил и валил... Я совсем не люблю выбираться из постели рано утром, а если за окном ещё дождь, солнце или снег, то никакие попытки родственников вытянуть меня из комнаты раньше обеда в воскресенье успехом не увенчаются. Но тут — телефон завибрировал под подушкой, номер неизвестный. Внимательно взгляdevшись в цифры и не отыскав в памяти ничего подобного, я со вздохом открыла сообщение. Снова кому-то нужны конспекты или задания. Как обычно.

«С добрым утром, соня! То есть Соня. 14.30, тёплые варежки, переулок за Танкистами. Будешь? E.L».

Неожиданно. Какое-то странное у меня выходит одиночество, не так ли? И из сообщения я поняла всё, кроме этого «E.L». Таких совпадений не бывает,

как и двух одинаково знаменитых лесных закутков в переулке за улицей Танкистов. И почему я не отправила «нет», почему?

В назначенное место я пришла вовремя, даже чуть раньше. Всего на полчаса раньше, но это ведь мелочи, совсем мелочи. И не прогадала: меня уже ждали. И кто бы вы думали? Е.Л., также известный в более широких кругах как Евгений Лисьев, почти каждый день не дающий мне заскушать по пути на учебу. Он оказался старше меня на год, программист-романтик, вытянутый, худой, под шапкой скрывались светлые волосы, то рыжеватые, то золотистые, а постоянно спадающая на глаза челка служила предметом общих пересудов. А ещё у Женьки была собака! Большая светлая собака, пушистая, добрая и чем-то неуловимо похожая на самого Женю, она при «знакомстве» доверчиво уткнулась мне в ноги и всё порывалась мазнуть носом и языком по рукам и лицу, крутилась вокруг, повиливая коротким хвостом.

— И откуда у вас номер моего телефона, гражданин Лисьев? Не припомню, чтобы разглашала эту сверхсекретную информацию, — скрестив руки на груди и пытаясь не улыбнуться, проговорила я.

— Я не раскрываю своих информаторов, объект Сонник.

Я насупилась. Сонник — не то прозвище, которое мне хотелось бы носить. Тут. И Женя упомянул его впервые за несколько недель. Все же почувствовал, что что-то не так, и потупил взгляд.

— Так зачем звал? — очнулась я. — По утрам спать хочется, между прочим.

— Кроме сна, есть масса занимательных вещей! Садись на санки, — уверенно проговорил он.

— Что-о?

— Чего глаза круглишь, Соня? Давай!

На санки меня всё-таки усадили. А потом ещё раз, и два, и три... Здорово мы, думаю, смотрелись среди малышни на скрипящих железных санках, катавшиеся с горки.

Вечером сидели у Женьки на кухне и пили чай с вареньем. Хотя кто чай с вареньем, а кто варенье с чаем... Странные у него оказались вкусы. И нашлось кому есть мои припрятанные в карманах конфеты.

Ел Женька медленно, крутил в руках кружку, пока говорил. А говорить он любил: о погоде, о людях, о том, что видел вокруг. Мне, как слушателю по натуре, было комфортно. Нравилось смотреть на длинные пальцы собеседника, на снежинки за окном... даже поросята-магнитики с веревочными ручками-ножками, хрюкающие с дверцы большого гудящего холодильника, казались какими-то неуловимо Женькинскими. Его собака Фиона свернулась под столом калачиком, отогревая теплым боком мои промерзшие от долгого нахождения на улице ноги. Хотелось спать немножко.

— Откуда ты взялся такой, Женька Лисьев? — спросила я, зевая. Не раз этот вопрос возникал у меня в голове. И ответ на него тоже был. Неуловимое такое, неозвученное знание, висящее в воздухе.

— Из соседнего подъезда и появился. Ещё маленькой тебя, кажется, помню, Сонька. Только развела нас судьба на долгие годы. Со всеми ведь бывает. Вот и с нами так получилось.

— Ага. Бывает. Хороший ты.

— Знаю, что хороший. Домой проводить? Мама волнуется, а ты телефон не брала.

— Куда? В соседний подъезд? — хихикнула я. — Что ж, проводи.

И он проводил. До самой двери проводил. И даже строчку из стихотворения прочитал. Я заметила, что он очень стихи любил, хоть и говорил, что

знает совсем немного – то, что учить заставляли. Но красивые строчки липли к нему, просто как репейник к дворняжке. А мне нравилось. Красивые стихи липли, я даже уверена, что какие-то — его собственного сочинения. Откуда же ты взялся такой, Женька Лисьев?

Конец февраля выдался холодным. Весна даже не думала наступать, а я подхватила простуду и несколько недель отлеживалась дома. Было скучно и грустно, к началу второй недели глаза болели от чтения иочных посиделок за компьютером, горло все еще саднило. И Женька не объявлялся давно. Поначалу я даже подумывала обидеться, но плонула. Надо быть благодарной единственному человеку, выносившему и развлекавшему меня целых полтора месяца.

Утром я пила чай (терпеть не могу кофе, как бы окружающие его ни боялись), задумчиво разглядывая белёные снегом скаты сельских крыш в прямоугольнике окна. Я жила на девятом этаже, и улицы просматривались до самой кромки леса. Бывает, сидишь так вечером и наблюдешь за пляской ламп в окнах, и каждый дом светится своим особенным светом, теплом человеческим. А в новогодние праздники особенно красиво: одно слово — ёлки!

Я зябко поёжилась. Сама в свитере, а ноги голые — от мамы бы точно попало. И погреть некому.

Письмо пришло где-то в одиннадцать. Женька вскрыл все пароли и явики, так что гадать, кто же является отправителем очередного сообщения, мне не приходилось.

Отправитель: Eugene Lewis

Тема: Простуда, проза и другие неприятности

Ты чего не звонишь?

И все. Ни здрасьте вам, ни до свиданья. Ни даже содержания толкового. Достойный ответ — гордое Сонино молчание. Через три минутки пришло еще одно письмо вдогонку.

Отправитель: Eugene Lewis

Тема: Неприятности и приятности

Я у родителей. Извини, что не предупредил. Не спи!

Пусть погасшие огни сказкам двери отворяют,

Но им реальностью не быть, нежности не ведать —

Настоящей, человеческой любви.

И так бывает. Но гражданин Е.Л. явно ошибся почтой. Что же, разбираться с ошибкой ему пришлось самому, а я, отправив компьютер в спящий режим, задремала над книгой.

Звонок в дверь пришёлся некстати. Только после четвёртой или пятой трели я, бурча, открыла глаза, спустила ноги с дивана и побрела в прихожую открывать. В глазок смотреть не стала, уверенная, что это мама вернулась пораньше со смены; как оказалось, зря.

Товарищ Лисьев обтекал на коврике на лестничной площадке, его отросшие мокрые волосы лезли в глаза, в руках — большой пакет и поводок для Фионы. Умная собака, вертевшаяся тут же, долго раздумывать не стала и протиснулась мимо ног в квартиру. А я стояла на пороге, отдавая на расправу заблудившемуся лестничному холоду белые коленки, и не могла слова выдавать. Самое смешное, что хотела, да вот только все членораздельные звуки застряли где-то глубоко, и я закашлялась.

— С тобой всё нормально? Точно? — забеспокоился нежданный визитёр и протиснулся в прихожую. Щелкнули замки, пузырь квартиры вновь приобрёл относительную герметичность.

— Нормально, отлично даже, — успокоила его я и тут же завертелась вокруг Женьки, распоряжаясь: — Куртку у зеркала повесь, тапки бери вон те, большие. Не бросай поводок — не найдёшь потом!

А он, наглый, смешной, облокотился на дверь, скрестив руки на груди, и лениво наблюдал за моей вознёй. С волос всё ещё капало, губы и щёки — красные-красные, будто пламенеющие на светлой коже. Нравился он мне таким, просто жутко нравился в тот момент, задорный, смотрящий с интересом; словно нежностью какой-то одаривал его взгляд.

— Жень, а ты красивый — знаешь? Повезёт же кому-то, — тоже уже улыбаясь, проговорила я. И правда ведь: мой друг из соседнего подъезда был симпатичен, даже очень, отвратительно ни разу себя не повёл за всё время нашего знакомства, быт вёл сам (и здорово вёл, как я успела оценить), а ещё чай готовил вкусный — у меня такой никогда не получался. В него влюбиться даже можно было, приятно так, надолго, с долгими красивыми переписками и тихими вздохами по ночам.

— Дура ты, Сонька! — последовало неожиданное заявление. Но не настолько неожиданное, чтобы не нашлось уравновешенного ответа.

— Ага, знаю, у меня даже справка есть.

Справка действительно была, всё как положено: имя, фамилия, диагноз, печать кругленькая. И отпечаток алых губ с краю. Алиска из Воронежа, с которой мы переписывались уже года полтора, недавно вручила.

Женька усмехнулся, сделал шагок, ещё один. Для толкового третьего шага места в прихожей не нашлось, и я оказалась прижатой к шкафу, гнутые ручки с висюльками, ещё советского производства, упёрлись в поясницу, холод металла ощущался сквозь свитер. С губ соскользнула улыбка, меня затопило странное ощущение: захотелось отступить, отодвинуться, натянуть ворот повыше, на самый нос, чтобы не выдать своих эмоций. А у Женьки щёки горели, и губы красные-красные... Красивый он всё-таки, думалось мне.

В комнате завозилась Фиона, что-то глухо упало на пушистый ковер. Я невольно дернулась, повернула голову и уткнулась в его плечо. Оно было тёплое, мягкое, под толстым свитером чувствовались напряжённые мышцы. Будто волнуется. Почему это? На мою щеку со светлых волос упала ледяная капелька, не укрывшись от взгляда Лисьева. Женька наклонился и нежно, даже трепетно как-то коснулся губами щеки. Приятно... И губы неожиданно холодные, зато мягкие, нежные — даже прикоснуться захотелось.

— Сонь, у тебя температура. Может, ляжешь? А я пойду, — раздалось над самым ухом.

— А? Что такое? — Куда пойдёт, зачем?

— Ты плохо себя чувствуешь, да и я тебя разбудил, кажется, пойду лучше...

Ох уж эта нечленораздельная речь!

— Не надо никуда идти! Раз уж пожаловал — оставайся.

К счастью, мяться долго было не в Женькиных привычках, и он выразил своё согласие дружеской улыбкой, спустя мгновение расцветшей на светлом лице.

Вскоре на столик в комнате выставили кексы, обнаружившиеся в шкафчике, половинку батона и сгущёнку. Я потягивала чай из большущей кружки, порой некультурно прихлёбывая и демонстративно помешивая сахар ложкой после каждого глотка, — исключительно домашнее удовольствие. Женя воодушевлённо рассказывал о книге, которую сейчас собирался издавать какой-то его знакомый сочинитель, и что его тот попросил о помощи.

— Потянуло его что-то о постсоветской молодёжи писать, да мы что? Поздно, ему кто постарше, вообще-то, нужен. Мы уже поколение Интернета, все детские воспоминания стёрты с жёсткого диска как потенциально ненужные.

— Тогда и рассказывать было бы не о чём.

— Тоже верно. Значит, дефект как-то.

— Знаешь, побольше бы тогда таких дефектов. И вектор общественного развития явно изменил бы свое направление, — протянула я в задумчивости.

В ответ на мою последнюю реплику Женька залился смехом.

— Уж кому говорить, куда человечество должно двигаться. Посмотри на меня, на себя...

— Ага. Куда уж мне, асоциальному индивиду, в дела большой кучи людей лезть. — Не могла не фыркнуть напоследок, чтоб замять попавший в неприятное русло разговор: — Сменим тему.

Незаметно его руки опустились на мои колени. Фиона грызла на полу моего старого плюшевого зайца, о существовании которого я не вспоминала уже несколько лет. Мне его даже жаль немного стало, но только немного. Я откинулась на диванную подушку и прикрыла глаза, в уши лилась приглушенная речь актеров, вскоре сменившаяся музыкой титров.

— Сонь, а можно тебя поцеловать? — неожиданно спросил Женька, придвигнувшись ближе, голос его прозвучал тише и ниже, чем обычно. Я не нашлась что ответить, только приподнялась на локтях и уставилась на него в недоумении. Да и что ответить должна была?

А Женька, опустив глаза и даже краснея немного, прижался губами к моим губам и обнял тёплыми руками сильно-сильно. Нежно... Сонькин первый поцелуй...

— Хорошая ты, Сонька, и красивая. Повезёт же кому-то! — оторвавшись от меня, прошептал Женька, его светлые глаза светились улыбкой. И откуда же ты такой взялся!..

ПРОЗА — ПЕРАКЛАД

Вольга КОВАЛЕВ

Старшы выкладчык кафедры гісторыі Беларусі і палітологіі БДТУ.

Кандыдат гісторычных навук, член Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Аўтар зборнікаў вершаў “Пасля”, “Насустрач”, “Дзве душы”, навуковых манаграфій “Перыядычныя выданні беларускай дыяспары як гісторычная крыніца (1939—1960 гг.)”, “Узаемасувязі беларускай і ўкраінскай дыяспар у міжсвяенны час”.

Галіна АСТРОЎСКАЯ

Нарадзілася 28 студзеня 1993 года ў горадзе Клічаў Магілёўскай вобласці. Скончыла школу з залатым медалём, дзе неаднойчы займала першыя месцы ў матэматычных алімпіадах.

Студэнтка 4 курса інжынерна-еканамічнага факультэта БДТУ, вучыцца па спецыяльнасці “Эканоміка і кіраванне на прадпрыемстве”.

Захапляеца гісторыяй, танцамі і ўдасканалівае навыкі кіравання аўтамабілем.

Лёля, Алёна, Алёшка-атаман...

Нарыс

Аднойчы на занятках па гісторыі Беларусі да дошкі выйшла студэнтка Галіна Астроўская, якая павінна была зрабіць даклад пра лёс жанчын у гады Вялікай Айчыннай вайны. Гэта быў звычайны семінарскі занятак, на якім рупліва працавалі выдатнікі і старанна хаваліся лайдакі.

Адчуванне звыкласці ў адзін момант парушыў голас Галіны, якая пачала распавядаць пра Героя Савецкага Саюза Алёну Колесаву. Аповед студэнкі пра лёс яе ж аднагодкі ў гады вайны быў па-сапраўднаму натхнёны і ўзёнслы. Было відавочна, што дзяўчына шчыра захапляеца мужнасцю і адважнасцю Колесавай, спачувае ёй, шануе памяць вайны і намагаецца зрабіць усё магчымае, каб гэта імя не сцерлася з гісторыі Беларусі, а пра герайчную асобу не забыліся ў XXI стагоддзі.

Хочацца таксама распавесці пра жыццё і подзвіг Алёны Фёдаравны Колесавай.

Нарадзілася Лёля (так называлі дзяўчыну родныя) 21 жніўня 1920 года ў вёсцы Колесава на далёкай Яраслаўскай зямлі ў вялікай шматдзетнай сям'і. Дзіцятку было два гады, калі памёр бацька. Матуля вымушана была аддаць дачку на выхаванне да цёткі Наталлі Міхайлаўны ў Москву, бо ўздымаць на ногі дзяцей было няпроста. Менавіта таму фактыхна ўсё дзяцінства і юнацтва Алёны праішло ў Москве, дзе яна скончыла школу, а пасля і Москўскі педагогічны тэхнікум. Зусім нядоўга дзяўчына папрацавала

настайніцай малодшых класаў, бо яе педагогічную кар'еру перапыніла вайна.

Яшчэ напярэдадні вайны Алёна скончыла курсы медсёстраў. Дзяўчына добраахвотна запісалася на фронт. З самага пачатку вайны Колесава ўзначаліла жаночы партызанскі атрад, які здолеў ўсталяваць радыёсувязь на Клічаўшчыне з “вялікай зямлёй”. Пра паспяховую дыверсійную дзеянасць партызанскаага фарміравання ў тыле ворага сведчаць аб’явы гітлерараўцаў, дзе абяцалася ўзнагарода ў 30 тысяч марак, дзве каровы і літр гарэлкі за дапамогу ў захопе Алёны Колесавай. Атрад Алёны ўдзельнічаў у баявых аперацыях разам з іншымі ваеннымі фарміраваннямі партызан, праводзіў разведку, нават займаўся мініраваннем чыгуначнага палатна.

Алёна пісала ў лістах родным: “Дарагі дзядзька Барыс і ўсёта Наташа! Мне даводзілася быць у тыле немцаў па месяцы, там насельніцтва пакутуе, нават вочы не высыхаюць ад слёз”. Свае лісты дзяўчына падпісвала “Алешка”. Цяпер ужо невядома, хто першы пачаў клікаць адважнага камандзіра партызанскаага атрада “Алешка-атаман”, але гэта мянушка хутка ўмацавалася ў асяродку Алёны.

11 верасня 1942 года ў вёсцы Выдрыца вёўся складаны бой. Вораг трymаў абарону з дотаў, таму атакаваць партызанам было няпроста. Здавалася, што пераламаць сітуацыю немагчыма.

У самы складаны момант бою, каб падняць баявы дух таварышаў, Алёна Колесава паднялася ў поўны рост і пабегла на дот, страляючы. За дзяўчынай у адзін момант пайшлі ў атаку ўсе партызаны, каб захапіць умацаванне ворага.

Пуля трапіла ў сэрца Алёны. Лёлі быў 21 год...

Выдрыцкі гарнізон гітлерараўцаў быў цалкам знішчаны. Дзяўчыну пахавалі ў вёсцы Мігаўшчына на партызанскіх могілках.

Пра Алёну Фёдараўну Колесаву не забыліся яе таварышы, памяць пра дзяўчыну ўшаноўвалі пасля вайны, пра адважную “Алешку-атамана” ўспамінаюць і сёння. 21 лістапада 1944 года мужная партызанка была пасмяротна ганараваная званнем Героя Савецкага Саюза. Ужо пасля вайны рэшткі загінуўшых партызан былі перанесены ў раённы цэнтр Крупкі Мінскай вобласці і перазахаваны там з ваеннымі ўшанаваннямі. На магіле ўсталяваны помнік.

У гонар партызанкі названа школа і вуліца ў горадзе Крупкі, а таксама калгас у раёне. Мемарыяльныя дошкі Алёны Колесавай замацаваны на школе ў Маскве, дзе вучылася і выкладала дзяўчына, а таксама на будынку Маскоўскага энергетычнага інстытута. Вуліцы Колесавай ёсць сёння ў Маскве і Яраслаўлі. Пра подзвіг Алёны склалі пасля вайны песню, а жыццё яе сапраўды нагадвае адну баявую і суровую песню пра герайзм і смеласць.

Калі Галіна замаўчала, у аўдыторыі была поўная цішынія. Кожны з прысутных разважаў пра лёс маладых людзей, жыццё якіх скалечыла вайна. Мяркую, што развагі ў юнакоў і дзяўчатаў былі розныя, аднак усе яны сыходзіліся ў адным – мы не маем права забыць гісторыю Вялікай Айчыннай вайны, імёны герояў і прозвішчы яе ахвяр.

Мне стала відавочна, што Алёна Колесава для Галіны – гэта самы сапраўдны прыклад тых чалавечых якасцей, на якія неабходна раўняцца. Здольная студэнтка з такім жа захапленнем выступіла на канферэнцыі. Яна вельмі хацела апублікаваць гісторыю герайчнага лёсу. Цешуся, што стрымала абяцанне, бо ў дадзеным нарысе менавіта тая самая студэнтка стала майм сааўтарам.

Напэўна, не варта хвалівацца за пакаленне маладых людзей, якія рупуліва даследуюць мінулае Вялікай Айчыннай вайны, шчыра захапляюцца мужнасцю герояў і намагаюцца данесці гісторыю легендарных асоб да шырокага кола чытачоў.

Схіляю галаву перад настаўнікамі Клічаўскай школы, дзе пачалося грунтоўнае даследаванне жыцця і подзвігу Алёны Колесавай. Спецыяльна для нарыва ўдакладніла імя школьнага настаўніка гісторыі Галіны Астроўскай – гэта Юрый Міхайлавіч Храпко. Цудоўна разумею, што захапленне дзяяўчыны герайзмам партызан – плён выхавання педагогаў роднай школы ў горадзе Клічаў, у якой існуе музей, праводзяцца гістарычныя даследаванні, дзе вялікая ўвага надаецца ўшанаванню памяці пра вайну.

Вольга ДЗЕРКАЧОВА

Нарадзілася 16 жніўня 1978 года ў горадзе Калуш Івана-Франкоўскай вобласці Украіны. Жыве ў горадзе Івана-Франкоўск.

Кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры філалогіі і методыкі пачатковай адукцыі Прыкарпацкага нацыянальнага ўніверсітэта імя Васіля Стэфаніка.

Член Нацыянальнага Саюза пісьменнікаў Украіны.

Лаурэат прэмii імя Івана Франка ў галіне літаратуры.

Узначальвае літаратурную студыю «Пензлик».

Даследуе дзіцячу літаратуру, пазію і сучасны літаратурны працэс.

Аўтар навуковых манографій «Концепцыя світу в лірицы Аркадія Казакі», «Світ у тексті»; зборнікаў апавяданняў: «Сіндром підсніжника», «За лондонскім часом» і любоўнага рамана «Крамниця щастя».

(Пераклад з украінскай мовы Вольгі КОВАЛЬ)

Broken angel

Апавяданне

Не пакідай мяне адну на гэтай планеце. Тут вільготна і страшна. Тут жывуць і пачвары, і драконы. Тут усім на ўсіх начхаць. Бо тут больш важка, чыя чарга ўкручваць лямпачку ў калідоры, а не тое, чыя чарга быць зараз шчаслівым.

Прабач. Нешта такое недарэчнае кажу... Ты ж і так не пакінеш. Ты не зможаш, ты не захочаш.

Вешаюся табе на шыю, на спіну, засланяю вочы далонямі і хачу быць лягенькай-лягенькай, абы ты нічога не пабачыў, толькі адчуў.

Я не ведаю, што буду рабіць без цябе ў гэтым свеце. Я – частка цябе, не твая палова, не асoba твойго жыцця, а частка цябе. Частка тваёй плоці і крыві, частка тваёй душки, тваіх думак і пачуццяў, тваіх слёз і радасцяў. Я ведаю, што ты не любіш кетчуп і не можаш заснуць, калі выключаны тэлевізар. Ты байшся цішыні, часам хочацца падэбашырыць, нарабіць такі шум, але не. Ты лягенька мяне спыняеш, бо ўжо позняя ноч, а за сценкай спіць маленькае дзіцятка. Таму я ціхенька ўладжваюся каля цябе і засынаю, адчуваючи скроў сон, як ты лягенька праводзіш рукой паміж маіх лапатак.

Зранку дзъмухаю на твой чай, абы ты не апёкся, потым пільнью цябе на кожным святлафоры, калі праважаю да офиса. А там зручна ўладкоўва-

юся ў кутку твайго кабінета. Ты заўважаеш мяне, але не ведаеш, што я ёсць. Час ад часу шапчу табе на вушка нешта смешнае, а твае суразмоўцы нават не здагадваюцца, чаму ты ўсміхаешся.

Нам сапраўды добра ўдваіх. Спакойна і лёгка, быццам на марскіх хвалах. Вось толькі... ты баішся вады... Вось толькі... ты не любіш цішыні і самоты. Іх не нагадаеш жартамі, іх не выпіхнеш, як прыблуднага сабаку. Та-бе нельга быць такім...

Яна прыносіць з сабой анучку і выцірае цішыню з мэблі і тэлевізара. Цяпер яна спіць каля цябе, але ты не гладзіш яе паміж лапаткамі. Зранку не дзымухаю на твой чай. Ты апякаеш вусны, ад неспадзянкасці перавернеш қубак. Мне таксама балюча! Ты не ведаў? Я таксама жывая. Переходзь цяпер сам праз свой святлафор, сумуй на дзелавых абедах і вячэрах! Мне ўсё роўна!

Але.. я паслухміна цягнуся за табой, бо я частка цябе. Ты не зможаш без мяне.

Пакідаю цябе толькі каля царквы. Там пра цябе дбае Бог. Ён паслаў яе для цябе, ён благаслаўляў ваш шлюб, ты прысягаў ёй, што будзеш з ёй да канца жыцця. Табе не страшна, бо ты перад тымі прашаптаў мне: "Ты ж ведаеш, што ты частка мяне. Нам нікуды ад гэтага не падзецца. Гэта ка-ханне. Але ты – частка мяне, а акрамя сябе самога, трэба мець яшчэ кагось-ці..." Ты абдымаеш мяне і плачаш. Я стаічна выціраю табе слёзы, бо такая мая праца.

Я ўсё разумею. Але... сяджу на парозе царквы і румзаю. Начхаць, што забрудзілася сукенка і крылы. Нехта заўважвае мяне і кідае грыўню. Бог праводзіць рукой па галаве: не плач... дае хусцінку. Ён пераконвае мяне, што так павінна быць, гэта жыццё. Частка нейчага сэрца – гэта не тое, што ратуе ад самоты. Я крычу, што ненавіджу ўвесел свет, дзе я магу быць толькі нейчай часткай, дзе я не магу прынесці найдаражэйшаму чалавеку зранку каву ў ложак, напісаць яму верш ці купіць лекаў ад прастуды. Я толькі магу прыняць нейчы боль і выцерці слёзы, але таго занадта мала для шчасця...

Малю Бога, каб ён забраў мяне далей ад цябе і твайго сучаснага шчаслівага сямейнага жыцця з гурбой дзяцей і маёй адсутнасцю ў твайм ложку. Бог перапытваецца, ці я перакананая, што ты будзеш жыць без мяне. Я маўчу, ён выцірае мне твар, папраўляе крылы і піхае да ўваходу. Туліся да твайго пляча, дакранаюся да тваіх валасоў. Ты выціраеш мне слёзы са шчок. "Кахаеш мяне?", – пытаю. Ты прамаўляеш "так" – ці то святару, ці то мне...

Павідла з яблык

Апавяданне

Ты спазніўся.

У садзе збраюць астатнія яблыкі.

Адам, ужо запозна варыць яблычнае павідла...

Я знайшла адпаведы казан, драўляную лыжку, але ўжо позна, Адам.

Я ўжо прырасла да цябе, як скуркі пераспелых яблык прырастаюць да рук. Ты змываеш іх, змываеш, нібыта пазбаўляешся ад іх, а потым раптам неспадзянка знаходзіш іх на іншым баку далоні.

Занадта позна, Адам.

Я прырасла да цябе намёртва і вучу новыя слова з новай некірыйскай азбукі.

А яшчэ шукаю рэцэпты павідла з яблык і віна. Ты не ведаеш, Адам, з яблык робяць віно?

Мы ўсё роўна яго зробім. І позна ўвечары адшукаем адзін аднаго паміж свечкамі і зоркамі, пакаштуем віно і папросім Бога, каб надыходзячы дзень быў такім самым, як і дзень мінулы.

Ты яшчэ спрабуеш абарочвацца, Адам.

Не трэба.

Ужо запозна вырываць з сэрца шыбы. Ведаеш, калі каханне ўпіваеца калючкамі – гэта канец... Для цябе таго, колішняга, якім цябе памятаюць твае сябры і люстэркі. Не чапай іх, Адам! Параніш пальцы! Зразумела, я буду цалаваць кожную ранку, але не трэба...

Я... буду цалаваць і так твае руки.

Адам, ці ты памятаеш, колькі цукру дабаўляюць у яблычнае павідла? Калі трэба збіраць пенку і хаваць яго ў слоікі?

Нейчыя пальцы кінулі жэрабя, абы ты пазбіраў разам усё тое, што ніяк не можаш сабраць, як пенку з варэння. А ці трэба, Адам, нешта пераадольваць? Ты не ведаеш, які кошт давядзеца плаціць... А як са мной? Ты пагодзішся?

Занадта позна, Адам, шукаць шляхі з лабірынтаў, плаціць шалёныя грошы за мапы і пытаць перапужаных прахожых, дзе выйсце з яблыневага сада. Запозна, Адам, бо зламаны ўсе гадзіннікі і спаленыя ўсе календары. Я цяпер цалкам твая, Адам.

Ці ты адчуваеш, як балюча, практычна ў горла ўразаюцца пацеркі колеру запечаных яблык?..

Учора

Эс

Ты ўжо ёсць у сацыяльных сетках. Мы ўсе заблыталіся ў тым павуцінні і сядзім, чакаючы Годо. І калі я стамляюся адказваць па тваім мабільным людзям, якія яшчэ нічога не ведаюць пра тваё учора, пачынаю абвешвацца тымі тоненъкімі павуцінкамі, знаходжу цябе сярод сяброў (у нас у кожнага іх ужо больш за паўтысячы, ці ты калісьці мог уявіць, што ведаеш столькі людзей?), пераглядваю твае фота, альбом за альбомам, пакідаю свае каментары пад кожным, спадзяюся, што ты пабачыш і адкаментуеш. Толькі не чапаю альбом з надпісам “мы”. Пасля пераглядаю старонкі тваіх сяброў, а дакладней тыя песні, якія ты вешаў ім на сценкі. Малавядомыя песні малавядомых выкананаўцаў. Бо ты верыў, што кожны мае права быць хаяць б трохі знакамітым. Пераглядаю відэазапісы на тваёй сцяне. Твае сябры (а іх каля паўтысячы) пакідаюць надпісы, яны яшчэ не ведаюць, што ты ўжо ніколі іх не прачытаеш. Гляджу на тваёй старонцы час апошняга абнаўлення. Там стаіць дата, але я нічога не цямлю ў лічбах, таму магу ўяўіць, што гэта было учора. Сяджу і дзіўлюся на пералік сваіх сяброў, веру, што восьвесь з’яўіцца маячок пад тваім фота “on-line”. І я напішу табе на сцяне “больш ніколі не губляйся”.

Ты яшчэ жывы ў сетцы. Чаму ў рэальнім жыцці не можна так імітаваць жыццё? Чаму я пастаянна вымушана там натыкацца на пустэчу: вось тут ты сядзеў, вось тут ты піў чай, вось тут ты ляжаў, калі стамляўся, вось тут ты смяяўся. Крэсла без цябе, ложак без цябе, кубак з гарачым чаём без тваіх рук. Ты ёсць. Гэта проста чай гарачы. А ты ёсць. Ты выйшаў на балкон паздзекавацца з маіх аксамітак у вazonах. Ты зараз вернешся. Сяджу на кухні, адлічваючы хвіліны. Трэба толькі дачакацца, пакуль астыне чай. Ты зойдзеш на кухню, возьмеш кубак, запіхнеш яго ў мікрахвалёўку, я пракаментую, што варта было дзеля гэтага яе набываць, ты забярэш чай да камп’ютара, а я памяю посуд і пакладу спаць сваіх божых каровак. Яны

таксама ёсць на фота ў адным з маіх альбомаў у нейкіх сацыяльных сетках з надпісам “Мая скаціна”. Яны заляцелі да мяне яшчэ ўлетку і засталіся жыць на вазоне з тлёй. Яны сталі тоўстымі і лянівымі, таму я кожны вечар, пабегаўшчы каля возера, ганяла іх каля вазона. Найболыш я іх любіла за тое, што яны добра елі, маўчалі і не лезлі ў маё жыщё. Ты таксама да іх прызычайцца, а часам мы, прытуліўшыся адзін да аднаго, дзівіліся, як яны бегаюць і зганяюць свой божакароўскі цэлюліт. Іх таксама ўжо няма – знайшлі недзе пчылінку і папаўзлі спаць да вясны.

Зноў лемантue твой тэлефон. Я коратка паведамляю, што цябе няма, што цябе ніколі не будзе. Голос у телефоне кажа “окей” і абяцае злавіць цябе ў сусветным павуцінні. Ён скіне табе ліст, праз некалькі дзён яшчэ адзін, а праз тыдзень павесіць крыўдлівы каментарый на сцяну: “Ты што памёр?” Я не вешаю туды нічога ў адказ. Няхай хоць там будзе ілюзія, што ты жывеш. Так ты памёр не назусім, так ты яшчэ вернешся. Ведаеш, гэта як бывае, што знікаеш на некалькі дзён з сеткі, бо адключылі інтэрнэт за нявыплату, а пасля з'яўляешься і ўстанаўліваеш статус “Я вярнуўся”. Вярніся. Бо я не могу вярнуцца да цябе. Я яшчэ вымушана тут ствараць ілюзію свайго жыцця, вывешваючы гламурныя фота са смешнымі подпісамі, абы ніхто не здагадаўся, як мне бывае ноччу, калі я гляджу ў акно, за якое ты не змог утрымацца. А ты ж проста хацеў яго памыць, бо то было адзінае, чаго я не ўмела рабіць. Вярніся. Я навучуся мыць вокны. Так што на іх не застанецца аніводнай плямачкі. Але ў мяне няма гарантый, што ты не прыдумаеш гадаваць галубоў праз гэта дурное акно. Павыходзь з усіх сетак і вярніся, бо я больш не маю моцы падаграваць у мікрахвалёўцы твой чай.

ЛІТРАРУРНАЯ КРЫІТЫКА

Ксения ТАРАСЕВІЧ

Нарадзілася ў г. п. Бешанковічы. Выпускніца Ліцэя БДУ 2013 года. Пераможца Рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове і літаратуры 2012 і 2013 гг.

Менавіта дзякуючы алімпіяднаму руху і ліцэйскім выкладчыкам я палюбіла беларускую культуру. Мы па-раўноўвалі творы Сартра і Быкава, натхняліся імпрэ-сіянізмам і шукалі ягоныя рысы ў абрэзках Бядулі, чыталі сучасную беларускую літаратуру, якая шмат для каго ў нашай краіне, на жаль, з'яўляеца сапраўднай *terra incognita*. Мы ўпэўніліся, што беларускі Космас не горшы за ўсю культурную прастору свету, нават лепшы, бо родны нам, бо пра нас, для нас і дзеля нас.

*Класіка рускай паэзіі па-беларуску:
перакладніцкая дзеянасць Рыгора Барадуліна*

Артыкул

Увогуле быць перакладчыкам вельмі складана. Ужо не кажучы пра пераклады паэзіі. Як слушна заўважыў У. Някляеў, «Паэзію цяжка перакла-даць, таму што яна неперакладальная» [1, с. 7]. Бо важна захаваць не толькі сэнс верша, але і рytміку, і форму, не парушыць гарманічнага гучання тэксту. Акурат гукавая гармонія харектэрная для ўсіх перакладаў Рыгора Барадуліна. Ва ўсіх ягоных тэкстах дакладна захаваныя «гукасэнс» і «духасэнс» (тое, за чым, акурат, трэба ісці ў перакладзе вершаў, на думку А. Разанава [2, с. 255]). У Барадуліна няма нават намёку на тое, што называецца «літаралізмам». Ягоныя тэксты, зрешты, як і любыя мастацкія пераклады, — гэта перш за ўсё цуд перастварэння. «Што цікава, усе без выключэння паэты — і вечна натхнёныя сярэднеазіяцкія ацыны, і лужыцкія будзіцелі, і шматлікія братнія баяны, і баснікі з-пад пяра перакладчыка лёгка ўставалі на крыло, шчодра апераныя часам падазронам не ўласцівымі ім ад нараджэння метафарамі. Ніводнага паэта ён не пакінуў у бязвобразных рызманах, апрануў як мог», — піша М. Скобла пра харак-тэрную рысу барадулінскіх перакладаў у антalogii «Галасы з-за небакраю» [3, с. 343].

Аналагічная сітуацыя ў перакладах з рускай мовы. Вельмі добра атры-малася ў Барадуліна перакласці Восіпа Мандэльштама. Рытміка захаваная ідэальна, агульная семантыка таксама. Аднак месцамі можна заўважыць новыя вобразы, якіх не было ў арыгінале. Параўнаем у першым вершы «О небо, небо, ты мне будеш сниться!» і «О неба, ты мне будзеш сніцца звонка!» З ад-наго боку, варта пазбавіцца ад «звонка», але тым самым зруйнуеца ўесь пераклад, таму дадатковая вобразнасць у дадзеным выпадку цалкам дапуш-чальнай, паэтам зусім не жадаў стварыць падрадкоўнік. У другім вершы, ак-рамя новых вобразаў, паэт дазваліе і гукавыя эксперыменты: «Воздух пас-мурный влажен и гулок. / Хорошо и не страшно в лесу» у арыгінале, дзе няма ўвогуле ніякіх мастацкіх асаблівасцяў, і «У імжы гукам гулкі прытулак. / Лес прагнаў вечны страх за красоту» ў перакладзе, дзе ў першым радку — відавочная алітэрацыя.

Пераклад верша Маякоўскага «Послушайте!» насычаны новымі вобразамі. Напрыклад, у арыгінале няма ўвогуле нечага, падобнага на «байца ўначэць без святла» (але, між іншым, даволі трапны выраз, на маю думку, нават лепшы за «боится, что опоздал»). Аднак гэта ніякім чынам не ўпłyвае на асноўную думку верша. Так, магчыма існуюць некаторыя адхіленні ў рытміцы, аднак нельга сказаць, што верш «не гучыць». Увогуле Маякоўскі з'яўляецца адным з паэтаў, якога перакладаць надзвычай складана, бо ягоныя творы — адзін вялікі эксперымент з формай, памерам, рытмам, рыфмай, таму праста немагчыма зрабіць настолькі дакладны пераклад, каб і колькасць складоў у кожным радку захаваць, і рыфму не парушыць, ды яшчэ і сэнс не згубіць. Зноў жа, літаралізм толькі б пашкодзіў тэксту.

Прааналізуем пераклад верша Пастарнака «Февраль». Достатъ чернил и плакать!». Наваствораны тэкст Барадуліна можна таксама лічыць у вялікай ступені вольным, нягледзячы на вядомасць арыгінала, які з'яўляецца, фактычна, візітнай карткай Б. Пастарнака і таму лёгка пазнаеца ў перастварэнні. З'явілася шмат новых вобразаў. Варта асобна разгледзець не зусім удалы варыянт перакладзенага радка «И чем случайней, тем вернее». У Барадуліна гэта гучыць так: «Як выпадкова, дык надзейна». На агульны сэнс верша гэта не ўпłyвае, аднак пры асобным аналізе перакладу без ведання арыгінальнага тэксту могуць узнікнуць недакладнасці ў трактоўцы асобных семантычных адценняў. Некаторыя з новых вобразаў «Пастарнака па-беларуску» даволі ўдалыя, нашмат ярчэйшыя нават за арыгінальныя (паўнаем «Пакуль слаты грымлівай плаўкасць» у перакладзе і радок у арыгінале «Пока грохочущая слякоть» ці «Гракі ў азяблых дрэў з плячэй / сарвуцца» і арыгінальнае «С деревьев тысячи грачей / сорвутся»). Можам заўважыць цікавыя моўныя формы (напрыклад, рускае слова «благовест» перакладзена Барадуліным як «провесць»), некаторыя вобразы арыгінала замяніяюцца іншымі, што, на маю думку, не зусім добра, але дапушчальна (паўнаем радкі «И ветер криками изрыт» і «Падзёрты вецер на шматкі»).

У перакладзе «Рождественской звезды» Б. Пастарнака чарговы раз можам адзначыць, як добра адчувае вершаваны памер Барадулін. Ад рытуму і рыфмы адхілення няма. А вось вялікая колькасць новых вобразаў пашкодзіла перакладу, бо, па-першое, у нейкай ступені згубілася семантыка, па-другое, тэкст успрымаеца як абсалютна нармалёвы беларускі, што не ёсць добрым, бо пераклад у першую чаргу павінен захоўваць сваю прыналежнасць да той іншанациональной літаратуры, у якой з'явіўся першапачатковы, па-трэцяе, месцамі Барадулін змяніў афарбоўку радкоў. Паравае «магілкі ў самоце», «зор хала́ды», «стрывожаным новаю зоркай скупой», «І ў смутным настрои / Астролагаў трое», «адчай чарадзеяў», «Гырчали сабакі пад зіркі жуды», «Сабакі зубамі стаміліся лясканцы» у перакладзе і аналагічныя, больш нейтранальнія радкі арыгіналу: «ограды, надгробъя», «небо над кладбищем, полное звезд», «Встревоженной этой новой звездой», «И значило что-то, / И три звездочета», «все дела ча-родеев», «Ворчали овчарки при свете звезды», «Собаки брели, озираясь с опаской». Яшчэ адзін момант, які варта разгледзець асобна. У арыгінале мы чуем слова Марыі «Всем вместе нельзя. Подождите у входа». У перакладзе гэтая слова трансфармуюцца такім чынам: «Не разам жа ўсе пачакаць ля ўваходу». Ужыты інфінітыву у дадзеным кантэксце успрымаеца, хутчэй як загад, а ўявіць Марыю, якая дае ўсім нейкія загады, не надта атрымліваеца. Таму можна сцярджыць, што перад намі яшчэ больш вольны пераклад, чымся нават пераклад Маякоўскага. Зрэшты, такі варыянт верша Пастарнака можа існаваць хаця б таму, што ў сваёй спробе перастварэння Рыгор Барадулін вынайшаў новыя формы слоў і ўзгадаў забытыя, што заўжды карысна для

мовы (напрыклад, такія формы, як «і зернетак проса», «над могіллем неба», «спускаліся пудка з гары», «ступалі маруды — аслы і вярблюды»).

Па словах Уладзіміра Някляева, Рыгор Барадулін — гэта паэт мовы. Што такое паэт мовы? Гэта паэт, для якога найбольш істотнае — сам матэрыял, а ўжо потым тое, што з яго будуецца: вобраз, метафара. У рускай паэзіі такім паэтам імкнуўся стаць Велімір Хлебнікаў. Аднак, калі ён прыкладаў вялікія намаганні ў справе мовабудоўлі, Барадуліну яны не спатрэбіліся. Для яго мовабудоўля — гэта спосаб існавання, да таго ж адзіны [1, с. 8]. Таму вершы Рыгера Барадуліна вылучаюцца сваім адметным гукапісам, аказіяналізмам і нечаканымі вобразамі. Але з падобнымі эксперыментамі ў перакладах варта абыходзіцца досыць асцярожна, бо перакладны твор, нягледзячы на тое, што ён становіцца ў першую чаргу з'яваю і чыннікам той літаратуры, што набыла яго, павінен захоўваць прыналежнасць да літаратуры, з якой ён выйшаў, было б добра перадаць асноўную думку твора і стыль мыслення аўтара. Хаця траба ўлічваць факт, што перакладаць паэзію, да таго ж напісаную на бліzkай мове, — амаль непераадольная цяжкасць. Таму ў падобных выпадках значна лепш успрымаюцца акурат вольныя пераклады, перастварэнні. Як заўважыў І. А. Чарота, калі не дзеля грунтоўнага знаёмства з творчасцю канкрэтных замежных аўтараў і з літаратурамі ў цэлым, дык дзеля іх папулярызацыі і ў мэтах узбагачэння свайго прыгожага пісьменства ўсё ж такі патрабуюцца творчыя заходы і адпаведныя вынікі. Нездарма ж атрымала «крылы» парадакальная фраза Самуила Маршака: «Перакладаючы, глядзіце не толькі на паперу, але і ў акно» [4, 15].

Літаратура

Бородулин, Р. И. Перакулене = Опрокинутое / На рус. и белорус. яз. — М.: Время, 2010. — 512 с. — (Поэтическая библиотека).

Разанаў, А. Паляванне ў райскай даліне: Версэты. Паэмы. Пункціры. Вершаказы. З Вяліміра Хлебнікава. Зномы / А. Разанаў; маст. С. В. Чарановіч. — Мінск: Мастацкая літаратура, 1995. — 287 с.

Галасы з-за небакраю: анталогія паэзіі свету ў беларускіх перакладах XX ст. / склад. М. Скобла; уступны артыкул Е. Ляўонавай, навук. рэд. Л. Барщэўскі. — Мінск: Лімарыус, 2008. — 896 с. [24] с.: іл.

Чарота, В. I. Тэорыя і практыка мастацкага перакладу: вучэбны дапомінк па курсу «Тэорыя і практыка перакладу», а таксама па спецыялізацыі «Мастацкі пераклад» для студэнтаў філалагічнага факультета спецыяльнасцяў: Г. 02.01.00 — «Беларуская мова і літаратура», Г 02.03.00 — «Славянскія мовы і літаратуры», Г. 02.05.00 — «Сучасныя замежныя мовы і літаратуры» / I. А. Чарота. — Мінск : БДУ, 2011. — 122, [2] с.

ХРОНІКА

Рэспубліканскі конкурс “Аўтограф” (сакавік – май 2014 г.)

Пададзена 15 прац: 6 – калектыўныя; 9 – індывідуальныя

Індывідуальныя працы

1. **Шкурат Александра Алексеевна**
Мистический рассказ “Город”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”.
2. **Кузьмичёва Анастасия Андреевна**
Рассказ “Боль”
Номинация “Мне есть что сказать миру”
3. **Кузьмичёва Анастасия Андреевна**
Поэзия “Шёпот души”
Номинация Индивидуальная “Мне есть что сказать миру”
4. **Казарская Лилия Андреевна**
Поэзия “У кожнага свая вайна”
Номинация “Мне есть что сказать миру”
5. **Значёнок Дарья Александровна**
Поэзия “Любить, надеяться и верить”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
6. **Остапчик Александр Викторович**
Поэзия “Дорога домой”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
7. **Усович Ольга Сергеевна**
Поэзия “Мне не нужно другого космоса”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
8. **Крюкова Валерия Игоревна**
Поэзия “Я перед выбором стою”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
9. **Стракович Вероника Игоревна**
Поэзия “Обнимая мир душой”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”

Калектыўныя працы

1. Поэзия “Прагненне”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
2. Поэзия “Любая моя краіна”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
3. Поэзия “Правядзі мяне цераз шлях у зорах”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
4. Поэзия “Мой сённяшнірай”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
5. Поэзия “Калі ёсць, што сказаць – не маўчы!”
Намінацыя “Мне есть что сказать миру”
6. Поэзия “БГТУ – alma mater”
Намінацыя “Мой университет в событиях и лицах”

*Вынікі конкурсу: Дыпломы другой ступені атрымалі **Казарская Лілія, Усовіч Вольга і Шкурат Аляксандра**; Дыплом трэцяй ступені атрымаў Астапчык Аляксандр.*

Сумеснае прафарыентацыйнае выступленне у горадзе Ашмяны

11 лютага 2012 г. літаратурны клуб прыняў удзел у сумесным прафарыентацыйным мерапрыемстве для школьнікаў Ашмянскага раёна, якое адбылося ў СШ №1 г. Ашмяны. Падчас канцэрта ансамбля “Акавіта” былі прачытаны вершы, уручены дзве кнігі шостага выпуску літаратурна-мастацкага альманаха “AVE” прадстаўнікам раённага аддзела аддукацыі і школы.

Удзел у выставах

Прэзентацыя літаратурнага клуба “Ветліца” адбылася на XV рэспубліканскай выставе навукова-метадычнай літаратуры і педагогічнага вопыту “Я – грамадзянін Беларусі” (16 мая 2013 года, НВЦ “БелЭКСПО”), у якой прынялі ўдзел наступныя члены клуба:

Савіцкая Н.Я., кіраўнік клуба
Наскавец М.Т., загадчык кафедры транспарту лесу
Кірылава Юлія (IV ВСіП)
Кузьмічова Анастасія (I ВСіП-4)
Шкурат Аляксандра (I ВСіП-4)
Афанасенка Вольга (I ВСіП-4)
Астапчык Аляксандр (IV ТАР-3)
Мемех Анастасія (I ТАР)
Губанава Наталля (I ХТіТ)
Абрахам Артур (II ХТіТ-3)
Алалі Махмуд (Сірыя)

Чытае свае вершы
Анастасія Кузьмічова
(студэнтка I курса факультета
“Выдавецкая справа і паліграфія”)

Збіраеца прэзентаваць ўласныя творы
Mikail Trafimavich Наскавец, загадчык
кафедры транспарту лесу, аўтар слоў
гімна БДТУ, сталы член клуба “Ветліца”.

Прэзентуе свае творы Вольга Афанасенка
(студэнтка І курса факультэта
“Выдавецкая справа і паліграфія”)

Задаволена сваім выступленнем Анастасія Мемех
(студэнтка 1 курса факультэта
“Тэхналогія арганічных рэчываў”).

З патрыятычным вершам пра Сірыю выступіў
Алалі Махмуд – сірыйскі студэнт, які піша
прыгожыя вершы і цудоўна чытае на арабскай мове.

Выступаюць студэнты Артур Абрахэй (студэнт 2 курса факультэта “Хімічна тэхналогія і тэхніка” і Аляксандр Астапчык (студэнт 4 курса факультэта “Тэхналогія арганічных рэчываў”).

Кіраунік літаратурнага клуба “Ветліца” прэзентуе дзейнасць клуба на выставе ў БДТУ.

Рэпартаж з прэзентацыі літаратурна-мастацкага альманаха АVE-7

12 мая 2012 года (субота) у 15³⁰ (аўд. 103-4) адбылася вечарына-прэзентацыя сёмага выпуску літаратурна-мастацкага альманаха “AVE” (Адраджэнне. Вера. Еднасць).

На прэзентацыі прысутнічалі студэнты БДТУ, члены літаратурнага клуба – студэнты, былыя выпускнікі, супрацоўнікі, іх дзеці і ўнуکі, а таксама запрошаныя гості. Усіх звыш 130 чалавек.

Была наладжана выставка, прысвечаная дзейнасці літаратурнага клуба “Ветліца”.

Сёмы альманах прысвечаны 80-годдзю БДТУ і адкрываеца падборкай вершаў, напісаных да юбілею ўніверсітэта. У зборніку надрукаваны творы 69 аўтараў у раздзелах паэзія, проза, пераклады.

Адкрыла вечарыну кіраунік літаратурнага клуба “Ветліца” Савіцкая Н. Я. Было адзначана, што літаратурны клуб працуе ў БДТУ 15 гадоў. За гэты час да яго дзейнасці спрычыніліся звыш тысячы студэнтаў, выдадзены сем альманахаў, члены клуба друкаваліся ў часопісах і газетах (“Маладосць”, “Крыніца”, “Нёман”, “Дзеяслово”, “Беларуская ніва”, “Наставніцкая газета” і інш.), выступалі на радыё, у школах, арганізацыях, на гарадскіх пляцоўках (Міхайлаўскі сквер, парк імя Грэкаўай і інш.).

З цікавасцю ўсе прысутныя паслушалі выступленні прафесара, былога дэкана факультэта ТТЛП Вырко М. П., які прачытаў свой верш, прысвечаны 80-годдзю БДТУ. Затым быўшыя нашы студэнты Дэп Аксана, Касянчук Анатоль, Адамовіч Вольга прадставілі сваю творчасць і адзначылі, што яны з вялікай радасцю і задавальненнем прыйшлі на мерапрыемства, акунуліся ў атмасферу творчасці і ўніверсітэцкага духу.

Госць клуба – архітэктар, аматар творчасці Марыны Цвятаевай – Шары Генадзь Міхайлівіч цудоўна дэкламаваў свае пераклады паэтаў сярэдняга веку, а студэнткі Юлія Кірылава і Ірэна Вабішчэвіч пазнаёмілі прысутных са сваімі апошнімі творамі.

Прыгожа і эмацыйна выступілі вучаніца беларускамоўнай гімназіі № 23 г. Мінска Касандра Шахаб і дацэнт кафедры беларускай філагогіі, заслужаны работнік народнай адукацыі Беларускай ССР Кузьміч В. А.

Цікавымі былі і выступленні студэнтак Святланы Бандарэнкі і Таццяны Мяняйлавай.

З вялікай сіmpатыйай і захапленнем прысутныя сустрэлі выступленне госця літаратурнага клуба “Ветліца” Хізы Асадулаева – перакладчыка, старшыні Праўлення Міжнароднага грамадскага аб’яднання “Торо”, члена Каардынацыйнага Савета расіян пры Пасольстве Расіі ў Беларусі. Спадар Хізы прыехаў з сяла Карата, што ў Рэспубліцы Дагестан. Ён прачытаў свае вершы на карацінскай і беларускай мовах. Слухачы былі ўражаны tym, што карацінцаў у свеце пражывае толькі 20 тысяч чалавек (а ўсяго ў Дагестане пражывае 40 нацыянальнасцей), а спадар Хізы піша і размаўляе на гэтай мове, і гучыць яна цудоўна. Але больш за ўсё прысутныя былі ўражаны tym, што спадар Хізы чытаў пераклады сваіх вершаў з карацінскай мовы на беларускую (пераклады зрабіў Рыгор Барадулін). І менавіта гэта глыбокая любоў і пашана да свайго роднага слова і да беларускага тэксама дала прыклад таму, як трэба любіць і шанаваць сваю мову і культуру і культуру таго народа, у асяроддзі якога ты знаходзішся.

Паэт Міхась Башлакоў, як заўсёды, быў шчыры і эмацыйны. Ён даў ацэнку дзейнасці клуба, параўнай вынікі дзейнасці клуба БДТУ з іншымі ВНУ рэспублікі, адзначыў вялікую працу клуба, якую можна ўбачыць усім, дзякуючы выданню альманаха “AVE”. Закончыў сваё выступленне новымі вершамі і выказаў спадзяванне на новых сустрэчы.

Загадчык кафедры беларускай філагогіі Трус М. В. падсумаваў вынікі сустрэчы, даў высокую ацэнку дзейнасці клуба і праведзенаму мерапрыемству.

Кіраунік клуба Савіцкая Н. Я. падзякаўала ўсім, хто прымаў удзел у вечарыне, пажадала новых творчых поспехаў, шчасця і ўдачы.

*Н.Я.Савіцкая, старшы выкладчык,
кіраунік літаратурнага клуба “Ветліца”*

На фота кіраунік клуба Савіцкая Н.Я., паэты Хізы Асадулаеў і Міхась Башлакоў.
Пераклады Марыны Цвятаевай чытае Генадэй Шары.

У зале на першым плане дацэнт Федарцова Т.М. і загадчык кафедры
беларускай філалогіі Трус М.В. (на першым здымку);
На другім – студэнтка Вабішчэвіч Ірэна і прафесар Вырко М.П.

Прэзентуюць свае вершы дацэнт Кузыч В.А. , студэнтка Таццяна Мянайлава
і выпускнік БДТУ Анатоль Касянчук.

Презентация седьмого выпуска литературно-художественного альманаха “АИЕ”

12 мая в стенах университета состоялась литературная встреча, посвященная выпускну очередного номера университетского альманаха. На этот раз праздновалось издание 7 номера.

Вступительную речь произнесла руководительница клуба — Надежда Евсеевна, представив новый выпуск альманаха. Кроме того, прозвучала краткая информация обо всей коллекции альманахов: в них вошли лучшие произведения, написанные в течение 15 лет многими сотнями студентов.

На встречу было приглашено множество гостей и авторов, чьи произведения вошли в последний номер альманаха. В числе почётных гостей были и поэт Беларусь Михась Башлаков, и его друг из Дагестана — Хизри Асадулаев. Также в числе присутствующих было приятно встретить студентов, уже окончивших университет, но продолжающих работу с литературным клубом.

Первое стихотворение, посвященное университету, на встрече прочитал декан факультета ТТЛП — М.П. Вырко . Он недавно издал сборник своих стихов под названием «О жизни и её смысле».

Потом выступали выпускники Оксана Дэц и Анатоль Косенчук.

Архитектор Г. М. Шарый порадовал нас своим присутствием и прочитал переводы стихотворений М. Цветаевой и А. Ахматовой на белорусский язык.

Адамович Ольга прочитала свои произведения на религиозную тему, Кириллова Юлия — стихотворения на тему любви, Вабишевич Ирена озвучила стихотворение, посвященное М. Богдановичу, ученица гимназии № 23 Шахаб Кассандра воспроизвела замечательно написанный ею перевод стихотворения Бунина.

Доцент кафедры белорусской филологии Кузьмич Ольга поделилась переживаниями о войне через строки своего произведения, под названием «Фотография на стене».

Анастасия Романчик познакомила нас со своей прозой, в частности, главой из романа под названием «Дитя грозы». Светлана Бондаренко, уже признанная поэтесса, печатающаяся в журнале «Маладосць», продолжила тему любви и переживаний. За ней своё произведение прочитала и выпускница Татьяна Меняйлова.

Далее выступили и почётные гости встречи. Первым прочитал свои произведения Хизри Абдулаев сначала на своём родном языке — карантинском. Прозвучали, кроме этого, и лирика на белорусском и русском языках.

В завершающем встречу выступлении свои произведения прочитал известный белорусский поэт, давний друг клуба Михаил Башлаков, а заведующий кафедрой белорусской филологии Н.В. Трус подвёл итоги мероприятия.

Прозвучали поздравления, связанные с выпуском альманаха и искренние пожелания успехов в творчестве.

Литературная встреча происходила в торжественно-дружеской атмосфере, под влиянием общей радости произошедшего приятного события. Всем желающим была предоставлена возможность приобрести издание.

*Информация подготовлена информационной
группой литературного клуба «Ветлица»
Белой Надеждой и Ригарович Викторией.*

Удзел у вечарыне для замежных навучэнцаў «Рождественскія встречі»

27 декабря 2013 г. состоялся **вечер «Рождественские встречи»**, организованный кафедрой белорусской филологии и деканатом по работе с иностранными учащимися. В БГТУ стало традицией проведение вечеров для иностранных студентов. Участниками вечера были иностранные студенты из Нигерии, Камеруна, Китая, Туркменистана, Турции, Ирана, Кипра, а также белорусские студенты. С поздравлениями выступили декан по работе с иностранными учащимися Е.И. Янукович, зав. кафедрой белорусской филологии Н.В. Трус, преподаватели Т.А. Козлякова, Р. В. Миксюк, Н. Е. Савицкая, Т. В. Жуковская. На встрече выступили представители литературного клуба “Ветлица” Анастасия Кузьмичёва (2 ИДИП-4) и Дарья Бобрович (1 ЛГФ-2).

С Новым годом и Рождеством поздравляет заведующий кафедрой белорусской филологии Трус Н.В.

Руководитель литературного клуба Савицкая Н.Е. представляет дуэт в составе Дарьи Бобрович и Майкла Чизоба Лоренса (Никарагуа), исполнивших белорусскую народную песню “Купалинка”.

Декан факультета иностранных учащихся Янукович Е.И. подготовила костюмированное выступление с группой белорусских студентов, прозвучавшее на английском языке.

Дарья Бобрович прочитала свои новогодние стихи и исполнила новогоднюю песню.

Анастасия Кузьмичёва читает свои стихи, посвящённые Рождеству и Новому году.

Звучат стихи русских поэтов о зиме и Новом году в исполнении иностранных учащихся.

Все любят праздники, особенно новогодние.
Приходится потесниться, чтобы вместить
всех желающих присутствовать на встрече.

Традиционный снимок на память
о дружеской праздничной встрече.

*Козлякова Т.А.
старший преподаватель*

Літаратурная гасцёўня

Сустрэча з Генадзем Шарым

17 лютага 2012 г. у Літаратурнай гасцёўні “Ветліцы” выступіў госьць клуба – Шары Генадзь Міхайлавіч – член Саюза архітэктараў Беларусі, аматар творчасці М. Цвятаевай, знаўца паэзіі Сяргранага веку. Тэма яго выступлення “Царскасельская муз Марыны Цвятаевай” – была прысвечана жыццю і творчасці Ганны Ахматавай. Паэтычнае выступленне суправаджалася музыкай. Маладая таленавітая і ўжо вядомая скрыпачка Алена Шчакіна цудоўна імправізавала вядомыя і ўласныя мелодыі, дапамагаючы адчуць пульс часу XX стагоддзя. Гэту сустрэчу можна назваць прафесійна-арыентаванай, паколькі яна была наладжана на факультэце ВСiП для выдаўцоў і закранае пытанні стылістыкі.

Выступаюць: архітэктар, аматар паэзі Сярэбранага веку, творчасці Марыны Цвятаевай, даследчык і перакладчык Генадзь Шары і скрыпачка Алена Шчакміна.

Здымак на памяць
з членамі літаратурнага клуба “Ветліца”.

Іншым разам паэзія прымушае глыбока задумацца.

Сустрэча з Фёдарам Баравым 28.10.2012 г.

У літаратурнай гасцёўні клуба адбылася сустрэча з паэтам, прадпрымальнікам, аўтамабілістам, паэтам і мецэнатам Фёдарам Баравым. Цікавы чалавек, і вершы піша цікавыя. Арыгінальна пабудаваў сваё выступленне. Прымусіў актыўна працаваць студэнцкую аўдыторыю. Студэнты задавалі пытанні, на якія паэт адказваў сваімі вершаванымі творамі, якія , у сваю чаргу, зноў падводзілі да пытанняў.

Першыя слова
задаюць тон усёй сустрэчы.

Жонка і муз паэта (на пярэднім плане)
і выкладчык кафедры беларускай
філалогіі Гусева Вольга Мікалаеўна.

У аўдыторыі не толькі беларускія, але і замежныя навучэнцы
з Лівана і Ірана, якім цікава паслухаць вершы
і дыялог паэта з аўдыторыяй.

Пераможцам конкурсу
на лепшыя пытанні
Фёдар Іванавіч ўручае
свае новыя зборнікі паэзіі.

У заключэнне кіраунік клуба
і арганізатар сустрэчы Савіцкая Н.Я.
выказвае ўсім удзельнікам сустрэчы
шчырую падзяку.

Сустрэча з Радзімам Гарэцкім 19.12.2013 г.

19 снежня 2013 года ў БДТУ адбылася сустрэча з акадэмікам Радзімам Гаўрылавічам Гарэцкім, презентацыя яго новых кніг “Жыццёвы меланж” і “Лісты жыцця і кахання”, арганізаваныя кафедрай беларускай філалогіі.

Нядаўна патрыярх айчынай і сусветнай навукі адзначыў сваё 85-годдзе. Павіншаваць шаноўнага юбіляра, а таксама пачуць цікавыя аповеды пра этапы яго жыццёвага і навуковага сталення сабраліся студэнты IV курса факультета ВСiП.

Мастацкім упрыгожженнем вечарыны стала выступленне барда Таццяны Беланогай, лаўрэата шэрагу прэстыжных міжнародных конкурсаў. У аўдыторыі панаваў святочны настрой. Спявачка правяла некалькі віктарын па пытаннях гісторыі беларускай літаратуры і культуры, пераможцы атрымалі перадкаляндныя падарункі.

Сустрэча з Аксанай Гаравенка 14.03.2014 г.

14 сакавіка ў гасцёўні літаратурнага клуба “Ветліца” адбылася сустрэча з паэткай Аксанай Гаравенка. На сустрэчы прысутнічалі студэнты факультета выдавецкай справы і паліграфіі, замежныя навучэнцы з Турцыі і Эквадора, студэнты ўніверсітэта культуры, члены літаратурнага клуба “Ветліца”, выкладчыкі кафедры беларускай філалогіі Гусева В.М. і Савіцкая Н.Я. – усяго 46 чалавек.

Студэнтка аўдыторыі з цікавасцю слухала выступленне Аксаны Валянцінаўны. Асноўнае месца яе працы – БДЭУ, кафедра міжнароднага бізнесу, а сувязь з БДТУ даўняя, паколькі яна абараніла кандыдацкую дысертацыю пад кіраўніцтвам прафесара Кулажанкі І.А. і некаторы час працавала ў нашым універсітэце на кафедры палітэканоміі. Паэтка прызналася, што вершы піша даўно, але шырокай аўдыторыі свою паэзію адкрыла некалькі год назад. Ужо выйшлі два зборнікі яе вершаў, трэці рыхтуецца да друку. Паэзія Аксаны Гаравенка – гэта філософска-псіхалагічнае асэнсаванне свету і нашай у ім прысутнасці, нашага шляху. Гэта водгукі на сустрэчы, якія пранікнулі, закранулі, азадачылі і засталіся ў памяці шматлікімі падзеямі або дзіўнымі з'явамі жыцця. Гэта прызнанні ў цяжкасцях на шляху і спробах іх пераадолення думкаю, духам і словам.

Узнёслая выступленне аўтара прыгожых вершаў знайшло водгук у сэрцах слухачоў, якіх уразіла тонкае і глыбіннае адчуванне навакольнага свету і штодзённых падзеяў, уменне сказаць незвычайна пра самае простае, сказаць вельмі багатай мовай, перадаць найтанчэйшыя нюансы з'явы або падзеі.

Сябры клуба студэнткі Кузьмічова Анастасія (ІІ ВСiП-5), Бабровіч Дар'я (І ЛГФ-1) прачыталі свае вершы, якія ўступілі ў дыялог, і дыялог – адбыўся.

Наталля Губанава (ІІ ХТiТ) цудоўна праспівала вясёлую беларускую народную песню “Згода”, а потым прагучалі вершы на турэцкай, кітайскай і іспанскай мовах, і песня на турэцкай мове (дуэт), якія выканалі замежныя навучэнцы.

У выніку адбылося ўзаемапранікненне высокай паэзіі і музыкі розных моў і культур – беларускай, рускай, турэцкай, кітайскай і іспанскай.

Сустрэча ўсім вельмі спадабалася. Літаратурны клуб і А. Гаравенка абмяняліся літаратурнымі выданнямі, а студэнты запісалі каардынаты аўтара для супрацоўніцтва і з надзеяй на будучыя сустрэчы.

Сустрэчу пачынала кіраўнік клуба Савіцкая Н.Я.

Верш на кітайскай мове прачытаў студэнт з Эквадора Рыкарда, які ведае 6 моў і пачаў вывучаць рускую мову.

Прэзентавала сваю творчасць паэт Аксана Гаравенка.

Беларускую народную песню “Згода” спела цудоўная выканаўца народных песень член клуба Наталля Губанава (2 ХТТ).

Свае вершы прачыталі члены клуба “Ветліца” Дар’я Бабровіч (1 ЛГФ) і Анастасія Кузьмічова (2 ВСПІ).

Прыгожыя ружы ў падарунак гості
як прызнанне таленту і арыгінальнасці ва ўсім.

Круглы стол, прысвечаны Дню Маці

10.10.2013 г. у інтэрнаце №2 праведзены круглы стол “Мама – свет и солнце моей души”, які арганізавала і правяла выхавальніца інтэрната Марыя Арсеньеўна Гаркавая. У мерапрыемстве, акрамя студэнтаў лесагаспадарчага факультэта, прынялі ўдзел вакальны ансамбль выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта “Акавіта” і літаратурны клуб “Ветліца”. Сцэнарый падрыхтавала Гаркавая М.А., выкарыстоўваючы матэрыялы літаратурна-мастацкіх альманахаў AVE (нумары 1–7) і творчасць сёняшніх студэнтаў. Прыгожыя кранальныя вершы і спевы “Акавіты” і студэнтаў расчулілі аўдыторыю, стварылі святочны настрой – і кожны ўспомніў сваю матулю і, спадзяймся, што кожны павіншаваў яе 14 каstryчніка ў Дзень Маці.

Удзел у студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях БДПУ 2014 года

У студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях БДТУ 2014 года “Жыві і помні”, “Вайна. Народ. Перамога”, “Мовы рысы непаўторныя”, “Язык. История. Культура”, “Русский язык – язык межнационального общения” прынялі ўдзел 15 членаў літаратурнага клуба “Ветліца”.

З дакладамі выступілі:

1. **Абрахэй Артур** (3 ХТТ-2). Адольф Янушкевіч – значимое имя для белорусов, россиян, казахстанцев.
2. **Бабровіч Дар'я** (1 ЛГФ-2). “Ад дыму балелі вочы...” (Да 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашистскіх захопнікаў).
3. **Бабровіч Дар'я** (1 ЛГФ-2). Талент і праоцтвы Тараса Шаўчэнкі. (Да 200-годдзя з дня нараджэння).
4. **Вабішчэвіч Ірэна** (2 ХТТ-8). “Кухарка Літоўская” – абсалютны бестселер XIX стагоддзя ў Беларусі і Літве.
5. **Вако Жюніор** (1 ТОВ-1, Камерун). Исторический путь Республики Камерун.
6. **Губанава Наталля** (2 ХТТ-5). Рытуальнае печыва – “ жаўрукі і галёпы” – сімвал вестуноў вясны ў культуры беларусаў.
7. **Даніленка Максім** (2 ВСіП-4). Феномен Гары Потэра.
8. **Значонак Дар'я** (1 ВСіП-4). Рыгор Барадулін. Быў. Ёсць. Будзе.
9. **Зубарык Ганна, Трушко Алена** (2 ВСіП-5). Статут ВКЛ – унікальны помнік беларускай пісьменнасці і юрыдычнай думкі.
10. **Колб Крысціна** (1 ВСіП-5). Лепшыя кнігі 2013 года.
11. **Кузьмічова Анастасія** (2 ВСіП-4). Любоў з хрысціянскага пункту гледжання.
12. **Міхнюк Святлана, Рэпікава Лілія** (2 ВСіП-5). Што зашыфравана ў беларускім арнаменце?
13. **Ораз Джумабаев** (3 ХТТ-4, Туркменистан). Белорусско-туркменские связи в области лингвистики.

З песнямі і вершамі выступілі:

Губанава Наталля, Бабровіч Дар'я, Кузьмічова Анастасія.

Удзел у конкурсе навукова-даследчых і творчых работ студэнтаў і магістрантаў па грамадскіх і гуманітарных навуках “Мая Радзіма – Беларусь” (БДПУ, 2013)

1. **Астапчык Аляксандар** (4 ТАР) “Дорога домой”. Паэзія.
2. **Бублік (Кім) Ганна** (5 ТАР) “Мидиан”. Паэзія.
3. **Кірылава Юлія** (3 ВСіП) “В круговороте фраз”. Паэзія.
4. **Кузьмічова Анастасія** (1 ВСіП) “Люби”. Паэзія.
5. **Мемех Анастасія** (1ТАР) “Беларусь мая светлая, чыстая”. Паэзія.
6. **Шкурат Аляксандра** (1 ВСіП) “Город, где встречаются счастливые люди”. Проза.

Дыпломы атрымалі: **Астапчык Аляксандар** (Дыплом 1 ступені), **Кірылава Юлія** (Дыплом 2 ступені).

*Удзел у конкурсе навукова-даследчых і творчых работ
студэнтаў і магістрантаў па грамадскіх
і гуманітарных навуках, прысвечаным 70- годдзю
з дня вызвалення Беларусі ад нямецка-фашыстыкіх захопнікаў
(БДПТУ, 2014)*

У конкурсе бралі ўдзел 16 членоў клуба. Прызавыя месцы атрымлі наступныя студэнты:

1. **Бабровіч Дар'я Віктараўна** 1 курс ЛГФ-2." Ад дыму балелі вочы..." Эсэ. (Дыплом першай ступені);
2. **Кузьчова Анастасія Андрэеўна** 2 курс ВСіП-4. "Маленькие радости". Рассказ. (Дыплом другой ступені);
3. **Шкурат Аляксандра Аляксееўна** 2 курс ВСіП-4. "Партизанская вучоба". Апавяданне.(Дыплом трэцяй ступені).

*Удзел ў рэспубліканскім конкурсе творчых работ
“Будучае без вайны і няnavіscі” (2014)*

1. **Бабровіч Дар'я Віктараўна** (лесагаспадарчы факультэт ,1 курс, 2 гр.). "І цяжкі лёс быў тых, хто жыў тады..."

*Удзел ў рэспубліканскім літаратурным конкурсе
Брама мар (2014)*

У конкурсе брала удзел студэнтка другога курса факультэта выдавецкай справы і паліграфіі **Шкурат Аляксандра**, якая выйшла ў фінал конкурсу.

ПАСЛЯСЛОЎЕ

Шаноўныя чытачы!

Спадзяёмся, што Вы прачыталі ўсе творы, змешчаныя ў сёмым выпуску літаратурна-мастацкага альманаха “AVE”, што гэтыя творы пакінулі па сабе добрае ўражанне, прымусілі задумашца над многімі пытаннямі сённяшняга жыцця, закранулі глыбінныя светлыя струны душы, стварылі творчы настрой, падбяўлі аптымізму і веры ў нашу моладзь, паказалі сувязь пакаленняў, пераемнасць традыцый, наладзілі полікультурны дыялог ды і ўвогуле “пазнаёмлі” з даўно знаёмымі калегамі па сумеснай працы, аднакурснікамі.

Зацікаўленым творчасцю членаў клуба просьба звязацца да Савіцкай Надзеі Яўсееўны, старшага выкладчыка кафедры беларускай філалогіі (аўд. 431, корп. 4, тэл. 327-62-41).

Вашы творы, уражанні і прапановы можаце дасылаць на электронную почту kafbel@mail.ru

Бягучую інфармацыю пра дзейнасць клуба можна прачытаць на страницы літаратурнага клуба “Ветліца” на сایце БДТУ www.vetlica.belstu.by

Надзея Савіцкая – старши выкладчык кафедры беларускай філалогіі. У БДТУ працуе з 1976 года. Філолаг па адукацыі, выкладчык беларускай і рускай мовы і літаратуры.

Ініцыятар стварэння гімна БДТУ; організатор і кіраўнік вакальнага ансамбля выкладчыкаў і супрацоўнікі БДТУ “Академія”; стваральнік і кіраўнік літаратурнага клуба “Ветліца”; ініцыятар выдання літаратурна-мастацкага альманаха “AVE” (Адраджэнне. Вера. Еднасць.), яго складальнік і адказная за выпуск.

Выкладала беларускую і рускую мову і літаратуру на падрыхтоўчым факультэце, беларускую мову студэнтам I курса, спецкурс “Службовы этикет і справаўодства” студэнтам I-V курсаў, методыку выкладання рускай мовы як замежнай замежным студэнтам; выкладае рускую мову як замежную на падрыхтоўчым аддзяленні, магістрантам, на курсах розных узроўняў.

У 90-я гады была адным з ініцыятараў стварэння Універсітэта беларускай мовы, гісторыі і культуры для выкладчыкаў БДТУ, дзе выкладала беларускую мову, адказвала за організацыйныя пытанні вучэбнага працэсу і методыку выкладання.

Прафорг кафедры. Адказвала за развіццё самадзейных талентаў замежных навучэнцаў, была старшинёй культурна-масавай камісіі факультэта ВСiП.

Аўтар праектаў «Літаратурна-мастацкі альманах “AVE”», “І песню родную люблю я”, “Беларусь и Туркменістан. Границы сотрудничества”.

Кіраўнік студэнцкіх навуковых прац, якія атрымалі дыпломы I-III ступені: “Беларуская міфалогія”, “Беларуская духоўная паззія”, “Беларуская літаратура Падляшиша” і інші.

Навуковыя інтарэсы: беларуская мова, лексікалогія, тэрміналогія; методыка выкладання рускай мовы як замежнай; полікультурная камунікацыя; экалогія слова; духоўна-маральнае і эстэтычнае выхаванне.

Адраджэнне Вера Еднасць

ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІ АЛЬМАНАХ

Выпуск 8

Дызайн вокладкі Я. А. Залатар
Камп'ютарная вёрстка С. С. Бяляўская

Падпісана да друку 28.04.2015. Фармат 70×108^{1/16}.
Папера афсетная. Гарнітура Школьная. Друк афсетны.
Ум. друк. арк. 20,46. Ул.-выд. арк. 21,12.
Тыраж 100 экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт».
Пасведчанне аб дзяржаўной рэгістрацыі выдаўца,
вытворцы, распаўсюджніка друкаванай прадукцыі
№ 1/227 ад 20.03.2014.
ЛП № 02330/12 ад 30.12.2013.
Вул. Свярдлова, 13а, 220006, г. Мінск.